

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- I ✓ Ἡμερομηνία ἀναλήψεως καθηκόντων.
- II ✓ Περιεχόμενον θεσμοῦ Ἐποπτείας Τουρισμοῦ.
Διοικήσις Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ.
Προσωπικόν.
- III ✓ Βασικά προβλήματα τοῦ Τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι.
- Γεωγραφική τοποθέτησις τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τουριστικῆς ἀπόψεως.
  - Τουριστικὴ συνείδησις καὶ ἐπαγγελματικὴ συνείδησις τῶν ἀσκούντων τουριστικὰ ἐπαγγέλματα.
  - Ἐγχώριοι καὶ ξένοι περιηγηταί.
- IV ✓ Μέτρα ἐπιβαλλόμενα διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ Τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἀπαυτούντα περιωρισμένας δαπάνας.
- Ἀναγνώρισις τῆς ἰσομορφίας τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ε.Ο.Τ. ἀπὸ τοῦ Κράτους καὶ κατανόησις τῶν ἀναγκῶν του.
  - Ὁδιστικὴ ἐφαρμογὴ τῆς παραδεδεγμένης ἀρχῆς περὶ ἰσχύος τῆς συμβουλευτικῆς γνώμης τοῦ Ε.Ο.Τ.
  - Ἐλεγχος ἐπαγγελματῶν ἐξυπηρετούντων τὸν τουρισμόν.
  - Καθορισμός τῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες καλοῦνται νὰ ἐξυπηρετήσουν τὸν τουρισμόν.
  - Σημασία τῆς Ἀκτοπλοίας διὰ τὴν τουριστικὴν προσπάθειαν τοῦ Κράτους.
- V ✓ Θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι διὰ προοδύματος ἔργων ἀπαυτύντος διόθεσιν σημαντικῶν πιστώσεων.
- Ὑποκίνησις τῆς ἰσχυρῆς πρωτοβουλίας.
  - Μακροετήδες προγραμματισμός τουριστικῶν ἔργων μετὰ συντονισμοῦ προβλέψων.
  - Ἀποπεράτωσις ἀρξαμένων ἔργων.
  - Προγράμματα γενικωτέρας σημασίας.
  - Σύνδεσις Ἑλλάδος-Ἰταλίας διὰ FERRY-BOAT διὰ τὴν δέουσιν ἐκμετάλλευσιν τοῦ στοιχείου τοῦ δι' αὐτοκινήτου τουρισμοῦ - Πλεονεκτήματα συνδέσεως μέσῳ Κερκύρας, μέσῳ Πατρῶν - Ἰεράδης λύσις ἡ σύνδεσις ἐκ τῶν δυτικῶν ἢ βορειῶν ἀκτῶν τῆς Κερκύρας - Σύνδεσις ἐκ πόλεως Κερκύρας-Ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς συνδέσεως Ἑλλάδος-Ἰταλίας διὰ FERRY BOAT.
- στ. Ὁργάνωσις μεγάλης ξενοδοχειακῆς μονάδος εἰς Ἀθήνας.

ζ. 'Οργάνωση ξενοδοχειακής μονάδος εις άκτὴν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν.

η. Δημιουργία σταθμοῦ λιμένος εις Πειραιᾶ.

θ. 'Οδική σύνδεσις Ἑλλάδος-Γιουγκοσλαβίας.

VI ✓ Σημασία τῆς διαφημίσεως διὰ τὸν Τουρισμόν

α. Ἐκπροσώπησις τοῦ Ε.Ο.Τ. εἰς τὸ ἐξωτερικόν

β. Χρονικὴ ἐπέκτασις τουριστικῶν περιόδων ἐν Ἑλλάδι.

γ. Διοργάνωσις ὑπηρεσίας πληροφοριῶν.

VII ✓ Δάνεια εἰς ξενοδοχειακὰς καὶ λοιπὰς τουριστικὰς ἐπιχειρήσεις.

VIII ✓ 'Ολοκλήρωσις οργανώσεως τουριστικῶν κέντρων διὰ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ παράγοντος τῆς ψυχολογίας.

IX ✓ Ἰαματικάί πηγαί καὶ σχέσις των πρὸς τὸν Τουρισμόν.

X ✓ Οἰκονομικά θέματα Τουρισμοῦ.

α. Τεχνικαὶ Ὑπηρεσίαι Ε.Ο.Τ. - Προσφερόμεναι λύσεις δι' ἀναδιάρθρωσιν των - Προκρινομένη λύσις.

β. Ἐκμετάλλευσις ἔργων Ε.Ο.Τ.

γ. Συμμετοχὴ τοῦ Κράτους εἰς τὸν Προϋπολογισμόν τοῦ Ε.Ο.Τ. - Ἐπιχορηγήσεις - Πρόγραμμα Ἐπενδύσεων.

XI ✓ Προϋποθέσεις διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ θεσμοῦ Ἐποπτείας Τουρισμοῦ.

καταίεσις, παραρτηματικὰς ἐπὶ τῶν ἀρτίων τοῦ.

Εἰσὶν, ὡς ἄρχη, ἐκείνην νύ τονίζω ὅτι, καρίστωται
ἀνάγκη ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ε.Ο.Τ. Ἐπεὶ εἴδειται τοῦ
Τουριστικοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Ε.Ο.Τ.

Τὸ πρόβλημα τοῦ Γενικοῦ Προμητοῦ τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι
ἐκείνην τὴν ὁποίαν συγκαιντοῦνται ὁμοσπονδία τῶν πλείστον
τῶν ἑλλομένων αὐτοῦ καὶ δὲν εἶναι ἀνεπὶ τῆς νύ λεγόμε
ἔτι ἡ ἰσχυρὴ ἀρτία τοῦ Ε.Ο.Τ. ὅς ὅτι δύναιται κατὰ
κύριον λόγον εἶ, αὐτὸ, ὅμως, καὶ αὐτὸ ὅς ὁρμῶνται
ἐνδεχόμενα εἰσέταται.

Τὸ ἀποκρινόμενον ἀποκρίνεται νύ ἰσχυρίζεται ὅτι
κατὰ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν
κατὰ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν
καὶ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν καὶ τὴν ἀρτίαν
Γενικοῦ Προμητοῦ.

Ἐπεὶ, ὡς ἄρχη, ἐκείνην νύ τονίζω ὅτι, καρίστωται
ἀνάγκη ἀναδιοργανώσεως τοῦ Ε.Ο.Τ. Ἐπεὶ εἴδειται τοῦ
Τουριστικοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Ε.Ο.Τ.

I

Καίτοι τό καθήκοντά μου ὡς Εἰδικοῦ Συμβούλου τοῦ Τουρισμοῦ ἀνέλαβον τήν 27ην Νοεμβρίου 1956, ἥδη ἀπό τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου, κατ' ἐπιθυμίαν ἐκδηλωθεῖσαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐφ' ὅσον ἐνέστην εἰς τό Γραφεῖο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, διὰ νά καταπολεμῶ ἐπὶ τῶν θεμάτων, τὰ ὅποια θά ἔπρεπε νά ἐκποτεῖν, συμφώνως πρός τήν νέαν Νομοθεσίαν.

Ὁ Ἑλληνικός Ὁργανισμός Τουρισμοῦ, ἀπό τῆς ἰδικῆς του πλευρῆς, ἔθεσεν εἰς τήν διάθεσίν μου προθύμως ὅλας τὰς Ὑπηρεσίας του, διὰ νά μοῦ παρῶσχη τῶς ἀναγκαίους πληροφορίας καί μέ ἐνημέρωσιν ἐπὶ τῆς κρατούσης σήμερον εἰς αὐτόν καταστάσεως, ὡς καί ἐπὶ τῶν τρεχόντων προβλημάτων, τῶν ὑφισταμένων προβλέψεων καί τῶν ἐπιδωξέων παρ' αὐτοῦ.

Ἦδη, νομίζω ὅτι ἡ ἐπισταμένη μελέτη τῆς καταστάσεως μοῦ δίδει τήν εὐχέρεϊαν νά συντάξω τήν παρούσαν Ἐκθεσίαν, ἀνευ τῆς πιθανότητος νά ἐπανέλθω ἐπὶ τῶν ριζικῶν θεμάτων, ὅτινα θίγει αὕτη.

II

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3597/1956 Νόμου καί τῶν Διαταγμάτων, ἅτινα ἠκολούθησαν τήν δημοσίευσίν του, αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου περὶ ὠρίσθησαν εἰς τήν γενικήν ἐκποτείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, τοῦ Ὁργανισμοῦ Τουριστικῆς Πίστews καί τοῦ Ὁργανισμοῦ Τουριστικῶν Σχολῶν, ὡς αὕτη ἐξασκεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως.

Τά διὰ τοῦ Νόμου καθοριζόμενα, ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἐξασφαλίζουν ἐκποτείαν ἐπὶ τοῦ Ε.Ο.Τ., ἀπλύνουν, ἐν ταῦτοις, ὅσων τήν ἀνεξαρτησίαν του, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ θεσμός τῆς Ἐκποτείας Τουρισμοῦ οὐδεμίαν διατηρεῖ ἐξουσίαν. Μή ἔχων ἐξουσίαν νά ἐπιβάλλεται τελικῶς ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Ε.Ο.Τ., ὁ Εἰδικός Σύμβουλος παρεμβάλλεται ἀπλῶς συμβουλευτικῶς ἐπὶ τῶν ὁργάνων του.

Ἐδῶς ἐξ ἀρχῆς, ἐπιθυμῶ νά τονίσω ὅτι παρίσταται ἀνάγκη ἀναθεωρήσεως τῆς Νομοθεσίας, ἥτις διέκειν τοῦς Τουριστικοῦς Ὁργανισμοῦς καί ἰδιαιτέρως τόν Ε.Ο.Τ.

Τό πρόσωπον τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖον συγκεντρώνει ὁλοσχερῶς τό πλεῖστον τῶν ἐξουσιῶν αὐτοῦ καί δέν εἶναι ὑπερβολή νά λεχθῇ ὅτι ἡ ἐπιτυχής δράσις τοῦ Ε.Ο.Τ. θά ὀφείλεται κατά κύριον λόγον εἰς αὐτό, ὅπως καί αὐτό θά βαρύνουν ἐνδεχόμενα εὐθύναι.

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον δύναται νά ἀναπτύσσει μᾶλλον περὶ ὠρίσθη ὁρᾶσιν καί μόνον διὰ μίαν ἐπιτυχῆς συνθέσεως του δύναται νά ἀποκτῇ τό ἀπαραίτητον κύρος, διὰ νά προάγεται εἰς ἐφεργετικόν παραστάτην τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως.

Τό προσωπικόν τοῦ Ε.Ο.Τ., παρὰ τήν συμβολήν του εἰς τήν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἥτις εἶναι ἀξίολογος, δέν δύναται νά λεχθῇ ὅτι εἶναι καί τό καταλληλότερον. Δέον, ὅθεν, νά ἐξασφαλισθοῦν δυνατότητες, διὰ νά ἐκζητηθῇ ἡ συμπλήρωσις του καί ἡ ἀναδιδόρω-

σίς του διὰ νέων διορισμῶν, μεταθέσεων καὶ ἄλλων μεταβολῶν, ἀκόμη καὶ ἂν ὤρισμένα ἐξ αὐτῶν ἤθελον θεωρηθῇ σκληρά.

III

Ἐν σχέσει πρὸς τὸν Τουρισμὸν, ἐν Ἑλλάδι, δὲ παρῶν ὤρισμένα θέματα, ὅτινα συνιστοῦν βασικὰ αὐτοῦ προβλήματα, ἐπηρεάζοντα τὴν τηρητέαν τουριστικὴν πολιτικήν.

- α. Πρῶτον ἐξ ὧν εἶναι ἡ ἀπὸ γεωγραφικῆς ἀπόψεως τουριστικὴ τοποθέτησις τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη, ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς γειτνιάσεως πρὸς Κράτη προσφέροντα δεξιόλογον τουριστικὴν κίνησιν, ὅχι μόνον κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν περιηγητῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ποιότητα αὐτῶν καὶ τὴν οἰκονομικὴν των ἀντοχὴν, εὐρίσκεται ἐν μείονετι κίην θέσιν. Οἱ ἄλλοι γείτονές μας, οἱ ὅποιοι συναντοῦν τὴν Ἑλλάδα εὐθὺς ἀμέσως πέραν τῶν συνόρων των, εἶναι τὰ Κράτη τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, τὰ Βαλκάνια καὶ ἡ Νότιος Ἰταλία, τὰ ὅποια καὶ προσφέρουν περιηγητὰς ἡσσόνος ἐνδιαφέροντος. Ἡ πραγματικότης αὕτη, μεταφερομένη ἐν τὸν τουρισμὸν, ἔχει ὡς συνέπειαν ὅτι πρέπει νὰ ἐπιχωχθῇ κατάλληλος δεξιόλογος προσθετικὴν λόγων προσελκύσεως περιηγητῶν ἀπὸ κέντρα ἀπέχοντα περισσότερο τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.
- β. Δεύτερον βασικὸν πρόβλημα εἶναι ἡ διατήρησις, τὴν ὁποίαν ἐμφανίζει ἐν τὴν χώραν μας ἡ ἀνάπτυξις τοσούτου τῆς τουριστικῆς συνεκτικῆς, ὅσον καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς συνεκτικῆς τῶν ἀσχολουμένων μὲν τὸν τουρισμὸν. Πρὸς τὴν πλευρὰν αὐτῆς, δεόν νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια διὰ μίαν συστηματικὴν δεξιολογίαν τοῦ δρου τῆς τουριστικῆς συνεκτικῆς, ὁ ὅποιος διὰ τὸ κοινὸν μὲν εἶναι κατὰ τὸ νέον, μεταξύ δὲ πολλῶν ἁρμοδίων μόνον μετὰ ἰσχύματα προκαλεῖ. Τὸ παράδειγμα τῆς προσπάθειας, τὴν ὁποίαν κατέβαλεν ἐσχάτως τὸ Κράτος διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου καὶ λοιπῶν μέσων ἐν τὸ θέμα τῆς προσελκύσεως καταθέσεων, εἶναι δεξιὸν πολλῆς προσοχῆς διὰ τὴν περίπτωσιν μας. Θὰ ἦτο, δηλαδή, δυνατόν μίαν ἀνάλογον προσπάθειαν νὰ ἀναληφθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ Τουρισμοῦ, συμπληρουμένη δι' ἐκτετατῶν μαθημάτων ἐν τὰ Σχολεία καὶ τὰ Ἄνωτερα Ἰδρύματα, διὰ καταλλήλων διαλέξεων, τουριστικῶν συνεδρίων, κ.τ.λ.
- Ἡ προσταγὴ τῆς τοῦ θεσμοῦ τῶν Τουριστικῶν Σχολῶν εἶναι προσπάθεια ἰδιαίτερης σημασίας, ἐφόσον σήμερον τὸ ἐμφυλον ὁλικὸν τῶν τουριστικῶν ἐπαγγελματῶν εἶναι ἐτελὲως ἀκατάλληλον. Ατυχῶς, ὁ θεσμὸς τῶν Τουριστικῶν Σχολῶν δὲν ἐκτιμᾶται δεόντως ἐν πλείστας ὅσας τάξεις, εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι πρέπει νὰ διαπιστώσῃ τις ἀπορρυθμίαν μεταξύ πολλῶν ἐπαγγελματῶν ἀσχολουμένων μὲν τὸν τουρισμὸν καὶ τῶν Ὁργανώσεων των, διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὰς προϋποθέσεις λειτουργίας τῶν Σχολῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι αἱ Σχολαί, ἐκτός ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων, δὲν διαθέτουν κατάλληλον διωκτικὸν προσωπικόν. Συνεπῶς, πρῶτον μέλημα τοῦ Ὁργανισμοῦ Τουριστικῶν Σχολῶν εἶναι νὰ στελεχθῇ ἐν κατάλληλα ἐκπαιδευτικὰ κέντρα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀριθμὸν διωκτῶν διωσασάντων Τουριστικῶν Σχολῶν, ἄλλους μὲν διὰ δύο ἔτη, ἄλλους δὲ δι' ἓν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ἀπὸ τοῦ μεταπροσεχοῦς

Έτους νά ἔχωμεν ἀρτωτέραν στελέχωσιν τοῦ διωκτικοῦ προσωπικοῦ.

- γ. Τό τελευταῖον θέμα, τό ὅπολον περιλαμβάνεται εἰς τό κεφάλαιον τῶν γενικῶν προβλημάτων, ἀφορᾷ τήν δυσχέρειαν, ἥτις προκύπτει εἰς τήν ἑναρμόνισιν τῶν ἀπατιήσεων καί τῶν οικονομικῶν δυνατοτήτων τῶν περιηγητῶν ἑσωτεροῦ καί ἑξωτερικοῦ. Ἄτυχως, αἱ ἀπατιήσεις τῶν περιηγητῶν ἑξωτερικοῦ εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτεραι τῶν ἀπατιήσεων τῶν περιηγητῶν τοῦ ἑσωτεροῦ, καί αἱ οικονομικαί δυνατότητες τῶν πρώτων, εἰς οὐρανόποτε κατηγορίαν καί ἄν ἀνήκουν, ἀσυγκρίτως ἀνώτερα τῶν ἰδικῶν μας. Τό πρόβλημα δέ καθίσταται δυσχερές, ἐφόσον εἶναι ὑποχρέωσις μας νά ἐξυπηρετήσωμεν τόν ἑσωτερικόν τουρισμόν, ἐνῶ συγχρόνως ἔχομεν ἀνάγκην τῶν ξένων περιηγητῶν, τοὺς ὅποιους διὰ νά προσελκύσωμεν πρέπει καί νά ἐξυπηρετήσωμεν, συμφώνως πρός τὰς ἀπατιήσεις τῶν.

Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἐνδεεργμένη λύσις τῆς βραχυῆς ταύτης δυσχερείας ἔγκειται εἰς τήν δημιουργίαν ἀπλουστερῶν τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων, αἵτινες, συμπληρούμεναι δι' ἄριστον ἐμπύχου ὀλικοῦ, θά δύνανται νά ἐξυπηρετοῦν καί τόν ἑξωτερικόν τουρισμόν.

Τά ἀνωτέρω ὑπογραμμίζουν τήν ἀνάγκην τῆς ἀναπτύξεως τῶσον τῆς τουριστικῆς συνειδήσεως εἰς τό κοινόν καί τοὺς ἀρμοδίους, ὅσον καί τῆς ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως τῶν ἀσχολουμένων μέ τουριστικά ἐπαγγέλματα.

IV

Ἐπισταμένη μελέτη τῶν προβλημάτων, τά ὅποια ἀνέγονται εἰς τόν Τουρισμόν, πείθει τόν διεξάγοντα τήν ἔρευναν ὅτι ὠρισμένα προσπάθειαι, ἐνῶ εἶναι δύσκολοι καθ' ἑαυτοὺς, δύνανται νά ἀναληφθοῦν καί νά ἀποδώσουν μέ περιωρισμένον δαπάναν.

- α. Εἶναι ἀδιαφιλονέκτον ὅτι ἐκ μέρους ὠρισμένων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Κράτους δέν ἐπιδεικνύεται ἡ δέουσα κατανόησις, μέ ἀποτέλεσμα νά παρεμβάλλωνται δυσχερεῖαι εἰς πᾶσαν προσπάθειαν ἀναπτύξεως τοῦ Τουρισμοῦ. Ἐάν, ἐν τούτοις, ἐγίνετο ἀντιληπτὴ ἡ ἰδιουτυκία τοῦ Τουρισμοῦ καί ἡ ἀνάγκη παρεκκλίσεως ἀπὸ τῶν ὁρῶν, αἵτινες δέπουσαν ἄλλας Ὑπηρεσίας, θά παρείχτο εὐχέρεια ικανοποιητικωτέρας ἀναπτύξεως αὐτοῦ. Ἐνῶ ὁρθῶς ἡ Νομοθεσία ἀπαλλάσσει τόν Ὅργανισμόν Τουρισμοῦ προληπτικοῦ ἐλέγχου, κατὰ τήν διῆσιν τῶν πιστώσεων τοῦ Προϋπολογισμοῦ του, δασκίς ἐξετάζονται αἱ κυβερνητικαὶ ἀποφάσεις αἱ ἀποσκοποῦσαι εἰς τήν σύνθεσιν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ καί εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τόν Τουρισμόν, δέν ἀναγνωρίζεται ἡ ἰδιότητα τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἥτις ἐπιβάλλει, κατ' ἐξάφρην, εἰδικήν σύνθεσιν προσωπικοῦ, εἰδικὰ μισθολόγια καί εἰδικόν καθορισμὸν τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τόν Τουρισμόν. Ἐάν μελλοντικῶς ἐπιδειχθῇ ὑπὸ τῶν ὑπεϋθύνων Ἀρχῶν τοῦ Κράτους μία τοιαύτη κατανόησις, θά καταστή εὐχερεστέρη ἡ σύνταξις Κανονισμῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ καί ἡ σύνθεσις τοῦ προσωπικοῦ του κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τήν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Ἡ κατανόησις, ὅμως, αὕτη, τήν ὅποιαν τό Κράτος, εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις του,

θὰ πρέπει νά ἐπιδεικνύη πρὸς τὸν Τουρισμὸν, ἐπιβάλλει, καθ' ἡμᾶς, καὶ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Ὁργανισμοῦ προῦθουμὸν διὰ θῆσιν νά ἐπικτητῇ τὸν ἐμπεριστατωμένον ἐλέγχον τῶν ἁρμοδίων κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν δρᾶσιν του.

- β. Ἐτερον σημεῖον, ἐφ' οὗ πρέπει νά ἐπικτητῇ ἡ συμπράτταςις τοῦ Κράτους, εἶναι ἡ σημασία, τὴν ὁποῖαν ἐνέχει διὰ τὸν Τουρισμὸν ἡ συμβουλευτικὴ γνώμη τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐπὶ παντός θέματος, ἐφαπτομένου αὐτοῦ. Προϋθμως ἀναγνωρίζομεν ὅτι αἱ γνωματεύσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ ὀφείλου νά ἔχουν ὅπως συμβουλευτικὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' αὐταὶ κατ' ὁδὸν θὰ ἔπρεπε νά ἀποτελοῦν ἀπλοῦς τύπον. Εἶναι ἀνάγκη νά ἀναγνωρισθῇ ὅτι ἡ συμβουλευτικὴ γνώμη τοῦ Ὁργανισμοῦ πρέπει νά ἀποτελῇ ὁδωστικὸν στοιχεῖον διὰ τὴν διαμόρφωσιν πόσης ἀποφάσεως, ἐφαπτομένης τοῦ Τουρισμοῦ.

- γ. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐλέγχου ἐφ' ὧν τῶν ἐπαγγελλομένων, ὅτινα καλοῦνται νά ἐξυπηρετήσουν τὸν τουρισμὸν, ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς προσπάθειας διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐπαγγελματικῆς συνειδήσεως μεταξὺ τῶν ἀσκούντων τουριστικὰ ἐπαγγέλματα. Πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν, ἐλπίστα ἔχουν γίναι εἰς τὸν Τουρισμὸν. Ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ σῶμα τῶν ἐλεγκτῶν δέον νά ἀμιβῇται μὲ ἐξοικὸς ἀπολαβᾶς, ἐφόσον ἡ στελέχωσις του θὰ πρέπει νά γίνεταί ἀπὸ κατηγορίας προσώπων διατετόντων εἰδικὰ προσόντα, δύναται νά ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκρότησιν αὐτοῦ κατὰ τρόπον ἐξυπηρετικόν.

Τὰς σχετικὰς δαπάνας διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἀνωτέρω ὑποδείξεων, αὐτίνες θὰ εἶναι περωρισμέναι, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν, θὰ πρέπει συντόμως νά καταστήνται δυνατόν νά περιλάβῃ ὁ Προϋπολογισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ. Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νά συνδυασθῇ μὲ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν παρῶν κανονισμῶν διὰ τὰ ξενοδοχεῖα καὶ λοιπὰ τουριστικὰ ἐπαγγέλματα. Διὰ μίαν τοιαύτην ἀναθεώρησιν θὰ πρέπει νά μετακληθοῦν εἰδικοὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἵτινες ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἐντασθᾶ, θὰ προσάρμόσουν τὰ διεθνῶς ἐφαρμοζόμενα πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς δυνατότητας.

Μέχρι σήμερον, αἱ ὁλίγαι ἀποφάσεις, αἵτινες λαμβάνονται κατόπιν ὑποτυπώδους ἐλέγχου, βραδύμενον ἐπὶ ἁσπῶν κανονισμῶν καὶ διενεργουμένου ὑπὸ προσώπων, ὅτινα δὲν διαθέτουν τὴν προσήκουσαν πεῖραν, δὲν καθίσταται δυνατόν νά ἐφαρμοσθοῦν, λόγῳ τῶν γνώματων πιέσεων, αὐτίνες παρ' ἡμῖν ἐκδότως ἐξασκούνται εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, θὰ πρέπει ριζικαὶ ἀποφάσεις νά ληφθοῦν μελλοντικῶς διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χρησίων μέτρων.

- δ. Θά ήτο άνεδασφικόν νά ύποστηρΐζεται ότι δ έλεγχος τοϋ Έλληνικοϋ Όργανισμοϋ Τουρισμοϋ πρέπει νά έπεκτείνεται επί πάσης έπιχειρήσεως ξενοδοχείων, έστιατορίων καί λοιπών σχετικών καταστημάτων. Ο Έλεγχος τοϋ Τουρισμοϋ πρέπει νά περιωρισθΐ επί τών ξενοδοχείων, έστιατορίων καί λοιπών καταστημάτων, ότινα έξυπηρετούν πραγματικώς τόν τουρισμόν. Κατά τήν γνώμη μας, αΐ έπιχειρήσεις τών άνωτέρω κατηγορίων, αΐ άπογομέναι είς τās τάξεις πολυτελείας, Α, Β καί ένδεχομένως Γ, έξυπηρετούν, κατά τεκμήριον, τόν Τουρισμόν καί μέ αὐτάς θά έπρεπε νά άσχολήται δ Έλεγχος. Πέραν αὐτών, δ Τουρισμός θά έπρεπε νά άσχολήται καί μέ όσας έπιχειρήσεις ύποδεστέρων κατηγορίων τόν έξυπηρετούν, λόγω συγκεκομμένων άποχρώντων λόγων ή καί μέ εκείνας εκ τών ύποδεστέρων κατηγορίων, αὐτινες ήθελον είδικώς έπικητήσεί τήν ύπαγωγήν των είς τόν έλεγχόν του. Συμπληρωματικώς τής άνωτέρω σκέψεως θά ήτο ή καθΐέρωσις τών τουριστικών πλεοεκτημάτων μόνον δια τās εκ των ως άνω έπιχειρήσεων ύπαχθασμένους είς τόν Έλεγχον τοϋ Τουρισμοϋ, όστις θά προβλέπη καί τās σχετικές κυρώσεις, αὐτινες θά έπιβάλλωνται, κατόπιν έπισταμένου Έλέγχου, διενεργουμένου άπό καταλλήλων προσώπων. Τά άλλα καταστήματα θά πρέπει νά άπάγονται τοϋ λοικοϋ είς τήν άραιοδότητα τής Άστυνομίας, τοϋ Άστυνότρου καί άλλων σχετικών Υπηρεσιών.

Έν πρόχειρον παράδειγμα εκδότως έξηγεί τās σκέψεις μας. Έν ξενοδοχείον, άνηκον είς τήν Γ' κατηγορίαν καί έπιδικόν νά θεωρηθΐ τουριστικόν, θά άναγνωρισθΐ άπό τοϋ Τουρισμοϋ ως τοιοϋτον καί θά καταταγΐ είς τήν κατηγορίαν, είς τήν όποιαν άνήκει, βάσει τών Κανονισμών, οί όποιοι θά έχουν καταρτισθΐ, καθ' έν τρόπον έξηγήσαμεν άνωτέρω. Άπό τό ξενοδοχείον τοϋτο δ τουριστικός Έλεγχος θά έπικητή τήν συμμόρφωσιν πρός τόν Κανονισμόν τής κατηγορίας τών ξενοδοχείων, είς τήν όποιαν θά καταταγΐ, τόσον άπό κτιριακής άπόψεως όσον καί άπό τής άπόψεως λειτουργίας. Έν συνεχείς, θά άπολαμβάνη τοϋτο τών τουριστικών πλεονεκτημάτων, ως π.χ. άτελείας, χορηγήσεως τουριστικών δανείων, ηδξημένων τιμολογίων κτλ. Οσάκις, όμως, έπιβληθΐ είς τό ξενοδοχείον τοϋτο ποινή, τά είδικά προνόμια του θά αφιωνται μέχρι τής χρονικής έξαντλήσεως τής ποινής, καί θά μετατράσεται τοϋτο είς τήν κατηγορίαν εκείνην, ήτις θά προσωιδΐρη είς τόν τρόπον τής λειτουργίας του.

- ε. Διά τήν έξυπηρετήσιν τοϋ τουρισμοϋ έν Έλλάδι προέχουσιν άποστολήν έχει ή Άκτοπλοΐα. Υφ' όψις όρους αὐτή σήμεραν έξυπηρετεί τās θαλασσας μεταφοράς, όχι μόνον δέν άποτελεί στοιχείον άναπτύξεως τοϋ τουρισμοϋ, άλλ' άντιθέτως είναι πρόξενος ζημιών άπό τουριστικής άπόψεως.

Η διατάξις τών πλοίων, τά όποια θά άναγνωρισθούν ως έξυπηρετούντα τήν τουριστικήν κίνησιν, πρέπει νά γίνη βάσει Κανονισμών, άναλόγων πρός εκείνους, οὔτινες θά έπρεπε νά διαπουν τά τών ξενοδοχείων, καί τά δικαώματα καί αΐ ύποχρεώσεις τοϋ προσωπικοϋ νά προσαρμολογούν πρός τά ισχύοντα δια τās έπιχειρήσεις, αὐτινες έξυπηρετούν τόν τουρισμόν.

Δι' ὃν λόγον δὲν χαρακτηρίζομεν ὅλα τὰ ξενοδοχεῖα ὡς πολυτελείας ἢ Α'. τῆς εἰδος, δὲν εἶναι δυνατόν νά ἀναγνωρισθῶμεν εἰς ὅλα τὰ πλοῖα, ἀνεξαρτήτως διαρρυθμίσεως τῶν καὶ εἰδους μεταφορῶν, τὸ δικαίωμα νά δέχωνται ἐπιβάτας θέσεως πολυτελείας ἢ Α'. θέσεως. Βεβαίως, ἡ διευθέτησις τῶν Κανονισμῶν, οἵτινες μελλοντικῶς δέον νά διέπουν τὴν Ἀκτοπλοῖαν, θά παραστή ἀνάγκη νά ἀναγνωρίζῃ καὶ εἰδικὰ ἐπιυξημένα τιμολόγια διὰ τουριστικὰ πλοῖα, δυνάμενα νά δεχθοῦν ἐπιβάτας θέσεως πολυτελείας ἢ Α'. θέσεως.

Δὲν παραγνωρίζεται ἡ δυσχέρεια, ἡ προκύπτουσα ἐκ τοῦ περαιοσιμένου ἀριθμοῦ καταλλήλων πλοίων· πρέπει, ὅμως, νά ἀναγνωρισθῇ ὅτι, ἐφόσον ἀποβλέπομεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τουρισμοῦ εἶναι καίριος πλέον νά ἀρχιζόμεν νά οργανώσωμεν τὰ θέματα τῆς Ἀκτοπλοῖας. Τὰ Ὑπουργεῖα Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας καὶ Ἐργασίας εἰς τὸν τομέα αὐτόν, ἐφόσον θέσουν ὡς ἀρχὴν ὅτι ἡ Ἀκτοπλοῖα καὶ τὸ προσωπικόν τὸ ἐργαζόμενον εἰς αὐτὴν καλοῦνται νά ἐξυπηρετήσουν καὶ τὸν τουρισμόν, δύνανται νά προσφέρουν θετικὰς ἀπρεσίας εἰς τὴν σχετικὴν πρωτοβουλίαν, τὴν ὅποیان πρέπει νά ἀναλάβῃ ὁ Ἑλληνικὸς Ὀργανισμὸς Τουρισμοῦ.

V

Ἐθίζαμεν τὰ θέματα ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια ἀπαιτεῖται κυρίως ὀργανωτικὴ διάθεσις καὶ συμπάρστας εἰς τὸν διαφόρων Ἀρχῶν τοῦ Κράτους, διὰ νά ξεσφαλίσθῃ μία τουριστικὴ πρόοδος εἰς τὸν τόπον μὲ δαπάνας συγκατακίως περαιοσιμένας.

α.

Ἐάν, ὅμως, διὰ τὰ ἀνωτέρω θέματα αἱ δαπάναι παρουσιάζονται περαιοσιμένα καὶ ἀπαιτοῦνται ἐπιμόνος ἐργασία καὶ προθυμία, αἱ δαπάναι διὰ τὰ ἐν συνεχείᾳ ἀναπτυσσόμενα ζητήματα εἶναι οὐσιαστικαὶ καὶ περιορίζονται ἀπὸ τῆς οικονομικῆς δυνατότητος τοῦ τόπου. Πρὸς τοῦτο, νομίζομεν ὅτι βασικῶς πρέπει νά ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποκινήσεως τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας, διὰ καταλλήλων διευκολύνσεων καὶ ἀφελημάτων, ὅτινα θά προσελκύουν ἰδιώτας διὰ συμμετοχὴν εἰς ἔργα τουριστικῆς ἀποδόσεως. Ἡ ἀρχὴ αὕτη προσωιδί-ζει ἰδιωτέρως εἰς τὸν χρηρητῆρα τοῦ Ἑλληνος, ὅστις εἶναι ἄτομιστικὸς καὶ τὸν δὲν γαί εἰς μίαν πλέον ἐπιμελὴ διαχείρισιν τῶν καθ' ἑαυτὸν κυρίως.

Ὑποστηρίζομεν ὅτι ἡ χορήγησις προνομικῶς εἰσθνοῦ χρημάτων, ὡς ὁρισμένων ἀτελειῶν, ἀκόμη καὶ φορολογικῶν διευκολύνσεων εἰς ἓνα ἰδιώτην, διὰ νά ἐνδυναμωθῇ δι' ἐν τουριστικὸν ἔργον, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, θά στοιχίσῃ εἰς τὸ Κράτος κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον ἀπὸ ὅσα θά ἔστω ἔχκεν ἡ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀνάληψις τοῦ αὐτοῦ τουριστικοῦ ἔργου.

β.

Ὁ προγραμματισμὸς τῶν ἔργων Τουρισμοῦ πρέπει νά εἶναι πολυετής, ἐφόσον οὔτε τὸ ἀναγκαῖον χρημὰ ἀπάρχει οὔτε ἡ χρονικὴ δυνατότης ἐντός ἐνὸς ἔτους νά συμπληροῦνται ἐν τμήμα τῆς τουριστικῆς προσπάθειάς μας. Πρωταρχικὴ ἀρχή, ἥτις θά πρέπει νά διέπῃ τὸ μακροετές πρόγραμμα τῶν ἔργων Τουρισμοῦ εἶναι ὁ συντονισμὸς τῶν διαφόρων προγραμμάτων, τὰ ὅποια καὶ ἐάν δὲν ἑσπορῶν ἀποκλειστικῶς εἰς τουριστικὰ ἔργα, ἐν τέλει ἐφάπτονται τῆς τουριστικῆς προσπάθειας. Ἡ δημιουργία, φερ' εἰπεῖν, ξενοδοχείου εἰς σημείον στεροῦμενον δι' ἰδιῆς συγκοινωνίας καὶ διὰ τὸ ὅποιον δὲν προβλέπεται ἡ κατασκευὴ δι' ἰδιῆς συγκοινωνίας, εἶναι ἄσκοπος, ἀσχετὸς σημασίας καὶ ἂν εἶναι ὁ τουριστικὸς τόπος, ὅπου θά ἀνηγεῖτο τὸ ξενοδοχεῖον.

- γ. Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι την πρώτην προτεραιότητα εις τό μακροετές πρόγραμμα έργων Τουρισμού πρέπει να καταλαμβάνη ή αποπεράτωσις των άρξαμένων έργων. Οσονδήποτε ασύνδετα καί άν είναι μεταξύ των καί άσυνδότητε συμπληρωματικά έργα καί άν χρειάζονται, διά να αξιοποιηθούν πλήρως τό αναληφθέντα, πρέπει ταύτα να αποπερατωθούν καί να καταβληθή κάθε προσπάθεια διά την έκτέλεσιν των έργων εκείνων, άτινα θά τό αξιοποιήσουν, ως π.χ. δάων, λιμένων, ατμοπλοϊκής συγκοινωνίας κτλ.
- δ. Είς τό μακροετές πρόγραμμα τουριστικών έργων θά πρέπει τώρα πλέον, όποτε ο Τουρισμός εκ της πράξεως απέδειξεν ότι δύναται ήπωφελώς να αναπτυχθή διά τόν τόπον μας, να περιλαμβάνονται καί προγράμματα μεγάλης όλης, δυνάμενα να αναπτύξουν άλματωδώς τόν όρισμόν των έτησιών έπισκέψεων περιηγητών εις Ελλάδα. Τοιούτον έργον είναι ή σύνδεσις Ελλάδος-Ιταλίας διά FERRY BOAT, διά να ήμεταλλευθώμεν την τάσιν, ήτις επικρατεί διεθνώς διά την έντατικήν χρησιμοποίησιν του αυτόκινήτου ως άπαραιτήτου μέσου μετακινήσεως.
- Τό θέμα τοϋτο, τό όπολον από μακρού συζητείται, θεωρείται γενικώς από την κοινήν γνώμην ως άποκλειστική υπόθεσις έξευρέσεως καταλλήλου πλοίου. Έν τοϋτοίς, τό κατάλληλον πλοιον δέν άποτελεί εϊ μή ένα μόνον παράγοντα μεγάλου προγράμματος, του όπολου τό έτερον σκέλη θά άπαιτήσουν ποσά κατά πολύ μεγαλύτερα της αξίας του πλοίου. Ο κύριος λόγος, διά τόν όπολον τό πρόγραμμα της συνδέσεως ταύτης μας ένδισφάριε τουριστικώς, είναι ή καταπληκτική κίνησις, ήτις παρατηρείται διεθνώς εις τόν δι' αϋτοκίνητου τουρισμόν. Όχι μόνον όσοι ταξιδεύουν διά λόγους αναψυχής καθαρώς, αλλά καί μέγα ποσοστόν των ταξιδιωτών εκείνων, οι όποιοι μετακινούνται διά λόγους εργασίας, χρησιμοποιούν σήμεραν τό αϋτοκίνητον, τό όπολον άπεδείχθη οικονομικώτερον καί παρέχει πλήθος πλεονεκτημάτων διά την ταχείαν καί άνετον κίνησιν του ταξιδιώτου καί εις αϋτόν άκόμη τόν τόπον του προορισμού του.
- Όταν άναφερώμεθα εις την έξυπηρέτησιν των δι' αϋτοκινήτου κινουμένων ταξιδιωτών, πρέπει να ήχωμεν όψ' όψει μας ότι οι ταξιδιώται αϋτοι ένδισφάριονται να κινήθουν εις τό διάστημα του ταξιδίου των όσον τό δυνατόν περιωσότερον διά τοϋ αϋτοκινήτου των. Τό FERRY BOAT είναι δι' αϋτούς εν είδος θαλασσίας γεφυρας.
- Τό μήκος της άποστάσεως, την όποίαν θά διανύη τό FERRY BOAT καί ή ταχύτης του είναι άποφασιστικοί παράγοντες διά την προσέλκυσιν των δι' αϋτοκινήτου κινουμένων ταξιδιωτών. Η πραγματικότητα αϋτή έπιβάλλει την κατά προνομικών τρόπον μελέτην του θέματος από της πλευράς της συνδέσεως Ελλάδος-Ιταλίας, μέσω Κερκύρας, καί όχι μέσω Πατρών. Η άπόστασις Βρινδησιου-Πατρών είναι 240 μίλια, Βρινδησιου-δυτικών άκτών Κερκύρας 80 μίλια, Βρινδησιου-Κερκύρας πόλεως εκ των βορείων άκτών της νήσου 118 μίλια καί εκ των νοτιων άκτών της νήσου 150 μίλια.

Τό πρόγραμμα συνδέσεως 'Ελλάδος-'Ιταλίας δι' αὐτὸν FERRY BOAT δι' αὐτὴν πλήρους ἀναπτύξεως του πρέπει νὰ ἀποκοπῇ, ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω ἀναφερθεῖσας προϋποθέσεις, εἰς τὸ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ταξιδιωτὴν δύο διαφοροεικῶς δυνατοτήτας: πρῶτιστως μὲν τὴν δυνατοτητα εὐχαρίστου παραμονῆς του ἐν Ἑλλάδι, ἐπεκτετινομένης χρονικῶς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον τὴν δυνατοτητα ταχυίας καὶ ἀνέτου συνδέσεως μὲ ἐν κύριον σημεῖον τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἰς Ἀθήναι ἢ ἡ Θεσσαλονικη. Σημειωτέον ὅτι ἡ πρώτη ὡς ἀνω δυνατότης, ἥτις καὶ μᾶς ἐνδισφύρει κυρίως, προκειμένου περὶ ταξιδιωτῶν χρησιμοποιοῦντων τὸ FERRY BOAT, ἀποτελεῖ πρόσθετον στοιχεῖον ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τῆς συνδέσεως Ἑλλάδος-'Ιταλίας, μέσῳ Κερκυρας, ἐφόσον δι' αὐτῆς μᾶς παρέχονται εὐκαιρία ἐκμεταλλεύσεως τῆς Κερκύρας καὶ τῆς Ἡπείρου ὡς τουριστικῶν μονάδων, μετ' ἀνέτου προσπελάσεως τῶν Δελφῶν, μέσῳ ὠριωτάτων τοπῶν, καὶ συνδέσεως τῶν Ἰωννίνων μέσῳ Κοζάνης-Θεσσαλονικῆς μετὰ τῶν Τουρκικῶν συνόρων, διὰ τοὺς ἐνδισφερόμενους νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὸν Ἑλληνικὸν χώρον ὡς συντομώτερον ὁδὸν πρὸς τὴν Τουρκίαν.

Ἐξ ἄλλου, οἱ περιηγηταὶ οἱ ἐνδισφερόμενοι διὰ τὸν ἀρχαιολογικὸν γύρον τῆς Ἑλλάδος, μὲ ἀπετηρίαν τὴν Κέρκυραν, κατερχόμενοι πρὸς Πάτρας, θὰ δύνανται νὰ δλοκληρώσουν τὴν διαδρομὴν, ἐπισκεπτόμενοι τοὺς πλείστους ἀρχαιολογικοὺς τόπους. Τὸ καλύτερον ὁρομολόγιον θὰ γίνεταί, ὅταν συμπληρωθῶν τὰ ἀπαραίτητα ἔργα ὁδοποιίας, διὰ Κερκύρας-Ἰωννίνων-Ἄοτης-Πατρῶν-Ὀλυμπίας-Πόλου-Μεθώνης-Καλαμῶν-Σπάρτης-Τριπόλεως-Ἐπισούρου-Μυκηνῶν-Κορίνθου-Ἀθηνῶν-Δελφῶν καὶ ἐκτεθῇ διὰ τῆς κοιλίας τοῦ Μόρνου ἐπιστροφῆς πρὸς Ἰωννίνα-Κέρκυραν-'Ιταλίαν.

Ἡ σύνδεσις, ἀντιθέτως, ἐκ Πατρῶν ἀπαιτεῖ πλοῖον διαθέτον εὐκολίαν διαγυκτερεύσεως καὶ διημερεύσεως τῶν ἐπιβατῶν, ἐφόσον μὲ ταχύτητα 20 μιλίων ἀπαιτοῦνται περὶ τὰς 13 ὥρας πλοῦ. Συνεπῶς, ἐν τῷ πλοῖον προορίζεται νὰ μᾶς συνδῇ μέσῳ Πατρῶν, θὰ πρέπει νὰ εἶναι σπανηρότερον ἐκεῖνου, τὸ πλοῖον θὰ συνδῇ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς Ἰταλίας ἐκ Κερκύρας. Ἡ ἀπόστασις Ἑλλάδος-Πατρῶν εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ καθίσταται ὀδύνατος ἡ ἐντὸς 24ώρου σύνδεσις, ἐνῷ, ἀντιθέτως, μέσῳ Κερκύρας (διὰ τῶν δυτικῶν ἢ βορειῶν ὁκτῶν) ἡ σύνδεσις μετ' ἐπιστροφῆς ἐπιτυγχάνεται ἐντὸς ἐνὸς 24ώρου. Συνεπῶς, οἰκονομικώτερος τύπος πλοῖου μὲ σύνδεσιν πρὸς Κέρκυραν θὰ πραγματοποιῇ τὸν ἀπὸ πλοῖον ἀριμὸν ταξιδιωτὴν μὴναιως, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀριμὸν, ὅστις θὰ δύναται νὰ πραγματοποιῇ τὴν ὁδὸν Πάτρας.

Ἐν ἀνακεφαλαίῳ, οἱ λόγοι, οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν τὴν προτίμησιν τῆς Κερκύρας ὡς σημείου συνδέσεως εἶναι οἱ ἑξῆς: σύντομον καὶ καθημερινὸν ταξιδίον-εὐθηνότερον πλοῖον-ἀξιοποίησις τῶν μονάδων Κερκύρας καὶ Ἡπείρου-ἐκυπρήτης τῶν διερχομένων ταξιδιωτῶν πρὸς Τουρκίαν-εὐκαιρία μακροτέρως, ἀνέτου καὶ μετ' ἐνδισφερόντων διαμονῆς τῶν ἐπισκεπτῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ἐναντί τῶν ἀνωτέρω πλεονεκτημάτων, ἡ ἐκ Πατρῶν σύνδεσις προσφέρει ἔτοιμον λυμένα εἰς Πάτρας καί ταχυτέραν σύνδεσιν μέ τὰς Ἀθήνας. Ἀλλά, καθ' ἡμᾶς, τὸ τελευταῖον τοῦτο στοιχείον θὰ ἔπρεπε νά θεωρηθῇ ὡς μειονέκτημα μάλλον, ἐφόσον θὰ μειοῦνται οἱ λόγοι μακροτέρας παραμονῆς τῶν περιηγητῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλωστε, ὅσοι ἐνδιαφέρονται νά φθάσουν συγχύτως εἰς τὰς Ἀθήνας δέν ἔχουν λόγον νά ἐκλιθεῖν ὡς μέσον μεταφορᾶς, κατὰ πρῶτον λόγον, τὸ FERRY BOAT, ἀλλ' ἕτερα συγκριτικῶς καὶ μέσα. Ἐπιπροσθέτως, ἔχομεν καὶ ἐνδιαφέρον νά παύσουν αἱ Ἀθηναί νά εἶναι τὸ μοναδικόν σημεῖον, πρὸς τὸ ὅποιον συγκλίνουν ὅλοι οἱ περιηγηταὶ ὡς πρὸς ἀπετηρίαν περαιτέρω ἐπισκέψεων ἐν Ἑλλάδι, καί, ἀντιθέτως, ἐνδιαφέρονθα νά ὑπάρχουν καί ἄλλα σημεῖα προσελκύοντα περιηγητὰς ἀνευ ὑποχρεωτικῆς διελυσσεως τῶν ἐξ Ἀθηνῶν.

Ἡ βῆσις τῶν ἀνωτέρω σκέψεων μελέτη τοῦ ὅλου θέματος κατέληξεν εἰς τὰ ἐξῆς συγκεκριμένα συμπεράσματα :

Ἡ ἱερώδης λύσις τῆς συνδέσεως ἐκ τῶν δυτικῶν ἢ βορείων ἀκτῶν τῆς Κερκύρας καθίσταται δυσχερὴς, λόγω καπνῶν συνθηκῶν, αἵτινες προϋποθέτουν διὰ τὴν σύνδεσιν ταύτην λυμινικά ἔργα ἀγνώστου ἐκτάσεως. Ἐάν τελικῶς ἡ λύσις αὕτη καταστῇ ἀνέφικτος, λόγω οικονομικῶν λόγων - ἡ μελέτη τοῦ θέματος ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν δέν ἔχει συμπληρωθῇ ἀκόμη - ἡ ἀμέσως προτιμητέα εἶναι ἡ ἐκ τῆς Κερκύρας πόλεως σύνδεσις διὰ πλεύσεως κατὰ τὰς βορείους ἀκτὰς. Ἐν τούτοις, καί ἡ λύσις αὕτη, ὅσο τὰς σημερινὰς διευθετοὺς συνθήκας, ἀντενδεικνύται. Μέχρι διευθετήσεως τῶν διενθῶν συνθηκῶν, κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα πλήρως τὸν πλοῦν κατὰ τὰς βορείους ἀκτὰς, ἡ ἀπομένουσα λύσις εἶναι ἡ σύνδεσις διὰ πλεύσεως κατὰ τὰς νοτίους ἀκτὰς. Ἡ λύσις αὕτη θὰ εἶναι προσωρινή, ἐφόσον ὑποτίθεται ὅτι κάποτε αἱ διενθῆς συνθήκαι θὰ ἐπιτρέψουν τὴν δριμυτοκοίησιν τοῦ δρομολογίου μέσῳ τῶν βορείων ἀκτῶν. Μέχρι τοῦ χρόνου τούτου, ἡ διὰ πλεύσεως κατὰ τὰς νοτίους ἀκτὰς προσφερομένη λύσις δέν θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δρομολογίου μετ' ἐπιστροφῆς ἐντός ἐνός 24ώρου, ἐκτός ἐάν τὸ πλοῖον διαθέτῃ καί ἐδκόλινς διανυκτερεύσεως τῶν ἐπιβατῶν. Κατὰ τὸ σημεῖον τοῦτο, συνεπῶς, ἡ προσωρινή αὕτη λύσις ἐπιβαρύνεται μέ σοβαρὸν μειονέκτημα. Παρουσιάζει, ἐν τούτοις, ὠρισμένα πλεονεκτήματα δευτερευούσης βεβαίως σημασίας, τὰ ὅποια, ὅμως, εἶναι ὁδοιπορικὰ. Εἰδικώτερον, θὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἀναχώρησις τοῦ πλοίου τὴν 9ην π.μ. μέ ὅλα τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀνέτου ἐπιβάρυνσεως τῶν ταξιδιωτῶν καί ἡ ἀφίξις εἰς Ἡγουμενίτσαν ἑνωρὶς τὸ ἀπόγευμα καί ἡ εἰς Κερκυραν πόλιν ἑνωρὶς τὸ ἑσπέρας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅφ' ἐνός μὲν θὰ ἔχωμεν ἀνεπιτέραν λύσιν τοῦ προβλήματος διανυκτερεύσεως τῶν περιηγητῶν, τὴν πρῶτην νύκτα τῆς ἀφίξεώς των, διὰ τῆς κατανομῆς των μεταξὺ τῶν ξενοδοχείων Κερκύρας καί Ἰωαννίνων, καί τὴν εὐχέρεαν χρησιμοποίησεως τοῦ FERRY BOAT καί διὰ τοὺς ἐντοπίους ταξιδιώτας μεταξὺ Στερεᾶς καί Κερκύρας. Τὴν ἐπόμενὴν ἡμέραν, τὸ πλοῖον θὰ ἀναχωρῇ τὴν 9ην π.μ. ἐκ Κερκύρας, μέ πρῶτον σταθμὸν τὴν Ἡγουμενίτσαν, ὅποτε θὰ παραλαμβάνῃ τοὺς ἐκ τῆς Στερεᾶς ἐπιβάτας καί θὰ φθάσῃ ἑνωρὶς τὸ ἑσπέρας εἰς Βρινδήσιν.

Πρέπει νά τον ιωθῇ ὅτι ἡ ὥς ἄνω λύσις λόγῳ τῶν ἀνα-
φερθέντων μειονεκτημάτων περιορίζεται οὐσιαστικῶς τὰς
προϋποθέσεις ἐξασφάλισως ἐπιτυχίας εἰς τήν διὰ
FERRY BOAT σύνδεσιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἰταλίας.
Μόνη δλοκληρωτικῇ λύσει παραμένει ἡ σύνδεσις Ἑλλάδος
ἐκ τῶν δυτικῶν ἢ βορείων ἀκτῶν τῆς Κερκύρας καί κἀποτε,
ὅταν ἡ ἀπομένουσα λύσις - τῆς συνδέσεως μετὰ τῆς Κερ-
κύρας πόλεως - μᾶς ἐπιτρέψῃ νά ἐπιτύχῃμεν θετικά ἀπο-
τελέσματα, τὸ Κράτος θά ὑποχρεωθῇ νά ἀναλάβῃ τήν κατα-
σκευὴν τοῦ δαπανηροῦ λιμένος εἰς τὰς δυτικές ἢ βορείους
ἀκτὰς τῆς Κερκύρας.

Ἐνδὲρ ὡς αὐτὸν κάπως διεξοδικώτερον εἰς τὸ θέμα τῆς
συνδέσεως Ἑλλάδος-Ἰταλίας διὰ FERRY BOAT, ἐφόσον,
κατὰ τήν γνώμην μας, τὸ πρόγραμμα τοῦτο θά ὠσῇ μίαν
δilatatῶδη ἀξίησιν εἰς τὸν ὀριζμόν τῶν περιηγητικῶν
ἐπισκεψῶν. Ὁ καταρτισμὸς τοῦ προγράμματος θά πρέπῃ
νὰ μελετηθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νά μὴ ἀδελθῇ
δι' αὐτοῦ μόνον ὁ ὀριζμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν, ἀλλὰ καί νά
παρταθῇ ἡ παραμονὴ αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς ἐξασφαλί-
σεως ὅσων τὸ δυνατόν περισσότερων ἐδοκιμῶν ἐπισκεψῶν
ἐνδὲρ ἀφερόντων σημείων τοῦ τόπου μας ἀπὸ ποικίλων ἀπο-
ψῶν.

Ἀνακεφαλαιῶντες τὸ ὅλον θέμα, θά ἠθέλωμεν νά πορα-
τηρήσωμεν ὅτι τὸ πρόγραμμα, ἐν τῇ τελικῇ ἐφαρμογῇ του,
θά ἐκρετε νά περιλαμβάνῃ τήν πλήρη ἀξιοποίησιν τῆς
νήσου Κερκύρας, ἀνετον δ ὁδορομὴν πρὸς Ἰωάννινα, ἐκεῖθεν
σύνδεσιν πρὸς Θεσσαλονίκην διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ,
ἀπὸ Ἰωαννίνων καθόδον πρὸς Ἀγρινίον, μετὰ δὲ αὐτὴν σύνδε-
σιν ἀπὸ Ἀγρινίου πρὸς Καρπενήσιον - Λαμίαν. Σύνδεσιν
Ἀγρινίου - Δελφῶν, μέσῳ Ναυπάκτου ἀπ' ἐνός καί ἀπ'
ἐτέρου πρὸς Πάτρας, ἵνα ἐκεῖθεν ἐκμεταλλευόμεθα τὰ ὀρ-
χα ἰολογικὰ σημεῖα τῆς Πελοποννήσου καί συγκροτήσωμεν
τῆς Ἠλείας, μέσῳ Κολαμῶν τῆς Μεσσηνίας - Λακωνίας καί
ἐκεῖθεν διὰ Τριπόλεως τῆς Ἀργολικοκορινθίας, μετὰ τε-
λὸν σταθμὸν τὰς Ἀθήνας. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, κατὰλληλος
διασυστάσις τῆς ὁδοῦ Πατρῶν - Αἰγίου - Κορίνθου -
Ἀθηνῶν θά ἐξασφαλίσῃ ἀνετον δι' αὐτοκινήτου ἀφίξιν ἐν
ἐσθίᾳ εἰς Ἀθήνας διὰ τοῦς ἐπισκέπτας ἐκείνους εἰς τὸ
πρόγραμμα τῶν ὁποίων δὲν ἤθελε περιληφθῇ ἡ ἐπισκεψὶς
τῶν ὀρχα ἰολογικῶν σημείων τῆς Πελοποννήσου.

- ε. Ὡς εἶναι εὐνόητον, δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ τὸ πρόγραμμα
τῆς ἀξιοποιήσεως τῆς συνδέσεως Ἑλλάδος-Ἰταλίας
νὰ ἐξαπληθῇ τὸ κεφάλαιον τῶν νέων ἔργων Τουρισμοῦ.
Διὰ τὸ προσεχὲς μέλλον ἡ περιουχία τῶν Ἀθηνῶν θά παρα-
μείνῃ πάντοτε ἐκείνη ἡ ὁποία θά ἐξασφαλίσῃ εἰς τοὺς
ἐπισκέπτας ἐνδὲρ ἀφερόντων καί εὐχάριστον πολυήμερον
δωμονήν. Συνεπῶς, ἡ ἀνέγερσις πολυτελοῦς ξενοδοχείου
ἀπὸ ἐπιχειρήσεως συνδεομένης μετὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν
τοῦ τουρισμοῦ ἐπὶ διεθνούς βάσεως εἶναι ἀπαραίτητος.

- στ. Μεταξὺ τῶν ἔργων πρώτης προτεραιότητος θά πρέπῃ νά
ἔχῃ θέσιν ἡ δημιουργία ξενοδοχειακῆς μονάδος εἰς γρα-
φικὴν ἀκτὴν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν
τοῦ στοιχείου τῶν θαλασσίων λουτρῶν, διὰ τὰ ὅποια
αἱ ἀκταὶ τῆς Ἀττικῆς διαθέτουν ἀσύγκοιτα πλεονεκτή-
ματα. Καί παρ' ὅτι ἡ δημιουργία τῶν ἀτομικῶν περὶ ὁρί-
ων εἰς Ἀκτὴν Γλυφάδας διευκολύνει τήν κατάρτισιν,
δὲν ποδεταί, ἐν τούτοις, περὶ δλοκληρωτικῆς λύσεως
τοῦ θέματος.

ζ. 'Η εἰς Πειραιᾶ ἀνέγερσις ἐγκαταστάσεων διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἐν τῶν ἐπιβατῶν τῶν πλοίων εἶναι ἀπαραίτητος. Δὲν νοεῖται διὰ τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ἐν μέγα μέρει τῶν συγκοινωνιῶν γίνεται ἀποκλιμακωμένη, νὰ μὴ διωθῆται εἰς τὴν Πειραιᾶ, ὅπου συγκλίνουν ὅσαι αἱ ἀποκλιμακωὶ γραμμαὶ, εἴτε ὡς εἰς τελικὸν σταθμὸν εἴτε ὡς εἰς ἐνδιάμεσον διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σιδηροδρόμου, κατέλληλον σταθμὸν λιμένος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐπιβατῶν. Ἐν μέγα μέρει τῆς ἀκαταστάσεως, ἡ ὁποία παρατηρεῖται κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν καὶ ἀποβίβασιν τῶν ἐπιβατῶν, θὰ ἐθεραπεύετο, ἐάν διήρχετο κατέλληλος χώρος διαθέτων ἐγκαταστάσεις αἰθουσῶν ἀναμονῆς, ἐστιασίων, κουρσιῶν κτλ.

Ἡ δὲ κη' σύνδεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Γιουγκοσλαβίας, μέσῳ μεθοριακοῦ σταθμοῦ παρὰ τὴν Φλώριναν, θὰ προσελευσεν ἀσφαλῶς περιηγητὰς, ἐπισκεπτομένους τὰς δυτικὰς περιοχὰς τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ περιληφθῶν εἰς τὸ γενικὸν πρόγραμμα τὰ σχετικὰ δοκίμα ἐργα, κατέλληλα ξενοδοχεῖα καὶ ἄλλα.

VI

Εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς διαφημίσεως, αἱ προσπάθειαι εἶναι λίαν περὶωρισμέναι. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐν τῇ τουριστικῇ κινήσει ἡ διαφήμισις δέον νὰ θεωρῆται ἀσπὴν λίαν παραγωγικὴ. Δὲν θὰ ἦτο ὁσπορος ἡ ἀνάθεσις εἰς διευθετῆ διαφημιστικὸν οἶκον, διαθέτοντα τὴν ἀναγκαίαν κεῖραν, τῆς μελέτης τοῦ διαφημιστικοῦ προγράμματος τοῦ Τουρισμοῦ. Ἡ σημασία τῆς διαφημίσεως δὲν ἔχει γίνεαι ἀκόμη ἐπαρκῶς ἀντιληπτὴ ἐν Ἑλλάδι, εἰς ὑψέτερον δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σχέσιν ἐν τῇ μέτῃ Τουρισμῶν. Διὰ τὸ ἀποδιδῶν αὐτῇ, τὴν διαφημιστικὴν ὁλικὴν πρέπει νὰ εἶναι ἀφθονοὺν καὶ ἐπαγωγόν. Δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ τὴν προσοχὴν μας ὅτι ἡ διαφήμισις τοῦ Τουρισμοῦ ἀποβλέπει εἰς τὴν προσέλκυσιν περιηγητῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἰδίως, καὶ εἶναι συνεπὲς αὐτονόητον ὅτι ἡ διαφήμισις πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τὸ ὑπόκειντο ἀναλόγων προσπαθειῶν. Ἡ ἔκτασις καὶ αἰσθητικὴ δαπάναι ἴσως νὰ θεωροῦνται ὑπερβολικαὶ διὰ τὴν ἐγχώριον ἀγορὰν. Ἐν τούτοις, ὡς ἔχουμεν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι εἰς τὰ προηγμένα κράτη τὰ διὰ τὴν διαφήμισιν διατιθέμενα ποσὰ εἶναι καταπληκτικὰ. Εἰς τὸ 15% τῆς ἀξίας τῶν ἐμπορευμάτων ὁπολογίζονται ἐν Ἀμερικῇ τὰ ἔξοδα τῆς διαφημίσεως τῶν, κατὰ μέσον ὅρον. Ἡ διαφήμισις ἐκεῖ εἶναι μὴ δύναμις, ἡ ὁποία, δοκιμῇ χρησιμοποιεῖται, ὅπως πρέπει, σαφηνεῖ τὸ κοινόν. Ἐπηρεασμένος ὁ κόσμος ἀπὸ τὴν δελεαστικὴν αὐτὴν δύναμιν καταλαμβάνεται ἀπὸ πραγματικὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀποκτήσῃ ὅσα καταλλήλως τοῦ προσφέρονται.

VII

α. Ἡ ἐκπροσώπησις τοῦ Ὁργανισμοῦ εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τοῦ ἑξωτερικοῦ εἶναι ἀπαραίτητος. Ἐγένετο ἥδη ἀπαρχὴ ὁργανώσεως ἀντιπροσωπειῶν διὰ τῆς ἰδούσεως τοῦ Γραφείου μας Παρισίων καὶ καρίσταται ἐκτακτικὴ ἀνάγκη δι' ὁργανώσεως ἀναλόγων Γραφείων εἰς Νέαν Ὑόρκην, Φραγκφούρτην, Ρώμην, τὰς Σκανδιναβικὰς χώρας καὶ ἄρ' ὅτερον εἰς Λονδίον. Ἡ ὁργάνωσις, ἐν τούτοις τῶν Γραφείων πρέπει νὰ εἶναι πλήρης καὶ πρέπει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ τονισθῇ ὅτι μὲ τὴν ἴδουσαν ἐκδότην Γραφείου ἡ ποσότης τοῦ διαφημιστικοῦ ὁλικοῦ καὶ τῶν πιστώσεων διαφημίσεως θὰ πρέπει νὰ ἀξιδνέται ἀναλόγως.

VIII

Γραφεία εγκαθιστάμενα εις θέσιν καταλλήλων, μέ προσω-
πικόν μη εξεωικευμένον επαρκώς καί μη διαθέτοντα ανά-
λογα πρὸς τὴν ἀποστολὴν των κοινὸν διαφημίσαις
οὐδένα προορισμὸν ἐκπληροῦν καί καταντοῦν νά εἶναι
μόνον ἀφορμὴ μὴ παραγωγικῶν δαπανῶν. Τό Γραφεῖον
Παρισίων εἶναι ἐγκατεστημένον εἰς οἶκον καταλλήλων
καί τὰ διαφημιστικά μέσα, τὰ ὅποια διαθέτει, δέν τό
βοηθοῦν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του.
Καθ' ἡμᾶς, Γραφεῖα λειτουργοῦντα ὑπ' αὐτάς τάς προϋπο-
θέσεις εἶναι τελείως ἀχρηστά.

- β. Μεταξύ τῶν ἀντικειμένων σκοπῶν τῆς διαφημίσαις
διὰ τὸν Ἑλληνικόν Τουρισμόν προέχουσαν θέσιν πρέπει
νά καταλάβῃ προσηπάθεια διὰ τὴν χρονικὴν ἐπέκτασιν
τῶν τουριστικῶν περιόδων τῆς Ἑλλάδος, βασιζόμενης
εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι καμικαὶ συνθήκαι
ἐπιτρέσκουν μίαν τοιαύτην ἐπέκτασιν, εἰς ὅσος τῶν
περιηγητῶν. Ἡ δημιουργία τοιούτων ἐξωποικιακῶν
τουριστικῶν περιόδων ἀποτελεῖ ἄκρως ἐνδισφέρον θέμα,
ἐφόσον ἀνέτως δύναται νά ἐξασφαλίσῃ αὐξήσιν τουρι-
στικῶν ἐπισκεψῶν, ἀνευ ἀντιστοίχου ἀναπτύξεως ξενο-
δοχειακῶν καί λοιπῶν σχετικῶν ἐγκαταστάσεων, αἵτινες
εἶναι πάντοτε δαπανηρόταται. Εἶναι αὐτονόητον δι
διὰ τὴν καθιέρωσιν τῶν εἰδικῶν αὐτῶν τουριστικῶν
περιόδων ἀπατεῖται ἡ ἐφαρμογὴ μεωμένων τιμολογίων
εἰς τὰ μεταφορικά μέσα, τὰ ξενοδοχεία κ.δ.

- γ. Εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς διαφημίσαις θά πρέπει νά περι-
ληφθῇ καί ἡ διοργάνωσις κεντρικῆς ὑπηρεσίας συγκεντρο-
σεως τουριστικῶν πληροφοριῶν, αἵτινες νά τηροῦνται μέ
τακτικὴν ἐνημέρωσιν, ὡς καί Γραφείου πληροφοριῶν ἐγκα-
τεστημένου εἰς κεντρικὰ σημεῖα τῶν τουριστικῶν κέντρων
τοῦ ἐσωτερικοῦ καί εἰς τὰ σημεῖα εἰσόδου περιηγητῶν
ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐπιτυχὴς λειτουργία τοιούτων Γραφείων
ἐξασφαλίζει αὐξήσιν τῶν ἡμερῶν ἀνέτου παραμονῆς τῶν
περιηγητῶν ἐν Ἑλλάδι.

- VII Ὁ θεσμός τῶν δανεῶν εἰς ξενοδοχεῖα καί ἄλλα καταστή-
ματα ἐξυπηρετοῦντα τὸν τουρισμόν εἶναι ἀπαραίτητον νά
ἀναπτυχθῇ διὰ τῆς χορηγήσεως επαρκῶν ποσῶν καί διό
δρους ἐντελῶς προνομιακοῦς. Δέν πρέπει νά διαφεύγῃ
τὴν προσοχὴν μας ὅτι τὰ ξενοδοχειακά δάνεια διεθνῶς
δίδονται διό ἐντελῶς προνομιακοῦς δρους καί ὅτι μέ
τὴν χορήγησιν ἐθνηοῦ χρημάτων ὄχι μόνον περιωρίζον-
ται αἱ θυσιαὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ διὰ τὸν Τουρισμόν,
ἀλλὰ καί προάγεται ἡ ἀρχὴ τῆς μεταθέσεως μέρους τῆς
ἐθδύνης διὰ τὴν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν εἰς ἰδίωτος.
Ἐν Ἑλλάδι, ἰδίως, ὅπου ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, κατὰ
κανόνα, ἐπιτυγχάνει περισσότερα πάσης ἄλλης πρωτο-
βουλίας, ἡ δοχὴ τῆς ὑποκινήσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐνδισ-
φέροντος θά εἶναι ἄκρως συμφέρουσα.

- VIII Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, κρίνομεν κατάλληλον νά ἀναφέρω-
μεν ὅτι ἐπέστη πλέον ὁ χρόνος, καθ' ὃν διὰ τὴν περαι-
τέρω ἐξιοποίησιν τῶν τουριστικῶν δυνατοτήτων δέν
πρέπει νά περιοριζώμεθα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ἀνεκτῶν
συγκοινωνιῶν καί ξενοδοχείων. Ἦδη, θά πρέπει νά

ἀντιμετωπίζεται, δι' ὧς ῥωμένα τουριστικά κέντρα τοῦ δόχ-
χιστον, μία πλέον ὠλοκληρωμένη ὁργάνωσις τῶν δι' ἐξέλιξιν
ἀναπτύξεως τοῦ παράγοντος τῆς ψυχαγωγίας. Ὡς παρά-
δειγμα ἀναφερόμεν τὴν Ρόδον καὶ Κέρκυραν. Εἰς τὰ κέντρα
ταῦτα ἡ τουριστικὴ προσπάθειά μας ὁραματίζεται, περι-
οριζομένη εἰς ἔργα συγκοινωνίας καὶ ξενοδοχείων. Ἡ ἐκμετάλ-
λευσις τῆς ἀκτῆς διὰ θαλάσσια λουτρά, ἡ δημιουργία
ἐνδὸς καλοῦ κινηματοθέατρου, ἐνδὸς ἀναγνωστηρίου, ἐνδὸς
κέντρου διασκεδάσεως, ἡ ἀνάπτυξις ἐγκαταστάσεων ἀθλη-
μάτων, ὡς τέννις, γκολφ κ.τ.λ., ὁποτελοῦν προϋποθέσιν
διὰ τὴν παράστασιν τῆς διαμονῆς τῶν περιηγητῶν. Τὰ
μεγαλύτερα τουριστικά κέντρα θὰ πρέπει νὰ πλουτισθοῦν
μὲ καζίνα, εἰς ταῦτα δὲ ὁμῶς ἐξηγοῦμεν ὅτι οὐδὲν
ταυτίζομεν τὸ εἶδος τῶν κέντρων τούτων μὲ τὰ χαρτο-
παίκτη καὶ ἀποκλειστικῶς κέντρα. Ἀσφαλῶς, τὸ χαρτο-
παίγνιον ὁποτελεῖ μέρος τῆς ψυχαγωγίας τῶν τουριστῶν.
Ἐν τούτοις, ἡ διοργάνωσις καζίνου - χαρτοπαίγνιου δὲν
ἐπιδιορίζεται. ὑποστηρίζεται, ὅμως, ἡ διοργάνωσις
καζίνου, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι θὰ συγκεντρώνη ὅλας τὰς
ἐγκαταστάσεις ψυχαγωγίας τῶν ἐπισκεπτῶν, μεταξὺ τῶν
ὑποκείμενων, ὑπὸ ῥωμένους προϋποθέσεις, θὰ πρέπει νὰ περι-
λαμβάνεται καὶ τὸ χαρτοπαίγνιον. Θεωροῦμεν ἀπαραίτητον
σχετικὸν προγραμματισμὸν διὰ τὰ κέντρα Ρόδου καὶ Κερ-
κύρας καὶ ὁμοίον ἑναρξιν ἀναπτύξεώς του.

IX

Ἀφοῦ ἡσυχολήθημεν μὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ ἀναφερομένου
εἰς τὸν Τουρισμὸν, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὁκίων
παρίσταται ἀνάγκη ἀποδότου χρημάτων καὶ πλὴν ἡσυχολήθημεν
μὲ τὰ οικονομικά θέματα τοῦ Ε.Ο.Τ., θὰ ἀναπτύξωμεν τὰς
σκέψεις μας ἐπὶ τῆς δράσεως, τὴν ὅποιαν καλεῖται νὰ
ἀναπτύξῃ ὁ Τουρισμὸς εἰς τὰς ἱματικὰς πηγὰς.

Οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπισκέπται τῶν ἱματικῶν πηγῶν
μὲν ὑπερβαίνουν τὰς δύο χιλιάδας ἑτησίως καὶ εἶναι
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπόδημοι Ἕλληνες, οἱ ὅποιοι
συνδράζουσιν τὴν ὑποβολὴν τῶν εἰς λουτροθεραπείαν μὲ
τὸν παραθερισμὸν τῆς οἰκογενείας τῶν. Συνεπῶς, θὰ
ἐπορεύετο νὰ υπολογίζονται εἰς πέντε χιλιάδας περίπου αἱ
ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἱματικῶν πηγῶν ἐπισκέψεις ξένων εἰς
Ἑλλάδα, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν συνο-
δῶν τῶν, αἱ δὲ διανυκτερεύσεις τῶν εἰς Ἑλλάδα
χιλιάδας, ἐφθσον, κατὰ κανόνα, εἴκοσι ἡμέρας ἀπαι-
τοῦνται διὰ λουτροθεραπείαν. Οἱ ὁρμητοὶ καταδεκνέ-
ονται αἱ ἱματικαὶ πηγαὶ ἐν Ἑλλάδι δὲν κατορθώνουν
ἀκόμη νὰ παρουσιάσουν ἀξιόλογον ἐξέλιξιν ἀπὸ τουριστι-
κῆς ἀπόψεως.

Εἶναι παράλογον νὰ ζητοῦμεν ἀπὸ τὸν Τουρισμὸν μὲ τὰ
μέσα, τὰ ὅποια διαθέτει εἰς χρήμα καὶ ἐμψυχον ὕλκον,
νὰ ἔχῃ τὴν εὐθύνην ὅλων τῶν ἱματικῶν πηγῶν. Ὁ Του-
ρισμὸς θὰ πρέπει εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐπιβλέπῃ μόνον
ἐκείνας ἐκ τῶν ἱματικῶν πηγῶν, αἵτινες συμπίπτει νὰ
ἔχουν καὶ τουριστικὸν ἐνδυσφέρον, ἐνῷ αἱ ἄλλοι
θὰ πρέπει νὰ ὑπαχθῶσιν ἐν ὅλῃς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους.
Εφθσον ῥωμέναι ἱματικαὶ πηγαὶ, εἴτε λόγω τῶν θερα-
πειτικῶν ἰδιότητων τῶν εἴτε τοῦ περιβάλλοντος, ὅπου
εὐρίσκονται, προσελκύουν ἐπισκέπτας, πρέπει νὰ ἀνα-
πτυχθοῦν τουριστικῶς καὶ νὰ παραμείνουν ὑπὸ τὸν

Ελεγchon τοῦ Τουρισμοῦ. Ταυτοχρόνως, νά ἐπεκταθοῦν ἐπ' αὐτῶν αἱ ἀρμοδιότητες τοῦ Ε.Ο.Τ. διὰ τῆς παρ' αὐτοῦ ἀναλήψεως τῆς συντονιστικῆς ἐξουσίας ἐπὶ πασῶν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ὡς Δήμων, Λιμενικῶν ἐπιτροπῶν, κτλ. Τά ἐκ τῶν πηγῶν τούτων ἔσοδα, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ἐνὸς ποσοστοῦ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Τουρισμοῦ, θά πρέπει νά διατίθενται διὰ τὴν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν τῶν, μὲ πρόγραμμα τὴν ἐξασφάλισιν θανάτων, ἐξυπηρετουμένων διὰ τῶν ἐσόδων τῶν, οὕτως ὥστε νά δημιουργηθοῦν αἱ οἰκονομικαὶ προϋποθέσεις διὰ ταχύτεραν ἀνάπτυξιν συγχρονισμένων ἐγκαταστάσεων, τῶν ὁποίων ἔχουν ἀνάγκην.

Γενικῶς, δι' ὅλας τὰς ἱματικὰς πηγὰς θά ἔπρεπεν ὁ Ε.Ο.Τ. νά παρατηθῇ τῆς ἐδούνης τῆς ἱατρικῆς παρακολούθησews, ἥτις καὶ νά ἀναληφθῇ ἀπὸ ἄλλας κρατικὰς ὑπηρεσίας. Ἐάν περιορισθῇ ἡ δρᾶσις τοῦ Τουρισμοῦ ἐντός τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα διεγράφησαν ἀνωτέρω, θά καταστῇ δυνατόν δι' Ε.Ο.Τ. νά ἀναπτύξῃ τουριστικῶς τὸν περιορισμένον ὁρισμὸν τῶν ἱματικῶν πηγῶν καὶ νά ἀφήσῃ τὰς ἄλλας, αἵτινες οὐδέν ἐνδὺσφέρον παρουσιάζουν ἀπὸ τουριστικῆς πλευρᾶς, εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας.

X Εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν οἰκονομικῶν θεμάτων τοῦ Τουρισμοῦ, ἐκτός τῆς ἀρχῆς, βάσει τῆς ὁποίας θά ἔπρεπε νά καθορίζεται ἡ οἰκονομικὴ συμμετοχὴ τοῦ Κράτους, περιλαμβάνομεν τὸ θέμα τῆς ὁργανώσεως τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων κυριότητος τοῦ Ε.Ο.Τ.

α. Ὡς γνωστόν, ὁ Τουρισμὸς ἐκ τοῦ Προγράμματος κρατικῶν ἐπενδύσεων, κατὰ πρώτον λόγον, καὶ εἰς λίαν περιορισμένην κλίμακα ἐκ τῶν ἄλλων διαθεσίμων του, ἐκτελεῖ διάφορα τεχνικὰ ἔργα. Διὰ τὴν μελέτην, ἐπιβλεψὶν ἐκτελέσεως καὶ παραλαβὴν τῶν ἔργων τούτων διατίθεται τεχνικὰς ὑπηρεσίας, ὁτελῶς στελεχωμένας, καὶ ἐπικητεῖ, κατὰ κανόνα, τὴν συνεργασίαν μὲ ἰδιώτας ἀρχιτέκτονας. Πολλὰ τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἐγένοντο δι' ἀναθέσεως τῆς μελέτης τῶν καὶ παρακολουθήσεως τῆς ἐκτελέσεως τῶν εἰς ἰδιώτας ἀρχιτέκτονας τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Τουρισμοῦ, περιορισμένης εἰς τὸν καταρτισμὸν τῶν διακηρύξεων, ἐλεγχον τῶν ὑποβαλλομένων προτάσεων καὶ παραλαβὴν τῶν ἔργων. Ἐν τούτοις, ἡ ἀτελής στελέχωσις τῆς ὑπηρεσίας οὐδέποτε ἐπέτρεphen ὥπως αἱ ὑποβαλλόμεναι προτάσεις μελετῶνται πλήρως διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ Ε.Ο.Τ., κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, ἀπὸ διαδοχικῶς ὑπερβάσεις δαπανῶν ἐκτενινομένων οὐσιαστικῶς καὶ πολὺ πέραν τῶν λογικῶν ὁρίων. Ἐντε διότι αἱ διακηρύξεις ὑπῆρξαν ἀτελεῖς, εἴτε διότι ἡ μελέτη τῶν προτάσεων δέν ἐγένετο κατὰ τρόπον ἐξαντλητικόν, εἴτε καὶ δι' ἀμοιότροπος τοῦς λόγους, αἱ ὑπερβάσεις ἀπετέλεσαν πάντοτε ὅχι μόνον ἔν οἰκονομικόν βάρος, ἀλλὰ καὶ ἀμοιρὴν ἀπωλείας χρόνου περὶ τὴν παράδοσιν τῶν ἔργων. Πάντως, αἱ ἐπικρατοῦσαι συνθήκαι ἔχουν δημιουργήσει κατὰστάσιν χρεώσαν ἑαυτάς.

θά ἦτο δυνατόν εἶτε νά περιορισθῇ ἀποκλειστικῶς ἡ Τεχνική Ὑπηρεσία τοῦ Ε.Ο.Τ. εἰς ὑπηρεσίαν συντάξεως Προγραμμάτων, ἐλέγχου ὑποβαλλομένων προτάσεων καί παραλαβῆς τῶν ἐκτελούμενων ἔργων, εἶτε νά προαχθῇ εἰς ὑπηρεσίαν μελέτης τῶν προγραμμάτων, καταστρώσεως λεπτομερῶν σχεδίων, ἐπιβλέψεως τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων καί παραλαβῆς αὐτῶν.

Εἰς τὴν πρῶτην περίπτωση, ὁ Ὅργανισμός θά ἔπρεπε νά ἀποτείνεται εἰς ἰσώτας ἀρχιτέκτονας διὰ τὴν κατὰ-στροφὴν τῶν σχεδίων καί τὴν παρακολούθησιν τῶν ἔργων. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι πάντως δαπανηρότερος, ἔχει, ὅμως, τὸ προσόν τῆς συμμετοχῆς ὅλων τῶν ἱκανότητων, τὰς ὁποίας προσφέρει ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος τῶν ἀρχι-τεκτόνων καί τῆς ἐπιλογῆς ἐκαστοτε τῶν καλυτέρων προσφερομένων, ἰδίως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς καλαισθησίας καί τῆς ὀρθολογικῆς διατάξεως τῶν σχεδίων. Ἀισθανό-μεθα, ἐν τούτοις, τὴν ὑποχρέωσιν νά τονώσωμεν εἰς τὸ σημείον τοῦτο μίαν ἀλήθειαν, ὅτι, δηλαδή, ἐν Ἑλλάδι, ὅσκις ὑπάρχει ἡ εὐχρεία ἐπιλογῆς ἐνὸς προσώπου διὰ τὴν ἀνάθεσιν μῆς ἐργασίας, δὲν θεωροῦνται πάντοτε ὡς ἀποφασιστικὰ κριτήρια διὰ τὴν ἐκλογὴν αἱ ἱκανότητες τῶν ὑποψηφίων. Πλὴν γὰρ μέσα καί ὑποδεικνύει ἐνδυσφερο-μένων πολλὰ συχνά γίνονται ἀκαταμύητοι παράγοντες ἐκ-λογῆς. Ὡστε, καί κατὰ τοῦτο, ἡ λύσις τῆς ἀναθέσεως μελετῶν εἰς ἰσώτας ἀρχιτέκτονας παρουσιάζει μειονεκτή-ματα.

Ὁ ἕτερος τρόπος εἶναι ἀσφαλῶς οἰκονομικώτερος καί ἔχει τὸ προσόν τῆς ἀμεσωτέρας ἐξαρτήσεως τῶν σχετικῶν ὑπηρε-σίων ἐκ τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὑστερεῖ, ὅμως, κατὰ τὴν δυνα-τότητα πλήρους ἐκμεταλλεύσεως τοῦ παράγοντος τῆς καλαι-σθησίας καί προσφῶν λύσεων.

Ἐπισταμένη μελέτη τοῦ θέματος ἀπὸ πάσης πλευρᾶς μᾶς ἀγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἀπὸ τὰς σημερινῶς συνθηκᾶς στενότητος διαθέσιμων μέσων, θά ἔπρεπε νά προκρίθῃ ἡ λύσις τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐπιφορτισμένην μὲ δλοκληρὸν τὴν εὐθύνην διὰ τὸ κτιριακὸ ἔργον.

ὑποστηρίζομεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ πραγματικὸτης ἐπιβάλλει τὴν μελέτην δύο ἢ τριῶν τύπων ξενοδοχείων καί περιπτέ-ρων, ἐξεντιλοῦσαν τὸ θέμα τόσο ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς οἰκονομικωτέρας κτιριακῆς συνθέσεως, ὅσον καί ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς οἰκονομικωτέρας λειτουργίας των. Οἱ βασικοὶ αὗτοι τύποι, καταλλήλως προσαρμοζόμενοι εἰς τὸ περὶβάλλον, ὅπου θά ἐφαρμόζωνται, δύνανται, καθ' ἑμᾶς, νά ἀποδώσων τὴν συγκριτικῶς καλυτέραν λύσιν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ πλευρὰ τῆς καλαισθησίας θά ἦτο δυνατόν νά θεωρητῇ ὅτι παραμελεῖται, ἔστω καί θεωρητι-κῶς. Νομίζομεν ὅτι αὐτὴν τὴν θυσίαν θά ἔπρεπε νά τὴν ἀντιμετωπίζωμεν, τοσοῦτον μάλλον, καθόσον τὰ ἴδια ἀνε-γερθεὶς κτίρια, βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀρχιτεκτόνων ἰδιωτῶν, δὲν ᾔφθισαν μέχρι σήμερον τόσο ἐξαιρετικὰ ἀποτελέσματα ἀπὸ πλευ-ρᾶς καλαισθησίας, ὥστε νά μᾶς ἐπιτρέπουν ἐκ μόνου τοῦ λόγου τούτου νά παρασυρθώμεν πρὸς τὴν μάλλον πολυ-δάπανον λύσιν. Ἀλλ' ὥστε, ἐάν ὑπάρξῃ κάποτε μία ἐξαιρε-τικὴ περίπτωση, τίποτε δὲν ἀποκλείει νά ἐπιζητηθῇ δι' αὐτὴν ἡ συνεργασία ἐκδοκῶν προσώπων διὰ συγκεκριμέ-νου συμπάρασιν εἰς τὸ ἔργον τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ.

Ο προϋπολογισμός των δαπανών, τας οποίας θά ἔχη νά ἀντιμετωπίσῃ ὁ Ε.Ο.Τ. διὰ τὴν ἐφαρμογὴν εἴτε τοῦ ἐνός εἴτε τοῦ ἑτέρου προγράμματος, περὶ τοῦ ἡ δημοσιονομικοῦ πλάνου τεχνικῆς ὑπηρεσίας, ὑπαγομένης εἰς τὸν Ε.Ο.Τ., ἀποτελεῖ τὴν μάλλον ἐνδεδειγμένην λύσιν, ἀρκετῶς, βεβαίως, ἡ στελέχως τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἡ διευθύνσις τῆς νά ἀνταποθῇ εἰς τὰ πλέον κατάλληλα πρόσωπα.

Διάγραμμα συνταγνὴν παρὰ τῆς Τεχνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. καθορίζει τὸ ὕψος τῶν δαπανῶν, εἰς περίπτωσιν ἐφαρμογῆς τῆς πρώτης λύσεως καὶ μὲ πρόγραμμα ἔργων 40 ἑκατομμυρίων εἰς δραχμὰς, εἰς 3.700 ἑκατομμύρια δρχ. ἔστω δὲ δι' ὁμοίως ἐξωυπηρεσιακῶν ἀρχιτεκτονικῶν βάσει τῶν διατάξεων τοῦ κώδικος περὶ ἐλαχίστων ἀμοιβῶν, πλέον ἐνός ποσοῦ περὶπου 1.500.000 δρχ. διὰ τὴν στελέχως καὶ τὰ ἔξοδα ἐνός ὑπηρεσιακοῦ προσωπικοῦ ἐπιφορτισμένου μὲ τὴν συνταγὴν προγραμμάτων, ἐλεγχον προτάσεων καὶ παραλαβὴν ἐκτελουμένων ἔργων. Ἐνῶ, διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς δευτέρας λύσεως, ἡ δαπάνη θά ἀνέλθῃ εἰς 2.200 ἑκατομμύρια δρχ. δι' ἀντιστοιχοῦν πρόγραμμα καὶ χρονικὸν διάστημα. Καθίσταται, οὕτως, προδηλον ὅτι ἡ δευτέρα λύσις εἶναι ἡ πλέον συμφέρουσα, ἐφόσον μάλιστα δι' αὐτῆς θά κέρη νά θεωρηταὶ ἐξοφλησμένη ὅτι αἱ ὑπερβάσεις δὲν θά εἶναι ἀνώτεροι τῶν γενικῶς παραδεδομένων ὁρίων, ὃ δὲ ἐλεγχος τῆς διαθέσεως τῶν πιστώσεων θά καταστή ὁμοσώτερος.

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι μελέτη διὰ τὴν πουργικὴν δοοποιῶν καὶ ἄλλα εἰδικὰ ἔργα, ὡς π.χ. λυμένας, δὲν θά περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν μὲς τοιαύτης Ὑπηρεσίας. Ἀλλωστε, καὶ σήμερον ἀνάλογοι ἔργασι ἀνατίθενται εἰς εἰδικούς, ὑποδεικνυμένους ἐκαστοτε ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων ἔργων.

- β. Τὰ συμπληρούμενα ἔργα τοῦ Ε.Ο.Τ. - ξενοδοχεῖα, ἐστιατόρια, ξενῶνες κτλ. - κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα, εἴτε παραχωροῦνται πρὸς ἐκμετάλλευσιν εἰς ἰδιώτας, ἐπ' ἐνοικίῳ, εἴτε παραμένουν εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. δι' ἰδίαν ἐκμετάλλευσιν. Τὸ ἐφαρμοζόμενον σύστημα εἶναι, καθ' ἡμᾶς, μειονετικόν, ἐφόσον κύριος σκοπὸς τῶν ἐνοικιαστῶν - τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τελοῦν ὑπὸ ἐνοικίας - εἶναι πῶς μὲ μικροτέρας δαπάνας συντηρήσεως θά παρέλθῃ ὁ χρόνος ἐνοικίσεως, πῶς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐνοικίσεως θ' ἀποκομίσουν τὰ κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλύτερα κέρδη, μὲ σχετικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὅποιαν θά εὐρεθῇ τὸ οἶκημα μετὰ τῶν ἐγκαταστάσεων του, ἅμα τῇ λήξει τῆς συμβάσεως. Ὡσαύτως, ὁ τρόπος λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων ρυθίζεσθαι εἶναι δυνατόν νά εἶναι ὅσον ἐπιμελὲς θά ἦτο οὗτος, ἐάν ἐπρόκειτο περὶ ἰδιωκτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Παρὰ τὰς ἐκαστοτε καταβαλλομένης προσπάθειας ὅπως συμβατικῶς καθορίζονται αἱ ὑποχρεώσεις τῶν ἐνοικιαστῶν ὁσῶς, ὡστε νά μειοῦνται εἰς τὸ ἐλάχιστον αἱ πρρναφερθεῖσαι ἐτέλειαι τοῦ συστήματος, οἱ συμβατικοὶ οὔτοι ὅροι οὐδέποτε ἐξαρσάσαν ἀποτελεσματικῶς τὸν Ε.Ο.Τ. καὶ ἡ πεῖρα ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἡ ἐπικέρησις τῆς πιστῆς συμμορφώσεως τῶν ἐνοικιαστῶν πρὸς αὐτούς εἶναι δύσκολος, ἂν μὴ ἀδύνατος.

Ἐν συνεχείᾳ τῶν ἀνωτέρω καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δ Ε.Ο.Τ. δὲν ἐνδ' αὐφέρεται νὰ ἀποβάλῃ τὴν ἐπιχειρηματικὰς ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν τουριστικῶν συγκροτημάτων, τὰ ὅποια καταρτίζει, ἀλλ' ὅτι δι' αὐτῶν ἐπιζητεῖ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν τουριστικὴν κίνησιν, ὅθ' ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ νὰ ἀποβλέπῃ εἰς ἕτερον σύστημα διαθέσεως τῶν συγκροτημάτων τούτων, καὶ δὴ ἀνεξαρτήτως τῆς προκαταβολικῆς προσπαθείας του νὰ ἀποβάλῃ καὶ ὑποβοηθῇ τὸ ἰδιωτικὸν ἐνδ' αὐφέρον διὰ τὴν δημιουργίαν τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων, ὡς λεπτομερῶς εἰς ἕτερον κεφάλαιον ἐκπετυζόμεν.

Ἄντὶ τοῦ λοιποῦ νὰ ἐνοικιῶνται εἰς ἰδιώτας, ἔστω καὶ διὰ μακροχρόνιον διόστημα, αἱ τουριστικαὶ ἐγκαταστάσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ, θὰ ἐπιβώκεται ἡ ἐξῆς λύσις : βραχυτάτης διάρκειας ἐκμίσθωσις, μία διαιτία, καθ' ἣν θὰ διαπιστωθεῖται κατὰ πόσον ὁ προκρινόμενος ἐνοικιστὴς παρουσιάζει ὅλα τὰ ἐχέγγυα, τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἐγκαταστάσεως, ἐπ' ὧφελει τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τουρισμοῦ. Ἐάν καὶ ἐφόσον ὁ διαπιστωθῇ τούτο, θὰ γίνεται οὗτος αὐτομάτως κύριος τοῦ συγκροτήματος, ἐγγραφομένης εἰς βῆρος τοῦ ἀκινήτου καὶ ὑπὲρ τοῦ Ὁργανισμοῦ ὑποθήκης, ἀναλόγως πρὸς τὸ κόστος τοῦ συγκροτήματος, μὲ μακροχρόνιον ἐξόφλησιν 20-25 ἔτων καὶ μὲ ἐλάχιστον τόκον, κυμαίνόμενον περὶ τὰ 2%.

Ὁ ἐνοικιστὴς καθ' ὡς ἑαυτὸς ἀπόλυτος κύριος τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ ἀκινήτου, θὰ εἶναι φυσικὸν νὰ ἐξαντλή ὅλον τὸ προσβλεπόμενον εἰς ἰδιωτικὴν ἐνδ' αὐφέρον διὰ τὴν καλὴν συντήρησιν καὶ λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Θὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι συμφέρον του κυρίως νὰ συντελῇ εἰς τὴν καλὴν συντήρησιν τοῦ κτιρίου καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων καὶ νὰ ἐκμεταλλεῖται ταῦτα κατὰ τρόπον ἐξυπηρέτησιν τὴν πελατεῖαν του. Θὰ δύναται νὰ τὸ διαθέτῃ, ὡς καθεὶ ἰδιωκτὴς, ἀλλὰ ἡ πεποιθὴς του αὕτη θὰ εἶναι βεβαρημένη μὲ τὴν ἀναφερθεῖσαν ὑποθήκην καὶ μὲ τὴν δαπάνην του νὰ συμμορφωθεῖ καὶ πρὸς τοὺς γενικούς τουριστικούς κανόνας τοῦ Ε.Ο.Τ. Πρόσθετος ἐγγύσις ὑπὲρ τοῦ Ε.Ο.Τ., ὁ ὅποιος δὲν ἐνδ' αὐφέρεται πόσον διὰ τὸ πόσος θὰ εἶναι ἐκαστοτε κύριος τοῦ ἀκινήτου καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅσον διὰ τὸν τρόπον συντηρήσεως αὐτῆς καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἐξυπηρέτησιν τοῦ Τουρισμοῦ, θὰ εἶναι ἡ καθ' ἑαυτοῦ εὐνοία τοῦ ἰδίου τῶν διὰ τὸ ἐνυπόδητον ὀφείλον. Ἐάν καὶ ἐφόσον ἡ ἐπιχείρησις, συμφώνως πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ Ε.Ο.Τ., ὡς αὕτη θὰ διατυπώται ἐν τῷ σχετικῷ συμβολαίῳ, συντελῇ εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ Τουρισμοῦ, ὁ τόκος θὰ εἶναι ὁ τουριστικὸς 2%. Ἐθὺς ὡς διαπιστωθῇ παρέκκλισις ἐκ τῶν ὁρων τῆς συμβάσεως ἢ καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ὅλου συγκροτήματος διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἄλλων σκοπῶν, ἔξων πρὸς τὸν ἀρχικῶς καθορισθέντα, ὁ τόκος αὐτομάτως θὰ παύῃ νὰ εἶναι ὁ τουριστικὸς 2% καὶ θὰ γίνεται ὁ τόκος τῶν κοινῶν ἐνυποθήκων δανείων. Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀνωτέρω λύσις συνδυάζει τὸσα πλεονεκτήματα, ὥστε θὰ ἔπρεπε ἐπισταμένως νὰ μελετηθῇ καὶ νὰ ἀρχίσῃ μὴ πειραματικὴ ἐφαρμογὴ τῆς.

γ. Ἡ ἐξέτασις τοῦ θέματος ποῖα εἶναι ἡ ἐπιχορήγησις τοῦ Κράτους εἰς τὸν Προϋπολογισμὸν τοῦ Ε.Ο.Τ. παρατίθεται εἰς τὴν κατακλείδα προίκου τῆς παρουσίᾳ Ἐκθέσεως, ἐφόσον πρόθεσις μας ἦτο νὰ δώσωμεν, πρῶτον, τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ συγκροτήσῃ τὴν γενικὴν εἰκόνα τῶν προβλέψεων διὰ τὸν Ε.Ο.Τ. καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ παρατεθέντα στοιχεῖα καὶ νὰ κρίνῃ ἐπὶ τῶν ποσῶν, τὰ ὁποῖα τὸ Κράτος θὰ πρέπη νὰ διαθέσῃ διὰ τὸν Τουρισμὸν.

Ἡ γοργὴ ἀνάπτυξις τῆς τουριστικῆς κινήσεως διεδυνάμει καὶ ἰδιαίτερος τὰ ὅκως ἐνδ' ἱσφύοντα ἀποτελέσματα τῆς τουριστικῆς κινήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, εἰς μάλιστα συγκρινώμεν ταύτην πρὸς τὸ ὕψος τῶν διατεθέντων κεφαλαίων, πρέπει νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ὁ Τουρισμὸς ἐν Ἑλλάδι καθίσταται παράγων ἐξαιρετικῶς ἐνδ' ἱσφύων, τὸν ὁποῖον τὸ Κράτος δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ παραμελήσῃ. Ἐκ τῆς πράξεως ἀπεδείχθη ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἀπὸ τῆς λήξεως τοῦ συμμοριτοπολέμου ἔτη, ὁ Τουρισμὸς ἀναπτύσσεται ἀλματωδῶς ἐν Ἑλλάδι καὶ διεπιστάθη ὅτι οἱ δι' αὐτὸν ἐπενδύσεις εἶναι τοιαῦται ὁμέσου ἀποδόσεως. Παρὰ τὴν κῆπως τετραγαμμένην διεθνή ἀπόσφαιραν, κατὰ τὴν ἐφετερινὴν περιόδον, καὶ παρ' ἑλὼν τὴν πολεμικὴν, ἥτις ἐξησχέθη ἀπὸ μέρους τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας εἰς βάρος τῆς τουριστικῆς κινήσεως πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἀριθμὸς τῶν τουριστικῶν ἐπισκέψεων, τῶν διανυκτερεύσεων καὶ τοῦ συναλλάγματος, τὸ ὁποῖον εἰσέφερυν, ὅχι μόνον δὲν ἐμείνη, ἀλλ' ἐσημείωσε καὶ σχετικὴν ἀύξησιν.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, τὸ εἰσφεύσαν συναλλάγμα, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ὑπερβῆναι τὰ 30 ἑκατομμύρια δολάρια, χωρὶς νὰ ὑπολογίζεταί τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος, τὸ ὁποῖον διαρρέει εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν, ἐφόσον, κατὰ τοὺς κεκλιμένους νῦμους, οἱ εἰς Ἑλλάδα ἀφικνούμενοι ξένοι ὑποχρεοῦνται νὰ δηλώσωσιν ἐκ τοῦ συναλλάγματος, τὸ ὁποῖον φέρουν, μόνον ὅσον ποσὸν ὑπολογίζουσιν νὰ ἐπανεξαγάγουν. Ἦτοι τὸ τουριστικὸν συναλλάγμα ἀντιπροσωπεύει ποσὸν 1.000 ἑκατομμυρίων δραχμῶν περίπου κατὰ τὸ λήγον ἔτος. Τὸ ποσὸν τοῦτο φορολογεῖται εἰς διαδοχικὰ στάδια τῆς κυκλοφορίας του ἐπανελιμμένως καὶ ἐν πᾶσι περιπτώσεσιν συνολικῶς, κατὰ ποσοστὸν, ὑπερβαίνειν τὸ 20%. Συνεπῶς, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τοῦ τουρισμοῦ ἡ οἰκονομία τοῦ Κράτους εἰσέπραξε, κατὰ τὸ λήγον ἔτος 1.000 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ δημόσιος Προϋπολογισμὸς ὠφεληθεὶς 200 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ὑπ' αὐτὰς τὰς προϋποθέσεις, θεωρούμεν πραγματικὴν τὴν προσιθιαν διαθέσεως ἑτησίως διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ ποσοῦ 100 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ πρέπη νὰ καλύπτονται ἡ πρὸς τὸν Ε.Ο.Τ. ἐπιχορήγησις τοῦ Δημοσίου, τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπενδύσεων διὰ τουριστικὰ ἔργα - συμπεριλαμβανομένων τῆς τουριστικῆς ὁδοποιίας, τουριστικῶν λυμεικῶν ἐγκαταστάσεων κ.τ. - καὶ πᾶσα ἄλλη χορήγησις ὑπὲρ τοῦ Τουρισμοῦ.

Είναι γνωστά α' επί των ανωτέρω αντιρρήσεις εκείνων οι οποίοι έχουν την εδύνη της διαρθρώσεως του δημοσίου Προϋπολογισμού. Είναι, εν τούτοις, παραίτητον νά καθορίση ή Κυβέρνησις όχι μόνον διά λόγων, αλλά καί διά συγκεκριμένων αποφάσεων τό ἐνδισφέρον, τό ὅποιν ἐπιθυμεί νά ἐπιβεβῇ πρὸς τὸν Τουρισμόν, ἐν συναρτήσει πρὸς τὰς ἄλλας ὑποχρεώσεις της.

XI

Ἐξ ὧων εἰς τὴν μακρὰν ταύτην Ξηθεσίαν περιέλαβα, καθίσταται πρόδηλον ὅτι ἡ δημιουργία τοῦ θεσμοῦ της Ὑπηρεσίας Ἐποπτείας Τουρισμοῦ, ὡς καθωρίσθη διὰ τοῦ οἰκείου Νόμου καὶ τῶν Διαταγμάτων, ἔχει λόγον ὑπάρξεως, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον, ἐφόσον αἱ γενικότεραι συνθήκαι, αὐτίνες ἐπηρεάζουν τὰς δυνατότητας τοῦ Προϋπολογισμοῦ, ἐπιτρέψουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἐφαρμογὴν ἐνὸς γενναιοτέρου τουριστικοῦ προγράμματος. Ἐάν τοῦτο καθίσταται δυνάτον - καὶ οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νά μεμφθῇ δι' αὐτό τὴν Κυβέρνησιν, ἣτις ἔχει τὴν εδύνην της διαθέσεως τῶν κρατικῶν ἐσόδων - ὁ θεσμός δέν εἶναι μόνον περιττός, ἀλλὰ καταντᾷ μίᾳ ἁπλῇ πολυτέλειᾳ. Τὰ καθωρισθέντα, ὡς ἀνεπτυχθῇ ἄλλαχοῦ, ἀφίνουν ἄθικτον τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ε.Ο.Τ., ἐπὶ της ὅποιας ὁ θεσμός της Ἐποπτείας Τουρισμοῦ οὐδεμίαν διατηρεῖ ἐξουσίαν, δυναμένου τοῦ Ὁργανισμοῦ νά ἀναπτύσῃ τελικῶς τὴν δράσιν του ἐλευθέρως καὶ μὲ μόνον περιορισμὸν τὰ πλαίσια τῶν οἰκείων Νόμων καὶ Διαταγμάτων. Ἡ Ὑπηρεσία Ἐποπτείας Τουρισμοῦ παρεμβαλλομένη μεταξὺ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν καθιστᾷ τὸν ὅλον μηχανισμόν της ἐργασίας μᾶλλον πολυπλοκόν. Τὸ μειονέκτημα τοῦτο δικαιολογεῖται μόνον ἐφόσον πράγματι ὑπάρξῃ δυνατότης ἐφαρμογῆς μίᾳς γενναιοτέρας προσπάθειας ὑπὲρ τοῦ Τουρισμοῦ, ὁπότε καὶ ὁ Εἰδικὸς Σύμβουλος θά δύναται νά ἀναπτύξῃ δράσιν οὐσιαστικοῦ περιεχομένου.

* * *

Εἶναι φυσικόν ἡ ἀνωτέρω Ξηθεσίς νά προκαλέσῃ κριτικὴν καὶ ἐπικρίσεις. Ἐν τούτοις, καὶ ἐκ μόνου τοῦ λόγου ὅτι αἱ συζητήσεις καὶ ἐπικρίσεις δυνατόν νά προκαλέσονται ἐνδισφέρον, νομίζω ὅτι θά προκύψῃ κέρδος, καὶ δι' αὐτό με θάρρος ἀνέλαβον νά διατυπώσω τὴν γνώμην μου, δύο μῆνας μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων μου.

Ἀθήναι. Δεκέμβριος 1956

Σημείωμα περί Εσωτερικού Τουρισμού

Διαστέλλεται ένιστε ή κυβερνητική πολιτική διά τήν ανά-
πτυξιν του έσωτερικού τουρισμού από τήν άφορώσαν τόν έξωτερικόν
τουρισμόν. Ή διαστολή αύτή δέν είναι όρθή. Τό πλεϊστον τών κυ-
βερνητικών μέτρων διά τών όποιών επιδιώκεται ή τουριστική ανά-
πτυξις της χώρας, ός ή κατασκευή λιμένων, όδών, περικτιέρων ή
έστιαφορίων δέν αναφέρεται είς ένα εκ τών δύο αύτών τομέων. Ήξυ-
πηρετεϊ χωρίς διάκρισιν άμφοτέρους. Δέν ζητείται διαβατήριον
διά τήν χρησιμοποίησιν τών τουριστικών έργων. Οί δύο τομεϊς θεω-
ροϋνται άλληλένδετοι. Ο έσωτερικός τουρισμός άνοίγει τόν όρδον
είς τόν έξωτερικόν. Ή μόνη διάκρισις ή όποία υφίσταται αναφέρε-
ται είς τά μέσα καί όχι είς τούς σκοπούς τουριστικής ανάπτυξεως.
Ή καθιέρωσις της άργίας του άπογεύματος του Σαββάτου άφορά τόν
έσωτερικόν μόνον τουρισμόν ένω ή διαφήμισις είς τήν άλλοδαπήν
καί τά είδικά τιμολόγια τών ξένων μόνον τόν έξωτερικόν. Ή προ-
σπάθεια όμως της διατηρήσεως χαμηλού τουριστικού κόστους αναφέ-
ρεται καί είς τόν έσωτερικόν καί είς τόν έξωτερικόν τουρισμόν.

Ή σημασία του έσωτερικού τουρισμού είναι οικονομική, εκ-
πολιτιστική καί θα ήδυνάμην νά επω επέσης έθνική.

Οικονομική είναι διότι συντελεϊ είς τήν καλύτεραν γεωγρα-
φικήν διακίνησιν καί κατανομήν του έθνικού εισοδήματος πράγμα τό
όποτον έχει ιδιαιτέραν σημασίαν είς μίαν χώραν ώς Ήλλάς πάσχου-
σαν έξ οικονομικού συγκεντρωτισμού. Περιοχαί φθίνουσαι ή ύποανά-
πτυκτοι ώς τό Ναύπλιον ή αϊ νήσοι ήσθάνθησαν ήδη ευεργετικώς τάς
οικονομικάς συνεπείας της ανάπτυσομένης τουριστικής κίνησεως.

Αϊ εκπολιτιστικά συνέπειαι είναι επίσης σημαντικά έφ'
όσον τό πολιτιστικόν καί κοινωνικόν επίπεδον της χώρας εμφανί-
ζει διαφοράς κυρίως εκ λόγω γεωγραφικών καί ιστορικών. Ή του-

ριστική διακίνησης συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν ἰσοστάθμισιν τοῦ καὶ ἑλληνικοῦ ἐκπολιτιστικοῦ ἐπιπέδου.

Ἡ ἔθνική, θὰ ἔλεγον σημασία τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ ἔγκειται εἰς τὴν πολύτιμον συμβολὴν του πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ συνοχῆς καὶ πρὸς δημιουργίαν ἐνὸς ὁμοιομόρφου ἐθνικοῦ φρονήματος.

Εἰς τὴν κυβερνητικὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ πολῦτιμοι συμπαράστανται ὑπῆρξαν πάντοτε αἱ πάσης μορφῆς περιηγητικαὶ καὶ ἐκδρομικαὶ ὁργανώσεις αἱ ὁποῖαι ἐργάζονται ἀνιδιοτελῶς διὰ τὴν προαγωγὴν μιᾶς ὑγιοῦς φυσιολογικῆς ἰδεολογίας. Ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ μνημονευθοῦν αἱ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν ἐποικοδομητικαὶ κοινωνικαὶ προσπάθειαι ὁργανισμῶν οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι καθαρῶς ἐκδρομικοὶ ὡς ἡ Ἑργατική Ἑστία.

Ἀναγνωρίζουσα τὴν σημασίαν αὐτὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐξακολουθήσῃ καταβάλλουσα πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐνίσχυσίν του. Εἰς τὸ πενταετές πρόγραμμα ἐγένετο ἡδὴ πρόβλεψις εἰς εἰδικὸν κεφάλαιον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ. Ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων εἰς ἐκδρομικὰ σωματεῖα, ὡς ἡ προκείμενη, ἀποδόσασα καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ὅλως ἰδιαιτέρως, ὡς ἐπιτρέπη νὰ συμπεράνωμεν τὸ πείραμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Περιπτέρου Λαφνίου θὰ συνεχισθῇ καὶ θὰ συστηματοποιηθῇ. Ἡ ἐνίσχυσις τῆς Κυβερνήσεως, ὅμως, δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐκδηλοῦται πάντοτε ὑπὸ οἰκονομικὴν ἔννοιαν. Ἵσως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς νὰ ἔχουν δημιουργηθῇ κατὰ τὸ παρελθὸν ὠρισμένοι μικραὶ παρεξηγήσεις. Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ βοηθήσῃ τὰ ἐκδρομικὰ σωματεῖα τόσον διὰ τὴν δημιουργίαν τουρισμοῦ ὅσον καὶ διὰ τὴν δημιουργίαν κέντρων καὶ τουριστικῶν σταθμῶν. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἄλλωστε ἐστηρίχθη καὶ ἡ ἐγκαινισθῆῖσα πέρυσιν ἐπεκταθεῖσα δὲ καὶ ἐφέτος χρηματοδότησις ἐκδρομικῶν ὁργανισμῶν διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ συντήρησιν ὁρεινῶν καταφυγίων. Πέραν τῆς ὕλικῆς ἐνισχύσεως ὅμως αἱ ἐκδρομικαὶ ὁργανώσεις πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι ἡ προσπάθειά των διὰ τὴν δημιουργίαν ἐσωτερικοῦ τουρι-

Έργα κατασκευάζονται και αποδομής μεταξύ των οποίων η
 ανασυγκρότηση των κτιρίων της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσα-
 λονίκης.

Από το 1955 μέχρι το 1960 κατασκευάστηκαν τα

ακόλουθα τουριστικά έργα: 31 τουριστικά ξενοδοχεία, μεταξύ

Μετά την σταθεροποίηση των οικονομικών της χώρας

η Κυβέρνησις επέδωκε εις έν ευρύ δημιοιουργικόν έργον

εις την γεωργίαν, την βιομηχανίαν, τάς συγκοινωνίας και

τόν τουρισμόν.

Έν τῇ προσπάθειά της αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις ἠθέλησε
 εἰς τήν τότε ἀνύπαρκτον σχεδόν τουριστικῇν δραστηριότητα
 τοῦ κράτους νά δώσῃ τήν ἑκτασιν, τήν ὁποίαν ἐπέβαλον αἱ
 περιστάσεις.

Μέχρι τοῦ 1955 τά δαπανώμενα δι' ἔργα τουριστικά
 ἀπό τόν προϋπολογισμόν καί πρόγραμμα ἐπενδύσεων ἔφθανον
 εἰς τό ποσό των 7 ἕως 20 ἑκατομμυρίων ἐτησίως.

Ἀπό τοῦ 1957 ὅμως καί ἐντεῦθεν, μετά μίαν δοκιμα-
 στικῇν προπαρασκευαστικῇν περίοδον, τά δαπανώμενα διὰ
 τουριστικά ἔργα ἐκ τῶν δύο ὡς ἦν πηγῶν φθάνουν διὰ τό
 1958 τά 100 ἑκατομμύρια, τό 1959 τά 200 ἑκατομμύρια καί
 τό 1960 τά 235 ἑκατομμύρια. Τό πρόγραμμα τοῦ 1961 θά
 φθάσῃ περίπου εἰς τό αὐτό ὕψος.

Ἀπό τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1955 κατασκευάσθησαν ἀπό
 τόν τουρισμόν τά ἑξῆς τουριστικά ἔργα: Τρία ξενοδοχεῖα
 δυνάμει 143 κλινῶν, τέσσαρα περίπτερα, προέβη εἰς τήν
 ἀνασυγκρότησιν τῶν προπολεμικῶς ὑπαρχόντων κτιρίων ὡς
 τῶν Περιπτέρων Ευλοκάστρου, Σουνίου, Μαραθῶνος, Δαφνίου,
 Αἰνίου Κεφαλληνίας, Δήλου καί Φαιστοῦ, ὡς καί ὠρισμένα

Οὐδείς δύναται νά ἀμφισβητήσῃ καί τὸ γενόμενον ἔργον καί τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐδημιούργησαν τὸν σημερινὸν θόρυβον ἰσχυρίσθησαν τοῦτο μόνον: ὅτι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου ἐχρησιμοποιεῖσθαι μέθοδοι δαπανηραί εἰς τὴν μελέτην καί τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτάς θά ἀπαντήσωμεν δι' ἀριθμῶν καί διὰ φακέλλων.

Τί ἐπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ διὰ νά ἀντιμετωπίσῃ τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὅποιον ἐπωμίσθη:

- 1) Κατήρτισε εὐρύ πρόγραμμα διεπόμενον ἀπὸ ὠρισμένης βασικῆς ἀρχᾶς. *(ὅρα σχῆμα π. Κ. Τούλου ἐξ)*
- 2) Ἐπεδίωξε τὸν ἁλοκλήρωσιν τῶν τεχνικῶν ἀπαιρειῶν ὥστε νά εἶναι ἱκαναί νά ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

Ὡς γνωστὸν ἡ Τεχνικὴ Ὑπηρεσία ἔχει δύο ἀποστολάς: Ἀφ' ἑνὸς μὲν νά ἐλέγχῃ τὸ σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ δι' ἰδίων τεχνικῶν νά ἐκτελῇ ὅσα ἡδύνατο ἔργα καί τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πάσης δυνατῆς οἰκονομίας.

Τὰ ἔργα τὰ ὅποια ἀντιτίθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο ἐπίσης παρ' αὐτοῦ, μὲ γνώμονα, νά ἀνατεθοῦν ἔργα εἰς ὅλους τοὺς κορυφαίους ἑλληνας ἀρχιτέκτονας μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι, εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ θέσεως ἢ εἰδικῆς πεύρας περὶ τὰς τουριστικὰς κατασκευὰς διεθέτοντο ἰδιαιτέρους τίτλους.

Σημειῶν ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν μελετητῶν ἐκράτησεν ἡ σκέψις νά χρησιμοποιηθοῦν παραλλήλως πρὸς

όλους τούς ἤδη ἀνεγνωρισμένους ἀρχιτέκτονας, διὰ μικρότερα ἰδίως ἔργα, τεχνικοὶ νεώτεροι, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον ἤδη εὐδόκιμον ἐπιστημονικὴν ὁρᾶσιν.

Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ στοιχεῖον ὅτι ὠρισμένοι Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἤδη ἔργα τουριστικὰ τὰ ὅποια ἂν καὶ δέν εἶχον ἀναληφθῇ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶχον ὅμως χρηματοδότησιν, εἴτε ἀπὸ τὸν Ο.Χ.Ο.Α. εἴτε ἀπὸ ἄλλον ἡμικρατικὸν Ὄργανισμόν ἢ καὶ παρ' ἄλλων Η.Π.Α.Δ.

Ἰδοὺ δὲ κατ' ἄλογος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμόν τοῦ τουρισμοῦ, πέραν τῶν ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ μονίμως ἀσχολουμένων δέκα ἀρχιτεκτόνων μέ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Προϊστάμενον τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν κ. Ἀρην Κωνσταντινίδην.

Ἀρχιτέκτονες

Καθηγητῆς   Ε. Πικιώνης

"   Κ. Κιτσιῆνης

"   Π. Μυλωνᾶς

Πρόεδρος Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων Κ. Μπίτσιος

Τεχνικὸν Γραφεῖον Δοξιάδου

Ἀρχιτέκτων   Π. Καραντινῶς

"   Κ. Λάσκαρις

"   Χ. Σφαῖλλος

"   Ε. Βουρέκας

"   Π. Σακελλάριος

"   Π. Βασιλειάδης

"   Δ. Καψαμπέλης

"   Ρ. Κουτσοῦρης

"   Κ. Δοξιάδης - Σκέπερς

- Ἀρχιτέκτων Π. Μονουηλίδης
 " Ι. Ἀντωνιάδης
 " Σ. Μπονάκος
 " Α. Φωτιάδης
 " Π. Μιχαλέας
 " Κώστας
 Πολ. Μηχανικὸς Ι. Αυγίζος οὐδὲς. (Κρήτης)
 Γραφ. Τεχν. Ι. Τραυλός (Κρήτη)
 " Σ. Σταΐκος
 " Ο. Κρίνις Κλ. Κραντωνέλλης
 " Σ. Τσαούσης
 " Θ. Δούρας
 " Τ. Βασιλακάκης
 " Ι. Ρίζος
 " Γ. Μπόγδανος
 " Ν. Χατζημιχάλης
 " Π. Πικιώνης
 " Α. Κουτσογιάννης
 " Α. Παπαγεωργίου
 " Μ. Δάλλας
 " Γ. Ἀναγνωστόπουλος
 " Θ. Παπαγιάννης
 " Κόλλας (Κέρκυρα)
 " Ι. Τζομπανάκης (Κρήτη)
 " Β. Χαρίσης (Ἡπειρος)
 " Α. Χρυσικόπουλος
 " Φ. Τζοβάρης
 " Κουτσοδάκης
 " Κουμανταράκης

Ἀρχιτέκτων Α. Στάρα
 " Ε. Τσαμικλή
 " Ι. Ἡλιάδης
 " Πατέλλης
 " Δ. Γιαννάκης

Ἀρχιτέκτων Γκόλφ HARRADINE

Πολ. Μηχανικός Σ. Κουντούρης (Κρήτης)
 Γραφεῖον Περράκης (Κρήτη)

Ὁ πίναξ αὐτός θά ὑπερεδιδασιάζετο ἂν ἠθέλομεν ἀ-
 παριθμῆσαι τὸ σύνολον τῶν τεχνικῶν πλὴν ἀρχιτεκτόνων τοῦς
 ὁποίους ἐχρησιμοποίησεν ὁ ΕΟΤ δι' ἀναθέσεως εἰδικῶν μελε-
 τῶν ἥτοι Πολιτικῶν Μηχανικῶν, Μηχανολόγων - Ἠλεκτρολόγων,
 Τοπογράφων Μηχανικῶν κ.ο.κ.

Ὅλα αὐτά τὰ στοιχεῖα ζητηθέντα ἤδη ἀπὸ βουλευτὰς τῆς
 Ε.Δ.Α. κατατίθενται ἐντός τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν Βουλὴν
 εἰς τρόπον ὥστε πᾶς τις δύναται νὰ γνωρίζῃ ποῖον ἔργον
 ἀνετέθη εἰς ἕκαστον μελετητὴν.

Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τῶν μελετητῶν.
 Αὐτὸν ἀποδεικνύει ὁ κατάλογος ὃν ἀνέφερα.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν μελετητῶν ἐγίνετο πάντοτε ὡς ὀρίζει
 ὁ νόμος βάσει τοῦ ἐλάχιστου ὀρίου νομίμου ἀμοιβῆς μειω-
 μένη κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ὀριζόμενα ποσοσπᾶ
 μειώσεων 10-25%, δοθέντος ὅτι εἴμεθα Ν.Π.Δ.Α. Εἰς τὸ ση-
 μεῖον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμμία ἐξαίρεσις.

Μετὰ τὴν ἐκκόνησιν τῶν μελετῶν προεκηρύσσοντο
 δημοπρασίαι, τηρουμένων ὅλων τῶν κατὰ τὰς κειμένας διὰ
 τὸν τουρισμὸν διατάξεις τύπων.

Ἐλέχθη ὅτι ὁ Τουρισμὸς δὲν ἔκαμε δημοπρασίας, ἀλλὰ

ἀνέθετε χαριστικῶς εἰκὴ καὶ ὥς ἔτυχε τὰ ἔργα. Δηλοῦμεν βᾶσει ἐγγράφων τὰ ὁποῖα κατατίθενται ἐντὸς τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Βουλὴν ὑπευθύνως ὅτι ἐπὶ προγράμματος ἔργων ὅσους 856 ἑκατομμυρίων μόνον δι' ἔργα 30 περίπου ἑκατομμυρίων, ἥτοι διὰ ποσοστὸν 3,5% περίπου δὲν ἐγένοντο δημοπρασίαι, ἀλλὰ ἀπεφασίσθη ἀπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Τ. ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ ἡ δ' αὐτεπιστάσις ἐκτέλεσις καὶ τοῦτο διότι τὰ ἔργα ἔπρεπε ἐκειγόντως νὰ ἐκτελεσθοῦν διὰ νὰ μὴν ἀπωλεσθῇ μὴς τουριστικὴ περίοδος καὶ διότι ἐκρίθη ὅτι ἡ ἀπώλεια χρόνου ἐν προκειμένῳ ἀπετέλει πολὺ μεγαλυτέραν οἰκονομικὴν ζημίαν ἀπὸ τὴν τυχόν μείωσιν τῆς τιμῆς τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπετυγχάνομεν εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Τὸ ἔργον τῆς Βοδύαγμένης διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὑπερφανευόμεθα ἐξετελέσθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως ἐντὸς 85 ἡμερῶν, ἀποτελεῖ τοῦτο ἄθλον τεχνικὸν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ τουρισμὸς δὲν ἐπερίμενεν ἔλεγχον ἀλλ' ἔπαινον.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκτελέσει τῶν ἔργων παρετηρήθησαν ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθανον τὰ 300% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Εἰς τὰ μυθεύματα αὐτὰ δὲν ἀπηντήσαμεν ὁμῶς διότι ἐνομιζομεν ὅτι τοῦλάχιστον σοβαρῶς τοιοῦτοι ἰσχυρισμοὶ δὲν θὰ ὑπεστηρίζοντο. Ἐφ' ὅσον, ὅμως, ὑπεστηρίχθησαν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ἐν πρώτοις τί σημαίνει ὑπερβάσεις; διότι μὲ τὸ λεκτικὸν τέχνασμα τῆς ἐπεχτάσεως τῆς λέξεως αὐτῆς ἐπὶ πάσης ἀυξήσεως τῆς δαπάνης ἐπιχειρεῖται νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις μεταξύ τοῦλάχιστον τῶν δαδῶν.

Ἐκέρβασις ὑπάρχει ὅταν ὁ μελετητὴς τοῦ ἔργου προῦ-
πολογίσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν μελέτην του ὀρισμένον ὕψος
δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς καὶ
οὐδεμιᾶς προσθήκης ἀποδεικνύεται δαπάνηρότερον συμφῶνως
πρὸς τοὺς ἐπακολουθοῦντας συγκριτικούς πίνακας δαπανῶν.
Ἀντιθέτως ὑπέρβασις δὲν ὑπάρχει ὅταν, πέραν τοῦ μελετη-
θέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησις αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν
ἀναφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς τὴν ποιό-
τητα τοῦ ἔργου (μείζων πολυτέλεια κλπ.)

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις, αἱ
ὁποῖαι εἶναι πραγματικαὶ καὶ ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι ὠνό-
μασθησαν ὑπερβάσεις ἀπὸ τοὺς κατηγοροῦς μας, ἀλλὰ δὲν ἔ-
χουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς, ἀπὸ τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν, ὑπερβά-
σεις διὰ τὰς ὁποίας καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ ἰσχυρῇ κριτικῇ.
Ἀλλὰ καὶ αἱ τοιαῦται ὑπερβάσεις ἐκ κακῶν ὑπολογισμῶν
δύνανται νὰ ἐλεγχθοῦν μόνον, εἴαν τὸ ὕψος αὐτῶν ὑπερβαίῃ
τὰ συνήθη μέτρα, τὸ ἰσχύον διὰ πᾶν τεχνικόν ἔργον καὶ
ἀκόμη ὅταν εἶναι πλήρως μελετημένον. Ἐάν δὲ τοῦτο ἰσχύῃ
διὰ τὴν χάραξιν μιᾶς πεδινῆς ὁδοῦ ἢ μιᾶς κοινῆς πολυκατοι-
κίας, κατὰ πολὺ μεγαλύτερον λόγον ἰσχύει διὰ τὰ ἔργα ἐκεί-
να τὰ ὁποῖα εἶναι πρωτότυπα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, καὶ τῶν
ὁποίων ἡ αἰσθητικὴ μορφή ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν.
Δι' αὐτὸ ἃ τὰ τελευτάτα ἀναμφισβητήτως τὸ περιθώριον μιᾶς
διαστάσεως μεταξὺ ὀριστικῆς μελέτης καὶ πραγματικοῦ κόστους
τοῦ ἔργου δικαιολογεῖται νὰ εἶναι μεγαλύτερον.

Ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται τὸ ἀντίθετον ἢ
εἶναι ἀπλῶς κακῆς πίστεως ἢ θέλουν νὰ ἀγνοοῦν μίαν παγίαν
πραγματικότητα τὴν ὁποῖαν πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀκοδόμη-
σε ἓνα δακίνητον ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του, ἔστω καὶ ἓνα μικρό

σπιτάκι τὸ ἔχει γνωρίσει ἐξ ἰδίας πείρας.

Ἐάν δώσωμεν εἰς τὴν λέξιν ὑπερβάσεις μὲ καλὴν πίστιν τὴν ἔννοιαν ὑπὸ τὴν ὁποίαν καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ νοηθῇ ἡ ὑπερβάσις τότε ἐξεταστὲς πόσας αὐτοῦ τοῦ εἵδους ὑπερβάσεις παρουσιάζουν τὰ ἔργα τοῦ Ε.Ο.Τ.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἔργα τῶν ὁποίων δὲν ἐζητήθη ἡ κατάθεσις τῶν φακέλλων δηλοῦμεν ὅτι κατὰ μέσον ὅρον αἱ ὑπερβάσεις φθάνουν τὸ 10%. Εἰς καμμίαν δὲ μεμονωμένην περίπτωσιν δὲν ὑπερβαίνει τὸ 17%. Πάντα τὰ ἀντίθετα ὅσα ἀνεγράψαν ἀπὸ οἰονδήποτε πρόσωπον, οἰανδήποτε ἰδιότητα καὶ ἂν ἔχη ἢ ἂν εἴχε, διαψεύδονται ἀπὸ τοὺς φακέλλους καὶ τὰ ἔγγραφα.

Ἀλλὰ οἱ κατήγοροι φνύρίζουν ὅριστα ὅτι τοιοῦτου εἵδους ὑπερβάσεις πέραν αὐτῶν τῶν περιωρισμένων ὁρίων τὰ ὅποια ἀνέφερα δὲν ὑπάρχουν. Μεταχειρίζονται ὅμως τὴν λέξιν ὑπερβάσιν διευρύνοντες αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνη ὅχι μόνον τὰς πραγματικὰς ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ ἀνωτέρω λεχθεῖσαι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκπευξήσεις τοῦ ἔργου, εἴτε κατ'ἐκτασιν, εἴτε κατὰ ποιότητα καὶ αἱ ὁποῖαι ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου, διότι αἱ συνεχῶς μεταβαλλόμεναι συνθήκαι τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπέβαλον τὴν ἀνάγκην τοῦ ἔργου καὶ τὴν ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος βελτίωσιν.

Θὰ ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα. Τὰς ἐργασίας διαμορφώσεως τῆς περιοχῆς τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης, εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ὅπου ὁ ἀρχικὸς προγραμματισμὸς περιελάμβανε τὴν κατασκευὴν τριῶν συγκροτημάτων ἀποδυτηρίων, μᾶς μερικῆς διαμορφώσεως τοῦ ὕλου χώρου καὶ τῆς δημιουργίας ἐνὸς

η δύο κέντρων, άμέσως ύμως μετά τήν έναρξιν έκτελέσεως τών έργων έκ τοῦ έκδηλωθέντος πανταχόθεν ένδιαφέροντος ήχθη-
 μεν είς τήν άποφασιν προοδευτικῆς συμπληρώσεως τοῦ προγραμ-
 ματισμοῦ είς τρόπον ώστε έντός ένός καί ήμίσεος έτους νά
 παρουσιασθῇ τό κλῆρες συγκρότημα τῆς άκτῆς Βουλιαγμένης
 τό όποϊον εὑρίσκεται ήδη άπό τινων μηνών είς τήν διάθεσιν
 τοῦ έντοπίου καί τοῦ πολυπληθοῦς άλλοδαποῦ κοινού. Προ-
 καλοῦμεν οϊονδήποτε νά έκφέρῃ τās παρατηρήσεις του επί τοῦ
 άρτιωμένου τούτου έργου διά τό όποϊον ὑπερφηανεύεται ή
 Κυβέρνησις καί τόν θαυμασμόν πρός τό όποϊον έξεδήλωσε ήδη
 διά τῆς κατά χιλιάδας συρροῆς καθημερινῶς τό άθηναϊκόν καί
 ξένον κοινόν, κληροφοροῦντες συγχρόνως τοῦς άπληροφορήτους
 ὅτι καί άπό στενῆς οϊκονομικῆς άπόψεως τό συγκεκριμένον
 αὐτό έργον τοῦ όποϊου άνελάβομεν τήν εὑθύνην διογκώσεως
 τοῦ προγραμματισμοῦ κατά τήν έκτέλεσιν άποτελεῖ ήδη συμφώνως
 μέ τά στοιχεῖα τά όποῖα κατέχομεν οϊκονομικῆς στενῶς άποδό-
 σεως μίαν άπό τās έπωφελεστέρας έπενδύσεις τοῦ ελληνικοῦ
 προϋπολογισμοῦ.

Οἱ σοβαροί μεταξύ εκείνων οἱ όποῖοι θέλουν νά άσκή-
 σουν τήν κατά τοῦ ΒΟΓ πολεμικήν είς αὐτήν τήν περίπτωσιν
 έπειδή ἔχουν συνείδησιν τῆς διακρίσεως μεταξύ πραγματικῆς
 υπερβάσεως καί υπερβάσεως όφειλομένης είς πρόσθετα έργα,
 σπεῦδουν έκ προοιμίων νά ὑποστηρίξουν ὅτι οὔτε τοιαύτη μή
 πραγματική ὑπέρβασις έπρεπε νά γίνη οὔτε καί καμία βελτί-
 ωσις τοῦ έργου. Ἀλλά, εἰς αὐτό εἶναι άβάσιμον διά πᾶν
 τεχνικόν έργον, τό όποϊον πάντοτε άρρυσιάζει άπρόοπτα
 τά όπία πρέπει νά άντιμετωπίζονται διά βελτιώσεων, ταῦτό
 ίσχύει πολύ περισσότερο δι' έργα τουριστικά, τά όποῖα ξε-
 κινοῦν κάποτε μέ μίαν περιωρισμένην προοπτικήν καί κατά

τὴν ἐξέλιξιν τοῦ χρόνου, συντρεχούσης τῆς ραγδαίας ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως, ἐπιβάλλεται νὰ ἀναπτυχθῶν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος. Εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νὰ ἰσχυρίζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἀπεφάσισε τὸ 1958 νὰ κάμῃ ἓνα ἔργον ἐξυπηρετοῦν 100 τουρίστας, πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέσῃ εἰς αὐτὸ τὸ περιωρισμένον μέγεθος τοῦ 1959 καὶ τὸ 1960 καθ' ὅν χρόνον ἐν τῷ μεταξύ ἔχει διαπιστωθῇ ἡ τουριστικὴ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τοῦ ἔργου. Τὰ ἔργα, τὰ τουριστικὰ πρὸ παντός, πρέπει νὰ προσαρμόζονται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς στιγμῆς καὶ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη ἡ αὐξησὶς των καὶ ἡ βελτίωσίς των, διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεώς των.

Θὰ ἐρωτηθῇ τις ἀπὸ τοῦ ἀνεκάλυψαν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς τῶν ὑπερβάσεων οἱ κατήγοροί μας ; Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις. Ὅταν κατ' ἀρχὴν ἀποφασισθῇ ἓνα ἔργον, πρὶν ὅμως γίνῃ ἡ χωροταξικὴ μελέτη καὶ ἡ σχετικὴ ἀπαλλοτριώσις τῶν χώρων καὶ ἀκίνη καὶ ἡ προμελέτη, πρὶν γίνῃ καὶ ἡ ὁριστικὴ μελέτη βάσει τῆς ὁποίας καταρτίζεται ὁ προϋπολογισμὸς, πρὶν τέλος γίνῃ καὶ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ἀναφέρεται κατὰ τὰς συζητήσεις περὶ τοῦ ἔργου εἰς ἐνδεικτικὸς ἀριθμοὺς ὁ ὁποῖος ἐφ' οὗ δὲν ἐρεῖδεται οὐδὲν θετικὸν στοιχεῖον καὶ ὁ ὁποῖος ἀφορᾷ τὴν κατάρτισιν. Αὐτὸς θε ἀριθμὸς εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἶναι πολὺ κατώτερος ἀπὸ ἐκείνον ὁ ὁποῖος προκύπτει ἀπὸ τὴν ὁριστικὴν μελέτην καὶ τὰς δημοπρασίας. Ἄν τῶρα κἄντε ὡς ἀφετηρίαν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν καὶ οὐχὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ὁποῖον μᾶς δίδει ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ὁριστικῆς μελέτης τοῦ ἔργου ὁπότε καὶ μόνον τελικῶς ἀποφασίζεται ἡ ἐκτέλεσις του καὶ τὸν συγκρίντε μετὰ τὴν τελικὴν δαπάνην διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται καὶ ὅλαι αἱ πρόσθετοι ἐργασίαι καὶ ἐπαυξήσεις αἱ ἐν τῷ μεταξύ ἀποφασι-

σθεΐσαι, τότε εἶναι εὐκόλον νά φθάσετε εἰς ἀστρονομικοὺς ἀριθμοὺς ὑπερβάσεων. Ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ὑπολογισμὸς εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσφαλμένος καὶ δὲν ὑπάρχει τεχνικὸς ὁ ὅποιος θά ὑποστηρίξῃ οἰανδήποτε ἀντίθετον ἄποψιν.

Ὁ τοιοῦτος ὑπολογισμὸς ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα ἄθλιον ~~πῶς φησὶν ὁ~~ σόφισμα καὶ τίποτε ἄλλο. Ἐκεῖνοι οἱ δ-
ποῖοι θέλουν κατὰ τρῶπον ἔντιμον νά καταγγείλουν τὰς ὑπερ-
βάσεις εἰς τὰ ἔργα τοῦ τουρισμοῦ ἔχουν στοιχειῶδες χρέος
νά ξεκινήσουν ἢ ἀπὸ τὸν προὑπολογισμὸν τῆς δριστηκῆς μελέ-
της ἢ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημοκρασίας, εἴαν τοῦτο ἀποδει-
χθῇ εἰλικρινές καὶ αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν νά συγκρίνουν μὲ τὸ
σύνολον τῆς δαπάνης, ἀφοῦ ἀφαιρέσουν τὰ διὰ νέα ἔργα καὶ
προσθέτους ἐργασίας δαπανηθέντα. Πᾶς ἄλλος ὑπολογισμὸς
ἐξυπηρετεῖ δημοκοπικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς
οἰονδήποτε τεχνικὸν ἔλεγχον.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη οἱ κατήγοροί μας ὅτι εἴαν δὲν
ἐβιάζετο ἡ Κυβέρνησις νά ἐκτελῇ ἔργα καὶ ἄφνην ἓνα διάστη-
μα μακρὸν μόνον διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν, ἐνδεχομένως
θά ἀπεφεύγοντο αἱ οἰαιδήποτε ὑπερβάσεις. Ἡ παρατήρησις
εἶναι ἀφελῆς, ἂν δὲν εἶναι κακῆς πίστεως. Ὁ παράγων χρό-
νος διὰ τὸν τουρισμὸν εἶναι ἀποφασιστικὸς. Τὸ τουριστικὸν
ρεῦμα πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι διδίου βέβαιον ὅτι θά
συνεχίζεται ἐκ' ἁκείρων μὲ τὸν αὐτὸν αὖξοντα ἀριθμὸν καὶ
πρέπει νά κερδιθῇ τῶρα ὅποτε τὸ ρεῦμα αὐτὸ ὑπάρχει.
Ἐάν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν δὲν κατεβάλλομεν ὑπεράνθρω-
πον προσπάθειαν νά δημιουργήσωμεν χώρους ὑποδοχῆς καὶ
τρόπους ψυχαγωγίας τῶν τουριστῶν τότε ἐνδέχεται τὸ τουρι-
στικὸν αὐτὸ ρεῦμα νά στραφῇ πρὸς ἄλλους τόπους διότι ἔχει
ἐν τῇ μεταξὺ καὶ δυσφημισθῇ ἡ χώρα μας τουριστικῶς.

Ἀλλὰ ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν καὶ ὑποδεικνύομεν ὅτι παρὰ

τόν ταχὺ ρυθμὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων μας, ποτὲ δὲν
ὑπερέβημεν τὰ λογικὰ ὅρια ὑπερβάσεων καὶ ποτὲ δὲν ἐξετελέ-
σθησαν ἔργα ἄνευ ὀριστικῶν καὶ πλήρων μελετῶν καὶ κατὰ κα-
νὼνα διὰ δημοκρασιῶν μὲ ὅλας τὰς σχετικὰς ἐγγυήσεις.

*Τουρισμός γενικά
Υπερβάσεις γενικά*

Μετά τήν σταθεροποίησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Χώρας ἡ Κυβέρνησις ἀπεδύθη εἰς μίαν εὐρετὰν δημιουργικὴν προσπάθειαν εἰς τοὺς τομεῖς τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τοῦ τουρισμοῦ.

Ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῆς αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις ἠθέλησε εἰς τὴν τότε ἀνύπαρκτον σχεδὸν τουριστικὴν δραστηριότητα τοῦ κράτους νὰ δώσῃ τὴν ἑκτασιν, τὴν ὅποιαν ἐπέβαλον αἱ περιστάσεις.

Μέχρι τοῦ 1955 τὰ δαπανώμενα δι' ἔργα τουριστικὰ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων ἔφθανον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 7 ἕως 20 ἑκατομμυρίων ἐτησίως.

Ἀπὸ τοῦ 1957 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν, μετὰ μίαν δοκιμαστικὴν προπαρασκευαστικὴν περίοδον, τὰ δαπανώμενα διὰ τουριστικὰ ἔργα ἐκ τῶν δύο ὡς ἄνω πηγῶν φθάνουν διὰ τὸ 1958 τὰ 195 περίπου ἑκατομμύρια, τὸ 1959 τὰ 200 καὶ τὸ 1960 τὰ 235. Τὸ πρόγραμμα τοῦ 1961 θὰ φθάσῃ περίπου εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος.

Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1955 κατεσκευάσθησαν ἀπὸ τὸν τουρισμὸν Τρία ξενοδοχεῖα δυνάμει 143 κλινῶν καὶ τέσσαρα περίπτερα, προέβη δὲ οὗτος εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν προπολεμικῶς ὑπαρχόντων κτιρίων (ὡς τῶν Περιπτέρων Συλοκάστρου, Σουνίου, Μαραθῶνος, Δαφνίου, Αἴνου Κεφαλληνίας, Δήλου καὶ Φαιστοῦ) ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένων ἔργων δια-

μορφώσεων καὶ ὑποδομῆς μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ ἀνασυγκρό-
τησις τῶν κτιρίων τῆς Διεθνoῦς Ἐκθέσεως Θεσσαλονίκης.

Ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 κατεσκευάσθησαν τὰ ἑ-
κλούθα τουριστικά ἔργα: 31 τουριστικά ξενοδοχεῖα δυνά-
μεις 1600 κλινῶν, 18 τουριστικά περίπτερα καὶ ὁδικοί στα-
θμοί, ἑννέα ἔργα ψυχαγωγίας καὶ μέγας ἀριθμὸς ἔργων δια-
μορφώσεων καὶ ὑποδομῆς. Εἶναι δὲ ὑπὸ κατασκευὴν τὰ ἑξῆς:
33 ξενοδοχεῖα, δυνάμεις 2.350 κλινῶν, 21 τουριστικά πε-
ρίπτερα καὶ ὁδικοί σταθμοί, 13 ἔργα ψυχαγωγίας καὶ ἱκα-
νὸς ἀριθμὸς ἔργων ὑποδομῆς. Ὅλων τῶν ἔργων τούτων ἡ ἀ-
ποπεράτωσις προβλέπεται μέχρι τῆς ἀνοίξεως 1962 τὸ βρα-
δύτερον.

Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν αὐτὴν τουριστικὴν προσπάθει-
αν ἀπὸ πλευρᾶς κράτους ἀνταποκρίνονται καὶ ὀρισμένα οἰκο-
νομικά ἀποτελέσματα.

- 1) Αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν ἀπὸ 157000 περίπου
κατὰ τὸ ἔτος 1954 εἰς 400.000 περίπου τὸ 1960 μὲ ἀσφα-
λῇ πρόβλεψιν 500.000 κατὰ τὸ ἀρξόμενον ἔτος.
- 2) Αὐξήσις τοῦ εἰσαχθέντος τουριστικοῦ συναλλάγματος ἀπὸ
Δολλ. 25.324.000 τὸ 1954, εἰς 29.123.182 τὸ 1955, εἰς
31.213.782 τὸ 1956, εἰς 41.474.000 τὸ 1957, εἰς 36.195.000
τὸ 1958, εἰς 41.667.000 τὸ 1959, εἰς 51.500.000 περίπου
τὸ 1960 μὲ βεβαίαν πρόβλεψιν περίπου 60-65 ἑκατομμ. Δολλ.
κατὰ τὸ 1961.

Σημειοῦμεν ὅτι ἡ παρατηρουμένη ὑποχώρησις κατὰ τὸ
ἔτος 1958 εἶναι φαινομενικὴ καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν
τοῦ τρόπου ὑπολογισμοῦ τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος. Ἐάν
διετηρεῖτο ὁ παλαιὸς τρόπος θὰ ἐνεφανίζετο ἀκόμη ὑψηλό-
τερον τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα.

Οὐδείς δύναται νά ἀμφισβητήσῃ καί τὸ γενόμενον ἔργον καί τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐδημιούργησαν τὸν σημερινόν θόρυβον ἰσχυρίσθησαν τοῦτο μόνο: ὅτι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου ἐχρησιμοποιήθησαν μέθοδοι δαπανηραὶ εἰς τὴν μελέτην καί τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτάς θά ἀπαντήσωμεν δι' ἀριθμῶν καί διὰ φακέλλων.

Τί ἔπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ διὰ νά ἀντιμετωπίσῃ τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὅποτον ἐπωμίσθη:

- 1) Κατήρτισεν εὐρύ πρόγραμμα, διεπόμενον ἀπὸ ὠρισμένας βασικὰς ἀρχάς.
- 2) Ἐπεδίωξε τὴν ὁλοκλήρωσιν τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ὧστε νά εἶναι ἱκαναί νά ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

Ὡς γνωστόν αἱ Τεχνικαὶ Ὑπηρεσίαι, ἔχουν δύο ἀποστολάς: Ἀφ' ἑνὸς μὲν νά ἐλέγχουν τὸ σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δέ δι' ἰδίων τεχνικῶν νά ἐκτελοῦν ὅσα ἡδύνατο ἔργα καί τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πάσης δυνατῆς οἰκονομίας.

Τὰ ἔργα τὰ ὅποτα ἀνετίθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο πάντοτε ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγίνετο ἐπίσης παρ' αὐτοῦ, μὲ γνώμανα, νά ἀνατεθοῦν ἔργα εἰς ὅλους εἰ δυνατόν, τοὺς κορυφαίους Ἕλληνας ἀρχιτέκτονες μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι, εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ θέσεως ἢ εἰδικῆς πείρας περὶ τὰς τουριστικὰς κατασκευὰς διέθετον ἰδιαιτέρους τίτλους.

Σημειῶνῶ ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν μελετητῶν ἐκράτησεν ἡ σκέψις νά χρησιμοποιεσθῶν παραλλήλως πρὸς

όλους τούς ήδη ανεγνωρισμένους ἀρχιτέκτονας, διὰ μικρότερα ἰδίως ἔργα, τεχνικοί νεώτεροι, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον ἤδη εὐδόκιμον ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν.

Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ στοιχεῖον ὅτι ὠρισμένοι Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἤδη ἔργα τουριστικὰ τὰ ὅποια ἂν καὶ δέν εἶχον ἀναληφθῇ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶχον ὅμως χρηματοδοτηθῇ, εἴτε ἀπὸ τὸν Ο.Χ.Ο.Α. ἢ ἀπὸ ἄλλους ἡμικρατικούς Ὑποστηρίξεις ἢ Ν.Π.Δ.Δ. καὶ

Ἴδού ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμόν τοῦ τουρισμοῦ, πέραν τῶν ἐν τῇ Ὑπερσειᾷ μονίμως ἀρχολογούντων δέκα ἀρχιτεκτόνων μέ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Προϋοτάμενον τῆς Ὑπερσειᾶς Μελετῶν κ. Ἀρην Κωνσταντινίδην.

Ἀρχιτέκτονες

Καθηγητῆς Δ. Πικιώνης

" Κ. Κιτσίκης

" Π. Μυλωνᾶς

Πρόεδρος Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων Κ. Μπίτσιος

Τεχνικὸν Γραφεῖον Δοξιᾶδη

Ἀρχιτέκτων Π. Καραντινός

" Κ. Λάσκαρις

" Χ. Σφαῆλλος

" Ε. Βουρέκας

" Π. Σακελλάριος

" Π. Βασιλειάδης

" Δ. Καφαμπέλης

" Ρ. Κουτσούρης

" Κ. Δοξιᾶδης - Σκέπερς

Ἀρχιτέκτων Π. Μανουηλίδης

" Ι. Ἀντωνιάδης

" Σ. Μπονάκος

" Α. Φωτιάδης

" Π. Μιχαλάς

" Δ. Κώνστας

" Ι. Λυγίζος

" Ι. Τραυλός

" Σ. Σταύκος

" Κλ. Κραντωνέλλης

" Σ. Τσαούσης

" Θ. Δούρας

" Τ. Βασιλακάκης

" Ι. Ρίζος

" Γ. Μπόγδανος

" Ν. Χατζημιχάλης

" Π. Πικιώνης

" Α. Κουτσογιάννης

" Α. Παπαγεωργίου

" Μ. Δάλλας

" Γ. Αναγνωστόπουλος

" Θ. Παπαγιάννης

" Α. Κόλλας (Κέρκυρα)

" Ι. Τζομπανάκης (Κρήτη)

" Β. Χαρίσης ("Ηπειρος)

" Α. Χρυσικόπουλος

" Φ. Τζοβάρης

" Δ. Κουτσουδάκης

" Ι. Κουμανταράκης

Ἀρχιτέκτων	Α. Στάρα
"	Β. Τσαμακλή
"	Γ. Ἠλιάδης
"	Ν. Πατέλης
"	Δ. Γιαννάκης

Ἀρχιτέκτων Γκόλφ HARRADINE

Πολ. Μηχανικός Β. Κουντούρης (Κρήτης)

Γραφεῖον Ελ.Περράκη (Κρήτη)

Ὁ πύναξ αὐτός θά ὑπερεδιπλασιαζέτο ἂν ἤξελαμεν ἀ-
παριθμήσῃ τὸ σύνολον τῶν τεχνικῶν, πλὴν ἀρχιτεκτόνων, τοὺς
ὁποίους ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ε.Ο.Τ. δι' ἀναθέσεως εἰδικῶν μελε-
τῶν ἤτοι Πολιτικῶν Μηχανικῶν, Μηχανολόγων - Ἠλεκτρολόγων,
Τοπογράφων Μηχανικῶν κ.ο.κ.

"Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ζητηθέντα ἤδη ἀπὸ βουλευτὰς τῆς
Ε.Δ.Α. κατατίθενται ἐντὸς τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Βουλὴν εἰς
τρόπον ὥστε πᾶς τις νά δύναται νά γνωρίζῃ ποῖον ἔργον ἀνε-
τέθη εἰς ἕκαστον μελετητὴν.

Αὐτός εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τῶν μελετητῶν.
Αὐτὸν ἀποδεικνύει ὁ κατάλογος ὃν ἀνέφερα.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν μελετητῶν ἐγένετο πάντοτε ὡς ὀρίζει
ὁ νόμος βάσει τοῦ ἐλαχίστου ὅρου νομίμου ἀμοιβῆς, μειω-
μένης κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ὀριζόμενα ποσοστὰ
μειώσεων 10-25%, δοθέντος ὅτι εἴμεθα Ν.Π.Δ.Δ. Εἰς τὸ ση-
μεῖον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμμία ἐξαίρεσις.

Μετά τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν προεκηρύσσοντο δημό-
σιος διαγωνισμός τηρουμένων ὅλων τῶν κατὰ τὰς κειμένας δια-
τὸν τουρισμὸν διατάξεις τύπων, τὰς περικομμένας εἰς τὸν ἀπὸ
τοῦ 1951 ἰσχύοντα Κανονισμόν ἐκτελέσεως ἔργων (Ἐφ. Κυβ. 81B
τῆς 7-4-1952).

Ἐλέχθη ὅτι ὁ Τουρισμός δὲν ἔκαμε δημοκρασίας, ἀλλὰ

ἀνέθετε χαριστικῶς εἰκὴ καὶ ὥς ἔτυχε τὰ ἔργα. Δηλοῦμεν ὑπερῶς ὅτι ἐπὶ προγράμματος ἔργων ὕψους 950 περίπου ἑκατομμυρίων μόνον δι' ἔργα 30 περίπου ἑκατομμυρίων, ἤτοι διὰ ποσοστὸν μικρότερον τοῦ 3% δὲν ἐγένοντο δημοπρασίαι, ἀλλὰ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Β.Ο.Τ. ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ ἡ δι' αὐτεπιστασίας ἐκτέλεσις καὶ τοῦτο διότι τὰ ἔργα ταῦτα ἔπρεπε ἐπείγοντως νὰ ἐκτελεσθοῦν διὰ νὰ μὴν ἀπωλεσθῇ μία τουριστικὴ περίοδος τῆς ὁποίας ἡ ἀπώλεια ἐν προκειμένῳ θὰ ἀπετέλει πολὺ μεγαλυτέραν ζημίαν ἀπὸ τὴν τυχόν μείωσιν τῆς τιμῆς τὴν ὁποίαν θὰ ἐπετυγχάνομεν εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Τὸ ἔργον τῆς Βουλιαγμένης διὰ τὸ ὅποτον ἡμεῖς ὑπερῶς μεθὰ ἐξετελέσθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως ἐντός 85 ἡμερῶν. Ἀποτελεῖ τοῦτο ἄθλον τεχνικόν διὰ τὸν ὅποτον ὁ τουρισμὸς δὲν ἐπερίμενε ἐλεγχον ἀλλ' ἔπαινον.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Β.Ο.Τ. εἶναι ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκτέλει τῶν ἔργων παρατηρήθησαν ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθασαν τὰ 300% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Εἰς τὰ μυθεύματα αὐτὰ δὲν ἀπηντήσαμεν ἀμέσως διότι ἐνομίζαμεν ὅτι τοῦλάχιστον σοβαρῶς τοιοῦτοι ἰσχυρισμοί δὲν θὰ ὑπεσφρίζοντο. Ἐφ' ὅσον, ὅμως, ὑπεστηρίχθησαν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ἐν πρώτοις τὶ σημαίνει ὑπέρβασις. Διότι μὲ τὸ λεκτικὸν τέχνασμα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς λέξεως αὐτῆς ἐπὶ πάσης ἀυξήσεως τῆς δαπάνης ἐπιχειρεῖται νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις μεταξὺ τοῦλάχιστον τῶν ἀδανῶν.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται τὸ ἀντίθετον εἰπὼν νὰ ἀγνοοῦν μίαν πραγματικότητα τὴν ὁποίαν καὶ ἐννοοῦν, ὅτι ὁποῖος ἀποδόθηκε ἓνα ἀκίνητον ποτὶ εἰς τὴν οὐκίαν του, ἔστω καὶ ἓνα μικρὸν σπιτάκι, καὶ ἔχει γνωστὸν ὅτι εἶναι κέρδος.

Ἐπέρβασις ὑπάρχει ὅταν ὁ μελετητής τοῦ ἔργου προϋπολογίσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν μελέτην του ὠρισμένον ὕψος δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο, ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς καὶ οὐδεμιᾶς προσθήκης, ἀποδεικνύεται δαπανηρότερον συμφάνως πρὸς τοὺς ἐπακολουθοῦντας συγκριτικούς πίνακας δαπάνων. Ἀντιθέτως ὑπέρβασις ὁὐκ ὑπάρχει ὅταν, πέραν τοῦ μελετηθέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησης αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν ἀναφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου (μείζων πο-
λυτέλει κ.λ.π.). καὶ ἐν ἑκῇ ἢ ἐν εἰκῇ, διασχεδονοῦνται ἀπὸ τοῦ

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι πραγματικαὶ καὶ ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι ὀνομάσθησαν ὑπερβάσεις ἀπὸ τοὺς ἐπικριτὰς μας, ἀλλὰ ὁὐκ ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς, ὑπὸ τὴν ἀληθεῖ ἔννοιαν, ὑπερβάσεις διὰ τὰς ὁποῖας καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ ἀσκηθῇ κριτική. Ἀλλὰ καὶ αἱ τοιαῦται ὑπερβάσεις ἐκ κακῶν ὑπολογισμῶν οὐδυνται νὰ ἐπικριθοῦν μόνον, ἐάν τὸ ὕψος αὐτῶν ὑπερβαίνει τὸ συνήθως παραδεδομένον μέτρον διὰ πᾶν τεχνικὸν ἔργον (καὶ ἀκόμη ὅταν εἶναι) πλήρως μελετημένον, ἔάν δὲ τοῦτο ἰσχύῃ διὰ τὴν χάραξιν μιᾶς πεδινῆς ὁδοῦ ἢ μιᾶς κοινῆς πολυκατοικίας, κατὰ πολὺ μεγαλύτερον λόγον ἰσχύει διὰ τὰ ἔργα ἐκεῖνα πᾶ ὅποια εἶναι πρωτότυπα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ διὰ τὰ ὅποια ἡ αἰσθητικὴ μορφή ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν. Διὰ αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἀναμφισβήτητως τὸ περιθώριον μιᾶς διαστάσεως μεταξύ ὀριστικῆς μελέτης καὶ πραγματικοῦ κόστους τοῦ ἔργου δικαιολογεῖται νὰ εἶναι μεγαλύτερον.

Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται τὸ ἀντίθετον θέλουν νὰ ἄγνοοῦν μίαν πραγματικότητα τὴν ὁποίαν πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὅποτος ἀκοδόμησε ἕνα ἀκίνητον ποτε εἰς τὴν ζωὴν του, ἔστω καὶ ἕνα μικρὸ σπιτάκι, πᾶς ἔχει γνωρίσει ἐξ ἰδίας πείρας.

Ἐάν δώσωμεν εἰς τὴν λέξιν ὑπέρβασις μέ καλὴν πλῆστιν τὴν ἔννοιαν ὑπὸ τὴν ὁποῖαν καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ βοηθῇ ἡ ὑπέρβασις τότε ἐξεταστέον πόσας αὐτοῦ τοῦ εἵδους ὑπερβάσεις παρουσιάζουν τὰ ἔργα τοῦ Β.Ο.Τ.

Δηλοῦμεν πενυθύνως ὅτι κατὰ μέσον ὅρον αἱ ὑπερβάσεις αὗται φθάνουν τὸ 10%. Εἰς καμμίαν δὲ μεμονωμένην πάντως δὲ σπανίαν περίπτωσιν δὲν ὑπερβαίνοντὸ 20%. Πάντα τὰ ἀντίθετα ὅσα ἀνεγράψαν ἀπὸ οἰονόηποτε πρόσωπον, οἰανόηποτε ἰδιότητα καὶ ἂν ἔχη ἢ ἂν εἴχε, διαφεύδονται ἀπὸ τοῦς φανελλοῦς καὶ τὰ ἔγγραφα.

Ἀλλὰ οἱ ἐπικριταὶ μας γνωρίζουν ἄριστα ὅτι τοιοῦτου εἵδους ὑπερβάσεις πέραν αὐτῶν τῶν περιορισμένων ὁρίων τὰ ὅποια ἀνέφερα δὲν ὑπάρχουν. Μεταχειρίζονται ὅμως τὴν λέξιν "ὑπέρβασις" διευρύνοντες αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιλαμβάνη ὄχι μόνον τὰς πραγματικὰς ὑπερβάσεις, αἱ ὅποιαι εἶναι αἱ ἀνωτέρω λεχθεῖσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπαυξήσεις τῶν ἔργων, εἴτε κατ'ἐκτασιν, εἴτε κατὰ ποιότητα καὶ αἱ ὅποια ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ, ἰδίαι αἱ συνεχῶς μεταβαλλόμεναι συνθήκαι τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπέβαλον τὴν προγραμματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀποφθεως ποιότητος βελτίωσιν των.

Θὰ ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα. Τὰς ἐργασίας διαμορφώσεως τῆς περιοχῆς τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης. Εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ὁ ἀρχικὸς προγραμματισμὸς περιελάμβανε τὴν κατασκευὴν τριῶν συγκροτημάτων ἀποδυτηρίων, μιᾶς μερικῆς διαμορφώσεως τοῦ ὅλου χώρου καὶ τῆς δημιουργίας ἑνὸς

- 10 -

η δύο κέντρων. Άμέσως όμως μετά την Έναρξιν εκτελέσεως των Έργων εκ του ~~εξ~~ηλωθέντος πανταχόθεν ενδιαφέροντος ηχθη-
μεν εις την άποφασιν προοδευτικής συμπληρώσεως του προγραμ-
ματισμού εις τρόπον ώστε εντός ενός και ημίσεος Έτους νά
παρουσιασθῇ τό πλήρες συγκρότημα της άκτης Βουλιαγμένης
τό όποιον εύρίσκεται ήδη από τινων μηνών εις την διάθεσιν
του έντοπίου και του πολυκληθοῦς άλλοδαπου κοινού. Προ-
καλούμεν οίονδῃποτε νά εκφέρῃ τās παρατηρήσεις του επί του
άρτιωμένου τούτου Έργου διά τό όποιον υπερηφανεύεται ἡ
Κυβέρνησις και ~~παυδαμασμένον~~ ^{παιδαμασμένον} πρὸς τό όποιον εξεδήλωσε ήδη
διὰ της κατά χιλιάδας συρροῆς καθημερινῆς τό ἀθηναϊκόν και
ξένον κοινόν.

Οἱ σοβαροί μεταξύ εκείνων οἱ όποιοί θέλουν νά ασκή-
σουν τήν κατά του ΕΟΤ πολεμικήν εις αὐτήν τήν περίπτωσιν
ἐπειδὴ ἔχουν συνειδηθῇ της διακρίσεως μεταξύ πραγματικῆς
υπερβάσεως και ^{εὐωχίας} υπερβάσεως οφειλομένης εις πρόσθετα Έργα,
σπεύδουν ἐκ προοιμίων νά υποστηρίξουν ὅτι οὔτε τοιαύτη μή
πραγματική υπερβάσις ἔπρεπε νά γίνῃ οὔτε και καμία βελ-
τίωσις του Έργου. Ἀλλά, ἐάν αὐτό εἶναι ἀράσιμον διά πᾶν
τεχνικόν Έργον, τό όποιον πάντοτε παρουσιάζει ἀπρόοπτα
τά όποία πρέπει νά ἀντιμετωπίζωνται διά βελτιώσεων, του-
το ἰσχύει πολύ περισσότερον δι' Έργα τουριστικά, τά όποία ξε-
κινοῦν κάποτε μέ μίαν περιωρισμένην προοπτικήν και κατά
τήν ἐξέλιξιν του χρόνου, συντρεχούσης της ραγδαίας ἀνα-
πτύξεως της τουριστικῆς κινήσεως και της τεχνικῆς ἐξελί-
ξεως και τῶν περί ἀνάσεως συνηθειῶν του διεθνούς κοινού
ἐπιβάλλεται νά ἀναπτυχθοῦν και ἀπό ἀπόψεως ἐκτάσεως, ἀλ-
λά και ἀπό ἀπόψεως ποιότητος. Εἶναι αὐτόχρομα γελοῖον

νά ισχυρίζεται τις ότι έπειδή απέφασισε τό 1958 νά κάμη ένα έργον έξυπηρετούν 100 τουρίστας, πρέπει νά τό έκτελέση είς τό αύτό περιωρισμένον μέγεθος τό 1959 καί τό 1960 καθ'όν χρόνον έν τῷ μεταξύ έχει διαπιστωθῇ ή τουριστική ανάγκη της αύξήσεως ή βελτιώσεως τοῦ έργου.

Θά έρωτηθῇ τις από ποῦ άνεκάλυσαν τούς αριθμούς αὐτούς τῶν υπεربάσεων οἱ επικριταί μας; 'Ιδοῦ ή εξήγησις. "Όταν κατ'άρχην αποφασίσθῃ ένα έργον, πρίν ὅμως γίνη ή τοπογραφική μελέτη καί ή σχετική απαλλοτριώσις τῶν χώρων καί ἀκόμη καί ή προμελέτη, πρίν γίνη ή ὀριστική μελέτη βάσει της ὁποίας καταρτίζεται ὁ προϋπολογισμός, πρίν τέλος γίνη ή δημοπρασία διά τήν έκτέλεσιν τοῦ έργου, ἀναφέρεται κατά τάς συζητήσεις περί τοῦ έργου είς ἀριθμός ὁ ὁποῖος δέν ἐρεῖδεται είς θετικόν τι στοιχεῖον μελέτης ἀλλά τίθεται ἐνδεικτικῶς διά τήν συγκρότησιν τοῦ έτησίου προϋπολογισμοῦ τῶν ἐκ κεφαλαίων ἐπενδύσεων δαπανῶν, προκειμένου νά συσχετισθοῦν προϋπολογιστικῶς τά δι' ἕκαστον τομέα διατεθησόμενα κεφάλαια. Αὐτός ὁ ἀριθμός είς πλείστας περιπτώσεις εἶναι ἐνδεχομένως καί πολύ κατώτερος ἀπό ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προκύπτει ἀπό τήν ὀριστικήν μελέτην καί τάς δημοπρασίας δεδομένου ὅτι εἶναι ὡς ἐλέχθη ἀπλῶς ἐνδεικτικός. "Αν τώρα λάβετε ὡς ἀφετηρίαν τόν ἀριθμόν αὐτόν καί οὐχί τόν ἀριθμόν τόν ὁποῖον δίδει ὁ προϋπολογισμός της ὀριστικῆς μελέτης τοῦ έργου ὅποτε καί μόνον τελικῶς ἀποφασίζεται ή έκτέλεσίς του καί τόν συγκρίνετε μέ τήν τελικήν δαπάνην διά τήν έκτέλεσίν του είς τήν ὁποίαν περιλαμβάνονται καί ὅλαι αἱ πρόσθετοι

ἐργασίαι καὶ ἐπαυξήσεις αἱ ἐν τῷ μεταξύ ἀποφασισθεῖσαι, τότε εἶναι εὐκολον νὰ φθάσετε εἰς ἀστρονομικοὺς ἀριθμοὺς ὑπερβάσεων. Ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ὑπολογισμὸς εἶναι ἀπ' ἑκρού εἰς ἑκρόν ἐσφαλμένος καὶ δὲν ὑπάρχει τεχνικὸς ὁ ὅποτος θὰ ὑποστηρίξῃ οἰανδήποτε ἀντίθετον ἔκφασιν.-

Ὁ τοιοῦτος ὑπολογισμὸς ὑποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα σόφισμα καὶ τίποτε ἕλλο. Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι θέλουν κατὰ τρῶπον ὑπεύθυνον νὰ καταγγέλλουν τὰς ὑπερβάσεις εἰς τὰ ἔργα τοῦ τουρισμοῦ ἔχουν στοιχειῶδες χρέος νὰ ξεκινήσουν ἢ ἀπὸ τὸν προὑπολογισμὸν τῆς ὀριστικῆς μελέτης ἢ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημοπρασίας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς νὰ συγκρίνουν μὲ τὸ σύνολον τῆς δαπάνης, ἀφ' οὗ ἀφαιρέσουν τὰ διὰ νέας ἔργα καὶ πρόσθετους ἐργασίας δαπανηθέντα. Πᾶς ἕλλος ὑπολογισμὸς ἐξυπηρετεῖ δημοσκοπικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς οἰονδήποτε τεχνικὸν ἔλεγχον.

Ἰσχυρίζεται ἀκόμη οἱ ἔμπειροί μας ὅτι ἐάν δὲν ἐβιδάκετο ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκτελέῃ ἔργα καὶ ἤρηνε ἓνα διάστημα μακρὸν μόνον διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν, ἐνδεχομένως θὰ ἀπεφεύγοντο αἱ οἰαιδήποτε ὑπερβάσεις. Ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν εὐσταθεῖ. Ὁ παρόχων χρόνος διὰ τὸν τουρισμὸν εἶναι ἀποφασιστικὸς. Τὸ τουριστικὸν ρεῖμα πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι διόλου βέβαιον ὅτι θὰ συνεχίζεται ἐκ' ἑκείρων μὲ τὸν αὐτὸν ἀξίοντα ῥυθμὸν καὶ πρέπει νὰ κερδιθῇ τώρα ὅσους ἀκολουθεῖ τὴν ἀνιούσαν. Ἐάν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν δὲν καταβῶμεν ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν νὰ δημιουργήσωμεν χώρους ὑποδοχῆς καὶ τρόπους ψυχαγωγίας τῶν Περιηγητῶν τότε ἐνδέχεται τὸ

τουριστικόν αὐτό ρεύμα νά στραφῇ πρὸς ἄλλους τόπους, λόγω τοῦ ἀναπτυσσομένου ὁξυτάτου συναγωνισμοῦ ἀφοῦ ἐν τῇ μεταξὺ θά ἔχη καὶ δυσφημισθῇ ἡ χώρα μας.

Ἐπειδὴ αἱ διατυπωθεῖσαι κατὰ τοῦ ΒΟΤ ἐπικρίσεις ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς διοικήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐπιθυμῶ νά πληροφορήσω τὸ κοινὸν ὅτι οὐδεμίαν ἀνωμαλίαν παρουσιάζει ὁ Ὁργανισμὸς οὗτος ἀπὸ διοικητικῆς πλευρᾶς. Ὁ ἱδρυτικὸς αὐτοῦ Νόμος (ὑπ'ἀριθ. 1565/1950) προέβλεπε νῶς ἡξιμένας ἀρμοδιότητας τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ ἀρμοδιότητας πλαισίου τοῦ συλλογικοῦ ὀργάνου, τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Διδ τῆς αἰτιολογικῆς δὲ τοῦ Νόμου τούτου ἐκθέσεως καὶ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ διεξαχθεισῶν τότε συζητήσεων κειστικώτατα ἡτιολογήθη ἡ μορφή αὕτη διοικήσεως ὥς ἡ μόνη ἱκανή νά ἐξασφαλίσῃ ταχύτητα καὶ ἀποδοτικότητα δράσεως εἰς τὸν Ὁργανισμόν.

Ἐν τούτοις μεταγενεστέρως καὶ συγκεκριμένως διὰ νομοθετικῶν Δι' αἰδέων τὰς ὁποίας ἡμεῖς εἰσηγήθημεν εἰς τὴν Βουλὴν (Ν.Δ. 3864/58) διηρμόναμεν τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Δ.Σ. πλὴν τούτου δὲ καθώρισamen καὶ τὸν θεσμόν τοῦ Εἰσικοῦ Συμβούλου (Ν.Δ. 3597/56) ἀσκοῦντος πλήρη Ὑπουργικὴν ἐποπτεῖαν καὶ ἐδρεύοντος εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ὁργανισμοῦ. Τέλος βελτιοῦντες ἔτι περαιτέρω καὶ προσαρμόζοντες

πρός τας ανάγκας τῶν πραγμάτων τὴν ὅλην διοικητικὴν ὁργάνωσιν τοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ διὰ τοῦ Ν.Δ. 4109/1960 καθιερώσαμεν τὰς ἑξῆς ἀρχάς :

α) Καθωρίσαμεν ἐκ νέου τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αἵτινες εἶναι ἤδη πολὺ εὐρύτεραι ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας ὁ ἱδρυτικὸς νόμος προβλεπε.

β) Συνεπληρώσαμεν τὸ σύστημα τῆς παρακολουθήσεως καὶ ἐλέγχου τῶν μελετῶν καὶ προϋπολογισμοῦ τῶν ἔργων διὰ τῆς συστάσεως εἰδικῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν μεταξὺ ἄλλων μετέχουν λόγῳ θέσεως ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς Δημοσίων Ἔργων καὶ εἰς ἐκπρόσωπος τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου, συγκεκριμένως ὁ ἡρθεὶς ἀπὸ τοῦ καὶ ἤτις ἐπιλαμβάνεται ἀπάντων τῶν τεχνικῶν θεμάτων ὡς ἐνδιάμεσον εἰδικὸν ὄργανον μεταξὺ τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας ἀπ' ἐνός καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

γ) Πέραν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτικοῦ Νόμου προβλεπομένου οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τὸν ὁποῖον ἀσκεῖ Ἐποπτικὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρίαν Συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καὶ μὲ συμμετοχὴν ἐνός Διευθυντοῦ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ ἐνός Διευθυντοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, καθιερώσαμεν καὶ πρόσθετον ἑλεγχον τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως διεξαγόμενον ὑπὸ τοῦ Σώματος τῶν ὀρκωτῶν Λογιστῶν. Εἰσπηγάγομεν δηλαδή ἐν σύστημα ἐλέγχου θαλασσινόν, ὅμοιον τοῦ ὁποῖου ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἰσχύει δι' οὐδὲν ἄλλο Νομικὸν Πρόσωπον.

Ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νά θίξω εἰδικώτερον τό ἔργον τῆς Πάρ-
νηθος ὡς καί τά ἔργα τῆς Βουλιαγμένης καί τῶν Δελφῶν, διότι ἔγι-
ναν ἀντικείμενον ἐντονωτέρας κριτικῆς. Τά ἔθιξα διότι εἶναι ἐκεῖ-
να εἰς τά ὅποια ἔμφανίζονται αἱ περισσότεραι καί ἐπομένως διευ-
κολύνουν τούς κατηγόρους μας, οἱ ὅποιοι ἀκριβῶς αὐτάς τάς μετα-
βολάς ἐκμεταλλεύονται διὰ νά ὁμιλοῦν περί ὑπερβάσεων.

Εἰς πάντα τά ἄλλα ἔργα ἡ πορεία εἶναι πολύ πλεον ἀπλή καί
κανονική. Τολμῶ δέ νά εἴπω ὅτι ἀπό ἀπόψεως τεχνικῆς προπαρασκευῆς
καί φροντίδας παρακολουθήσεως, αἱ Τεχνικάι Ὑπηρεσίαι τοῦ Β.Ο.Τ.,
καίτοι ἐπωμισθεῖσαι, ^{βαρίων ὠδῶν} ἐξετέλεσαν τό ἔργον των κατὰ τρόπον παραδειγ-
ματικόν.

Εὐχαριστῶ ἐδῶ τούς κατηγόρους τοῦ Β.Ο.Τ. διότι μοῦ δίδουν
τὴν εὐκαιρίαν διὰ νά ἐκφράσω πρὸς τάς Τεχνικάς Ὑπηρεσίας τοῦ
ΒΟΤ ἕναν ὀημοσίον ἔπαινον.

Δέν αἰσθάνομαι οὔτε ἐκπληξιν οὔτε καί πικρίαν ὅθι τὴν ἐξα-
πολυθεῖσαν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶθεσιν ἐξ' ἀφορμῆς τοῦ ἔρ-
γου της εἰς τόν Τουρισμόν.

Εἶναι πολύ φυσικόν νά θέλουν οἱ ἀντίπαλοι της νά μειώσουν
καθ' οἷονδήποτε τρόπον καί μέ οἰανδήποτε μέσον τὴν πανθομολογου-
μένην ἐπιτυχίαν τοῦ Τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν τελευταίαν
πενταετίαν.

Αἱ τουριστικάι πρόοδοι τῆς Ἑλλάδος ἔχουν τύχει
διεθνούς ἀναγνωρίσεως, μνημονεύονται ὡς παράδειγμα τό

ὁποῖον προκαλεῖ τὸν φθόνον, ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη γειτονικῶν χωρῶν καὶ ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὰ πλέον ἔγκριτα ὄργανα τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης, ἰδίως δὲ μὲ τὰ, εἰδικῶς μὲ τὸν τουρισμὸν ἀσχολούμενα. Ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ μὴ θέλουν νὰ συγχωρήσουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν οἱ ἀντίπαλοί της τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐπιτυχίαν της, τὴν μεγάλην αὐτὴν προσφορὰν της, πρὸς τὴν Χώραν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἤδυναντο νὰ ἀμφισβητήσουν οὔτε τὸ συντελεσθὲν ἔργον, οὔτε τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ἐσκέφθησαν νὰ προβάλουν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι, αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα τὰ ἐπληρώσαμεν πολὺ ἀκριβῶς, διότι εἴχομεν ὑπερβάσεις αἱ ὅποια δὲν ἔπρεπε νὰ γίνουν καὶ αἱ ὅποια ὀφείλονται εἰς κακὴν ἢ ἀνώμαλον διαχείρισιν τῶν τουριστικῶν ἔργων ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς πολιτείας.

Ἐἶναι λυπηρὸν ὅτι, εἰς τὴν ἐπίθεσιν ἣ ὁποία ἤδη ἐξαπελθὴ κατὰ τοῦ Β.Ο.Τ. συνεμάχησαν μὲ τοὺς πολιτικοὺς ἀντιπάλους τῆς Κυβερνήσεως, - οἱ ὅποιοι ἐπὶ τέλους ὡς ἀντιπολιτευόμενοι ἀσκοῦν κριτικὴν, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀποστολὴ των, - συνεμάχησαν καὶ ἄλλοι παράγοντες οἵτινες ἄλλοτε μὲν ἐπηρεάζονται ἀπὸ ἐντελῶς προσωπικὰς ἀντιλήψεις περὶ τῆς τουριστικῆς ἐξελέξεως τῆς χώρας, καὶ ἄλλοτε παρασύρονται εἰς ἀχαρηκτήριστους ἐνεργείας διὰ λόγους σχετιζομένους ὅχι μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἢ τὴν τεχνικὴν πλευρὰν τῶν τουριστικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ ἀπὸ τὰς καθαρῶς αἰσθητικὰς ἀπόψεις ὡς πρὸς ὠρισμένα ἔργα.

Ἄν διεκδικοῦμεν τὸ ἁλάθητον. Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὅποian διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι, χωρὶς τουριστικὴν πετρὰν καὶ μὲ τὸν ἐπιβαλλόμενον ἀπὸ τὰ πράγματα ταχὺν ρυθμὸν, ἐξετελέσαμεν ἓνα ἔργον τοιαύτης ἐκτάσεως, ποσῶς δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχουν γίνῃ καὶ αἰσθητικὰ σφάλματα νὰ ἔχουν

γίνει· καὶ ἔργα τὰ ὅποια θά ἦτο δυνατόν νά ἐκτελεσθοῦν βραδύτερον, καὶ νά παρελείφθησαν ἄλλα τὰ ὅποια ἦσαν πλέον ἐπείγοντα.

Εἰς ἓνα τόσον τεράστιον ἔργον θά ἦτο ἡλλειψις σοβαρότητος νά ὑποστηριχθῇ ὅτι, δέν ἔγιναν καὶ ὠρισμένοι παραλείψεις καὶ ὅτι δέν ὑπάρχουν καὶ ὑπερβάσεις. Ἀλλά ὅλα αὐτά τὰ σφάλματα καὶ αἱ ὑπερβάσεις περιορίζονται εἰς λεπτομερείας καὶ εἶναι ἐλάχιστα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπιτελεσθὲν θετικόν ἔργον. Καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία τῶν ἐλαχίστων σφαλμάτων μέσα εἰς ἓνα τεράστιον ἔργον, ἔπρεπε νά εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀντικειμενικῶς θέλοντας νά κρίνουν τὰ πράγματα. Ἐπρεπε νά ἀναγνωρισθῇ τοῦλάχιστον διὰ τὰς Ὑπερσείας ὅτι διεχειρίσθησαν κατὰ τρόπον ἐντιμον τὸ δημόσιον χρῆμα καὶ κατὰ τρόπον χρησίμον διὰ τὸ σύνολον. Ἀλλά ὅπως εἶπον ἀνωτέρω δέν ἐκπλήσσομαι, οὔτε πικραίνομαι, διότι αὐτὸ δέν συμβαίνει. Δέν γνωρίζω κανένα ἔργον τὸ ὅποιον ἔγινε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ὅποιον οἱ δημιουργοὶ του νά μὴν τὸ ἐπλήρυσαν μέ κατηγορίας καὶ συκοφαντίας, πολὺ χειροτέρας ἀπὸ αὐτάς τὰς ὁποίας ἐγὼ δοκιμάζω σήμερα.

Δέν γνωρίζω ἕαν μὲ ὅσα θά εἶπω, θά πείσω ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι τοποθετημένοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μέ τὴν ἀπόφασιν, ὅπωςδῆποτε νά ἀσκήσουν κριτικὴν βάσει ἀσυστάτων στοιχείων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχω ἀρκετὰ ἐντυπώσεις καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἐνατένισιν τῶν πραγμάτων, τοὺς εἰδοποιῶ ὅτι, αἱ κατηγορίαι, οἱ ἀβάσιμοι ἰσχυρισμοί,

αὶ ἀντικολιτευτικάι ὑπερβολαὶ καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ δημοκρο-
πικά δημοσιεύματα, ἐντὸς βραχυτέρου ἢ μακροτέρου χρονικοῦ
διαστήματος θὰ ἔχουν ξεχασθῇ, τὸ ἔργον ὅμως τὸ ὅποιον ἡ
Κυβέρνησις ἐπετέλεσε κατὰ τὴν βετίαν αὐτήν, αὐτὸ θὰ ἐπιζή-
σῃ ὅλου αὐτοῦ τοῦ θορύβου.

Ἦτοι, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
κατὰ τὸν Ε.Ο.Ε. συνεισφέρει μὴ μόνον ἐν τῇ ἐκπαίδευσει καὶ
Κυβερνήσει, - ὅς ὅποιος ἐστὶν ὁ ἐκπαιδευτικὸς ὅς ἐστιν ἐκπαιδευτικὸς
κριτικὴν, οἶδε αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῶν, - συνεισφέρει καὶ ἐν τῇ
παράγωγῳ αὐτῆς ἄλλοις μὴ ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν
καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
ἄλλοις μὴ ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
σχετικῶς πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
τουριστικῶν ἐπιτηδεύσεων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς
ὡς πρὸς ἀποστολὴν ἔργου.

Ὁν διακρίνομεν τὸ ἄλλοτερον. Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν
ἐποχὴν αὐτὴν πρὸς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
καὶ μὴ μόνον ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
ἐκτελεστέον ἐστὶν ἔργον αὐτῆς ἐκτελεστέον αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς
καταλείπει νὰ ἔχῃ γινῇ καὶ ἀποστολὴ αὐτῆς ἡ ἀποστολὴ αὐτῆς

ΟΜΙΛΙΑ

Τὰ ἔργα τοῦ ΕΟΤ .1956-61
Ἡ γὰρ ἐκτελέσθησαν

Μετά τήν σταθεροποίησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Χώρας ἡ Κυβέρνησις ἀπεδύθη εἰς μίαν εὐρεῖαν δημιουργικὴν προσπάθειαν εἰς τοὺς τομεῖς τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τοῦ τουρισμοῦ.

Ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῆς αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις ἠθέλησε εἰς τὴν τότε ἀνύπαρκτον σχεδὸν τουριστικὴν δραστηριότητα τοῦ κράτους νὰ δώσῃ τὴν ἔκτασιν, τὴν ὅποیان ἐπέβαλον αἱ περιστάσεις.

Μέχρι τοῦ 1955 τὰ δαπανώμενα δι' ἔργα τουριστικὰ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων ἔφθανον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 7 ἕως 20 ἑκατομμυρίων ἑτησίως.

Ἀπὸ τοῦ 1957 ὅμως καὶ ἐντέθην, μετὰ μίαν δοκιμαστικὴν προπαρασκευαστικὴν περίοδον, τὰ δαπανώμενα διὰ τουριστικὰ ἔργα ἐκ τῶν δύο ὡς ἄνω πηγῶν φθάνουν διὰ τὸ 1958 τὰ 160 περίπου ἑκατομμύρια, τὸ 1959 τὰ 200 καὶ τὸ 1960 τὰ 235. Τὸ πρόγραμμα τοῦ 1961 θὰ φθάσῃ περίπου εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος.

Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1955 κατεσκευάσθησαν ἀπὸ τὸν τουρισμὸν τρεῖς ξενοδοχεῖα δυνάμει 143 κλινῶν καὶ τέσσαρα περίπτερα, προέβη δέ οὗτος εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν προπολεμικῶς ὑπαρχόντων κτιρίων (ὡς τῶν Περιπτέρων Ξυλοκάστρου, Σουνίου, Παραθεῖνος, Δαφνίου, Λιῖνου Κεφαλληνίας, Δῶλου καὶ Φαιστοῦ) ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένων ἔργων διαμορφώσεων καὶ ὑποδομῆς μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ ἀνασυγκρότησις τῶν κτιρίων τῆς Διεθνοῦς Ἐκθέσεως Θεσσαλονίκης.

Ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 κατεσκευάσθησαν τὰ ἀκόλουθα τουριστικὰ ἔργα: 31 τουριστικὰ ξενοδοχεῖα δυνάμει 1600 κλινῶν, 18 τουριστικὰ περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοί, ἑννέα ἔργα φυχαγωγίας καὶ μέγας ἀριθμὸς ἔργων διαμορφώσεων καὶ ὑποδομῆς. Ἐῖναι δέ ὑπὸ κατασκευὴν τὰ ἑξῆς: 33 ξενοδοχεῖα, δυνάμει 2.350 κλινῶν, 21 τουριστικὰ περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοί, 13 ἔργα φυχαγωγίας καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἔργων ὑποδομῆς. Ὁλῶν τῶν ἔργων τούτων ἡ ἀποπεράτωσις προβλέπεται μέχρι τῆς ἀνοίξεως 1962 τὸ βραδύτερον.

Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν αὐτὴν τουριστικὴν προσπάθειαν ἀπὸ πλευρᾶς κράτους ἀνταποκρίνονται καὶ ὠρισμένα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

- 1) Αὔξεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν ἀπὸ 157.000 περίπου κατὰ τὸ ἔτος 1954 εἰς 400.000 περίπου τὸ 1960 μὲ ἀσφαλῆ πρόβλεψιν 500.000 κατὰ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος.
- 2) Αὔξεις τοῦ εἰσαχθέντος τουριστικοῦ συναλλάγματος ἀπὸ Δολλ. 25.324.000 τὸ 1954, εἰς 29.123.182 τὸ 1955, εἰς 31.213.782 τὸ 1956, εἰς 41.474.000 τὸ 1957, εἰς 36.195.000 τὸ 1958, εἰς 41.667.000 τὸ 1959, εἰς 51.500.000 περίπου τὸ 1960 μὲ βεβαίαν πρόβλεψιν περίπου 60-65 ἑκατομμυρ. Δολλ. κατὰ τὸ 1961.

Σημειοῦμεν ὅτι ἡ παρατηρουμένη ὑποχώρησις κατὰ τὸ ἔτος 1958 εἶναι φαινομενικὴ καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου ὑπολογισμοῦ τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος. Ἐάν διετηρεῖτο ὁ παλαιὸς τρόπος θὰ ἐνεφανίζετο ἀκόμη ὑψηλότερον τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ καὶ τὸ γενόμενον ἔργον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐδημιούργησαν τὸν σημερινὸν ὄρυβον ἰσχυρίσθησαν τοῦτο μόνον: ὅτι διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἔργου τοῦτου ἐχρησιμοποιήθησαν μέθοδοι σαπανηραὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτάς θὰ ἀπαντήσωμεν διαριθμῶν καὶ διὰ φακέλλων.

Τί ἔπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὅποτον ἐπωμίσθη:

- 1) Κατήρτισεν εὐρὺ πρόγραμμα, διεπόμενον ἀπὸ ὠρισμένας βασικὰς ἀρχάς.
- 2) Ἐπεδίωξε τὴν ολοκλήρωσιν τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

Ὡς γνωστὸν αἱ τεχνικαὶ ὑπηρεσίαι, ἔχουν δύο ἀποστολάς: ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐλέγχουν τὸ σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ δι' ἰδίῳν τεχνικῶν νὰ ἐκτελοῦν ὅσα ἡδύναντο ἔργα καὶ τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πάσης δυνατῆς οἰκονομίας.

Τὰ ἔργα τὰ ὅποια ἀνέτιθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο πάντοτε ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο ἐπίσης παρ' αὐτοῦ, μὲ γνώμονα, νὰ ἀνακευθύν ἔργα εἰς βλους εἰ δυνατόν, τοὺς κορυφαίους Ἕλληνας ἀρχιτέκτονας, μὲ ἐπὶ κεφαλῇς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι, εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ θέσεως ἢ εἰδικῆς περὶ τὰς τουριστικὰς κατασκευὰς διέθετον ἰδιαιτέρους τίτλους.

Σημειούμεν επίσης ὅτι κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν μελετητῶν ἐκρέτησεν ἡ σκέψις νὰ χρησιμοποιοῦντο παραλλήλως πρὸς ὅλους τοὺς ἥδη ἀνεγνώρισμένους ἀρχιτέκτονες, διὰ μικρότερα ἰδίως ἔργα, τεχνικοὶ νεώτεροι, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον ἤδη εὐδόκιμον ἐπισημονικὴν δρῶσιν.

Ἡ λήψη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ στοιχεῖον ὅτι ὠρισμένοι ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἤδη ἔργα τουριστικὰ τὰ ὅποια ἂν καὶ δὲν εἶχον ἀνυληθῇ ἄμεσως ὑπὸ τοῦ ΕΟΤ εἶχον ὅμως χρηματοδοτηθῇ, εἴτε ἀπὸ τὸν Ο.Χ.Ο.Α. ἢ ἀπὸ ἄλλους ἡμικρατικούς Ὑργανισμούς ἢ Ν.Π.Δ.Δ.

Ἰδοὺ ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμόν τοῦ τουρισμοῦ, πέραν τῶν ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ μονίμως ἀσχολουμένων δέκα ἀρχιτεκτόνων μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Προϊστάμενον τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν κ. Ἄρην Κωνσταντινίδην.

Ἀρχιτέκτονες

Καθηγητὴς	Δ. Πικιώνης
"	Κ. Κιτσίκης
"	Π. Μυλωνᾶς
Πρόεδρος Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων	Κ. Νητίσιος
Τεχνικὸν Γραφεῖον	Δοξιάδη
Ἀρχιτέκτων	Π. Ααραντινός
"	Κ. Αάσαρης
"	Χ. Εφαέλος
"	Β. Βουρέκας
"	Π. Σακελλάριος
"	Π. Βασιλειάδης
"	Δ. Καφαμπέλης
"	Ρ. Κουτσούρης
"	Κ. Δοξιάδης - Σκέπερς
"	Π. Μανουηλίδης
"	Ι. Ἀντωνιάδης
"	Ε. Μπονᾶνος
"	Α. Φωτιάδης
"	Π. Νιχαλέας
"	Δ. Κώνστας
"	Ι. Αυγίζος

'Αρχιτέκτων	Ι. Τραυλός
"	Σ. Σταΐκος
"	Ελ. Κραντωνέλλης
"	Σ. Τσαούσης
"	Θ. Δούρας
"	Τ. Βασιλακάκης
"	Ι. Ρτζος
"	Γ. Μπόγδανος
"	Ν. Χατζημιχάλης
"	Π. Πικιώνης
"	Α. Κουτσογιάννης
"	Α. Παπαγεωργίου
"	Μ. Δάλλας
"	Γ. 'Αναγνωστόπουλος
"	Θ. Παπαγιάννης
"	Α. Κόλλας (Κέρκυρα)
"	Ι. Τζουμπανάκης (Κρήτη)
"	Β. Χαρίσης ("Ηπειρος)
"	Α. Χρυσικόπουλος
"	Φ. Τζοβάρης
"	Δ. Κουτσοουδάκης
"	Ι. Κουμανταράκης
"	Α. Στάρα
"	Ε. Τσαρμακλή
"	Ι. 'Ηλιάδης
"	Ν. Πατέλης
"	Δ. Γιαννάκης
" Γκόλφ	D. HARRADINE
Πολιτικός Μηχ/κός	Β. Κουντούρη (Κρήτης)
Γραφέιον	Ελ. Περράκη (Κρήτη)

'Ο πίναξ αὐτός θά ὑπερβιπλασιάζετο ἂν ἠθέλομεν ἀριθμεῖ-
 ση τό σύνολον τῶν τεχνικῶν, πλὴν ἀρχιτεκτόνων, τοὺς ὁποίους
 ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ε.Ο.Τ. δι' ἀναθέσεως εἰδικῶν μελετῶν ἤτοι Πο-
 λιτικῶν Μηχανικῶν, Μηχανολόγων - Ἠλεκτρολόγων, Τοπογράφων
 Μηχανικῶν κ.ο.κ.

Όλα αυτά τὰ στοιχεῖα ζητηθέντα ἤδη ἀπὸ βουλευτὰς τῆς Ε.Δ.Α. κατορθύνονται ἐντὸς τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Βουλὴν εἰς τρόπον ὥστε πῶς τις νὰ δύνатаι νὰ γνωρίζῃ ποῖον ἔργον ἀνετίθη εἰς ἕκαστον μελετητὴν

Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τῶν μελετητῶν.

Αὐτὸν ἀποδεικνύει ὁ κατάλογος ὃν ἀνεφέραμεν.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν μελετητῶν γίνεται πάντοτε, ὡς ὁρίζει ὁ νόμος, βάσει τοῦ ἐλαχίστου ὀρίου νομίμου ἀμοιβῆς, μειωμένης κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ὀριζόμενα ποσοστὰ μειώσεων 10-25%, δοθέντος ὅτι εἴμεθα Ν.Π.Δ.Δ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμία ἐξαίρεσις.

Μετά τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν προεκκηρύσσοντο δημόσιοι διαγωνισμοὶ τηρουμένων ὅλων τῶν κατὰ τὰς κειμένας διὰ τὸν τουρισμὸν διατάξεις τύπων, τὰς περιεχομένας εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ 1951 ἱσχύοντα Κανονισμὸν ἐκτελέσεως ἔργων.

Ἐλέγχθη ὅτι ὁ Τουρισμὸς δὲν ἔκαμε δημοπρασίας, ἀλλὰ ἀνέθετε χαριστικῶς εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε τὰ ἔργα. Δηλοῦμεν ὑπευθύνως ὅτι ἐπὶ προγράμματος ἔργων ὕψους 856 περίπου ἑκατομμυρίων μόνον δι' ἔργα 30 περίπου ἑκατομμυρίων, ἥτοι διὰ ποσοστὸν μικρότερον τοῦ 3 1/2% δὲν ἐγένοντο δημοπρασίαι, ἀλλ' ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Τ. ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ δι' αὐτεπιστασίας ἐκτελέσεις καὶ τοῦτο διότι τὰ ἔργα ταῦτα ἔπρεπε ἐπειγόντως νὰ ἐκτελεσθοῦν διὰ νὰ μὴν ἀπωλεσθῇ μία τουριστικὴ περίοδος, τῆς ὁποίας ἡ ἀπώλεια ἐν προκειμένῳ θὰ ἀπέτελε πολὺ μεγαλυτέραν ζημίαν ἀπὸ τὴν τυχόν μείωσιν τῆς τιμῆς τὴν ὁποίαν θὰ ἐκετυγχάνωμεν εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Τὸ ἔργον τῆς Βουλευσιγμένης διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὑπερσησανεύμεθα ἐξετελέσθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως ἐντὸς 85 ἡμερῶν. Ἀποτελεῖ τοῦτο ἄθλον τεχνικὸν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ τουρισμὸς δὲν ἐπερίμενεν ἔλεγχον ἀλλ' ἔπαυον.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκτελέσει τῶν ἔργων παρατηρήθησαν ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθασαν τὰ 300% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Εἰς τὰ μυθεύματα αὐτὰ δὲν ἀνηντήσαμεν ἀμέσως διότι ἐνομίσσαμεν ὅτι τοῦλάχιστον σοβαρῶς τοιοῦτοι ἱσχυρισμοὶ δὲν θὰ ὑπεστηρίζοντο. Ἐφ' ὅσον, ὅμως, ὑπεστηρίχθησαν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ἐν πρώτῳ τί σημαίνει ὑπέρβασις. Διότι μὲ τὸ λεκτικὸν τέχνασμα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς λέξεως αὐτῆς ἐπὶ πάσης αὐξήσεως τῆς δαπάνης ἐπιχειρεῖται νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις μεταξύ τοῦλάχιστον τῶν ἀδαῶν.-

Υπερβάσεις υπάρχουν όταν η μελετητής του έργου προϋπολογίση εις την ήριστικήν μελέτην του βωσιμούν υψος δαπάνης καί τό έργον τούτο, άνευ οδδεμιός μεταβολής καί οδδεμιός προσθήκης, άποδεικνύεται δαπανηρότερον. Άντιθέτως υπερβάσεις δέν υπάρχουν όταν, πέρον του μελετηθέντος έργου, άποφασισθή ή έπαύσεις αύτου διά προσθηκών άναφεομένων, είτε εις την έκτασιν, είτε εις την ποιότητα του έργου (μαίζων πολυτέλεια κλπ.)

Πολλοί παρασύρονται καί θεωρούν υπερβάσεις καί τός τελευταίος ταύτας έπαυξήσεις των έργων, μόνον καί μόνον διότι συμπεριλαμβανόνται καί αύται εις τούς Συγκριτικούς Πίνακας μαζί μέ τός πραγματικές υπερβάσεις, χωρίς διάκρισιν. Αύτό όμως τό έπιβάλλει ή μηχανισμός της παρακολούθησεως των έργολαβιών διά την ήκον άντε είναι δυνατόν άλλ'ούτε καί υπάρχει λόγος νά γίνεται διαχωρισμός.

Έκ των άνωτέρω έπεται ότι υπάρχουν υπερβάσεις, αί ήτοι είναι πραγματικές καί έπαυξήσεις αί ήτοι άν καί καταχρηστικές άναφεοονταί έννοιε ως υπερβάσεις δέν έχουν καμμίαν σχέσιν μέ τός, υπό την δήλη έννοιαν, υπερβάσεις διά τός ήκους καί μόνον ήμπορεί νά άσκηθή κοιτική. Άλλά καί αί τριοῦται υπερβάσεις εκ κακών ήκολογισμών δύνανται νά έπικριθούν μόνον έάν τό ύψος αύτών υπερβαίη τό συνήθως παραδεδεγμένον μέτρον διά πών τεχνικών έργων καί άκόμη όταν είναι πλήρως μελετημένον. Έάν δέ τούτο λαχθή διά την χάραξιν μιās πεδινής ήδού ή μιός κινής πολυκατοικίας, κατά πολύ μεγαλύτερον λόγον λαχθεί διά τό έογα έκείνα τό ήκοῖα είναι πρωτότυπα άπό πάσης πλευράς καί διά τό ήκοῖα ή αίσθητική μορφή έχει άποφασιστικήν σημασίαν. Δι'αύτό τό τελευταίον άναμφισβητήτως τό περιθώριον μιός διαστάσεως-μεταξύ ήριστικής μελέτης καί πραγματικού κόστους του έργου δικαιολογείται νά είναι μεγαλύτερον.

Έκεῖνοι οί ήκοῖοι λαχρίζονται τό άντιθετον θέλουν νά άγνωσύν μιαν πραγματικότητα την ήκον πός άνθρωπος ή ήκοῖος άκοδόμησε ένα άκίνητον ποτέ εις την ζωήν του, έστω καί έν μικρό σπιτάκι, έχει γνωρίσει έξ έδρας πέρας.

Έάν θάσωμεν εις την λέξιν υπερβάσεις μέ καλήν πίστιν την έννοιαν υπό την ήκον καί μόνον ήμπορεί νά νοηθή ή υπερβάσεις τότε ξεεταστέρν πάσας αύτου του είδους υπερβάσεις παρουσιάζουν τό έογα του Ε.Ο.Τ.

Άηλοῦμεν ότι αί υπερβάσεις αύται δέν υπερβαίνουν συνήθως τό 10% έως τό 15%. Μόνον δέ εις περιπτώσεις θεμελιώσεων καί εις τινας άλλας, μεμονωμένους όμως, περιπτώσεις, μή υπερβαινούσας, επί συνόλου 200 περίπου έργων, τός 10, έχουν υπερβάσεις κομινουμένας μεταξύ 20% καί 30% ή έλαφώς υπερτερας αύτου καί αῖτινες άνδύονται εις την πρώτην περίοδον της στελεχώσεως των τεχνικών άπηρεσιών.

Άλλά οί έπικριταί μας γνωρίζουν άοιστα ήτοιούδου είδους υπερβάσεις πέρον αύτών των κοιωρισιμένων ήρών τό ήκοῖα άνέφερα δέν υπάρχουν. Μεταχειρίζονται όμως την λέξιν "υπερβάσεις" διευρύνοντες αύτήν εις τοόκον ώστε νά περιλαμβάνη όχι μόνον τός πραγματικές

Υπέρβασις υπάρχει όταν η μελετητής του έργου προϋπολογίση εις την ηριστικήν μελέτην του βωσιμύενον ύψος δαπάνης καί τό έργον τούτο, άνευ οδδεμιδς μεταβολής καί οδδεμιδς προσθήκης, άποδεικνύεται δαπανηρότερον. Άντιθέτως υπέρβασις δέν υπάρχει όταν, πέριν τοϋ μελετηθέντος έργου, άποφασισθή ή έπαύξησις αϋτοϋ διδ προσθηκών άναφερομένων, είτε εις την έκτασιν, είτε εις την ποιότητα τοϋ έργου (μείζων πολυτέλεια κλπ.)

Πολλοί παρασύρονται καί θεωροϋν υπερβάσεις καί τās τελευταίος ταύτας έπαυξήσεις τών έργων, μόνον καί μόνον διότι συμπεριλαμβανονται καί αϋται εις τοϋς Σωγκριτικoύς Πίνakas μαζί με τās πραγμα-
τικές υπερβάσεις, χωρίς διακρίσιν. Αϋτό όμως τή έπιβάλλει ή μηχανισμός τής παρακολούθησεως τών έργολαβιών διδ την ήκολον οϋτε. Εί-
ναι δυνατόν άλλ'οϋτε καί υπάρχει λόγος νά γίνεται διαχωρισμός.

Έκ τών άνωτέρω έκεται ότι υπάρχουν υπερβάσεις, αί ήκοίαι είναι πραγματικοί καί έπαυξήσεις αί ήκοίαι άν καί καταχρηστικώς αναφέρονται ένίοτε ως υπερβάσεις δέν έχουν καμμίαν σχέσηιν με τās, υπό τήν δηληθ ήνοιον, υπερβάσεις διδ τās ήκοίαι καί μόνον ήμκορεί νά δοκηθ ή κοιτική. Άλλό καί αί τριοϋται υπερβάσεις εκ κακών ήκολο-
γισμών δύνανται νά έπικριθοϋν μόνον έάν τό ύψος αϋτών υπερβαίη τή συνήθως παραδεδεγμένον μέτρον διδ πāν τεχνικόν έργον καί άκμή όταν είναι πλθώς μελετημένον. Έάν δέ τούτο ίσχύη διδ τήν χάραξιν μιās πεδινής ήοϋ ή μιās κολιής πολυκατοικίας, κατ' πολύ μεγαλότερον λόγον ίσχύει διδ τά έργα έκείνα τά ήκοίαι είναι πρωτότυπα άπό κόσης πληυρής καί διδ τά ήκοίαι ή αισθητική μορφή έχει άποφασιστικήν σημα-
σίαν. Δι' αϋτό τά τελευταία άναμφισβητήτως τό περιθώριον μιδς δια-
στάσεως-μεταξύ ήριστικής μελέτης καί πραγματικού κόστους τοϋ έργου δικαιολογείται νά είναι μεγαλότερον.

Έκείνοι αί ήκοίαι ίσχυρίζονται τή άντιθετον θέλουν νά άγνοοϋν μιαν πραγματικότητα τήν ήκολον πōς άνθρωπος ή ήκοίαις άκοδομησε ένα άκίνητον ποτέ εις τήν ζωήν του, έστω καί έν μικρό σπιτάκι, έχει γνωρίσει έξ ίδίαις πείρας.

Έάν δώσωμεν εις τήν λέξιν υπέρβασις μέ καλήν πρίσιν τήν έν-
νοιαν υπό τήν ήκολον καί μόνον ήμκορεί νά νοηθ ή υπέρβασις ήτε έξεταστέον πōς αϋτοϋ τοϋ είδους υπερβάσεις παρουσιάζουν τά έργα τοϋ Ε.Ο.Τ.

Δηλοϋμεν ότι αί υπερβάσεις αϋται δέν υπερβαίνον συνήθως τό 10% έως τό 15%. Μόνον δέ εις περιπτώσεις θεμελιώσεων καί εις τινας άλλας μεμονωμένας ήμως, περιπτώσεις, μή υπερβαίνουσας, έπί συνόλου 200 περίερον έργων, τās 10, έχουν υπερβάσεις κομαιομένης μεταξύ 20% καί 30% ή έλαφώς υπερτερας αϋτοϋ καί αϋτινες άνάγονται εις τήν πρώτην περίερον τής στελεχώσεως τών τεχνικών διηρεσιών.

Άλλά αί έπικριται μας γνωρίζουν άοιστα ήτοιαιούτρο είδους υπερβάσεις πέραν αϋτών τών περιωρισμένων ήρλων τά ήκοίαι άνέφερα δέν υπάρχουν. Μεταχειρίζονται ήμως τήν λέξιν "υπέρβασις" διεκρύνον-
τες αϋτήν εις τούπον ώστε νά περιλαμβάνη ήχι μόνον τās πραγματικές

Έννοια
υαγρικής

υπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ ἀνωτέρω λεχθεῖσαι, ἀλλὰ καί τās ἐπαυξήσεις τῶν ἔργων, εἴτε κατ' ἔκτασιν, εἴτε κατὰ ποιότητα καί αἱ ὁποῖαι ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, διότι αἱ συνεχῶς μεταβαλλόμεναι συνθήκαι τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπέβαλον τήν προγραμματικὴν ἀνάπτυξίν των ἢ τήν ἀπὸ ἀπόφews ποιότητος βελτιώσιν των.

Θά ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα. Τās ἐργασίας διαμορφώσεως τῆς περιοχῆς τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης. Εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ὁ ἀρχικὸς προγραμματισμὸς περιελάμβανε τήν κατασκευὴν τριῶν συγκροτημάτων ἀποδυτηρίων, μιᾶς μερικῆς διαμορφώσεως τοῦ ὅλου χώρου καί τῆς δημιουργίας ἐνὸς ἢ δύο κέντρων. Ἀμέσως ὅμως μετὰ τήν ἔναρξιν ἐκτελέσεως τῶν ἔργων ἐκ τοῦ ἐκδηλωθέντος πανταχόθεν ἐνδιαφέροντος ἤχθημεν εἰς τήν ἀπόφασιν προοδευτικῆς συμπληρώσεως τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς ἐνὸς καί ἡμίσεος ἔτους νά παρουσιασθῇ τὸ πλῆρες συγκρότημα τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἤδη ἀπὸ πινων μηνῶν εἰς τήν διάθεσιν τοῦ ἐντοπίου καί τοῦ πολυπληθοῦς ἀλλοδαποῦ κοινοῦ. Προκαλοῦμεν οἰονόηποτε νά ἐκφέρῃ τās παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ ἀρτιωμένου τούτου ἔργου τὸ ὁποῖον ἔτυχε γενικῆς ἀναγνωρίσεως.

Οἱ σοβαροὶ μεταξὺ ἐκεῖνων οἱ ὁποῖοι θέλουν νά ἀσχῆσουν τήν κατὰ τοῦ ΔΟΤ πολεμικὴν εἰς αὐτὴν τήν περίπτωσιν ἐπειδὴ ἔχουν συνείδησιν τῆς διακρίσεως μεταξὺ πραγματικῆς υπερβάσεως καί υπερβάσεως ὀφειλομένης εἰς πρόσθετα ἔργα, σπεύδουν ἐκ προοιμίων νά ὑποστηρίξουν ὅτι οὔτε τοιαύτη μὴ πραγματικὴ ὑπερβάσις ἔπρεπε νά γίνῃ οὔτε καί καμμία βελτιώσις τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ, ἐάν αὐτὸ εἶναι ἀράσιμον διὰ πᾶν τεχνικόν ἔργον, τὸ ὁποῖον πάντοτε παρουσιάζει ἀπρόοπτα τὰ ὁποῖα πρέπει νά ἀντιμετωπίζωνται διὰ βελτιώσεων, τοῦτο ἰσχύει πολὺ περισσότερον δι' ἔργα τουριστικά, τὰ ὁποῖα ἐκιννοῦν κάποτε μὲ μίαν περιωρισμένην προοπτικὴν καί κατὰ τήν ἐξέλιξιν τοῦ χρόνου, συντρεχούσης τῆς ραγδαίας ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως καί τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως καί τῶν περὶ ἀνέσεων συνηθειῶν τοῦ διεθνoῦς κοινοῦ, ἐπιβάλλεται νά ἀναπτυχθoῦν καί ἀπὸ ἀπόφews ἐκτάσεως, ἀλλὰ καί ἀπὸ ἀπόφews ποιότητος. Εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νά ἰσχυρίζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἀπεφάσισε τὸ 1958 νά κάμῃ ἓνα ἔργον ἐξυπηρετοῦν 100 τουρίστας, πρέπει νά τὸ ἐκτελέσῃ εἰς τὸ αὐτὸ περιωρισμένον μέγεθος τὸ 1959 καί τὸ 1960 καθ' ὃν χρόνον ἐν τῷ μεταξὺ ἔχει διαπιστωθῇ ἡ τουριστικὴ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως ἢ βελτιώσεως τοῦ ἔργου.

Θά ἐρωτηθῇ τις ἀπό ποῦ ἀνεκάλυψαν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς τῶν ὑπερβάσεων οἱ ἐπικριταὶ μας; Ἴδού ἡ ἐξηγήσις. Ὄταν κατ' ἀρχὴν ἀποφασισθῇ ἓνα ἔργον, πρὶν ὅμως γίνῃ ἡ τοπογραφικὴ μελέτη καὶ ἡ σχετικὴ ἀπαλλοτριώσεις τῶν χώρων καὶ ἀκόμη καὶ ἡ προμελέτη, πρὶν γίνῃ ἡ ὀριστικὴ μελέτη βάσει τῆς ὁποίας καταρτίζεται ὁ προϋπολογισμός, πρὶν τέλος γίνῃ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ἀναφέρεται κατὰ τὰς συζητήσεις περὶ τοῦ ἔργου εἰς ἀριθμός ὁ ὁποῖος δὲν ἐρεῖδεται εἰς θετικόν τι στοιχεῖον μελέτης ἀλλὰ τίθεται ἐν-
δεικτικῶς διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ἑτησίου προϋπολογισμοῦ τῶν ἐκ κεφαλαίων ἐπενδύσεων δαπανῶν, προκειμένου νὰ συσχετισθοῦν προϋπολογιστικῶς τὰ δι' ἕκαστον τομέα διατεθησόμενα κεφάλαια. Αὐτός ὁ ἀριθμός εἰς πλείστας περιπτώσεις εἶναι ἐνδεχομένως καὶ πολὺ κατώτερος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προκύπτει ἀπὸ τὴν ὀριστικὴν μελέτην καὶ τὰς δημοπρασίας δεδομένου ὅτι εἶναι ὡς ἐλέχθη ἀπλῶς ἐνδεικτικὸς. Ἄν τῶρα λάβετε ὡς ἀφετηρίαν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν καὶ οὐχὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ὁποῖον δίδει ὁ προϋπολογισμός τῆς ὀριστικῆς μελέτης τοῦ ἔργου, ὅποτε καὶ μόνον τελικῶς ἀποφασίζεται ἡ ἐκτέλεσις του καὶ τὸν συγκρίνετε μὲ τὴν τελικὴν δαπάνην διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται καὶ ὅλαι αἱ πρόσθετοι ἐργασίαι καὶ ἐπαυξήσεις αἱ ἐν τῇ μεταξὺ ἀποφασισθεῖσαι, τότε εἶναι εὐκόλον νὰ φθάσετε εἰς ὑψηλὰ ποσοστά ὑπερβάσεων. Ἀλλὰ αὐτός ὁ ὑπολογισμός εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσφαλμένος καὶ δὲν ὑπάρχει τεχνικὸς ὁ ὁποῖος θά ὑποστηρίξῃ οἰανδήποτε ἀντίθετον ἄποψιν.

Ὁ τοιοῦτος ὑπολογισμός ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα σόφισμα καὶ τίποτε ἄλλο. Ὑπάρχουν οἱ ὁποῖοι θέλουν κατὰ τρόπον ὑπεύθυνον νὰ καταγγέλλουν τὰς ὑπερβάσεις εἰς τὰ ἔργα τοῦ τουρισμοῦ ἔχουν στοιχειῶδες χρέος νὰ ξεκινήσουν ἢ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν τῆς ὀριστικῆς μελέτης ἢ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημοπρασίας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς νὰ συγκρίνουν μὲ τὸ σύνολον τῆς δαπάνης, ἀφοῦ ἀφαιρέσουν τὰ διὰ νέα ἔργα καὶ προσθέτους ἐργασίας δαπανηθέντα. Πᾶς ἄλλος ὑπολογισμός ἐξυπηρετεῖ δημοκοπικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς οἰονδήποτε τεχνικὸν ἔλεγχον.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη οἱ ἐπικριταὶ μας ὅτι ἐὰν δὲν ἐβιάζετο ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκτελῇ ἔργα καὶ ἄφηνε ἓνα διάστημα μακρόν μόνον διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν, ἐνδεχομένως θά ἀπεφεύγοντο αἱ αἰαιδήποτε ὑπερβάσεις. Ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν εὐσταθεῖ. Ὁ παράγων χρόνος διὰ τὸν τουρισμόν εἶναι ἀποφασιστικὸς. Τὸ τουριστικὸν ρεῦμα πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι διόλου βέβαιον ὅτι θά συνεχίζεται ἐπ' ἀπειρον μὲ τὸν αὐτὸν αὔξοντα ρυθμὸν καὶ πρέπει νὰ κερδηθῇ τῶρα ὅποτε ἀκολουθεῖ τὴν ἀνιούσαν. Ἐάν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν δὲν καταβάλλωμεν ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν νὰ δημιουργήσωμεν χώρους ὑποδοχῆς καὶ τρόπους ψυχαγωγίας τῶν Περιηγητῶν τότε ἐνδέχεται τὸ τουριστικὸν αὐτὸ ρεῦμα νὰ στραφῇ

- πρὸς ἄλλους τόπους, λόγω τοῦ ἀναπτυσσομένου δευτέρου συναγωνισμοῦ ἀφοῦ ἐν τῇ μεταξύ θὰ ἔχη καὶ δυσφημισθῇ τουριστικῶς ἡ χώρα μας.

Ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν ὅτι ὁ Β.Ο.Τ. ἐνῷ ἐξετέλεσε τὸ πρόγραμμά-
του μὲ ταχύην ρυθμὸν, οὐδέποτε ἐσημείωσε ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι τυχόν
εἶναι μεγαλύτεραι τῶν γενικῶς παραδεδομένων ὡς θεμιτῶν.

Ἐπειδὴ αἱ διατυπωθεῖσαι κατὰ τοῦ Β.Ο.Τ. ἐπικρίσεις ἐπεκτείν-
ονται καὶ ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς διοικήσεως τοῦ Ὑποστηρικτοῦ καὶ δια-
τυπῶνται κατηγορεῖν διὰ τὴν συγκεντρωτικότητα ἐν τῇ διοικήσει αὐ-
τοῦ, ἐπιθυμῶ νὰ πληροφορήσω τὸ κοινόν ὅτι ὁ ἱδρυτικὸς τοῦ Β.Ο.Τ.
νόμος (ὑπ'ἀριθμ. 1565/1950) προέβλεπε νῦν ἡξημένους ἀρμοδιότητας τοῦ
Γενικοῦ Γραμματέως καὶ ἀρμοδιότητας πλαισίου διὰ τὸ συλλογικόν ὄρ-
γανον, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον. Διὰ τῆς αἰτιολογητικῆς δὲ τοῦ Νό-
μου τούτου ἐκθέσεως καὶ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ διεξαχθεισῶν τότε συζητή-
σεων πειστικῶτα ἡτιολογήθη ἡ μορφή αὕτη διοικήσεως ὡς ἱκανή νὰ
ἐξασφαλίσῃ ταχύτητα καὶ ἀποδοτικότητα δράσεως εἰς τὸν Ὑποστηρικτόν.

Ἐν τούτοις, μεταγενεστέρως καὶ συγκεκριμένως διὰ νομοθετικῶν
διατάξεων τὰς ὁποίας ἡμεῖς εἰσηγήθημεν εἰς τὴν Βουλὴν, ἰδρύσαμεν
τὴν θέσιν τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου (Ν.Δ. 3597/56) καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ
τοῦ Ν.Δ. 3864/58 διηρῶναμεν τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Δ.Σ. ἔναντι τοῦ
Γεν. Γραμματέως. Τέλος βελτιοῦντες ἔτι περαιτέρω καὶ προσαρμύζοντες
πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πραγμάτων τὴν ὅλην διοικητικὴν ὀργάνωσιν τοῦ
Ὑποστηρικτοῦ Τουρισμοῦ διὰ τοῦ Ν.Δ. 4109/1960 καθιερώσαμεν τὰς ἐξῆς
ἀρχάς:

- Καθώρισamen ἐκ νέου τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
αἵτινες εἶναι ἤδη πολὺ εὐρύτεραι ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας ὁ ἱδρυ-
τικὸς νόμος προέβλεπε, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εὐστάθοῦν αἱ περὶ
συγκεντρωτικότητος ἐπικρίσεις.
- Συνεπληρώσαμεν τὸ σύστημα τῆς παρακολούθησεως καὶ ἐλέγχου τῶν
μελετῶν καὶ προϋπολογισμοῦ τῶν ἔργων διὰ τῆς συστάσεως εἰδικῆς
τεχνικῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὴν μεταξύ ἄλλων μετέχουν λόγω θέσεως ὁ
Γενικὸς Διευθυντὴς Δημοσίων ἔργων καὶ εἰς ἐκπρόσωπος τοῦ Τεχνι-
κοῦ Ἐπιμελητηρίου, συγκεκριμένως ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ, καὶ ἥτις
ἐπιλαμβάνεται ἀπάντων τῶν τεχνικῶν θεμάτων ὡς ἐνδιάμεσον εἰδικόν
ὄργανον μεταξύ τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Γενικοῦ
Γραμματέως καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.
- Πέραν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἱδρυτικοῦ Νόμου προβλεπομένου οἰκονομικοῦ ἐ-
λέγχου τὸν ὁποῖον ἀσκεῖ Ἐκπαικτικὸν Συμβούλιον ὑπὸ τὴν προεδρίαν
Συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καὶ μὲ συμμετοχὴν ἑνὸς Διευ-
θυντοῦ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καὶ ἑνὸς Διευθυντοῦ τῆς Τραπεζῆς
τῆς Ἑλλάδος, καθιερώσαμεν καὶ πρόσθετον ἐλεγχον τῆς οἰκονομικῆς
διαχειρίσεως διεξαγόμενον ὑπὸ τοῦ Σώματος τῶν ὀρκωτῶν λογιστῶν.

Βίσηγάγομεν δηλαδή ἓν σύστημα ἐλέγχου δυαδικόν, ὅμοιον τοῦ ὁποίου ἔχομεν τήν γνώμην ὅτι δέν ἰσχύει δι' οὐδέν ἄλλο Νομικόν ἰδρώσκον.

Ἐντός τῶν πλαισίων αὐτῶν τόσον αἱ τεχνικάι ὅσον καί αἱ λοιπαί Ἑπηρεσίαι τοῦ Ε.Ο.Τ., ἂν καί οὐχί ἐπαρκῶς ἐπληρωμέναι, κατέβαλον διὰ τήν εὐδόωσιν τοῦ ἀναληφθέντος ἔργου μίαν προσπάθειαν διὰ τήν ὅποیان αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω χρέος νά ἐκφράσω δημόσιον ἔπαινον.

Ἐάν ὑπάρχουν καί παραλείψεις τήν εὐθύνην δι' αὐτάς φέρουν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατὰ τό δίδασγμα τοῦτο ἡσκησαν ὑπουργικά καθήκοντα καί πρό παντός τήν πολιτικήν εὐθύνην φέρω ἐγώ προσωπικῶς. Τάς κατὰ τῶν Ἑπηρεσιῶν ὧν προΐσταμαι ἐπιθέσεις τάς θεωρῶ ὡς ἐπιθέσεις ἐναντίον μου καί συμφωνῶ πλήρως μέ τήν διατυπωθεῖσαν γνώμην ὅτι πρέπει αἱ ὑπηρεσίαι νά κρατηθοῦν ἔξω ἀπό τήν προκληθεῖσαν πολιτικήν διαμάχην.

Δέν αἰσθάνομαι οὔτε ἔκπληξιν οὔτε καί πικρίαν διὰ τήν ἐξαπολυθεῖσαν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ἐπίθεσιν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἔργου τῆς εἰς τόν Τουρισμόν.

Ἐῖναι πολύ φυσικόν νά θέλουν οἱ ἀντίπαλοι τῆς νά μειώσουν καθ' οἷονδήποτε τρόπον καί μέ οἷονδήποτε μέσον τήν πανθομολογούμενην ἐπιτυχίαν τῆς τουριστικῆς μας πολιτικῆς.

Αἱ τουριστικάι πρόοδοι τῆς Ἑλλάδος ἔχουν τύχει διεθνούς ἀναγνωρίσεως, μνημονεύονται ὡς παράδειγμα τό ὅποτον προκαλεῖ τόν φθόνον ἀπό ἐπίσημα χεῖλη γειτονικῶν χωρῶν καί ἀναγνωρίζονται ἀπό τά πλέον ἔγκριτα ὅργανα τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης, ἰδίως δέ ἀπό τήν εἰδικῶς μέ τόν τουρισμόν ἀσχολούμενα. Ἦτο πολύ φυσικόν νά μή θέλουν νά συγχωρήσουν εἰς τήν Κυβέρνησιν οἱ ἀντίπαλοι τῆς τήν μεγάλην αὐτήν ἐπιτυχίαν, τήν μεγάλην αὐτήν προσφοράν τῆς πρός τήν Χώραν. Καί ἐπειδή δέν ἠδύναντο νά ἀμφισβητήσουν οὔτε τό συντελεσθέν ἔργον, οὔτε τά ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα, ἐσκέφθησαν νά προβάλουν τόν ἰσχυρισμόν ὅτι, αὐτά τά ἀποτελέσματα τά ἐπληρώσαμεν πολύ ἀκριβά, διότι εἴχομεν ὑπερβάσεις αἱ ὅποια δέν ἔπρεπε νά γίνουν καί αἱ ὅποια ὀφείλονται εἰς κακίην ἢ ἀνώμαλον διαχείρισιν τῶν τουριστικῶν ἔργων ἀπό τά ἀρμόδια ὅργανα τῆς πολιτείας.

Δέν διεκδικοῦμεν τό ἀλάθτητον. Τήν στιγμήν κατὰ τήν ὅποیان διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἑλλάδι, χωρίς τουριστικήν πεῖραν καί μέ τόν ἐπιβαλλόμενον ἀπό τά πράγματα ταχύν ρυθμόν, ἐξετελέσαμεν ἓνα ἔργον τοιαύτης ἐκτάσεως, ποσῶς δέν ἀποκλείεται νά ἔχουν γίνει καί αἰσθητικά σφάλματα, νά ἔχουν γίνει καί ἔργα τά ὅποια θά ἦτο δυνατόν νά ἐκτελεσθοῦν βραδύτερον, καί νά παρελφθῶσαν ἄλλα τά ὅποια ἦσαν πλέον ἐπείγοντα. Εἰς ἓνα τόσον τεράστιον ἔργον θά ἦτο ἔλλειψις σοβαρότητος νά ὑποστηρικθῇ ὅτι, δέν ἔγιναν καί ὠρισμένοι παραλείψεις καί ὅτι δέν ὑπάρχουν καί ὑπερβάσεις. Ἀλλά ὅλα αὐτά τά σφάλματα καί αἱ ὑπερβάσεις περιορίζονται εἰς λεπτομερείας καί ὡς ἀνωτέρω ἀνεπτύχθη, δέν ὑπερβαίνουν τό παραδεδομένον ὅριον, εἶναι δέ ἐλά-

χίστε ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπιτελεσθέν θετικὸν ἔργον. Καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία τῶν ἐλαχίστων οφθαλμάτων μέσα εἰς ἓνα τεράστιον ἔργον, ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀντικειμενικῶς θέλοντας νὰ κρίνουν τὰ πράγματα. Ἐπρεπε τοῦλάχιστον νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι αἱ Ὑπηρεσίαι διεχειρίσθησαν κατὰ τρόπον ἔντιμον τὸ δημόσιον χρῆμα καὶ κατὰ τρόπον χρήσιμον διὰ τὸ σύνολον.

Ὡς πρὸς ἐμέ δὲν ζητῶ νὰ μὴ γίνωμαι στόχος ἀδίκων ἐπιθέσεων, οὔτε ἐκπλήσσομαι, οὔτε πικραίνομαι, διότι αὐτὸ συμβαίνει. Δὲν γνωρίζω ἔργον ποῦ νὰ ἔγινε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ὅποτον οἱ δημιουργοὶ του νὰ μὴ τὸ ἐπλήρωσαν μὲ κατηγορίας καὶ συκοφαντίας, πολὺ χειρότερας ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὁποίας ἐγὼ δοκιμάζω σήμερον.

Δὲν γνωρίζω ἐάν μὲ ὅσα θὰ εἴπω, θὰ πείσω ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι τοποθετημένοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μὲ τὴν ἀπόφασιν, ὅπωςδὴποτε νὰ ἀσκήσουν κριτικὴν βάσει ἀσυστάτων στοιχείων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχω ἄρκετὰ ἐντυφῆσει καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ἰδιαιτέρως τῆς πατρίδος μας, εἶμαι βέβαιος ὅτι, αἱ κατηγορίαι αὗται, οἱ ἀβάσιμοι ἰσχυρισμοί, αἱ ἀντιπολιτευτικαὶ ὑπερβολαὶ καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ δημοκοπικὰ δημοσιεύματα, ἐντὸς βραχυτέρου ἢ μακροτέρου χρονικοῦ διαστήματος θὰ ἔχουν ξεχασθῇ, τὸ ἔργον ὅμως τὸ ὅποτον ἡ Κυβέρνησις ἐπετέλεσε κατὰ τὴν ἡγεσίαν αὐτὴν, αὐτὸ θὰ ἐπιζήσῃ ὅλου αὐτοῦ τοῦ μεταλείου θορύβου.

Μετά τήν σταθεροποίησιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Χώρας ἡ Κυβέρνησις ἀπεδύθη εἰς μίαν εὐρετὰν δημιουργικὴν προσπάθειαν εἰς τοὺς τομεῖς τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῶν συγκοινωνιῶν καὶ τοῦ τουρισμοῦ.

Ἐν τῇ προσπάθειᾳ τῆς αὐτῇ ἡ Κυβέρνησις ἠθέλησε εἰς τὴν τότε ἀνύπαρκτον σχεδὸν τουριστικὴν δραστηριότητα τοῦ κράτους νὰ δώσῃ τὴν ἔκτασιν, τὴν ὅποیان ἐπέβαλον αἱ περιστάσεις.

Μέχρι τοῦ 1955 τὰ δαπανώμενα δι' ἔργα τουριστικά ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν καὶ τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων ἔφθανον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 7 ἕως 20 ἑκατομμυρίων ἐτησίως.

Ἀπὸ τοῦ 1957 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν, μετὰ μίαν δοκιμαστικὴν προπαρασκευαστικὴν περίοδον, τὰ δαπανώμενα διὰ τουριστικά ἔργα ἐκ τῶν δύο ὡς ἄνω πηγῶν φθάνουν διὰ τὸ 1958 τὰ 160 περίπου ἑκατομμύρια, τὸ 1959 τὰ 200 καὶ τὸ 1960 τὰ 235. Τὸ πρόγραμμα τοῦ 1961 θὰ φθάσῃ περίπου εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος.

Ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1955 κατεσκευάσθησαν ἀπὸ τὸν τουρισμόν τρεῖς ξενοδοχεῖα δυνάμει 143 κλινῶν καὶ τέσσαρα περίπτερα, προέβη δέ οὗτος εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν προπολεμικῶς ὑπαρχόντων κτιρίων (ὡς τῶν Περιπτέρων Ξυλοκάστρου, Σουνίου, Παραθεῖνος, Δαφνίου, Λῆνου Κεφαλληνίας, Δῆλου καὶ Φαιστοῦ) ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένων ἔργων διαμορφώσεων καὶ ὑποδομῆς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ ἀνασυγκρότησις τῶν κτιρίων τῆς Διεθνοῦς Ἐκθέσεως Θεσσαλονίκης.

Ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 κατεσκευάσθησαν τὰ ἀκόλουθα τουριστικά ἔργα: 31 τουριστικά ξενοδοχεῖα δυνάμει 1600 κλινῶν, 18 τουριστικά περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοί, ἑννέα ἔργα φυχαγωγίας καὶ μέγας ἀριθμὸς ἔργων διαμορφώσεων καὶ ὑποδομῆς. Εἶναι δέ ὑπὸ κατασκευὴν τὰ ἑξῆς: 33 ξενοδοχεῖα, δυνάμει 2.350 κλινῶν, 21 τουριστικά περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοί, 13 ἔργα φυχαγωγίας καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἔργων ὑποδομῆς. Ὅλων τῶν ἔργων τούτων ἡ ἀποπεράτωσις προβλέπεται μέχρι τῆς ἀνοίξεως 1962 τὸ βραδύτερον.

Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν αὐτὴν τουριστικὴν προσπάθειαν ἀπὸ πλεονεξ κράτους ἀνταποκρίνονται καὶ ὠρισμένα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

- 1) Αὔξεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν ἀπὸ 157.000 περίπου κατὰ τὸ ἔτος 1954 εἰς 400.000 περίπου τὸ 1960 μὲ ἀσφαλῆ πρόβλεψιν 500.000 κατὰ κατὰ τὸ ἀρξάμενον ἔτος·
- 2) Αὔξεις τοῦ εἰσαχθέντος τουριστικοῦ συναλλάγματος ἀπὸ Δολλ. 25.324.000 τὸ 1954, εἰς 29.123.182 τὸ 1955, εἰς 31.213.782 τὸ 1956, εἰς 41.474.000 τὸ 1957, εἰς 36.195.000 τὸ 1958, εἰς 41.667.000 τὸ 1959, εἰς 51.500.000 περίπου τὸ 1960 μὲ βεβαίαν πρόβλεψιν περίπου 60-65 ἑκατομμυρ. Δολλ. κατὰ τὸ 1961.

Σημειοῦμεν ὅτι ἡ παρατηρουμένη ὑποχώρησις κατὰ τὸ ἔτος 1958 εἶναι φαινομενικὴ καὶ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου ὑπολογισμοῦ τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος. Ἐάν διετηρεῖτο ὁ παλαιὸς τρόπος θὰ ἐνεφανίζετο ἀκόμη ὑψηλότερον τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα.

Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ καὶ τὸ γενόμενον ἔργον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐδημιούργησαν τὸν σημερινὸν θόρυβον ἰσχυρίσθησαν τοῦτο μόνον: ὅτι διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἔργου τούτου ἐχρησιμοποιήθησαν μέθοδοι δαπανηραὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτάς θὰ ἀπαντήσωμεν διὰριθμῶν καὶ διὰ φακέλλων.

Τὶ ἔπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπωμίσθη;

- 1) Κατήρτισεν εὐρὺ πρόγραμμα, διεπόμενον ἀπὸ ὠρεσμένας βασικὰς ἀρχάς.
- 2) Ἐπεδύλωε τὴν δλοκλήρωσιν τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν του ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον.

Ὡς γνωστὸν αἱ ἑχνικαὶ Ὑπηρεσίαι, ἔχουν δύο ἀποστολάς: ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐλέγχουν τὸ σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δὲ δι' ἰδίων τεχνικῶν νὰ ἐκταλοῦν δια ἡδύναστο ἔργα καὶ τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πάσης δυνατῆς οἰκονομίας.

Τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἀντετίθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο πάντοτε ὑπὸ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο ἐπίσης παρ' αὐτοῦ, μὲ γνώμονα, νὰ ἀναπεθεῖν ἔργα εἰς ὅλους εἰ δυνατόν, τοὺς κορυφαίους Ἕλληνας ἀρχιτέκτονας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκεῖνους πᾶσι ὅποιοι, εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ θέσεως ἢ εἰδικῆς πείρας περὶ τὰς τουριστικὰς κατασκευὰς διέθετον ἰδιαιτέρους τίτλους.

Σημειούμεν ἐκείνης ὅτι κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν μελετητῶν ἐκρέτησεν ἡ σκέψις νὰ χρησιμοποιηθοῦν παραλλήλως πρὸς ὅλους τοὺς ἤδη ἀνεγνωρισμένους ἀρχιτέκτονες, διὰ μικρότερα ἰδίως ἔργα, τεχνικοί νεώτεροι, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον ἤδη εὐδόκιμον ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν.

Ἀλήθεια ὑπ' ὅφιν καὶ τό στοιχεῖον ὅτι ὠρισμένοι ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἤδη ἔργα τουριστικά τὰ ὅποια ἂν καὶ δέν εἶχον ἀναληφθῇ ἄμέσως ὑπὸ τοῦ ΕΟΤ εἶχον ὅμως χρηματοδοτηθῇ, εἴτε ἀπὸ τὸν Ο.Χ.Ο.Α. ἢ ἀπὸ ἄλλους ἡμικρατικούς Ὑργανισμούς ἢ Ν.Π.Δ.Δ.

Ἴδού ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμόν τοῦ τουρισμοῦ, πέραν τῶν ἐν τῇ Ὑπηρεσίᾳ μονίμως ἀσχολουμένων δέκα ἀρχιτεκτόνων μέ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Προϋστάμενον τῆς Ὑπηρεσίας Μελετῶν κ. Ἄρην Κωνσταντινίδην.

Ἀρχιτέκτονες

Καθηγητής	Δ. Πικιώνης
"	Κ. Κιτσίκης
"	Π. Μυλωνᾶς
Πρόεδρος Συλλόγου Ἀρχιτεκτόνων	Κ. Μπίτσιος
Τεχνικὸν Γραφεῖον	Δοξιάδης
Ἀρχιτέκτων	Π. Ἀραραντινός
"	Κ. Λάσκαρης
"	Χ. Σφαέλος
"	Β. Βουρέκας
"	Π. Σακελλάριος
"	Π. Βασιλειάδης
"	Δ. Καφαμπέλης
"	Ρ. Κουτσούρης
"	Κ. Δοξιάδης - Σκέπερς
"	Π. Μανουηλίδης
"	Ι. Ἀντωνιάδης
"	Σ. Μπονάκος
"	Α. Φωτιάδης
"	Π. Νιχαλέας
"	Δ. Κώνστας
"	Ι. Αυγίζος

Ἀρχιτέκτων	Ι. Τραυλός
"	Ε. Στάϊκος
"	Κλ. Κραντωνέλλης
"	Ε. Τσαούσης
"	Θ. Δούρας
"	Τ. Βασιλακάκης
"	Ι. Ρτζος
"	Γ. Μπόγδανος
"	Ν. Χατζημιχάλης
"	Π. Πικιώνης
"	Α. Κουτσογιάννης
"	Α. Παπαγεωργίου
"	Μ. Δάλλας
"	Γ. Ἀναγωνστόπουλος
"	Θ. Παπαγιάννης
"	Α. Κόλλας (Κέρκυρα)
"	Ι. Τζομπανάκης (Κρήτη)
"	Β. Χαρίσης (Ἑπείρος)
"	Α. Χρυσικόπουλος
"	Φ. Τζοβάρης
"	Δ. Κουτσουδάκης
"	Ι. Κουμανταράκης
"	Α. Στάρα
"	Β. Τσαρμακλή
"	Ι. Ἡλιάδης
"	Ν. Πατέλης
"	Δ. Γιαννάκης
" Γκόλφ	D. HARRADINE
Πολιτικός Μηχ/κός	Β. Κουντούρη (Κρήτης)
Γραφεῖον	Βλ. Περράκη (Κρήτη)

Ὁ πίναξ αὐτός θά ὑπερβιπλασιάζετο ἂν ἠθέλωμεν ἀπαραριθμή-
 ση τό σύνολον τῶν τεχνικῶν, πλὴν ἀρχιτεκτόνων, τοὺς ὁποίους
 ἐκρησιμοποιήσεν ὁ Β.Ο.Τ. δι' ἀναθέσεως εἰδικῶν μελετῶν ἤτοι Πο-
 λιτικῶν Μηχανικῶν, Μηχανολόγων - Ἠλεκτρολόγων, Τοπογράφων
 Μηχανικῶν κ.ο.κ.

Όλα αυτά τὰ στοιχεῖα ζητηθέντα ἤδη ἀπὸ βουλευτὰς τῆς Ε.Δ.Α. κατατίθενται ἐντὸς τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Βουλὴν εἰς τρόπον ὥστε πᾶς τις νὰ δύναται νὰ γνωρίζῃ ποῖον ἔργον ἀνετέθη εἰς ἕκαστον μελετητὴν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τῶν μελετητῶν.

Αὐτὸν ἀποδεικνύει ὁ κατὰλογος ὃν ἀνεφέραμεν.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν μελετητῶν ἐγίνετο πάντοτε, ὡς δρίζει ὁ νόμος, βάσει τοῦ ἐλαχίστου ὀρίου νομίμου ἀμοιβῆς, μειωμένης κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων ὀριζόμενα ποσοστὰ μειώσεων 10-25%, δοθέντος ὅτι εἴμεθα Ν.Π.Δ.Δ. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμμία ἐξαίρεσις.

Μετὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν προεκκηρύσσοντο δημόσιοι διαγωνισμοὶ τηρουμένων ὅλων τῶν κατὰ τὰς κειμένας διὰ τὸν τουρισμὸν διατάξεις τύπων, τὰς περιεχομένας εἰς τὸν ἀπὸ τοῦ 1951 ἰσχύοντα Κανονισμόν ἐκτελέσεως ἔργων.

Ἐλέχθη ὅτι ὁ Τουρισμὸς δὲν ἔκαμε δημοπρασίας, ἀλλὰ ἀνέθετε χαριστικῶς εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε τὰ ἔργα. Δηλοῦμεν ὑπευθύνως ὅτι ἐπὶ προγράμματος ἔργων ὕψους 856 περίπου ἑκατομμυρίων μόνον δι' ἔργα 30 περίπου ἑκατομμυρίων, ἥτοι διὰ ποσοστὸν μικρότερον τοῦ 3 1/2% δὲν ἐγένοντο δημοπρασίαι, ἀλλ' ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Τ. ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάθεσις ἢ δι' αὐτεπιστασίας ἐκτέλεισις καὶ τοῦτο διότι τὰ ἔργα ταῦτα ἔπρεπε ἐπείγοντως νὰ ἐκτελεσθοῦν διὰ νὰ μὴν ἀπλωσθῇ μία τουριστικὴ περίοδος, τῆς ὁποίας ἡ ἀπώλειά ἐν προκειμένῳ θὰ ἀποτελεῖ πολὺ μεγαλυτέραν ζημίαν ἀπὸ τὴν τυχόν μείωσιν τῆς τιμῆς τὴν ὁποίαν θὰ ἐκετυγχάνωμεν εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Τὸ ἔργον τῆς Βουλευμένης διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὑπερῃσανεύομεθα ἐξετελέσθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως ἐντὸς 85 ἡμερῶν. Ἀποτελεῖ τοῦτο ἄθλον τεχνικὸν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ τουρισμὸς δὲν ἐπερίμενεν ἔλεγχον ἀλλ' ἔπαινον.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκτελέσει τῶν ἔργων παρετηρήθησαν ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθασαν τὰ 300% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Εἰς τὰ μυθεύματα αὐτά δὲν ἀπηντήσαμεν ὁμῶς διότι ἐνομίσσαμεν ὅτι τοῦλάχιστον σοβαρῶς τοιοῦτοι ἰσχυρισμοὶ δὲν θὰ ὑπεστηρίζοντο. Ἐφ' ὅσον, ὅμως, ὑπεστηρίχθησαν, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ἐν πρώτῳ τῇ σημαίνει ὑπέρβασις. Διότι μέ τὸ λεκτικὸν τέχνασμα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς λέξεως αὐτῆς ἐπὶ πάσης αὐξήσεως τῆς δαπάνης ἐπιχειρεῖται νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις μεταξύ τοῦλάχιστον τῶν ἀδαῶν.-

Ἐπέρβασις ὑπάρχει ὅταν ἡ μελετητὴς τοῦ ἔργου προϋπολογίσῃ εἰς τὴν ἡριστικὴν μελέτην του ὡρισμένον ὕψος δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο, ὄντιν οὐδὲμιθς μεταβολῆς καὶ οὐδὲμιθς προσθήκης, ἀποδεικνύεται δαπανηρότερον. Ἀντιθέτως ὑπέρβασις δὲν ὑπάρχει ὅταν, πέραν τοῦ μελετηθέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησης αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν ἀναφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου (μελίζων πολυτέλεια κλπ.)

Πολλοὶ πορσφύρονται καὶ θεωροῦν ὑπερβάσεις καὶ τὰς τελευταίας ταύτας ἐπαυξήσεις τῶν ἔργων, μόνον καὶ μόνον διότι συμπεριλαμβανονται καὶ αὐταὶ εἰς τοὺς Συνακριτικούς Πίνακας μαζὺ μὲ τὰς πραγματικὰς ὑπερβάσεις, χωρὶς διδκρίσιν. Αὐτὸ ὅμως τὸ ἐπιβάλλει ὁ μηχανισμὸς τῆς παρακολουθήσεως τῶν ἐργολαβιῶν διὰ τὴν ἡπείαν οὔτε εἶναι δυνατόν ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπάρχει λόγος νὰ γίνεταί διαχωρισμὸς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔκταται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι πραγματικαὶ καὶ ἐπαυξήσεις αἱ ὁποῖαι ἂν καὶ καταχρηστικῶς ἀναφέρονται ἐνίοτε ὡς ὑπερβάσεις δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς, διὰ τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν, ὑπερβάσεις διὰ τὰς ἡπείας καὶ μόνον ἡμικροεῖ νὰ δοκιμῇ κοινική. Ἀλλὰ καὶ αἱ τριαῦται ὑπερβάσεις ἐκ κακῶν ὑπολογισμῶν δύνανται νὰ ἐπικριθῶν μόνον ἐάν τὸ ὕψος αὐτῶν ὑπερβαίνει τὸ συνήθως παραδεδεγμένον μέτρον διὰ πᾶν τεχνικὸν ἔργον καὶ ἀκόμη ὅταν εἶναι πλεονάζον μελετημένον. Ἐάν δὲ τοῦτο ἰσχύῃ διὰ τὴν χάραξιν μιᾶς πεδινῆς ἡδὲ ἢ μιᾶς κοινῆς πολυκατοικίας, κατὰ πολὺ μεγαλότερον λόγον ἰσχύει διὰ τὰ ἔργα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶναι πρωτότυπα ἀπὸ πάσης πλευρῆς καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ἡ αἰσθητικὴ μορφή ἔχει ἀποφασιστικὴν σημασίαν. Δι' αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἀναμφισβητήτως τὸ περιθώριον μιᾶς διαστάσεως-μεταξὺ ἡριστικῆς μελέτης καὶ πραγματικοῦ κόστους τοῦ ἔργου δικαιολογεῖται νὰ εἶναι μεγαλότερον.

Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονται τὸ ἀντιθετὸν θέλουν νὰ ἀγνοοῦν μίαν πραγματικότητα τὴν ἡπείαν πῶς ἄνθρωπος ἡ ἡπείας ἀναδομήσεως ἔνα ἀκίνητον ποτε εἰς τὴν ζωὴν του, ἔστω καὶ ἐν μικρῷ σπιτάκι, ἔχει γνωρίσει ἐξ ἰδίας πείρας.

Ἐάν δώσωμεν εἰς τὴν λέξιν ὑπέρβασις μὲ καλὴν πρίσιν τὴν ἐννοίαν διὰ τὴν ἡπείαν καὶ μόνον ἡμικροεῖ νὰ νοηθῇ ἡ ὑπέρβασις τότε ἐξεταστέον πῶς αὐτοῦ τοῦ εἴδους ὑπερβάσεις παρουσιάζουν τὰ ἔργα τοῦ Ε.Ο.Τ.

Δηλοῦμεν ὅτι αἱ ὑπερβάσεις αὗται δὲν ὑπερβαίνουν συνήθως τὸ 10% ὥς τὸ 15%. Μόνον δὲ εἰς περιπτώσεις θεμελιώσεων καὶ εἰς τινὰς ἄλλας, μεμονωμένους ὅμως, περιπτώσεις, μὴ ὑπερβαίνουσας, ἐπὶ συνόλου 200 περίπου ἔργων, τὰς 10, ἔχουμεν ὑπερβάσεις κομινόμενας μεταξὺ 20% καὶ 30% ἢ ἐλαφρώς ὑπερτερας αὐτοῦ καὶ αὗτινες ἀνάγονται εἰς τὴν πρώτην περίδον τῆς στελεχώσεως τῶν τεχνικῶν διηρεσιῶν.

Ἀλλὰ οἱ ἐπικριταὶ μας γνωρίζουν ὅτι οἱ αἱτιολογικοὶ εἴδους ὑπερβάσεις πέραν αὐτῶν τῶν περιορισμένων ὁρίων τὰ ὁποῖα ἀνέφερα δὲν ὑπάρχουν. Μεταχειρίζονται ὅμως τὴν λέξιν "ὑπέρβασις" διευρύνοντες αὐτὴν εἰς τοῖπον ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ καὶ μόνον τὰς πραγματικὰς

υπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ ἀνωτέρω λεχθεῖσαι, ἀλλὰ καί τās ἐπαυξήσεις τῶν ἔργων, εἴτε κατ' ἔκτασιν, εἴτε κατὰ ποιότητα καί αἱ ὁποῖαι ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν, διότι αἱ συνεχῶς μεταβαλλόμεναι συνθήκαι τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπέβαλον τήν προγραμματικήν ἀνάπτυξιν των ἢ τήν ἀπό ἀπόψεως ποιότητος βελτίωσιν των.

Θά ἀναφέρω ἓνα παράδειγμα. Τās ἐργασίας διαμορφώσεως τῆς περιοχῆς τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης. Εἰς τό σημεῖον ἐκεῖνο ὁ ἀρχικός προγραμματισμός περιελάμβανε τήν κατασκευήν τριῶν συγκροτημάτων ἀποδυτηρίων, μιᾶς μερικῆς διαμορφώσεως τοῦ ὅλου γώρου καί τῆς δημιουργίας ἐνός ἢ δύο κέντρων. Ἀμέσως ὅμως μετά τήν ἔναρξιν ἐκτελέσεως τῶν ἔργων ἐκ τοῦ ἐκδηλωθέντος πανταχόθεν ἐνδιαφέροντος ἤχθημεν εἰς τήν ἀπόφασιν προοδευτικῆς συμπληρώσεως τοῦ προγραμματισμοῦ εἰς τρόπον ὥστε ἐντός ἐνός καί ἡμίσεος ἔτους νά παρουσιασθῇ τό πλήρες συγκρότημα τῆς ἀκτῆς Βουλιαγμένης τό ὁποῖον εὐρίσκεται ἤδη ἀπό τινων μηνῶν εἰς τήν διάθεσιν τοῦ ἐντοπίου καί τοῦ πολυπληθοῦς ἀλλοδαποῦ κοινοῦ. Προκαλοῦμεν οἷονόηποτε νά ἐκφέρῃ τās παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ ἀρτιωμένου τούτου ἔργου τό ὁποῖον ἔτυχε γενικῆς ἀναγνωρίσεως.

Οἱ σοβαροὶ μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θέλουν νά ἀσκήσουν τήν κατὰ τοῦ ΒΟΤ πολεμικήν εἰς αὐτήν τήν περίπτωσιν ἐπειδὴ ἔχουν συνεχίσουσιν τῆς διακρίσεως μεταξὺ πραγματικῆς ὑπερβάσεως καί ὑπερβάσεως ὀφειλομένης εἰς πρόσθετα ἔργα, σπεύδουν ἐκ προοιμίων νά ὑποστηρίξουν ὅτι οὔτε τοιαύτη μὴ πραγματικὴ ὑπερβάσις ἔπρεπε νά γίνῃ οὔτε καί καμμία βελτίωσις τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ, ἐάν αὐτό εἶναι ἀβάσιμον διὰ πᾶν τεχνικόν ἔργον, τό ὁποῖον πάντοτε παρουσιάζει ἀπρόοπτα τά ὁποῖα πρέπει νά ἀντιμετωπίζωνται διὰ βελτιώσεων, τοῦτο ἰσχύει πολὺ περισσότερο δι' ἔργα τουριστικά, τά ὁποῖα ξεκινοῦν κάποτε μέ μίαν περιορισμένην προοπτικήν καί κατὰ τήν ἐξέλιξιν τοῦ χρόνου, συντρεχούσης τῆς ραγδαίας ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως καί τῆς τεχνικῆς ἐξελιξεως καί τῶν περὶ ἀνέσεως συνηθειῶν τοῦ διεθνoῦς κοινοῦ, ἐπιβάλλεται νά ἀναπτυχθοῦν καί ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως, ἀλλὰ καί ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος. Εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νά ἰσχυρίζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἀπεφάσισε τό 1958 νά κἀμῃ ἓνα ἔργον ἐξυπηρετοῦν 100 τουρίστας, πρέπει νά τό ἐκτελέσῃ εἰς το αὐτό περιορισμένον μέγεθος τό 1959 καί τό 1960 καθ' ὃν χρόνον ἐν τῷ μεταξὺ ἔχει διαπιστωθῇ ἡ τουριστικὴ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως ἢ βελτιώσεως τοῦ ἔργου.

θά ἐρωτηθῇ τις ἀπό ποῦ ἀνεκάλυψαν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς τῶν ὑπερβάσεων οἱ ἐπικριταὶ μας; Ἴδού ἡ ἐξηγήσις. Ὅταν κατ' ἀρχὴν ἀποφασισθῇ ἓνα ἔργον, πρῶτον μὲν γίνῃ ἡ τοπογραφικὴ μελέτη καὶ ἡ σχετικὴ ἀπαλλοτριώσεις τῶν χώρων καὶ ἀκόμη καὶ ἡ προμελέτη, πρὶν γίνῃ ἡ ὀριστικὴ μελέτη βάσει τῆς ὁποίας καταρτίζεται ὁ προϋπολογισμός, πρὶν τέλος γίνῃ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, ἀναφέρεται κατὰ τὰς συζητήσεις περὶ τοῦ ἔργου εἰς ἀριθμοὺς ὁ ὁποῖος δὲν ἐρεῖδεται εἰς θετικὸν τι στοιχεῖον μελέτης ἀλλὰ τίθεται ἐνδεικτικῶς διὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ἐτήσιου προϋπολογισμοῦ τῶν ἐκ κεφαλῶν ἐπενδύσεων δαπανῶν, προκειμένου νὰ συσχετισθοῦν προϋπολογιστικῶς τὰ δι' ἕκαστον τομέα διατεθησόμενα κεφάλαια. Αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς εἰς πλείστας περιπτώσεις εἶναι ἐνδεχομένως καὶ πολὺ κατώτερος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προκύπτει ἀπὸ τὴν ὀριστικὴν μελέτην καὶ τὰς δημοπρασίας δεδομένου ὅτι εἶναι ὡς ἐλέχθη ἀπλῶς ἐνδεικτικὸς. Ἄν τῶρα λάβετε ὡς ἀφετηρίαν τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν καὶ οὐχὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ὁποῖον δίδει ὁ προϋπολογισμὸς τῆς ὀριστικῆς μελέτης τοῦ ἔργου, ὁπότε καὶ μόνον τελικῶς ἀποφασίζεται ἡ ἐκτέλεσίς του καὶ τὸν συγκρίνετε μὲ τὴν τελικὴν δαπάνην διὰ τὴν ἐκτέλεσίν του εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνονται καὶ ὅλαι αἱ πρόσθετοι ἐργασίαι καὶ ἐπαυξήσεις αἱ ἐν τῇ μεταξύ ἀποφασισθεῖσαι, τότε εἶναι εὐκόλον νὰ φθάσετε εἰς ὑψηλὰ ποσοστὰ ὑπερβάσεων. Ἀλλὰ αὐτὸς ὁ ὑπολογισμὸς εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσφαλμένος καὶ δὲν ὑπάρχει τεχνικὸς ὁ ὁποῖος θὰ ὑποστηρίξῃ οἰανόηποτε ἀντίθετον ἀποψιν.

Ὁ τοιοῦτος ὑπολογισμὸς ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἓνα σόφισμα καὶ τίποτε ἄλλο. Ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν κατὰ τρόπον ὑπεύθυνον νὰ καταγγέλλουν τὰς ὑπερβάσεις εἰς τὰ ἔργα τοῦ τουρισμοῦ ἔχουν στοιχειῶδες χῶρος νὰ ξεκινήσουν ἢ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ὀριστικῆς μελέτης ἢ ἀπὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δημοπρασίας, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς νὰ συγκρίνουν μὲ τὸ σύνολον τῆς δαπάνης, ἀφοῦ ἀφαιρέσουν τὰ διὰ νέα ἔργα καὶ προσθέτους ἐργασίας δαπανηθέντα. Πᾶς ἄλλος ὑπολογισμὸς ἐξυπηρετεῖ δημοκοπικοὺς σκοποὺς, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς οἰονόηποτε τεχνικὸν ἔλεγχον.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη οἱ ἐπικριταὶ μας ὅτι ἐάν δὲν ἐβιάζετο ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκτελῇ ἔργα καὶ ἄφνευ ἓνα διάστημα μακρὸν μόνον διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν, ἐνδεχομένως θὰ ἀπεφεύγοντο αἱ αἰτιδιόποτε ὑπερβάσεις. Ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν εὐσταθεῖ. Ὁ παράγων χρόνος διὰ τὸν τουρισμὸν εἶναι ἀποφασιστικὸς. Τὸ τουριστικὸν ρεῦμα πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι διόλου βέβαιον ὅτι θὰ συνεχίζεται ἐκ' ἁπειρον μὲ τὸν αὐτὸν αὔξοντα ρυθμὸν καὶ πρέπει νὰ κερδηθῇ τῶρα ὁπότε ἀκολουθεῖ τὴν ἀνιούσαν. Ἐάν κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν δὲν καταβάλωμεν ὑπεράνθρωπον προσπάθειαν νὰ δημιουργήσωμεν χώρους ὑποδοχῆς καὶ τρόπους ψυχαγωγίας τῶν Περιηγητῶν τότε ἐνδέχεται τὸ τουριστικὸν αὐτὸ ρεῦμα νὰ στραφῇ

πρός άλλους τόπους, λόγω του άναπτυσσομένου δευτάτου συναγωνισμού άφου έν τῷ μεταξύ θά ἔχη καί δυσφημισθῇ τουριστικῶς ἡ χώρα μας.

Ἡμεῖς ὑποστηρίζομεν ὅτι ὁ Β.Ο.Τ. ένῳ ἐξετέλεσε τό πρόγραμμα- του μέ ταχύν ρυθμόν, οὐδέποτε ἐσημείωσε ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι τυχόν εἶναι μεγαλύτεραι τῶν γενικῶς παραδεδεγμένων ὡς θεμιτῶν.

Ἐπειδὴ αἱ διατυπωθεῖσαι κατὰ τοῦ Β.Ο.Τ. ἐπικρίσεις ἐπεκτείνονται καί ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς διοικήσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ καί διατυποῦνται κατηγορίαι διὰ τήν συγκεντρωτικότητα έν τῇ διοικήσει αὐτοῦ, ἐπιθυμῶ νά πληροφορήσω τό κοινόν ὅτι ὁ ἰδρυτικός τοῦ Β.Ο.Τ. νόμος (ὑπ'ἀριθμ. 1565/1950) προέβλεπεν ἡῤξημένας ἀρμοδιότητας τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καί ἀρμοδιότητας πλαισίου διὰ τό συλλογικόν ὄργανον, τό Διοικητικόν Συμβούλιον. Διὰ τῆς αἰτιολογικῆς δέ τοῦ Νόμου τούτου ἐκθέσεως καί τῶν έν τῇ Βουλῇ διεξαχθειῶν τότε συζητήσεων πειστικῶτα ἠτιολογήθη ἡ μορφή αὕτη διοικήσεως ὡς ἱκανή νά ἐξασφαλίσῃ ταχύτητα καί ἀποδοτικότητα δράσεως εἰς τόν Ὁργανισμόν.

Ἐν τούτοις, μεταγενεστέρως καί συγκεκριμένως διὰ νομοθετικῶν Διατάξεων τὰς ὁποίας ἡμεῖς εἰσηγήθημεν εἰς τήν Βουλήν, ἰδρύσαμεν τήν θέσιν τοῦ Βίδικου Συμβούλου (Ν.Δ. 3597/56) καί έν συνεχείᾳ διὰ τοῦ Ν.Δ. 3864/58 διηρῶναμεν τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Δ.Σ. ἔναντι τοῦ Γεν. Γραμματέως. Τέλος βελτιοῦντες ἔτι περαιτέρω καί προσαρμῶζοντες πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν πραγμάτων τήν ὅλην διοικητικὴν ὀργάνωσιν τοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ διὰ τοῦ Ν.Δ. 4109/1960 καθιερώσαμεν τὰς ἐξῆς ἀρχάς:

- α) Καθωρίσαμεν ἐκ νέου τὰς ἀρμοδιότητας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου αἵτινες εἶναι ἤδη πολύ εὐρύτεραι ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς ὁποίας ὁ ἰδρυτικός νόμος προέβλεπε, εἰς τρόπον ὥστε νά μή εὐστάθοῦν αἱ περί συγκεντρωτικότητος ἐπικρίσεις.
- β) Συνεπληρώσαμεν τό σύστημα τῆς παρακολουθήσεως καί ἐλέγχου τῶν μελετῶν καί προϋπολογισμοῦ τῶν ἔργων διὰ τῆς συστάσεως εἰδικῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς εἰς ἣν μεταξύ ἄλλων μετέχουν λόγω θέσεως ὁ Γενικός Διευθυντής Δημοσίων Ἔργων καί εἰς ἐκπρόσωπος τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου, συγκεκριμένως ὁ Πρόεδρος αὐτοῦ, καί ἥτις ἐπιλαμβάνεται ἀπάντων τῶν τεχνικῶν θεμάτων ὡς ἐνδιάμεσον εἰδικόν ὄργανον μεταξύ τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας ἀφ'ένός καί τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καί τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου.
- γ) Πέραν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδρυτικοῦ Νόμου προβλεπομένου οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τόν ὁποῖον ἀσκεῖ Ἐποπτικόν Συμβούλιον ὑπὸ τήν προεδρίαν Συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, καί μέ συμμετοχήν ἑνός Διευθυντοῦ τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου καί ἑνός Διευθυντοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, καθιερώσαμεν καί πρόσθετον ἔλεγχον τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως διεξαγόμενον ὑπὸ τοῦ Σώματος τῶν ὀρκωτῶν Λογιστῶν.

Βίσηγάγομεν δηλαδή ἓν σύστημα ἐλέγχου δυαδικόν, ὁμοιον τοῦ ὁποῖον ἔχομεν τήν γνώμην ὅτι δέν ἰσχύει δι' οὐδέν ἄλλο Νομικόν Πρόσωπον.

Ἐντός τῶν πλαισίων αὐτῶν τόσον αἱ τεχνικαί ὅσον καί αἱ λοιπαί Ὑπηρεσίαι τοῦ Ε.Ο.Τ., ἂν καί οὐχί ἐπαρκῶς ἐπηρεδωμένα, κατέβαλον διὰ τήν εὐδόωσιν τοῦ ἀναληφθέντος ἔργου μίαν προσπάθειαν διὰ τήν ὅποσαν αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω χρέος νά ἐκφράσω δημόσιον ἔπαινον.

Ἐάν ὑπάρχουν καί παραλείψεις τήν εὐθύνην δι' αὐτάς φέρουν ἑκεῖνοι οἱ ὅποιοι κατὰ τό διάστημα τοῦτο ἤσκησαν ὑπουργικά καθήκοντα καί πρό παντός τήν πολιτικήν εὐθύνην φέρω ἐγώ προσωπικῶς. Τάς κατὰ τῶν Ὑπηρεσιῶν ὧν προΐσταμαι ἐπιθέσεις τάς θεωρῶ ὡς ἐπιθέσεις ἐναντίον μου καί συμφωνῶ πλήρως μέ τήν διατυπωθεῖσαν γνώμην ὅτι πρέπει αἱ ὑπηρεσίαι νά κρατηθοῦν ἔξω ἀπό τήν προκληθεῖσαν πολιτικήν διαμάχην.

Δέν αἰσθάνομαι οὔτε ἔκπληξιν οὔτε καί πικρίαν διὰ τήν ἐξαπολυθεῖσαν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ἐπίθεσιν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἔργου της εἰς τόν Τουρισμόν.

Ἐἶναι πολύ φυσικόν νά θέλουν οἱ ἀντίπαλοί της νά μειώσουν καθ' οἷονδήποτε τρόπον καί μέ οἷονδήποτε μέσον τήν πανθομολογουμένην ἐπιτυχίαν τῆς τουριστικῆς μας πολιτικῆς.

Αἱ τουριστικάι πρόοδοι τῆς Ἑλλάδος ἔχουν τύχει διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως, μνημονεύονται ὡς παράδειγμα τό ὅποτον προκαλεῖ τόν φθόνον ἀπό ἐπίσημα χεῖλη γειτονικῶν χωρῶν καί ἀναγνωρίζονται ἀπό τά πλέον ἔγκριτα ὄργανα τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης, ἰδίως δέ ἀπό τά εἰδικῶς μέ τόν τουρισμόν ἀσχολούμενα. Ἦτο πολύ φυσικόν νά μή θέλουν νά συγχωρήσουν εἰς τήν Κυβέρνησιν οἱ ἀντίπαλοί της τήν μεγάλην αὐτήν ἐπιτυχίαν, τήν μεγάλην αὐτήν προσφοράν της πρὸς τήν Χώραν. Καί ἐπειδὴ δέν ἠδύναντο νά ἀμφισβητήσουν οὔτε τό συντελεσθέν ἔργον, οὔτε τά ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα, ἐσκέφθησαν νά προβάλουν τόν ἰσχυρισμόν ὅτι, αὐτά τά ἀποτελέσματα τά ἐπληρώσαμεν πολύ ἁκριβά, διότι εἴχομεν ὑπερβάσεις αἱ ὁποταί δέν ἔπρεπε νά γίνουν καί αἱ ὁποταί ὀφείλονται εἰς κακὴν ἢ ἀνώμαλον διαχείρισιν τῶν τουριστικῶν ἔργων ἀπό τά ἀρμόδια ὄργανα τῆς πολιτείας.

Δέν διεκδικοῦμεν τό ἀλάθητον. Τήν στιγμήν κατὰ τήν ὅποσαν διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἑλλάδι, χωρίς τουριστικὴν πεῖραν καί μέ τόν ἐπιβαλλόμενον ἀπό τά πράγματα ταχύν ρυθμόν, ἐξετελέσαμεν ἓνα ἔργον τοιαύτης ἐκτάσεως, ποσῶς δέν ἀποκλείεται νά ἔχουν γίνει καί αἰσθητικὰ σφάλματα, νά ἔχουν γίνει καί ἔργα τά ὅποτα θά ἦτο δυνατόν νά ἐκτελεσθοῦν βραδύτερον, καί νά παρελείφθησαν ἄλλα τά ὅποτα ἦσαν πλέον ἐπείγοντα. Εἰς ἓνα τόσον τεράστιον ἔργον θά ἦτο ἔλλειψις σοβαρότητος νά ὑποστηρικθῇ ὅτι, δέν ἔγιναν καί ὠρισμένοι παραλείψεις καί ὅτι δέν ὑπάρχουν καί ὑπερβάσεις. Ἀλλά ὅλα αὐτά τά σφάλματα καί αἱ ὑπερβάσεις περιορίζονται εἰς λεπτομερείας καί ὡς ἀνωτέρω ἀνεπτόχη, δέν ὑπερβαίνουν τό παραδεδογμένον ὅριον, εἶναι δέ ἐλά-

χίστε ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπιτελεσθέν θετικὸν ἔργον. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀναλογία τῶν ἐλαχίστων σφαλμάτων μέσα εἰς ἓνα τεράστιον ἔργον, ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀντικειμενικῶς θέλοντας νὰ κρίνουν τὰ πράγματα. Ἐπρεπε τοῦλάχιστον νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι αἱ Ὑπηρεσίαι διεχειρίσθησαν κατὰ τρόπον ἔντιμον τὸ δημόσιον χρήμα καὶ κατὰ τρόπον χρήσιμον διὰ τὸ σύνολον.

Ὡς πρὸς ἐμὲ δὲν ζητῶ νὰ μὴ γίνωμαι στόχος ἀδίκων ἐπιθέσεων, οὔτε ἐκπλήσσομαι, οὔτε πικραίνομαι, διότι αὐτὸ συμβαίνει. Δὲν γνωρίζω ἔργον ποῦ νὰ ἔγινε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ὅποτον οἱ δημιουργοὶ του νὰ μὴ τὸ ἐπλήρωσαν μὲ κατηγορίας καὶ συκοφαντίας, πολὺ χειρότερας ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὁποίας ἐγὼ δοκιμῶ σήμεραν.

Δὲν γνωρίζω ἐάν μὲ ὅσα θὰ εἴπω, θὰ πείσω ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι τοποθετημένοι εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν μὲ τὴν ἀπόφασιν, ὅπωςδὴποτε νὰ ἀσκήσουν κριτικὴν βάσει ἀσυστάτων στοιχείων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχω ἀρκετὰ ἐντυπῆσει καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν ἰδιαιτέρως τῆς πατρίδος μας, εἶμαι βέβαιος ὅτι, αἱ κατηγορίαι αὗται, οἱ ἀβάσιμοι ἰσχυρισμοί, αἱ ἀντιπολιτευτικαὶ ὑπερβολαὶ καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ δημοκοπικὰ δημοσιεύματα, ἐντὸς βραχυτέρου ἢ μακροτέρου χρονικοῦ διαστήματος θὰ ἔχουν ξεχασθῇ, τὸ ἔργον ὅμως τὸ ὅποτον ἡ Κυβέρνησις ἐπετέλεσε κατὰ τὴν ἡγεσίαν αὐτὴν, αὐτὸ θὰ ἐπιζήσῃ ὅλου αὐτοῦ τοῦ ματαίου θορύβου.

10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1958

Ο Υπουργός της Προεδρίας της Κυβερνήσεως κ. Κ. Τσάτσος ανακοίνωσε χθές το έσπερας το Πρόγραμμα της Κυβερνήσεως διά τόν Τουρισμόν έχον ούτω:

Κατά τήν κατάρτισιν του προγράμματος επενδύσεων διά τό έτος 1958 ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως δέν επεδίωξε μόνον τήν χορήγησιν συνολικώς ηύξημένων πιστώσεων, αλλά καί τήν κατά θσον ένεστι παραγωγικώτερον τρόπον διάθεσιν αὐτῶν. Τομεῖς οἱ ὅποιοι εἰς τό παρελθόν εἶχον παραμερισθῇ πρός ἱκανοποιήσιν ἄλλων πλέον ἐπείγουσῶν ἀναγκῶν ἤ οἱ ὅποιοι εἶχον παραμεληθῇ ἤδη καταλαμβάνουν σημαντικὴν θέσιν εἰς τό σύνολον τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων.

Μεταξύ τῶν τομέων εἰς τοὺς ὁποίους ἠθέλησεν ἡ Κυβέρνησις νά δώσῃ ἰδιαίτουσαν ἔμφασιν εἶναι καί ὁ Τουρισμός, ὁ ὅποτος δύναται νά καταστῇ μία ἀπό τῆς μεγαλυτέρας πηγῆς Ἐθνικοῦ πλούτου, λόγω τῆς διεθνῶς προβλεπομένης μεγάλης τουριστικῆς κινήσεως ἀλλά καί τῆς εἰδικῶς πρός τήν Ἑλλάδα στροφῆς τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος διά τά προσεχῆ ἔτη.

Αἱ δυνατότητες διά τήν ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι πιστοποιοῦνται καί ἀπό τοὺς ἀριθμοὺς. Τό ἔτος 1955 εἶχομεν εἰσάγωγῇ συναλλάγματος 29.000.000 δολλαρίων. Τό 1956, 32.000.000 δολλαρίων, τό δέ ἔτος 1957 τό εἰσάχθεν συναλλάγμα ἔφθασε τά 40.000.000 περίπου δολλάρια.

Ἡ τοιαύτη ἀνάπτυξις τοῦ Τουρισμοῦ ἔχει δύο χαρακτηριστικά: Τήν ταχύτητα καί τήν σταθερότητα. Δι' αὐτό καί πιστεύομεν ὅτι ἐάν προαχθῇ καταλλήλως ὁ τουριστικός μας ἐξοπλισμός θά εἶναι δυνατόν ἐντός ὀλίγων ἐτῶν νά καλύψωμεν διά τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος θετικῶς καί μονίμως μέγα μέρος τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐξωτερικῶν μας πληρωμῶν.

Ἀπό αὐτὴν τήν πεποίθησιν διαπνεομένη ἡ Κυβέρνησις ἐξεπνήσεν ἐνρῶ τριετέος τουριστικόν πρόγραμμα τό ὅποτον θέτει εἰς ἐφαρμογὴν ἀπό τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Εἰς τήν κατάρτισιν τοῦ προγράμματος τούτου δέν ἐχώρησεν

περιπτωσιακῶς. Συνέλαβε κατὰ τρόπον ὀργανικόν τόν τουριστικόν ἐξοπλισμόν τῆς χώρας, τὰ δὲ ἐπὶ μέρους προγραμματιζόμενα ἔργα ἀποτελοῦν τοὺς ἀναγκαίους ἀρμούς εἰς ἓν ἄρτιον σύνολον.

Διὰ τὴν ὀρθολογιστικὴν δέξιοποίησιν τοῦ τουριστικοῦ τοῦτου προγράμματος ὁ Πρόεδρος τῆς ὑβερνήσεως διετύπωσεν ὡρισμένους ἀρχάς. Αἱ ἀρχαὶ αὗται εἶναι αἱ ἑξῆς:

- I.- Παράλληλός ἀνάπτυξις: 1) κτιριακῶν ἐγκαταστάσεων 2) συγκοινωνιακῶν μέσων 3) τοῦ παράγοντος τῆς ψυχαγωγίας καὶ 4) τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ τουριστικοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν στελέχωσιν τῶν τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων.
- 2.- Ἐνθάρρυνσις τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας νὰ ἀναλαμβάνῃ τουριστικὰ ἔργα. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὅπου ἐκδηλοῦται ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία θὰ χρηματοδοτῇ τὰ τουριστικὰ ἔργα διὰ κεφαλῶν μὲ μικρόν τόκον καὶ μακροετῆ ἐξόφλησιν. Μόνον ὅπου τὸ ἰδιωτικόν ἐνδιαφέρον δέν ἐμφανίζεται, θὰ ἀναλαμβάνῃ τὴν ἐκτέλεσιν τουριστικῶν ἔργων. Ἀλλὰ καὶ τότε τὰ ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνεγειρόμενα ξενοδοχεῖα ἢ περίπτερα θὰ πωλοῦνται κατὰ προτίμησιν εἰς ἰδιώτας μὲ μακροχρόνιους πιστώσεις ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἐνοικιόσεως. Ἐνοικιόσεις τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων θὰ γίνωνται μόνον ἐφ' ὅσον δέν ὑπάρχει δυνατότης πωλήσεως αὐτῶν πρὸς ἰδιώτας.
- 3.- Ἀνάπτυξις τοῦ προγράμματος ἐκπαιδεύσεως τουριστικῶν στελεχῶν διὰ τοῦ διπλασιασμοῦ τῶν μέχρι σήμερον διατιθεμένων μέσων, ἐφ' ὅσον ἄνευ τῆς καταλλήλου ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν καθίσταται ἀδύνατος ἡ πραγματικὴ δέξιοποίησις τῶν τουριστικῶν πόρων τῆς χώρας.

Τουριστικόν πρόγραμμα μεγάλης ἐκτέσεως διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ ὀρθολογιστικῶς προϋποθέτει προκαταρκτικὴν συστηματικὴν μελέτην ὅλων τῶν εἰς αὐτὰ περιλαμβανομένων ἔργων. Δι' αὐτόν τόν λό-

-3-

γον ή Κυβέρνησις όρίζει τό έτος 1958 όςπερίοδον πλήρους καί επι-
μελοϋς κατάρτισεως των τεχνικών μελετών μετ' άπαρχής έκτελεσεως
των καθ'αυτά έργων. Έν συνεχεία θά επακολουθήση γοργή ή ανάπτυξις
της έφαρμογής του προγράμματος κατά τά έτη 1959 καί 1960, ήτις
καί θά βασίζεται επί της συστηματικής μελέτης καί της όρθολογι-
στικής χρονικής κατανομής των έργων.

Κύριον όργανον άνατιτύξεως του τουριστικού προγράμματος εί-
ναι ό Έλληνικός Όργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.). Άλλά έκτός
τούτου εις την έφαρμογήν του τουριστικού προγράμματος δασχολούν-
ται καί άλλαι Δημόσιαι Ύπηρεσίαι, όπως τό Ύπουργείον Δημοσίων
Έργων διά τά έργα όδοποιίας καί τό Ύπουργείον Παιδείας διά
τά έργα τό άφορῶντα τό μούσεια καί τους Άρχαιολογικούς τόπους.
Επίσης εις την έφαρμογήν του τουριστικού προγράμματος θέλει
συμβάλη ό Ο.Χ.Ο.Α. διά της δανειοδοτήσεως πρός άνέγειρσιν μεγά-
λων ξενοδοχειακών μονάδων.

Τά κύρια τμήματα του τουριστικού προγράμματος περιλαμβάνουν
τά κάτωθι έργα:

I.- Όλικήν άντιμετώπισιν του προγράμματος συνδέσεως Έλλάδος-
Έταλίας διά FERRY BOAT διά της άμέσου παραγγελίας υπό
της Κυβερνήσεως ειδικού σκάφους, έφόσον δέν υπάρξη ιδιωτικών
ένδιαφέρον, ως καί της κατασκευής των απαραίτητων λιμενι-
κών εγκαταστάσεων καί της άνεγέρσεως των προβλεπομένων ξενοδο-
χειακών μονάδων. Διά τό σκάφος, του όποιου ή συνολική αξία
θά φθάνη τά 90 εκατομμύρια, προβλέπεται διά τό τρέχον έτος
δαπάνη 18 εκατομμυρίων, του όλικού τιμήματος προβλεπομένου
ότι θά έξοφληθι έντός 10ετίας.

Διά τά λιμενικά έργα καί τά ξενοδοχεία Αερικύρας, Ίων-
νίων καί Ήγουμενίτσας τά όποια θ' άποτελέσουν τμήμα του προγράμ-
ματος FERRY BOAT προβλέπεται συνολική δαπάνη 31.000.000 μέ άπορ-

./.

ρόφωσιν 7.500.000 κατά τό τρέχον έτος.

2.- Ξενοδοχεΐα . Τό πρόγραμμα αναπτύξεως ξενοδοχείων εις 'Αθή-
νας καί 'Επαρχίας περιλαμβάνει τας εξής μονάδας.

α) Ξενοδοχεΐον HILTON . 'Εφ' όσον αι διαπραγματεύσεις μετά του
'Ομίλου Πεζά δέν καταλήξουν εις άποτέλεσμα έντός δύο έβδο-
μάδων, τό κράτος θά άντιμετωπίση τήν έξ όλοκληρου δι' ίδί-
ων πόρων άνέγερσιν αυτού, δι' άπευθείας συνεργασίας μετά
της έπιχειρήσεως HILTON.

β) Ξενοδοχεΐον Βουλευαγμένης . 'Η 'Εθνική Τράπεζα 'Ελλάδος
καί 'Αθηνών θά άναλάβη τήν άνέγερσιν ξενοδοχείων της κα-
τηγορίας "κοσμικόν-πολυτελείας" 150 κλινών διαθέτουσα έξ
ιδίων της κεφαλαίων τά σχετικά ποσά δαπανών.

γ) Ξενοδοχεΐον Θεο/νίκης . 'Η σύμβασις μεταξύ δναδόχων καί
Δημοσίου ή σχετική μέ τό μέγα ξενοδοχεΐον πολυτελείας
Θεο/νίκης καταρτίζεται καί θέλει ύπογραφή έντός των ήμε-
ρων.

δ) Ξενοδοχεΐον Πάρνηθος . 'Ανέγερσις ξενοδοχείου Α' κατηγορίας
150 κλινών.

ε) Πρόγραμμα δανειοδοτήσεων διά τήν άνέγερσιν μεγάλων ξενο-
δοχειακών μονάδων διά τ' 00.Χ.0.Α. συνολικού ύψους 271.000.
000, έξ των κατά τό τρέχον έτος προβλέπεται νά άπορροφηθών 99
έκατομ.

στ) Ξενοδοχεΐα εις 'Επαρχίας

I) Ζακύνθου, Σκύρου, Πάρου, Θάσου, Σύρου, Τσαγκαράδας, 'Ολυμπί-
ας, 'Ανδρου, Μυκόνου, περιοχής Τρικάλων, Σάμου, 'Ελφεινής,
'Αρτης, Χίου, Σπάρτης, Ααβάδας, 'Αλεξανδρουπόλεως.

II) 'Επισκευή ξενοδοχείου "Ποσειδωνείου"

III) 'Ανέγερσις ξενώνων εις Μονάς 'Αγίου Όρους καὶ νῆσον Ὑδρα.

3.- Τουριστικὴν ἀξιοποίησιν Βουλιαγμένης.

Εἰς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ ΕΟΤ προβλέπεται εἰδική πίστωσις διὰ τὰ ἔργα ὑποδομῆς καὶ διαμορφώσεως τοῦ χώρου εἰς Μικρὸν Κα-
βοῦρι, ὁπόθεν θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἀξιοποίησις τοῦ προγράμματος Βουλια-
γμένης καὶ ὅπου προβλέπεται ἡ ἀνέγερσις τοῦ ξενοδοχείου τῆς
Ε.Τ.Ε.Α.

4.- 'Αξιοποίησις Λουτροπόλεως.

'Η Κυβέρνησις ἀποβλέπει εἰς τὰς Ἑλληνικὰς Λουτροπόλεις
ὡς εἰς παράγοντα προσελκύσεως ἐπισκεπτῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Προτίθεται νὰ κάμῃ ἀπαρχὴν τοῦ προγράμματος τούτου διὰ τῆς
κατὰ πρότυπον τρόπον ἀξιοποιήσεως μιᾶς ἐξ αὐτῶν. Συγκεκριμένως
τῆς Λουτροπόλεως Καΐφα.

5.- Δελφικὸν Κέντρον.

'Η Κυβέρνησις, ὡς γνωστόν, προσέφερεν εἰς τὸ Συμβούλιον
τῆς Εὐρώπης ἔκτασιν εἰς Δελφούς, διὰ νὰ ἀνεγέρουν τὰ Κράτη-
-Μέλη αὐτοῦ - τὰς ἰδίας των στέγας πρὸς φιλοξενίαν τῶν ὑπηκόων
των. Διὰ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ χώρου, τὰ ἔργα ὑποδομῆς καὶ τὴν
'Ελληνικὴν Στέγην χορηγοῦνται εἰς τὸν Ε.Ο.Τ. πιστώσεις διὰ νὰ
ἀρχίσουν τὰ ἔργα, εὐθὺς ὡς ληφθῇ ἡ ἀναμενομένη ὀριστικὴ ἀπόφα-
σις τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης.

6.- Πρόγραμμα ἀνεγέρσεως περιπτέρων εἰς Ἑπαρχίας.

Προβλέπονται περίπτερα εἰς Μεσολόγγιον, Αἴγιον, Τέμνη, Ἀ-
γιον Όρος, Ὑδραν, Κανόνι Κερκύρας, Σέρρας, Βάσας, Μυστρά καὶ
Ἔριος.

7.- Δημιουργία Κεντρικοῦ Σταθμοῦ Ὑποδοχῆς ξένων εἰς Πειραιᾶ.

8.- Διάφορα ἔργα Τουριστικῆς Ἀναπτύξεως.

Προέχουσιν θέσιν καταλαμβάνουν: α) Τὰ Φεστιβάλ Ἐπιδαύ-
ρου καὶ Ἀθηνῶν, β) ἡ Τουριστικὴ ἀξιοποίησις τῆς Κερκύρας,
Μαραθῶνος, Θερμοπυλῶν, Σουνίου, Ρόδου, Ναυπλίου, Εὐρυτανίας καὶ Πάρ-
νηθος. γ) ἡ δημιουργία νέων μονάδων κατασκευασῶν ἢ δρομολό-
γησις τουριστικῶν πλοίων/. ε) Ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς Σπηλαίου Ἰωαννί-
νων.
/καὶ

Ἐξ ὅλου τοῦ τουριστικοῦ προγράμματος ἀναλαμβάνει ὁ ΕΟΤ τὴν ἐκτέλεσιν προγράμματος συνολικοῦ ὕφους 356.900.000 δρχ. Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐν λόγῳ προγράμματος θὰ συντελεσθῇ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν. Συγκεκριμένως ἐντὸς τοῦ ἔτους 1958 ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀπορροφηθοῦν συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν συνεχιζομένων ἔργων 109.400.000, ἐντὸς τοῦ 1959 124 ἐκατομῦρια καὶ ἐντὸς τοῦ 1960 123.400.000.-

Πέραν τῶν ὑπὸ τοῦ ΕΟΤ ἀναληφθέντων ἔργων τὸ πρόγραμμα Τουρισμοῦ περιλαμβάνει καὶ ἔργα ἐκτελούμενα παρ' ἄλλων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ ΕΟΤ.

Περιλαμβάνει οὕτω:

Α) Τὸ κρατικὸν πρόγραμμα ὁδοποιΐας ἐκτελούμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων Ἔργων δι' ὁδοὺς καθαρῶς τουριστικῆς σημασίας καὶ μιμητῆς τοιαύτης, ἀνερχόμενον εἰς 191.095.000, ἐξ ὧν 85.300.000 θὰ ἀπορροφηθοῦν εἰς ἔργα τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Αἱ ὁδοὶ εὔται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

- 1) Ὁδὸς Φυχτῶν-Μυκηνῶν.
- 2) " Ναυπλίου - Δελφῶν
- 3) " Παλαιοκάστρου Τρυνητῆς - Ἀγίου Ὁρους.
- 4) " Ἰωαννίνων - Ἡγουμένισσης
- 5) " Μεγαλοπόλεως - Ἀνδριτσαινῆς
- 6) " Λιναριῶς - Σκόδρου

Β.- Κρατικὸν πρόγραμμα ἀρχαιολογιῶν τόπων καὶ μουσείων.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐκτελούμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἔχει συνολικὸν ὕψος 18.500.000 ἀπορροφούμενον ἐντὸς τοῦ 1958.

Γ.- Ἀνάπτυξιν τοῦ προγράμματος τουριστικῆς πίστεως διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως/ ^{αὐτῆς} ἵνα αὕτη ἐξυπηρετῇ τὰ πραγματικὰ συμφέροντα τῶν ἀσκούστων τουριστικὰ ἐπαγγέλματα. Ὁ τομεὺς οὗτος τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς εἰς τὴν οὐσιαστικὴν χρηματοδότησιν τοῦ ὅπου σκοπεῖ ἡ Κυβέρνησις, καλεῖται πράγματι νὰ προσφέρῃ βοήθειαν οὐσιαστικῆς σημασίας.

Οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοὶ ἐμφανίζουν τὸ ὕψος τοῦ συνολικοῦ τουριστικοῦ προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως ἀνερχόμενον συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν συνεχιζομένων ἔργων, εἰς 837.495.000 ἐξ ὧν 312.200.000 θὰ ἀπορροφηθοῦν κατὰ τὸ ἔτος 1958, περὶ τὸ τέλος τοῦ ὅπου θὰ ἔχωμεν συμπληρωμένα ἔργα τῆς ἀξίας ταύτης.

Ἐάν εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς συμπεριληφθοῦν καὶ τὰ ποσά, ἅτινα διαθέτουν ἰδιῶται, ὡς συμμετοχὴν των εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κράτους δανειοδοτούμενα ἔργα καὶ τὰ κεφάλαια ἅτινα διαθέτουν οἱ Ὅργανισμοὶ Δημοσίου Δικαίου διὰ τὴν ἀνέγερσιν μεγάλων ξενοδοχειακῶν μονάδων εἰς Ἀθήνας καὶ Θεσσαλονίκην, τὸ σύνολον φθάσει εἰς ὕψος ἔτι ἐπιβλητικώτερον.

Διὰ νὰ εἶναι πλήρης ἡ εἰκὼν τῶν διὰ τὸν Τουρισμὸν ἐκτελουμένων ἔργων παραθέτομεν:

Τοὺς ἀριθμοὺς τῶν τουριστικῶν κλινῶν τῶν ὑπὸ κατασκευὴν ξενοδοχείων ἅτινα θὰ λειτουργήσουν ἐντὸς τοῦ 1959.

Ἀθηνῶν κλίνει 2.850 (μήτερ περιλαμβανομένου τοῦ ξενοδοχείου HILTON).

Ἐπαρχιῶν κλίνει 1.000 (μήτερ περιλαμβανομένου τοῦ ξενοδοχείου Θεσσαλονίκης).

Διὰ τῶν ἀνωτέρω στοιχείων παρέχονται αἱ γενικαὶ γραμμαὶ τοῦ τουριστικοῦ προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ἐκπόνησις τοῦ ὁποίου ἐβασίσθη εἰς λεπτομερῆ ἐκτίμησιν πάντων τῶν παραγόντων οἵτινες δύνανται νὰ ἐξασφαλίσουν εὐτυχῆ ἀποτελέσματα.

Ἡ Κυβέρνησις ἐκ τοῦ σύνεγγυς θὰ παρακολουθήσῃ τὴν δράσιν ὅλων τῶν Ὑπηρεσιῶν, αἵτινες ἐπιφορτίζονται μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τουριστικοῦ προγράμματος καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ ΕΟΤ, ὡς ἐπισημοῦ καὶ ὑπευθύνου φορέως τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς, θὰ παράσχωρ δέ εἰς αὐτὸν τὴν ἀπαιτουμένην ὑποστήριξιν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δράσεώς του.

Ἐάν ὑπάρξῃ ἀνάγκη καὶ μέτρων νομοθετικῶν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαιτουμένων προϋποθέσεων πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ προσδοκωμένου ἀποτελέσματος, ἡ Κυβέρνησις θὰ εἶναι καὶ εἰς αὐτὰ ἀποφασιστικὴ, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξουν δυσχέρειαι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἑνὸς προγράμματος, τὸ ὁποῖον πρόκειται ἀποφασιστικῶς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν τῆς Χώρας.

Ε.Ο.Τ.

1959

(1)

Ο Υπουργός της Προεδρίας της Κυβερνήσεως κ. Κ. Τσάτσος, καλέσας εις τὸ Γρα εἰς τοῦ Ε.Ο.Τ. τοὺς ἀντικειροσκόπους τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἔξου ἀνεκρίνωσεν εἰς αὐτοὺς τὸ περιεχόμενον τοῦ πενταετοῦς Τουριστικοῦ Προγράμματος.

Τὸ ἐξαγγελλόμενον πενταετές πρόγραμμα διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τουρισμοῦ ἀνήκει εἰς τὴν σειράν τῶν εἰδικωτέρων κατὰ τομεῖς οικονομικῶν σχεδίων, εἰς τὰ ὅποια δια ρεῖται τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καταρτισθὲν προσωρινὸν πενταετές πρόγραμμα ἐπενδύσεων.

Ἡ δημασία ἡ ὅποια ἀπεδόθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν τουριστικῶν πόρων ὁφείλεται εἰς τὸ γεγονός, ὅτι, ἐκτός τῆς μεγάλης τινος σκουδαϊότητος αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἀποτελοῦν οἱ τοὶ καὶ πλουτοπραγματικὴν πηγὴν διέσους ἀποδόσεως ἡ ὅποια θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν χώραν μέχρις οὗ προωθήσῃ τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργίαν της, καὶ καλῶς μέρος τοῦ καθεστῶτος τοῦ ἰσοϋγίου πληρωμῶν καὶ βραδύτατον, ἔσως, τὸ σύνολον αὐτοῦ.

Ἄπὸ τῆς ἐκτίμησεως τοῦ Ο.Τ. κατὰ τὸ ἀπὸ τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1956 χρονικὸν διάστημα, αἱ δοθεῖσαι ὑπὲρ τοῦ Τουρισμοῦ πιστώσεις ἀνῆρχοντο εἰς 18 ἐκατ. ἑτησίως κατὰ μέσον ὅρον ἐνθ, κατὰ τὸ 1957, εἰς μίαν προπαρασκευαστικὴν φάσιν, αὗται ἔφθασαν εἰς 34 ἐκατ. διὰ νὰ ἀνέλθουν τὸ 1958, πλέον, εἰς 193 ἐκατ. Παρὰ τὴν ἀλλομετρίαν αὐτὴν ἀξιοποιεῖν, τὴν ἀποβλεπόντων τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως Καραμανλῆ ἀποδοῦναι εἰς τὸν Τουρισμὸν σημαίνει, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξων ἐπισκεπτῶν διήλθεν ἐπίσης, ἀπὸ 33.000 τὸ 1950, εἰς 276.000. - τὸ 1958, ἐνθ τὸ εἰσπραχθὲν τουριστικὸν συνάλλαγμα ἠδύθη ἀντιστοίχως ἀπὸ 4.200.000 δολλ. τὸ 1950, εἰς 36.195.000 τὸ 1958.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν ὁ ΕΟΤ, διὰ τῆς ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς αὐξανόμενας συνεχῶς ἀνάγκας τῆς τουριστικῆς μας κινήσεως, ἐπεξέτεινε σημαντικῶς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτελούμενον πρόγραμμα. Ὅστω, κατὰ τὸ διδόντομα αὐτὸ, ἐξετελέσθησαν καὶ ἐπέβησαν ἐν λειτουργίᾳ τὰ κατωθι ἔργα:

α) Ξενοδοχεῖα: Πάριου, Δελφῶν, Σύρου, Σκύρου, Πύλου, Θόσου, Ζακύνθου Ἀργοστολίου, Ναυπλίου, Ἀνδρου, Τσαγαράδας καὶ Ὀλυμπίας, δυνάμει ἐν συνόλῳ 500 περίπου κλινῶν.

β) Περίπτερα, Σταθμοὶ καὶ ἑνῶνες: Μεταφρών, Φαιστοῦ, Κανονίου Κερκύρας, Ἀγίου Δημητρίου Ἀκροπόλεως, Εὐζώνων, Σεργῶν καὶ Πηλίου.

γ) Κατασκηνώσεις διακοπῶν: Αἰγίου, Ρόδου

δ) Καταφύγια: Ὀλύμπου, Παρνασσοῦ καὶ Κυλλήνης.

ε) Υδροεὐσεῖς: Βουλιαγμένης καὶ Φαιστοῦ

στ) Ἔργα βελτιώσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ τουριστικῶν τόπων: Βιαιοφωρεῖς Κεφαλαρίου Κηριοῖδος, ἡλεκτροφωτισμοὶ παραλίας Ἀλεξανδρουπόλεως, Λαυτρῶν καὶ ἀθλοπαιδιᾶς Ναυπλίου, ἡλεκτροφωτισμοὶ Σπηλαιῶν Περσέματος Ἰωαννίνων καὶ Πουτρικῆς ἐγκαταστάσεις εἰς Πόρον, Καβάλλαν, Ἰωάννινα, Καστοριάν, Ἀλεξανδρουπόλιν καὶ Παλαιὸν Θάρον.

ζ) Διαρρυθμίσεις καὶ ἐξωραϊσμοὶ ἀρχαιολογικῶν χώρων: Δελφῶν, Ὀλυμπίας, Ἐπιδαύρου, Θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ περὶ τὰ 25 εἰσέτι μικρότερα ἔργα εἰς ἀρχαιολογικοὺς χώρους ἐπαρχιῶν.

η) Τουριστικαὶ ὁδοί: 22 ἐν ὅλῳ τουριστικαὶ ὁδοὶ εἰς διαφόρους περιοχὰς τῆς χώρας.

Πλὴν τῶν ὡς ἄνω περαιωθέντων ἤδη ἔργων, εὐρίσκονται ὑπὸ μελέτην καὶ ἐκτέλεσιν καὶ τὰ ἀκόλουθα:

α) Ξενοδοχεῖα: Ἀνδριταίωνης, Ἄρτης, Εὐδίου, Ἐγουμενίτσας Ἰωαννίνων, Καλαμπάκας, Καρπενησίου, Κερκύρας, Λαρίσης, Μεσολογγίου, Μυκόνου, Ἀκροναυπλίας, Ὀλυμπίας II, Σάμου, Σπάρτης, Ξάντης

Φλωρίνης, Λίου, Κω, Ούρανοπόλεως, Σπέτσων, Ύδρας, Ξενών
'Επιδαύρου, Σούνιου, Μираμύρε Ρόδου, Βερροίας, Πόρου καί Δελ-
φών ΙΙ συνάμειος ἐν ὧν 1.000 κλινῶν ὡς ἑγγιστα.

β) Περίπτερα καί Σταθμοί: Ἀχελαίου, Μόρνου, Αἰγίου, Νίκης Τερπῶν
'Ηγουμένισσης, Μυστρά, Ἐρετρίδας, Ηραίου Λουτρακίου, Πόρτο
Λάγιο, Ἀρκαδίου, Προυσαίου, Σταγίρων καί Ἐκθέσεως Θεσσαλονίκης.

γ) Ἵδρεῦσεις: Σκύρου καί Ὑψήτης.

δ) Ἔργα βελτιώσεως καί Ἐξωρατῶν τουριστικῶν τόπων: Βουλαιαγμέ-
νης (Δατική Πλάζ), Μικροῦ Καβουρίου (Ἔργα ὑποδομῆς) Πόρου
(Λουτρά), Ὑψήτης, (Κεντρικὸν Πάρκον καί Νέον ὑδροθεραπευτήριον)
(πάρκον)
'Ελληνικοῦ / Ἀεροδρομίου) ὡς καί ἀριθμὸς τῆς γῶν ἐγκαταστάσεων
χάριν τῆς ἐκδρομικῆς κινήσεως.

ε) Διαρρυθμίσεις καί Ἐξωρατῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων: Δελφῶν καί
'Ολυμπίας, (Νέα Ἔργα,) Ὀλυμπιείου, Ρίου καί Ἀντιρίου, Παλα-
μηδίου Ναυπλίου, Ἡρακλείου Κρήτης, περιοχῆς Ἀμύμιος θάσου
καί 12 εἰσὶ μικρότερα ἔργα εἰς διάφορα σημεῖα τῆς χώρας.

στ) Λιμενικά Ἔργα: Ἡγουμένισσης καί Κερκύρας. Ἐπίσης εἰσέρχου-
ται ὑπὸ ἐκτέλεσιν αἱ νέα ἐγκαταστάσεις τῆς Σχολῆς Τουριστικῶν
ἐπαγγελμάτων ἐν Ρόδῳ (Ξενοδοχειακὸν συγκρότημα, διδαστήρια
καί ὀπωτήρια κλπ)

Πάντα τὰ ἀνωτέρω ἔργα, ἀποπερατοῦμενα, πρόκειται νὰ λειτουργή-
σουν μέχρι τοῦ θέρους τοῦ 1960.

Ὁφείλω ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νὰ σημειώσω ὅτι ὁ μέχρι τοῦδε ἐπι-
τευχθεὶς, κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν, ρυθμὸς ἐκτελέσεως τοῦ ἀνωτέ-
ρου προγράμματος ἐγγυᾶται ὅτι ἐντός μὲν τοῦ ἔτους 1959 θὰ ἀπορροφηθῶν
αἱ προγραμματισθεῖσαι πιστώσεις ἐκ 200 περίπου ἑκατομμυρίων, κατὰ
τὴν διάρκειαν δὲ τῆς πενταετίας θὰ ἐξαντληθῇ εἰς τὸ διέπαιον τὸ
ἐξαγγελθέν ὑπὸ τοῦ ἡροδору τῆς Κυβερνήσεως πενταετὲς τουριστικὸν
πρόγραμμα.

Δέον νὰ προστεθῇ ὅτι εἰς τὰ ἀνωτέρω δὲν περιλαμβάνονται τὰ
ἤδη ἐξαγγελθέντα ἔργα τῆς περιοχῆς Βουλαιαγμένης καθὼς ἐπείθε καί
τὰ ἐν Ἀθῆναις ἀνοικοδομοῦμενα ξενοδοχεῖα μετὰ 1959 - 1962, συνάμειος
4.000 κλινῶν.

- 2 -

Ἀπὸ αὐτῆς τῆς βῆσεως ἀναχωρεῖ σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς Τουρισμὸς διὰ νὰ προχωρήσῃ πρὸς μίαν ἔτι συστηματικωτέραν καὶ ἱερότερον ἀνάπτυξίν του βῆσει ἐνὸς μακροχρόνιου προγράμματος. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κατὰρτιζομένου πενταετοῦς αὐτοῦ προγράμματος εἶναι ὅτι, διὰ πρώτην φοράν, ὁ σπουδαῖος αὐτὸς πλουτοπαραγωγικὸς πηλὸς ἀνάγεται εἰς περιωπὴν ἐθνικῆς βιομηχανίας, ὥς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἢ τὴν Ἀλβανίαν. Διὰ πρώτην φοράν, ἐπίσης, ἡ τουριστικὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλλάδος ἀντιμετωπίζεται ὡς ἓν ὅλον. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὅσα καταβληθῇ προσηκόντα συνδεδεασμένης ἀπὸ πύου ἀπόψεως δέξιοι φέως τῶν ἐπιδεκτικῶν τουριστικῆς ἀναπτύξεως περιοχῶν. Ἡ προτεραιότης τῶν περιοχῶν αὐτῶν καθορίζεται μὲ κριτήριον τὸ συμφέρον τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ἐν τῇ συνόλῳ τῆς, ἀποκλεισμένων τοπικῶν ἐκτροπῶν ἢ ὑπολογισμῶν, τῆς ὁποίας ἡ παρούσα Κυβέρνησις νομίζει ὅτι δὲν δικαιούται νὰ ἀφῇ ὀπ' ὅψιν.

Πρὸς ἐνυπέρθεσιν τῶν ἐπιβιδέων τοῦ Τουρισμοῦ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶχε θέσει ὡρισμένας βασικὰς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν καὶ διὰ τὸ μακροχρόνιον πενταεστὲς πρόγραμμα. Κατ' αὐτάς, εἰς πρώτην σειρὰν ὅδ πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ εἰς βάθος δέξιοι φέσις τῶν ἤδη καθιερωμένων τουριστικῶν περιοχῶν διότι ἡ ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐξιστοῦται περισσότερο δομαλῆς, ἀποδοτικῆς καὶ ταχεῖς, δεύτερον, ὅδ πρέπει παρὰλλήλως νὰ ἀξιοποιῶν τὰ μέσα ἐπικοινωνίας μὲ τὰς χώρας ἐκεῖνας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὅδ προέρχεται τὸ οἰκονομικὸς σπουδαιότερον τμήμα τῶν ξένων. Τρίτος σκοπὸς, ἀπὸ ἀπόψεως ἱεραρχήσεως, ὅδ εἶναι ἡ δημιουργία νέων τουριστικῶν τόπων διεθνούς ἐνδιαφέροντος, ἐκτὶ ὅπου τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ ταχύτερον καὶ μὲ τὸν πλέον δόξανον τρόπον. Μὲ τὸ σημεῖον αὐτὸ ὅδ καταβληθῇ συνειδητὴ προσηκόντα ὅτε, παρὰλλήλως πρὸς τὴν δέξιοι φέσιν τῶν κλασσικῶν μνημείων τῆς χώρας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἤδη διεθνῶς γνωστὰ, νὰ στραφῇ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν τουριστῶν καὶ πρὸς τὰ βυζαντινὰ μνημεῖα καὶ πρὸς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Προπαντός ὅδ πέραν τοῦ κινήτρου τῶν ἱστορικῶν μνημείων καὶ αἰθῶν τῆς χώρας, ὅδ ἐπιδιωχθῇ ἡ προσέλκυσις ἐκεῖνων τῶν ξένων, τοὺς ὁποίους δὲν ἀπασχολοῦν τόσο τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα ὅσον ἐνδιαφέρουν αἱ ἀπολαύσεις τῆς ὁποίας προσφέρει τὸ κλίμα καὶ ἡ φύσις τῆς χώρας μας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅδ διεκινῶν ὁ κύκλος τῶν

Τουριστών οι όποιοι θέλουν νά έλθουν εις τήν 'Ελλάδα καί θά δημιουργηθούν νέαι περιοχαί τουριστικού ενδιαφέροντος. 'Εν τῷ πνεύματι τούτῳ θά επιδιωχθῇ ἡ δημιουργία τουριστικῆς κινήσεως εις περιοχάς τῆς Β. 'Ελλάδος καί γενικώτερον εις σημεῖα τῆς χώρας τό όποῖα μέχρι τοῦδε, ἰδίῳ διότι ἐσπεροῦντο ἱστορικοῦ ενδιαφέροντος, δέν προσ'λκυον τοὺς ξένους.

'Εν τῇ καταρτίσει τοῦ προγράμματος ἐλήφθη ὀπ' ὅφιν ἡ ἀνάγκη ἀναπτύξεως τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ καί ἰδίως τοῦ λαϊκοῦ, διότι οὗτος πρέπει νά θεωρηθῇ ὡς προπομπός τῆς δημιουργίας νέων τουριστικῶν ἐπικέντρων ἄλλὰ καί τό πλεόν κατάλληλον μέσον διὰ τήν διδ- μόφωσιν τουριστικῆς συνειδήσεως εις τόν 'Ελληνικόν λαόν.

Κατά τήν σύνταξιν τοῦ τουριστικοῦ προγράμματος ἐλήφθη ὀπ' ὅφιν, ἐπίσης, τό γεγονός ὅτι ἡ χώρα μας ἔχει τὰς φυσικὰς δυνατότητας νά προσελκύσῃ εὐτόρους, μέσους καί ἐργαζομένους περιηγητάς. 'Ἐπιβάλλεται, ἐπομένως, ἡ κατασκευή ἔργων τό όποῖα νά ικανοποιήσουν ἐκδότῃν ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν κατηγοριῶν.

Τό καταρτισθέν διὰ τό 1959-63 πρόγραμμα ἀποτελεῖ ἐφαρμογήν τῶν ἀρχῶν αὐτῶν. Διὰ νά ἀνταποκριθῇ εις αὐτάς, ἐκρίθη ὅτι τοῦτο ἔπρεπε νά προβλέπῃ βαρύνῃν ἐκ κεφαλαίων κρατικῶν ἐπενδύσεων ἐνός καί ἡμίσεος δισεκατομμυρίου δρχ. τοῦλάχιστον, ἥτοι 300 ἐκατ. ἐτησίως. Χάρις εις τὰς ἐπενδύσεις αὐτάς, προβλέπεται ἡ ἀξέλιξις τῶν διατιθεμένων κλινῶν κατά 13.000 εις ὁλόκληρον τήν χώραν, χωρίς νά ὑπολογίζωμεν 4.000 κλῖνας ἐντός τῶν 'Αθηνῶν, αἱ όποῖαι θά ἀπορροφήσουν ἰδιωτικῶς ^{καί ἡμικρατικῶς} ἐπενδύσεις ἑτέρων 800 ἐκατ. 'Ἐξ ἄλλου, δέν ὑπολογίζομεν εις τό ποσό αὐτό καί ἐκεῖνα τό όποῖα θά διατεθοῦν χάριν τῆς ὁδοποιίας, τῶν διαστηλώσεων ἀρχαίων μνημείων καί ἄλλων τουριστικῆς σημασίας παραλλήλων ἐπενδύσεων, ἐκτελουμένων ὀπὸ διαφόρων κρατικῶν ὀπηρεσιῶν ἢ ὀργανισμῶν. 'Ἡ προσδοκώμενη ἀξέλιξις τῶν περιηγητῶν ἐξ ἄλλου κατά τήν μελετηθεῖσαν πενταετίαν ὑπολογίζεται ὅτι θά εἶναι τῆς τάξεως τῶν 500.000 ἥτοι πὸ σύνολον τῶν τουριστῶν θά φθάσῃ τῆς 750.000 περίπου ἐνῶ τό συνάλλαγμα, τριπλασιάζόμενον, θά προσεγγίσῃ τό 100 ἐκατ. δολλάρια. 'Ἐάν λάβωμεν ὀπ' ὅφιν ὅτι τό τουριστικὸν ἐπαγγελία ἀπασχολοῦν σήμερον μέσους 50000 περίπου ἐργαζομένους, εἶναι λίαν πιθανόν ὅτι ὁ τριπλασιασμός τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν, εις οὗς πρέπει νά προστεθῇ ὁ ἀξέν ἀριθμός τῶν περιηγητῶν ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ, θά ὀδηγήσῃ εις τήν ἀξέλιξιν τῶν μέσους ἀπασχολουμένων εις τόν τουρισμόν κατά ἑτερα 100 χιλ. άτομα. Καί μόνον ὁ Τουρισμός, κατά συνέπειαν, θά ἡμπορεῖ νά ἀπορροφήσῃ εις τό μέλ-

λον, κατά μέγα μέρος, την έτησίως προκύπτουσαν αύξησιν του έργατικού δυναμικού τής χώρας.

Τά περιλαμβανόμενα εις τό πρόγραμμα έργα διακρίνονται εις τρεις μεγάλας κατηγορίας ήτοι α) εις μέσα προοπελδέσεως (FERRY-BOAT κλπ) β) έγκαταστάσεις διαμονής (ξενοδοχεία, κέντρα κατασκηνώσεων κλπ) γ) περίπτερα καί όδικούς σταθμούς, έργα ύποδομής, διαμορφώσεως καί έξωραφομού καί τέλος έργα φυγαγωγίας.

Α.- Ένώ μέχρι πρότινος ή χώρα ήτο κυρίως προσιτή μόνον άπό άέρος, ήδη οργανούνται 2 έξορτά τρόποι προοπελδέσεως. Άπό του 1960 τό Θέρρυ-Μπώτ άπό τής 'Ιταλίας θά συνδέσθ τήν 'Ελλάδα μέ τους αεροκινητοδρόμους του Δυτικού Κόσμου. Οθω έξ 'Ηγουμένίτης, όπου οι περιηγηταί θά άποβιβάζονται, δημιουργούνται πόλλαπλας διακλαδώσεις: Πρώτον, εις μεγάλος τουριστικός άγωγός θά ένώνη τήν 'Ηπειρον μέ τήν Μακεδονίαν καί τήν Θράκην, συναντώμενος μέ τας λοιπός όδους προοπελδέσεως τής χώρας άπό Βορρά, ήτοι Νίκης- Φλωρίνης, Εόζώνων- Θεσσαλονίκης καί Ψευθείου - Άλεξανδρουπόλεως καί δεύτερον, ή διακίνησις προς/ύπτον θά έξυπηρετηθί διά πλήρως άργανωμένου όδικού δικτύου άπό 'Ηγουμένίτης προς Πάτρας, Πύργον καί Καλάμας, προς 'Αθήνας καί προς τό Πήλιον μέσθ Θεσσαλίας. 'Η άποβίβασις ένων περιηγητών εις 'Ηγουμένίτην άφ'ένος καί ή εύχερης αεροκινητιστική σύνδεσις τής 'Ελλάδος μέ τήν Κεντρικήν Εύρώπην άφ'έτέρου, θά έπιτρέψουν τήν αξιοποίησιν των λιμνών τής Β. 'Ελλάδος καί κέντρων ως τό "Άγιον Όρος", ή Χαλκιδική καί αι νήσοι του Β. Αιγαίου. 'Η εύρύτερα όργανωσις τουριστικής άκτοπλοίας προς τας 'Ελληνικός νήσους καί ή άπομουργία προσποθέσεων διά μέαν βαθμιαίων συνδεσιν άρρομένων έξ αυτών διά Θέρρυ-Μπώτ, θά συμπληρώσθ τό δίκτυον.

Β.- Άπό άπόθεως έγκαταστάσεων διαμονής, ή χωρογραφική κατανομή των επενδύσεων παρουσιάζεται ως άκολούθως:

Ε.Ρ.Ε.Α	Ελίναι Ξενοδοχείων	Ελίναι Κατασκηνώσεων
1) Περιοχή έργων έξυπηρετούτων τήν κίνησιν μέσω του Θέρρυ Μπώτ	550	-
2) Περιοχής 'Αθηνών καί παραλίω 'Αττικής	600	600 (1)
3) Περιοχής Ρόδου	950	1.200
4) " Μυκόνου καί Κυκλάδων	600	-
5) " 'Αργολίδος καί Κορινθιακού	650	600
6) " Δελφών καί 'Ολυμπίας	700	-
7) " Κερκύρας	200	500
8) " Κρήτης	200	300
(1) Χωρίς νά υπολογίσωμεν τας 4.000. πλίντας ιδιωτικών καί ήμικρατικών επενδύσεων.		

9) Περιοχή 'Ανατολ. Ε ορείου 'Ελλάδος	200	700
10) Λοιπαί Περιοχαί	4.000	500
	8.650	4.400

Γ.- Ός πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀνεγέρσεως περιπτέρων, ἔργων ὁδοποιΐας καὶ ἀναψυχῆς, ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω, ὅτι ἐκρίθη ἀπολύτως ἀπαραίτητος ἡ σύμμετρος κατασκευὴ των, παραλλήλως πρὸς τὰς λοιπὰς ἐπενδύσεις. Διότι ἡ δημιουργία μέσων προσιπείσεως καὶ ξενοδοχειακῶν ἐγκαταστάσεων δέν εἶναι ἀρκετή, ἀλλ' ἐπιβάλλεται παραλλήλως ἡ δια ὁρμῶς καὶ ὁ εὐπρεϊσμός ἀρισμένων περιοχῶν καὶ ἡ δημιουργία προσπορέσεων παροχῆς, εἰς τοὺς ξένους, τῶν στοιχειωδῶν ἀνάγκεων καὶ μέσων ἀναψυχῆς πρὸς ἱκανοποίησιν ὅσων τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου κύκλου ἐξ αὐτῶν, συμφῶνως πρὸς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις. Ἡ κατὰ μῆκος τοῦ ὁδοιοῦ δικτύου καὶ τῶν κυριωτέρων διαδρομῶν ἀκτινωτὴ διάταξις τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων εἰς αἱ ἀπαραίτητος, ἐπίσης, διὰ τὴν προσέλκυσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ξένων, τὴν παρτάσιν τοῦ χρόνου παραμονῆς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τὴν διεύρυσιν τῆς ἀκτίνος ἐπηρεασμοῦ τῆς τοπικῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς διελεύσεως αὐτῶν. Ἡ ἐμπόνησις, ἐπομένως, εἰς τὸ πενταετές πρόγραμμα μεγάλου ὁρίσμου καὶ μεγάλης ποικιλίας ἔργων, εἶναι ἀναπόφευκτος.

Παραλλήλως, ὅπως πρὸς τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς χώρας ἀπὸ ἀπόθεως τουριστικῶν μέσων καὶ ἐγκαταστάσεων, θὰ ἀναπτυχθῇ καὶ ὁθαφημιστικὸν πρόγραμμα ἐπιτρέπον τὸν βαθμιαῖον συναγωνισμόν μὲ τὰς τουριστικὰς προσπάθειας ἑτέρων χωρῶν. Ἡ διδθεσις τῶν περιγητῶν, ὅτε ὡς δεδομένη καὶ σταθερὰ ὅτε ὡς αὐτομάτως ἐξηφαιλιούμενη, πρέπει νὰ θεωρηταί, ἀπαραίτητος πρὸς τοῦτο. Αἱ δαπάναι διαφημίσεως, βεβαίως, δέν ἀναφέρονται εἰς τὸ πρόγραμμα διότι δέν ἀποτελοῦν ἐπενδύσεις ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ. Προειδοποιούμεν ἐν τούτοις ὅτι αὗται θὰ βαίνουν ἀξαναόμειναι προοδευτικῶς, δυστυχῶς δὲ μὲ ρυθμόν τὰχύτερον ἐκείνου τῆς ἀποδοσεῶς των. Πρέπει, ὅμως, παραλλήλως, νὰ τονιοθῇ ὅτι θὰ ληφθῇ καὶ πρόνοια ὅτε νὰ μὴ δημιουργηθοῦν προβλήματα ἀνεπαρκείας στεγασεως τῶν διὰ τῆς τυχόν ὑπερβολικῆς διαφημίσεως προσελκυσμένων περιγητῶν, μὲ τὰς ἐκ τούτου ἐπιζημιώσεις διὰ τὴν χώραν συννεπείας.

Ὁπωδὴποτε, τόσον διὰ τὴν τουριστικὴν διαφήμισιν ὅσον καὶ διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῶν ξενοδοχείων, ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἀντλήσῃ διδάγματα ἐκ τῆς πειρας τῶν περισσότερο ἀνεπτυγμένων τουριστικῶς χωρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπεφάσισε τὴν ἀμεσον μετᾶκλησιν ξένων ἐμ-

έμπειρογνωμόνων διὰ τὴν ξενοδοχειακὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν τουριστικὴν διαφήμισιν. Παραλλήλως, ἡ Κυβέρνησις λαμβάνει μέτρα ὥστε νὰ καταρτισθῇ ἐγκαίρως καὶ τὸ ἔμφυχον ὄλικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἐργασθῇ εἰς τὰς τουριστικὰς ἐγκαταστάσεις. Εἰς τὴν τουριστικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μετεκπαίδευσιν ἀποδίδομεν ὅλως ἰδιαιτέραν σημασίαν.

Ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τὸν νῦν Πρωθυπουργὸν παρήλθον 3 1/2 ἔτη. Εἰς τὰ ἐπιτελεσθέντα κατὰ τὸ βίβλημα αὐτὸ δύνανται νὰ προστεθοῦν καὶ τὰ ἔργα τουριστικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὰ ὁποῖα ἐπραγματοποίησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὡς Ὑπουργὸς Δημ. Ἔργων. Ἐν τὴν κατὰστασιν ἡ ὁποία θύιστοτο εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα, πρὸ τῆς περιόδου αὐτῆς συγκρίνῃ κανεὶς μὲ τὴν σημερινὴν πραγματικότητα θὰ εἶδῃ ὅτι συντελεσθεῖσαν ἤδη πολλὰ καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ἐκδήλωσιν τοῦ λῃχίστου ἐρασιτεχνισμοῦ ἢ σύγκρισις τῶν ὑπαρχόντων ὅχι μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὠπῆρχον πρὸς πενταετίας ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχον γίνοι ἐν ἐξουσίᾳ μὲσα εἰς ἓνα ἰδανικὸν κόσμον καὶ μίαν ἰδανικὴν πολιτείαν.

Ἐνα τουριστικὸν πρόγραμμα δὲν εἶναι δυνάτεον πρὸς τὴν ἑλὴν ὀργάνωσιν τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας. Ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας τὰ αἰτήματα τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς πρέπει νὰ ἱκανοποιοῦνται κατὰ προτεραιότητα. Ὑφίστανται ὅμως καὶ ἄλλαι, κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐπικρατήσουν γενικώτεροι σκοποὶ τοῦ κράτους. Ὅτε, τὸ πρόγραμμα ὁδοποιῶν τοῦ Ὑπουργείου Δημ. Ἔργων, ἐπὶ παραδείγματι, ὀφείλει νὰ προσδιορίζεται ἐκτὸς ἀπὸ τὰς δυνατότητας τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς καὶ στρατιωτικὰς ἀνάγκας τῆς χώρας, αἷτινες πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν κατὰ τρόπον ἰσορροπὸν πρὸς τὰς τουριστικὰς αὐτῆς ἀνάγκας.

Μόνον ἐντὸς ἐπὶ τῶν τῶν πλαισίων ὀφείλει καὶ δύναται τὸ Κράτος νὰ δοκίμῃ τὴν τουριστικὴν του πολιτικὴν. Καὶ τὸ γεγονός τοῦτο ὀφείλουν νὰ ἀντιληφθοῦν πάντες οἱ δοχολογούμενοι δημοσὶα μὲ τὸ θέμα τοῦ Τουρισμοῦ ἵνα μὴ δημιουργοῦνται ἐσφαλμέναι ἐντυπώσεις παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ τῆς ὁποίας ἡ συμβολὴ εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς τῆς χώρας. Ἡ ἀντιδράσις τῆς Κοινῆς Γνώμης ἐναντι τῆς τουριστικῆς προσπάθειας πρέπει νὰ εἶναι ὀγιῆς. Πᾶς Ἕλλην, ἔχων ταλίδεῦσαι καὶ διαθέτουν αἰσθητικὴν ἀντίληψιν, δὲν εἶναι ἀρμόδιος διὰ τὴν ἀμνησιν τουριστικῆς πολιτικῆς. Ὅτε ἐπὶ τοῦ Τουρισμοῦ ἀρμόδιοι δύνανται νὰ χεῖραγωγήσουν πλήρως τὸν ρυθμὸν ἐξελέξεως τῆς τουριστικῆς ὀργανώσεως, δεδομένου ὅτι αὕτη ἔχει τὴν ἰδιότητάν νὰ ἀποτελῇ τὴν συνισταμένην

τῶν προσπαθειῶν ολοκλήρου τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἀπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δημοσίων ἔργων μέχρι τῶν Ὑπουργείων Οἰκονομικῶν, Παιδείας, Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, Ἑσωτερικῶν κλπ, ἀλλὰ καί τῶν πλείον σημαντικῶν νομικῶν Προσώπων Δημοσ. Δικαίου ὡς ὁ ΟΑΠ ὁ ΟΤΕ καί ἡ ΔΕΗ.

Ἐν σημείον κριτικῆς κατὰ αἰσιοδόξων προβλέψεων διὰ τὸν Ἑλληνικόν Τουρισμόν ἀπετέλεσεν ἡ κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος παρατηρηθεῖσα σχετικὴ στασιμότης εἰς ὀριζήσαντες ἀριθμούς τῆς Τουριστικῆς κινήσεως. Πᾶν τοῦ γεγονότος ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς εἰδικούς λόγους δευνοῦς τάξεως καί ἐκ ανισόθεντας εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας (οἰκονομικὴ κρίσις, ἐκθεσις Βρυξελλῶν, γεγονότα εἰς Μ. Ἀνατολήν κλπ), πρέπει νὰ τονισθῇ ὅτι ἀποτελεῖ γενικώτερον στατιστικῶς διαπιστούμενον φαινόμενον ἢ κατὰ τεθλασμένην γραμμὴν ἀνοδος τῆς τουριστικῆς κινήσεως εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Εἰς ἐπίρρωσιν τούτου ἔρχεται τὸ εὐχάριστον μήνυμα τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ τρέχοντος ἔτους τὰ δεδομένα τῶν ὀρίων προδικάζουν ὅτι κατὰ τὸ 1959 ἡ τουριστικὴ κίνησις παρουσιάζει μίαν ἀύξησιν ὀνωτέραν, κατὰ 25% περίπου, ἐκείνης τοῦ παρελθόντος ἔτους.

NATIONAL TOURIST ORGANIZATION
OF GREECE

4 Stadiou St.

ATHENS-GREECE

TOURIST DEVELOPMENT NEWS

The Minister to the Prime Minister Mr. Constantinos Tsatsos has announced the public investments program on tourism for 1960.

Outlining the Government plans for the development of tourism during 1960, Mr. Tsatsos announced that no less than seventy small and big projects will be carried through at an estimated cost of 393,000,000 drs. The State will invest 245,365,000 into these projects. The Organization for the Financing of Economic Development will contribute the rest in the form of loans to private investors.

Thirty six of these projects started in 1959 and will be completed in 1960.

The 1960 program includes the building of 33 tourist hotels and motels (24 of which were started in 1959) at an estimated cost of 126,120,000 drs, 13 tourist Pavillions and road refreshment houses at 8,400,000 drs, 18 infrastructure projects at 48,250,000 drs.

Moreover 7,895,000 drs, have been appropriated for the completion of 17 minor works which have been left unfinished since 1959 and 1958.

No less than 3,000 hotel beds will be added to existing accommodation facilities for tourists when the new Hotels will be ready. Hotels will be built in Mt. Parnes (near Athens), Hypati, Nafplion, Sparti, Olympia, Volos, Igoumenites, Yannena, Corfu, Rhodes, Mykonos, Cos, Spetsai, Portaria, Skiathos, Patras etc. Motels will be built on the shores of Corfu, Chalkidiki and elsewhere.

Pavillions and refreshment stops will be built at Igoumenites for the passengers of the ferry-boat, coming from and leaving for Italy, also at Antirion, Dodoni, Pelli, Methoni, Arkadi, Paestos etc.

Mr. Tsatsos' announcement concluded as follows:

"In view of the new provisions of the tourist program for 1960 it is estimated that in 1963 the number of tourists in Greece will amount to 600,000. An increase in foreign tourist currency will also be noticed reaching an estimate of 80 million dollars.

The Greek Government knows well that there are still many things to be done towards the improvement of the Greek tourist capabilities. The Greek Government intends to spend as much as Drs. 250,000,000 yearly. However, there are a few more factors to be taken under consideration. Among them the Greek people holds the leading role. It's role consists of creating a tourist spirit among people, supporting thus strongly the implementation of the Government's policy.-

SPEND A SUNNY WINTER IN GREECE

Many countries in the world are known for their winter resorts, especially for their winter sports. A few others are known for the facilities with which they provide "off season" tourists.

Greece, however, combines all advantages of many other countries. Athens, has the most sunny days of any other European capital. According to the National Observatory Statistical Data . 348 days out of 365 in a year are sunny. Sea cruises are continued up to the end of October and people are spending their holidays on the islands, where almost outdoors, drink the famous Greek wine and eat delicious varieties of sea-food. Sometimes it rains, but it doesn't last more than a minute, and after that the sun shines brighter.

This second Spring in Greece usually lasts up to the beginning of December. Greece, however, keeps it's bright, sunny smile, even in the winter. It is true, that even in the cloudy days, the sun will shine.

In the northern cities of Greece the climate is cold but dry and there is nor humidity neither fog, something usual to most other European countries.

In January, sometimes, there are two and three weeks of sunny days, when the sun shines brighter and the winds do not blow. Those days are called the "Aleyonidae Days". Aleyonis, is a sea bird, which according to the Greek tradition, lays her eggs on the calm sea, on those winter days.

A tourist visiting Greece in February will enjoy a magnificent spectacle: the blooming almond-trees together with the anemones and the wild flowers. It is a Greek proverb saying: "February leads to summer".

You can enjoy this sunny winter in many ways. By excursions to Greece's famous archaeological sites and especially to Olympia, Delphi, Mycenae, Epidaurus, Delos.-

You can also visit the famous Byzantine towns. Thessaloniki, the capital of Macedonia, with it's known churches and above all the St. Demetrious church with the beautiful mosaics, it's picturesque castle and it's bloomed parks, it's big wharves and it's International Fair.

One can also visit the picturesque city of Kastoria with it's 70 Byzantine churches and it's old houses, which can be shown on the waters of it's lake, as well as it's famous furs. You may climb over to Mount Athos where 22 monasteries are lying.

If you are fond of winter sports don't forget to bring with, together with your bathguit, your skies. In a distance not more than 5 klm. from Athens lie the seashore of Phaliron, Vouliagmeni and Glyphada, where you can swim in the winter months too. On the other hand, in the North, 25klm. from Athens, is Mount Parnes, with it's fir-trees covered with snow in winter.

Many Athenian skiers go skiing on Parnis and spend their nights at the climber's shelter on the top of the Mountain. For those who are specialists in winter sports Mt. Vermion or Mt. Ziria are the best to ski on. Every year there are skiing races on both Mountains.

Wintern Greece is also a paradise for shooters. Shooting is permitted everywhere. In the area of Attici and Evia one can shoot wild ducks, water-hens, and others, while in Northern Greece one can shoot wolves and bears.

Greece's greatest advantage is it's most inexpensive way of living.

Greece doesn't offer only a sunny winter, archaeological sites and sports. It also offers you the most inexpensive way of living in comparison with other countries in the world.

Do decide it: To spend a sunny winter in Greece. You will meet with the same sunny summer weather.

CARNIVAL IN PATRAS

As it happens every year, the Carnival in Patras will take place from February 20 to 28. The National Tourist Organization of Greece has especially contributed towards the successful development of the Carnival.

According to the approved 1960 Carnival Program at 8 o'clock on Saturday, February 20, there will take place a great parade opening the carnival's season.

On Sunday 21st the Carnival parade will enter according to the tradition, the city of Patras. On every street, on each corner, on every place there will be a dance and chocolates fighting which will reach it's upmost point at 8:30 p.m. when fireworks will be fired from the harbor.

From Monday 22nd to Saturday 27th there will be dances and celebrating activities every night.

On Saturday 27th will start the main celebrations of the 1960 Carnival which will end on Sunday 28th by the burning of the Carnival's Chart.

Tourists wishing to visit Patras during Carnival Celebrations are kindly requested to apply for information and bookings at the National Tourist Organization of Greece, Information Office at 8, Venizelou St.

- - - - -

Οψία περί του Τουρισμού
1956 - 1961

Βουλή ?

Χωρίς τίτλο

[Γραμ. κ. Δ. Μουσών]

ΕΞΕΝΔΕΙΞ
ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΑΔΟΧΗ

Ἐν ἀρχῇ ὁ Ὑπουργός κ. Τσάτσος υπεγράμμισε τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν πρώτη ἡ Κυβέρνησις Καραμανλῆ ἀπέδωκεν εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέφερε τὰ δαπανηθέντα ποσά καὶ τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα ἀπὸ τοῦ 1951 μέχρι τοῦ τέλους 1955 διὰ νὰ τὰ συγκρίνῃ μετὰ τὰ ἔργα τῆς ἐπομένης δετίας.

Κατὰ τὴν περίοδον 1950-1955 ἐξετελέσθησαν τρεῖς τουριστικά ξενοδοχεῖα δυνάμει 143 κλινῶν, τέσσαρα περίπτερα καὶ διάφορα ἔργα ἐξωραϊσμοῦ καὶ ὑποδομῆς ὡς καὶ ἀνασυγκροτήσεως προπολεμικῶν ^{ΜΕΚΡΕΙ 700} τινῶν ἔργων, δαπανηθέντων 82 περίπου ἑκατ. δρχ. Ἀπὸ τοῦ 1955 ^{ΜΕΚΡΕΙ 700} 1960 ἐξετελέσθησαν ~~διὰ δαπάνη~~ 856 περίπου ἑκατ. ~~πρὸς ἀκόλουθα~~ 31 τουριστικά ξενοδοχεῖα δυνάμει 1600 κλινῶν, 18 περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοὶ καὶ μέγας ἀριθμὸς ἔργων ἐξωραϊσμοῦ, διαμορφώσεων, ψυχαγωγίας καὶ ὑποδομῆς, εἶναι δὲ ⁶⁰ ὑπὸ ἐκτέλεισιν καὶ θὰ περατωθῶν ἐντὸς τοῦ 1961 ἢ τό πολὺ ¹⁹⁶² 1962 τὰ ἀκόλουθα ἔργα: 33 ξενοδοχεῖα δυνάμει 2350 κλινῶν, 21 περίπτερα καὶ ὁδικοὶ σταθμοί, πλεῖστα ἔργα ψυχαγωγίας καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐτέρων ἔργων διαμορφώσεων, ἐξωραϊσμῶν καὶ ὑποδομῆς, ^{δὲς ἐναλίκως δαπάνης, δὲς πάλιν πάλιν, 856 τίθεται ἐκτέλεισιν} ^{συμμετρίαν}

Τὰ ἐκ τῶν ἔργων τούτων ἀποτελέσματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

- 1) Αὐξήσις ἀριθμοῦ τουριστῶν ἀπὸ 157.000 περίπου τοῦ ἔτους 1954 εἰς 400.000 τοῦ ἔτους 1960 καὶ ^{εἰς 450.000}
- 2) Αὐξήσις τουριστικοῦ συναλλάγματος ^{εἰς 450.000} ~~τοῦ ἔτους 1954 εἰς 400.000 τοῦ ἔτους 1960 καὶ~~ ^{εἰς 450.000} ~~1961 καὶ 1961~~ ^{εἰς 450.000} ~~1961 καὶ 1961~~ ^{εἰς 450.000}

Οἱ ἐλέγχοντες τὴν Κυβέρνησιν ^{ἐν ἀμφισβήτησιν} ταῦτα, προσπαθοῦν ~~ἀπὸ~~ νὰ μειώσουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἔργου μετὰ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν διατεθέντων διὰ τὸν τουρισμὸν κομμοεὶς ἔλαβον χώραν ὑπερβάσει καὶ ἀπασθαλίας.

Εἶναι ἀνάγκη ἐπομένως νὰ μάθῃ τό κοινὸν πῶς γίνεται ἡ διαχείρισις αὐτοῦ τοῦ δημοσίου χρήματος. Ἀφοῦ ἐγκριθῇ ἔν ἔργον ἀπὸ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου ἡ μελέτη του εἰς τὰς τεχνικάς ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐφ' ὅσον εὐκαιροῦν ἡ εἰς ἰδιώτας τεχνικοῦς.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιλογή τῶν τοιοῦτων τεχνικῶν ἔγινε μετὰ

γνώμονα τήν χρησιμοποίησιν ὧν τῶν κορυφαίων τεχνικῶν τῆς
Χώρας καί διὰ μικρότερα ἔργα τῶν ἐπιτυχόντων νέων ἀρχιτεκτό-
νων καί μηχανικῶν. Ὁ κ. Τσάτσος παρέδωσε κατάλογον τῶν ὀνο-
μάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ διάστημα τῆς
τελευταίας δετίας, ἀνετέθη ἡ μελέτη τουριστικῶν ἔργων.

Τὸ λεχθέν ὅτι τὰ ἔργα ἐγένοντο χωρὶς ὀριστικά μελέ-
τα εἶναι ἀπολύτως ψευδές. Πρῶταν ἐξεπονοῦντο αἱ ὀριστικαί
μελέται καί κατόπιν ἤρχιζεν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων. Τὸ γεγο-
νός ὅτι ὠρισμένα μεγάλα ἔργα ἀνεπύχθησαν βραδύτερον δὲν
μεταβάλλει τὸν κανόνα, διότι καί δι' αὐτὰ τὰ νέα τμήματα τοῦ ἔρ-
γου προηγήθησαν ὀριστικαί μελέται.

Κατόπιν ὁ κ. Τσάτσος ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὰς περὶ
ἐκτελέσεως τῶν ἔργων κατηγορίας. Ὅλα τὰ ἔργα ἐκτελοῦνται
κατόπιν δημοσίου διαγωνισμοῦ πλήν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων. Ἐπὶ
προγράμματος ἔργων ὕψους 856 ἐκατ. μόνον ἔργα 30 περίπου ἐκατ.
ἐγένοντο δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως. Ὁ τύπος τῶν δημοπρασιῶν
ὀρίζεται ἀπὸ παλίου κανόνα οἱ ὁποῖοι τηροῦνται ἀπαρεγκλί-
τως. Τὰ γραφέντα κατὰ τρόπον ἀνεύθυνον περὶ καταχρήσεων ἀπὸ
μέρους τῶν ἐργολάβων καί δὴ ἐξ ἀμελείας τῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι
ἀπολύτως ἀντίθετα πρός τὴν πραγματικότητα.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ κ. Τσάτσος ἀνέλυσε τὸ θέμα τῶν
ὑπερβάσεων. Ἐν πρώτοις ἐπέμενεν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς
ἐννοίας τῆς ὑπερβάσεως καί ὑποστήριξεν ὅτι ὑπερβάσις ὑπάρχει
μόνον ὅταν μεταξύ τοῦ ποσοῦ τοῦ προϋπολογισμοῦ καί τῆς τελικῆς
δαπάνης ὑπάρχει διαφορά, ἡ ὁποία δὲν δικαιολογεῖται ἀπὸ πρό-
σθετα ἔργα καί πρόσθετον ἐργασίαν. Ἐκάκιστον ἐκείνους οἱ
ὁποῖοι διὰ τὰ παρουσάσων ἐξωφρενικοῦς ἀριθμοὺς ὑπερβάσεων
ἐχρησιμοποίησαν ὡς ἀφετηρίαν ἀριθμοῦς μὴ ἐπείδομένου ἐπὶ τῶν
ὀριστικῶν μελετῶν, ἀλλὰ ἐνδεικτικῶς ἀναφερομένου εἰς τὰ
προγράμματα καί ἀφορῶντας μόνον εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀριθ-
μῶν τοῦ γενικοῦ προγραμματισμοῦ. Ὅταν βέβαια αὐτοῦ τοῦ
ἀριθμοῦ τοῦ συγκρίνει κανεῖ μετὰ τὴν τελικὴν δαπάνην, χωρὶς
μάλιστα νὰ ἀφαιρέσῃ καί τὰ δαπανηθέντα διὰ νέα ἔργα, εἶναι
εὐκόλουν νὰ φθάσῃ εἰς ἀστρονομικοῦς ἀριθμοὺς ὑπερβάσεων. Ἀλλὰ
πρόκειται περὶ δημοκοπικοῦ τεχνάσματος τὸ ὁποῖον δὲν ἀντέχει
εἰς τὴν κριτικὴν οἰουδήποτε τεχνικοῦ.

Βάσει αὐτῶν τῶν δεδομένων ὁ κ. Τσάτσος ἐδήλωσεν ὅτι αἱ ὑπερβάσεις εἰς τὰ τουριστικά ἔργα δὲν ὑπερβαίνουν τὸ 10% καὶ εἰς σπανίαν μόνον ἐξαιρέσεις φθάνουν τὸ 20%. Αἱ ὑπερβάσεις αὐταὶ ἐτόνισεν περαιτέρω πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς σύνηθες φαινόμενον εἰς ὅλα τὰ τεχνικά ἔργα. Δι' ἔργα δὲ τόσον λεπτά καὶ δυσχερῆ καὶ πρωτότυπα ὅπως τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα κατασκευάζει ὁ Τουρισμός αἱ ὑπερβάσεις πρέπει νὰ θεωρηθοῦν καὶ σχετικῶς μικραί.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὁ κ. Τσάτσος ἔκαμε εἰδικωτέραν ἀνάλυσιν ὑποτιθέμενων ἔργων τὰ ὁποῖα εἰδικώτερον ἐπεσημάνθησαν ἀπὸ τοὺς ~~κατασκευαστοὺς~~ ^{συμμετέχοντες} τῆς Κυβερνήσεως ὡς περιέχοντα μεγάλας ὑπερβάσεις.

Ὁ κ. Τσάτσος ἐν συνεχείᾳ ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἐμφανιζομένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου ἀνάπτυξις τοῦ ~~ἔργου~~ ^{ἔργου} διὰ προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων ~~πρωτον μὲν~~ ^{ἀποφασιστικῶς} παρουσιάζεται αὐτῇ ἡ ἀνάγκη πρέπει νὰ γίνεται καὶ θὰ ἀποτελεῖ σφαλμα ἢ παράλογον ἐμμονὴ εἰς περιωρισμένα σχέδια ὅταν ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἀνάπτυξις τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπιβάλλει τὴν διεύρυνσιν τῶν ~~ἀποφασιστικῶν~~ ^{ἐπιλογῶν} ἐτόνισεν ὅτι ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τῶν ἔργων δὲν εἶναι προῖόν ἑλλείψεως μελετῶν διότι μελέται ὑπάρχουν καὶ διὰ τὰ κατόπιν ἀποφασιζόμενα ἔργα, ἀλλὰ ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῶν τουριστικῶν ἔργων καὶ δὲν εἶναι εἰλικρινεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προσποιοῦνται ὅτι δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονται.

Ἐσχολήθη ἐπίσης ὁ κ. Τσάτσος μὲ τὸ θέμα τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων εἰς τὸν ὅποιον ἐπίσης ἀπεδόθησαν πολλὰ ἐκ τῶν δηθὲν γενομένων σφαλμάτων. Ὁ ρυθμὸς αὐτός πρέπει νὰ εἶναι ταχύς διότι ταχέως πλησιάζομεν εἰς τὴν αἰχμὴν τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν ~~Ἡρώπῃ~~ ^{Ἡρώπῃ} Εὐρώπῃ καὶ αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν θὰ ἀποτελεῖ πλῆγμα νὰ τὴν χάσωμεν.

Τερματίζων ὁ κ. Τσάτσος ἐτόνισεν ὅτι εἶναι φυσικόν ἢ ἀντιπολιτίτευσις νὰ θέλῃ νὰ πλῆξῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἓνα τομέα ὅπου ἡ ἐπιτυχία της τυγχάνει παλλαϊκῆς ἀναγνωρίσεως. Εἶναι λυπηρόν ὅμως ὅτι διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τοῦτο δὲν διστάζει νὰ σπιλώνῃ ὀλοκλήρους τάξεις ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι εἶναι τὰ κυριώτερα ὄργανα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Χώρας αὐ-

τὴν τὴν στιγμήν καὶ νὰ σπιλῶνῃ ἐπίσης ἕνα ὄργανισμόν ὁ
ὁποῖος μὲ ἐλάχιστα μέσα καὶ μὲ ἐπ' ἀνδρωσίν σχετικῶς πτωχὴν
ἀντεπεξῆλθεν εἰς τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπωμίσθη
κατὰ τρόπον ἐπιτυχῇ καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει δημόσιος ἔπαι-
νος. Βεβαίως εἰς μίαν τεραστίαν προσπάθειαν ἡμπορεῖ εἰς τὰς
λεπτομερείας νὰ ἐμφιλοχωρήσουν καὶ παραλείψει καὶ σφάλμα-
τα. Οὐδεὶς διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητον, ἀλλὰ. πῶς τις δικαιούται
νὰ διεκδικήσῃ κάποιαν σχετικὴν ἀντικειμενικότητα εἰς τὸν
ἀσκούμενον ἔλεγχον, τοῦλάχιστον ὅταν ἀσκεῖται ἀπὸ σοβαροῦς
ἀνθρώπου. ~~Ἀρκετὸν δὲν συμβαίνει ἀπὸ προσηλυτισμὸν.~~

Προσπα-
σὶν δὲν εὐρίσκω
ἐν σημείον με
τὴν ἐκτελέσει
τῆς ἐκτελέσει
μετ.

Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ δὲν πικραίνεται, εἶπεν ὁ κ.
Ισάκτος οὔτε ἐκπλήσσεται. Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὁποῖον ἐξε-
τελέσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ ὁποῖον νὰ μὴν ἐπλήρωσε μὲ πολὺ
χειροτέρα κατηγορία ὁ ἀναλαβὼν τὴν εὐθύνην τῆς ἐκτελέσεως
του. Τὰ ἔργα αὐτὰ ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον. Τὰς τότε ὅμως
ἐκτοξευθεῖσας κατηγορίας αἱ νεώτεροι γενεαὶ οὔτε τὰς γνω-
ρίζουν. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῇ καὶ μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς δετίας
εἰς τὸ ἔργον τοῦ τουρισμοῦ. Αἱ κατηγορίαι καὶ αἱ συκοφαν-
ταί καὶ αἱ μεψιμοιρίαι καποτε θὰ κοπάσουν ἀλλὰ τὸ συντε-
λεσθέν ἔργον θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετῇ
τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας καὶ νὰ τιμῇ τὸν πολιτισμὸν της.

1) Ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τουριστῶν ἐν 187.000 τοῖς τοῖς
ἐτος 1904 εἰς 400.000 τοῖς ἐτος 1909 καὶ 500.000
2) Ἀπὸ τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος τοῦ ἐκτελέσει
ἐν 1904 εἰς 1909 καὶ 1910.

Οἱ ἐλέγχοντες τὴν κυβέρνησιν δὲν ἀντιλαμβάνονται
προσπαθεῖν ἡμῶν νὰ μειώσουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτελέσει
ἔργου μὲ τὸν ισχυρισμὸν ὅτι κατὰ τὴν διαταγήν τοῦ
ἐκτελέσει διὰ τὸν τουρισμὸν κομμοῦσαν ἔλαβον ἡμῶν ὑπερβολὴν
καὶ ἀσυνταξίαν.

Εἶναι ἀνάγκη ἀκομένως νὰ μᾶς τὸ κοινὸν καὶ γίνεται ἡ
διαταγήν τοῦ ἐκτελέσει τοῦ δημοσίου χρήματος. Ἀπὸ τοῦ ἐκτελέσει
ἔργον ἀπὸ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τὴν ἡμέ-
ρησι ἀνατίθεται διὰ τοῦ ἐκτελέσει ὑποβληθῇ ἡ μελέτη τοῦ
ἐκτελέσει τεχνικῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τὴν ἐκτελέσει
ἐκτελέσει ἀπαιτήσεων.

Ἡ μελέτη τοῦ ἐκτελέσει τοῦ ἐκτελέσει τεχνικῶν ἀπαιτήσεων

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Ἐν δοχῇ δ' Ὑκουόγος κ. Τσάτσος υπεγράμμισε τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν πρώτη ἡ Κυβέρνησις Καραμανλῆ ἀπέδωκεν εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέφερε τὰ δαπανηθέντα ποσά καὶ τὸ ἐκτελεσθέντα ἔργα ἀπὸ τοῦ 1951 μέχρι τοῦ τέλους 1955 διὰ νὰ τὰ συγκρίνῃ μὲ τὰ ἔργα τῆς ἐπομένης δετίας.

Κατὰ τὴν περίοδον 1950-1955 ἐξετελέσθησαν τρία τουριστικά ξενοδογεῖα δυνάμει 143 κλινῶν, τέσσαρα περίπτερα καὶ διάφορα ἔργα ἐξωραΐσμου καὶ ὑποδομῆς ὡς καὶ ἀνασυγκροτήσεως προπολεμικῶν τινῶν ἔργων, δαπανηθέντων 82 περίπου ἑκατ. δραχ. Ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 ἐξετελέσθησαν 31 τουριστικά ξενοδογεῖα δυνάμει 1600 κλινῶν, 18 περίπτερα καὶ ὀδικοὶ σταθμοὶ καὶ μέγας ὄριθμός ἔργων ἐξωραΐσμου, διαμορφώσεων, ψυχαγωγίας καὶ ὑποδομῆς, εἶναι δὲ ὑπὸ ἐκτέλεισιν καὶ θὰ περατωθοῦν ἐντός τοῦ 1961 ἢ τὸ πολὺ τὸ 1962 τὰ ἀκόλουθα ἔργα: 33 ξενοδογεῖα δυνάμει 2.350 κλινῶν, 21 περίπτερα καὶ ὀδικοὶ σταθμοὶ, πλείστα ἔργα ψυχαγωγίας καὶ ἱκανὸς ὄριθμός ἐτέρων ἔργων διαμορφώσεων, ἐξωραϊσμῶν καὶ ὑποδομῆς, διὰ συνολικῆς δαπάνης, διὰ πάντα ταῦτα, 856 περίπου ἑκατομμυρίων.

Τὰ ἐκ τῶν ἔργων τοῦτων ὁποτελέσματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

- 1) Αὔξησις ὀριθμοῦ τουριστῶν ἀπὸ 157.000 περίπου τοῦ ἔτους 1954 εἰς 400.000 τοῦ ἔτους 1960 καὶ
- 2) Αὔξησις τουριστικοῦ συναλλάγματος ἐντός πενταετίας ἀπὸ 25 ἑκατομ. δολλάρια εἰς 51 ἑκατομμύρια.

Οἱ ἐλέγχοντες τὴν Κυβέρνησιν, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀμφισβητήσουν ταῦτα, προσπαθοῦν νὰ μειώσουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἔργου μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν διατεθέντων διὰ τὸν τουρισμὸν κονδυλίων ἔλαβον χώραν ὑπερβάσεις καὶ ἀτασθαλίαι.

Εἶναι ἀνάγκη ἐπομένως νὰ μῶθῃ τὸ κοινὸν πῶς γίνεται ἡ διαχείρισις αὐτοῦ τοῦ δημοσίου χρήματος. Ἀφοῦ ἐγκριθῇ ἔν ἔργον ἀπὸ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἀντίθεται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου ἡ μελέτη του εἰς τὰς τεχνικάς ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐφ' ὅσον εὐκαιροῦν ἢ εἰς ἰδιώτας τεχνικούς.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιλογή τῶν τοιοῦτων τεχνικῶν ἔγινε μὲ γνώμονα τὴν χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν κορυφαίων τεχνικῶν τῆς ἡρας καὶ διὰ μικρότερα ἔργα τῶν ἐπιτυχόντων νέων δοχ-τεκτόνων καὶ μηχανικῶν. Ὁ κ. Τσάτσος παρέδωκε κατάλογον 50 ἐξυπηρεσιακῶν ἀρχιτεκτόνων εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ διδῶν τῆς τελευταίας δετίας, ἀνετέθη ἡ μελέτη τουριστικῶν ἔργων.

Τὸ λεχθέν ὅτι τὰ ἔργα ἐγένοντο χωρὶς ὀριστικὰς μελέτας εἶναι ὀπολύτως ψευδές. Πρῶτον ἐξεκονοῦντο αἱ ἁριστικάς μελέτας

καί κατόπιν ἤρχιζεν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων. Τό γεγονός ὅτι ὠρισμένα μεγάλα ἔργα ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ ἐκτελέσει των δέν μεταβάλλει τόν κανόνα, διότι καί δι' αὐτά τά νέα τμήματα τοῦ ἔργου προηγήθη-
δριστικά μελέται.

Ἀτόπιν ὁ κ. Τσάτσος ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὰς περὶ ἐκτελέσεως τῶν ἔργων κατηγορίας. "Όλα τὰ ἔργα ἐκτελοῦνται κατόπιν δημοσίου διαγωνισμού πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων. Ἐπὶ προγράμματος ἔργων ὕψους 856 ἑκατ. μόνον ἔργα 30 περίπου ἑκατ. ἐγένοντο δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως. Ὁ τύπος τῶν δημοπρασιῶν ὀρίζεται ἀπὸ παγίους κανόνες οἱ ὅποιοι τηροῦνται ἀπαρεγκλίτως. Τὰ γραφέντα κατὰ τρόπον ἀνεύθυνον περὶ καταχρήσεων ἀπὸ μέρους τῶν ἐργολάβων καί δὴ ἐξ ἀμελείας τῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι ἀπολύτως ἀντίθετα πρὸς τὴν πραγματικότητα.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ κ. Τσάτσος ἀνέλυσε τὸ θέμα τῶν υπερβάσεων. Ἐν πρώτοις ἐπέμεινε εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐννοίας τῆς υπερβάσεως καί ὑπεστήριξεν ὅτι: υπερβάσις ὑπάρχει μόνον ὅταν μεταξὺ τοῦ ποσοῦ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ὀριστικῆς μελέτης καί τῆς τελικῆς δαπάνης ὑπάρχει διαφορά, ἡ ὁποία δέν δικαιολογεῖται ὑπὸ πρόσθετα ἔργα καί πρόσθετον ἐργασίαν.

Ἐκάκισεν ἐκείνους οἱ ὅποιοι διὰ νά παρουσιάσουν ἐξωφρενικούς ἀριθμούς υπερβάσεων ἐχρησιμοποίησαν ὡς ἀφετηρίαν ἀριθμούς μὴ ἐρειδομένους ἐπὶ τῶν ὀριστικῶν μελετῶν, ἀλλὰ ἐνδεικτικῶς ἀναφορμένους εἰς τὰ προγράμματα καί ἀφορώντας μόνον εἰς τὸν οχηματισμὸν τῶν ἀριθμῶν τοῦ ἐτησίου προγραμματισμοῦ διὰ τὸν τουρισμὸν. Ὅταν βέβαια αὐτοὺς τοὺς ἀριθμούς τοὺς συγκρίνη κανεῖς μέ τὴν τελικὴν δαπάνην, χωρὶς μάλιστα νά ἀφαιρέσῃ καί τὰ δαπανηθέντα διὰ νέα ἔργα, εἶναι εὐκόλον νά φθάσῃ εἰς ὑψηλά ποσοστά υπερβάσεων. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ δημοκοπικοῦ τεχνάσματος τὸ ὅποιον δέν ἀντέχει τὴν κριτικὴν οἰουδήποτε τεχνικοῦ.

Βάσει αὐτῶν τῶν δεδομένων ὁ κ. Τσάτσος ἐδήλωσεν ὅτι αἱ υπερβάσεις εἰς τὰ τουριστικά ἔργα δέν υπερβαίνουν τὸ 10% ἕως 15% μόνον δέ εἰς περιπτώσεις θεμελιώσεων καὶ ἄλλας μεμονωμένες (περὶ τὰς δέκα ἐπὶ διακοσίων ἔργων) ἐσημειώθησαν υπερβάσεις κυμαινόμεναι μεταξὺ τοῦ 20% ἕως 30% ἢ ἐλαφρῶς ὑπέρτεραι, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῆς στελεχώσεως τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν. Αἱ υπερβάσεις αὐταί, ἐτόνισε περαιτέρω, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς σύνηθες φαινόμενον εἰς ὅλα τὰ τεχνικά ἔργα.

Δι' ἔργα δέ τόσον λεπτὰ καί δυσχερῆ καί πρωτότυπα ὥπως τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα κατασκευάζει ὁ Τουρισμός αἱ υπερβάσεις αὐταί πρέπει νά θεωρηθοῦν καί σχετικῶς μικραί.

Ὁ κ. Τσάτσος ἐν συνεχείᾳ ἐτόνισεν ὅτι ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου ἀνάπτυξις αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν καὶ βελτιώσεων, ὅπου παρουσιάζεται αὐτῇ ἡ ἀνάγκη, πρέπει ἀδιστακτικῶς νὰ γίνεται καὶ θὰ ἀπετέλει σφάλμα ἢ παράλογος ἐμμονή εἰς περιωρισμένα σχέδια ὅταν ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἀνάπτυξις τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπιβάλλει τὴν διεύρυνσίν των. Ἐτόνισεν ἐπίσης ὅτι ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τῶν ἔργων δέν εἶναι προϊόν ἐλλείψεως μελετῶν διότι μελέται ὑπάρχουν καὶ διὰ τὰ κατόπιν ἀποφασιζόμενα ἔργα, ἀλλὰ ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῶν τουριστικῶν ἔργων καὶ δέν εἶναι εἰλικρινεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι προ-σποιοῦνται ὅτι δέν τὸ ἀντιλαμβάνονται.

Ἐχολήθη ἐπίσης ὁ κ. Τσάτσος μέ τὸ θέμα τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων εἰς τὸν ὅποιον ἐπίσης ἀπεδόθησαν πολλὰ ἐκ τῶν δε-θεν γενομένων σφαλμάτων. Ὁ ρυθμός αὐτός πρέπει νὰ εἶναι ταχύς διότι ταχέως πλησιάζομεν εἰς τὴν αἰχμὴν τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν θὰ ἀπετέλει πλῆγμα νὰ τὴν χάσωμεν.

Τερματίζων ὁ κ. Τσάτσος ἐτόνισεν ὅτι εἶναι φυσικόν ἡ ἀντιπο-λίτευσις νὰ θέλῃ νὰ πλήξῃ τὴν ὑβέρνησιν εἰς ἕνα τομέα ὅπου ἡ ἐπι-τυχία της τυγχάνει καλλιαικῆς ἀναγνωρίσεως. Εἶναι λυπηρόν ὅμως ὅτι διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τοῦτο δέν διστάζει νὰ σπιλῶν ὁλοκλήρους τάξεις ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι εἶναι τὰ κυριώτερα ὄργανα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Χώρας αὐτὴν τὴν στιγμήν καὶ νὰ σπιλῶν ἐπίσης ἕνα Ὅργανισμὸν ὁ ὁποῖος μέ ἐλάχιστα μέσα καὶ μέ ἐπ'ἀνδρῶσιν σχετικῶς πτωχὴν ἀντεπε-ξήλθεν εἰς τὸ τεράστιον ἔργον τὸ ὅποιον ἐπωρίσθη κατὰ τρόπον ἐπιτυ-χῇ καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει δημόσιος ἔπαινος. Βεβαίως εἰς μίαν τε-ραστίαν προσπάθειαν ἡμπορεῖ εἰς τὰς λεπτομερείας νὰ ἐμφιλοχωρήσουν καὶ παραλείψεις καὶ σφάλματα τὰ ὅποια ὅμως δέν ἀντέχουν εἰς σύγκρι-σιν μέ τὰ θετικὰ ἐπιτεύγματα. Οὐδεὶς διεκδικεῖ τὸ ἀλόγητον, ἀλλὰ πᾶς τις δικαιούται νὰ ἀξιῶσθῃ ὑπόλοιπον σχετικὴν ἀντικειμενικότητα εἰς τὸν σκοπούμενον ἔλεγχον, τοῦλάχιστον ὅταν ἀσχετῇ ἀπὸ σοβαροῦς ἀνθρώ-πους.

Ἄλλὰ καὶ δι' αὐτὸ δέν πικρύνεται, εἶπεν ὁ κ. Τσάτσος οὔτε ἐκ-πλησεται. Δέν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὅποιον ἐξετελέσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ ὅποιον νὰ μὴν ἐπλήρωσε μέ πολύ χειροτέρας κατηγορίας ὁ ἀναλαβὼν τὴν εὐθύνην τῆς ἐκτελέσεώς του. Τὰ ἔργα αὐτὰ ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον. Τὰς τότε ὅμως ἐκτοξευθείσας κατηγορίας αἱ νεώτεραι γενεαὶ οὔτε τὰς γνω-ρίζουν. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῇ καὶ μέ τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς βετίας εἰς τὸν τό-μειον τοῦ τουρισμοῦ. Αἱ κατηγορίαι καὶ αἱ συκοφαντίαι καὶ αἱ μεμφιμοι-ρίαι κάποτε θὰ κοπᾶσιν ἀλλὰ τὸ συντελεσθέν ἔργον θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας καὶ νὰ τιμᾷ τὸν πολιτισμὸν της.

Ἐν ἀρχῇ δ' Ὑπουργός κ. Τσάτσος ὑπεγράμμισε τὴν σημασίαν τὴν ὁποῖαν πρώτη ἡ Κυβέρνησις Καραμανλῆ ἀπέδωκεν εἰς τὸν τουριστικὸν τομέα καὶ πρὸς τοῦτο ἀνέφερε τὰ δαπανηθέντα ποσά καὶ τὸ ἐκτελεσθέντα ἔργα ἀπὸ τοῦ 1951 μέχρι τοῦ τέλους 1955 διὰ τὸ τὰ συγκρίνῃ μὲ τὰ ἔργα τῆς ἐπομένης βετίας.

Κατὰ τὴν περίοδον 1950-1955 ἐξετελέσθησαν τρία τουριστικά ξενοδοχεῖα συνάμειως 143 κλινῶν, τέσσαρα περὶ πτερα καὶ δύο φορα ἔργα ἐξωραϊσμοῦ καὶ ὑποδομῆς ὡς καὶ ἀνασυγκροτήσεως προπολεμικῶν τινῶν ἔργων, δαπανηθέντων 82 περίπου ἑκατ. δραχ. Ἀπὸ τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 ἐξετελέσθησαν 31 τουριστικά ξενοδοχεῖα συνάμειως 1600 κλινῶν, 18 περὶ πτερα καὶ ὀδικοὶ σταθμοὶ καὶ μέγας δριθμὸς ἔργων ἐξωραϊσμοῦ, διαμορφώσεων, ψυχαγωγίας καὶ ὑποδομῆς, εἶναι δὲ ὑπὸ ἐκτέλεσιν καὶ θὰ περατωθῶν ἐντὸς τοῦ 1961 ἢ τὸ πολὺ τὸ 1962 τὰ ἀκόλουθα ἔργα: 33 ξενοδοχεῖα συνάμειως 2.350 κλινῶν, 21 περὶ πτερα καὶ ὀδικοὶ σταθμοὶ, πλείστα ἔργα ψυχαγωγίας καὶ ἱκανὸς δριθμὸς ἐτέρων ἔργων διαμορφώσεων, ἐξωραϊσμῶν καὶ ὑποδομῆς, διὰ συνολικῆς δαπάνης, διὰ πάντα ταῦτα, 856 περίπου ἑκατομμύρια.

Τὰ ἐκ τῶν ἔργων ταῦτων ἀποτελέσματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

- 1) Αὔξησις δριθμοῦ τουριστῶν ἀπὸ 157.000 περίπου τοῦ ἔτους 1954 εἰς 400.000 τοῦ ἔτους 1960 καὶ
- 2) Αὔξησις τουριστικοῦ συναλλάγματος ἐντὸς πενταετίας ἀπὸ 25 ἑκατομ. δολλάρια εἰς 51 ἑκατομμύρια.

Οἱ ἐλέγχοντες τὴν Κυβέρνησιν, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀμφισβητήσουν ταῦτα, προσπαθοῦν νὰ μειώσουν τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἔργου μὲ τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν διατεθέντων διὰ τὸν τουρισμὸν κονδυλίων ἔλαβον χώραν ἀπερβάσεις καὶ ὁττασθάλισι.

Εἶναι ἀνάγκη ἐπομένως νὰ μῶθῃ τὸ κοινὸν πῶς γίνεται ἡ διαχείρισις αὐτοῦ τοῦ δημοσίου χρήματος. Ἀφοῦ ἐγκριθῇ ἔν ἔργον ἀπὸ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἀντίθεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου ἡ μελέτη του εἰς τὰς τεχνικὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐφ' ὅσον εὐκαιροῦν ἢ εἰς ἰδιώτας τεχνικούς.

Ἡ μέχρι τοῦδε ἐπιλογή τῶν τοιοῦτων τεχνικῶν ἔγινε μὲ γνῶμονα τὴν χρησιμοποίησιν ὅλων τῶν κορυφαίων τεχνικῶν τῆς Χώρας καὶ διὰ μικρότερα ἔργα τῶν ἐπιτυχόντων νέων δοχί-τεκτόνων καὶ μηχανικῶν. Ὁ κ. Τσάτσος παρέδωκε κατ'ἀλογον 50 ἐξυπηρεσιωμένων ἀρχιτεκτόνων εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ τὸ διδόντων τῆς τελευταίας βετίας, ἀνετέθη ἡ μελέτη τουριστικῶν ἔργων.

Τὸ λεχθέν ὅτι τὰ ἔργα ἐγένοντο χωρὶς ὀριστικὰς μελέτας εἶναι ὀπολύτως ψευδές. Πρῶτον ἐξεπονοῦντο οἱ ἀριστικαὶ μελέται

καί κατόπιν ἤρχιζεν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων. Τό γεγονός ὅτι ὤρισμένα μεγάλα ἔργα ἀνεπτόχθησαν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν δέν μεταβάλλει τόν κανόνα, διότι καί δι' αὐτά τά νέα τμήματα τοῦ ἔργου προηγήθη-
δριστικάί μελεταί.

Ἀτόπιν ὁ κ. Τσάτσος ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὰς περί ἐκτελέσεως τῶν ἔργων κατηγορίας. Ὅλα τά ἔργα ἐκτελοῦνται κατόπιν δημοσίου διαγωνισμοῦ πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων. Ἐπί προγράμματος ἔργων ὕψους 856 ἑκατ. μόνον ἔργα 30 περίπου ἑκατ. ἐγένοντο δι' ἅπ' εὐθείας ἀναθέσεως. Ὁ τύπος τῶν δημοπρασιῶν ὀρίζεται ἀπό παγίους κανόνες οἱ ὅποιοι τηροῦνται ἀπαρεγκλίτως. Τά γραφέντα κατὰ τρόπον ἀνεύθυνον περί καταχρήσεων ἀπό μέρους τῶν ἐργολάβων καί δὴ ἐξ ἀμελείας τῶν ὑπηρεσιῶν εἶναι ἀπολύτως ἀντίθετα πρὸς τήν πραγματικότητα.

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο ὁ κ. Τσάτσος ἀνέλυσε τό θέμα τῶν υπερβάσεων. Ἐν πρώτοις ἐπέμεινε εἰς τόν προσδιορισμόν τῆς ἐννοίας τῆς υπερβάσεως καί ὑπεστήριξε ὅτι ὑπέρβασις ὑπάρχει μόνον ὅταν μεταξύ τοῦ ποσοῦ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ὀριστικῆς μελέτης καί τῆς τελικῆς δαπάνης ὑπάρχει διαφορά, ἡ ὅποια δέν δικαιολογεῖται ἀπό πρόσθετα ἔργα καί πρόσθετον ἐργασίαν.

Ἐκάκισεν ἐκείνους οἱ ὅποιοι διὰ νά παρουσιάσουν ἐξωφρενικούς ἀριθμούς υπερβάσεων ἐχρησιμοποίησαν ὡς ἀφετηρίαν ἀριθμούς μὴ ἐρειδομένους ἐπὶ τῶν ὀριστικῶν μελετῶν, ἀλλὰ ἐνδεικτικῶς ἀναφερομένους εἰς τά προγράμματα καί ἀφορῶντας μόνον εἰς τόν σχηματισμόν τῶν ἀριθμῶν τοῦ ἐτησίου προγραμματισμοῦ διὰ τόν τουρισμόν. Ὅταν βέβαια αὐτούς τοὺς ἀριθμούς τοὺς συγκρίνη κανεῖς μέ τήν τελικὴν δαπάνην, χωρὶς μάλιστα νά ἀφαιρέσῃ καί τὰ δαπανηθέντα διὰ νέα ἔργα, εἶναι εὐκολον νά φθάσῃ εἰς ὑψηλά ποσοστά υπερβάσεων. Ἀλλὰ πρόκειται περί δημοκοπικοῦ τεχνάσματος τό ὅποιον δέν ἀντέχει τήν **κριτικὴν** οἰουδήποτε τεχνικοῦ.

Βάσει αὐτῶν τῶν δεδομένων ὁ κ. Τσάτσος ἐδήλωσεν ὅτι αἱ υπερβάσεις εἰς τά τουριστικά ἔργα δέν υπερβαίνουν τό 10% ἕως 15% μόνον δέ εἰς περιπτώσεις θεμελιώσεων καί ἑλλας μεμονωμένους (περί τὰς δέκα ἐπὶ διακοσίων ἔργων) ἐσημειώθησαν υπερβάσεις κυμαινόμεναι μεταξύ τοῦ 20% ἕως 30% ἢ ἐλαφρῶς ὑπέρτεραι, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τήν πρώτην περίοδον τῆς στελεχώσεως τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν. Αἱ υπερβάσεις αὗται, ἐτόνισε περαιτέρω, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς σύνηθες φαινόμενον εἰς ὅλα τά τεχνικά ἔργα.

Δι' ἔργα δέ τόσον λεπτά καί δυσχερῆ καί πρωτότυπα ὅπως τὰ ἔργα τὰ ὅποια κατασκευάζει ὁ Τουρισμός αἱ υπερβάσεις αὗται πρέπει νά θεωρηθοῦν καί σχετικῶς μικρά.

Ὁ κ. Τσάτσος ἐν συνεχείᾳ ἐτόνισεν ὅτι ἡ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου ἀνάπτυξις αὐτοῦ διὰ προσηκόντων καὶ βελτιώσεων, ὅπου παρουσιάζεται αὐτῇ ἡ ἀνάγκη, πρέπει ὀδιστάκτως νὰ γίνεται καὶ θὰ ἀποτελεῖ σφῶλμα ἡ παράλογος ἐμμονὴ εἰς περιωρισμένα σχέδια ὅταν ἐν τῷ μεταξύ ἡ ἀνάπτυξις τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπιβάλλει τὴν διεύρυνσίν των. Ἐτόνισεν ἐπίσης ὅτι ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις τῶν ἔργων δὲν εἶναι προῖόν ἐλλείψεως μελετῶν διότι μελετᾶται ὑπάρχουν καὶ διὰ τὰ κατόπιν ἀποφασισζόμενα ἔργα, ἀλλὰ ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν τῶν τουριστικῶν ἔργων καὶ δὲν εἶναι ἐλικοκρινεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι προ-
σποιοῦνται ὅτι δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονται.

Ἐχορήγη ἐπίσης ὁ κ. Τσάτσος μὲ τὸ θέμα τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων εἰς τὸν ὅποιον ἐπίσης ἀπεδόθησαν πολλὰ ἐκ τῶν δῆθεν γενομένων σφαλμάτων. Ὁ ρυθμὸς αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ταχὺς διότι ταχέως πλησιάζομεν εἰς τὴν αἵχμην τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν θὰ ἀπαιτεῖται πληγμα νὰ τὴν χῶμεν.

Τερματίζων ὁ κ. Τσάτσος ἐτόνισεν ὅτι εἶναι φυσικὸν ἡ ἀντιπολίτευσις νὰ θέλῃ νὰ πληῇ τὴν ὑβέρνησιν εἰς ἓνα τομέα ὅπου ἡ ἐπιτυχία τῆς τυγχάνει παλλαϊκῆς ἀναγνωρίσεως. Εἶναι λυπηρὸν ὅμως ὅτι διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ τοῦτο δὲν διστάζει νὰ σπιλῶν ὁλοκλήρους τάξεις ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι εἶναι τὰ κυριώτερα ὄργανα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Χώρας αὐτὴν τὴν στιγμήν καὶ νὰ σπιλῶν ἐπίσης ἓνα Ὅργανισμὸν ὁ ὅποιος μὲ ἐλάχιστα μέσα καὶ μὲ ἐπὶ ἀνδρῶν οὐσιαστικῶς πτωχὴν ἀντεπεξῆλθεν εἰς τὸ τεράστιον ἔργον τοῦ ὁποῖον ἐκωμίσθη κατὰ τὸν ὅποιον ἐπιτυχῇ καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει δημόσιος ἔπαινος. Βεβαίως εἰς μίαν τεραστίαν προσπάθειαν ἡμπορεῖ εἰς τὰς λεπτομερεῖας νὰ ἐμφιλοχωρήσουν καὶ παραλείψαι καὶ σφάλματα τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἀντέχουν εἰς σύγκρισιν μὲ τὰ θετικὰ ἐπιτεύγματα. Οὐδεὶς διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητον, ἀλλὰ πᾶς τις δικαιούται νὰ ἀξιῶσθαι κάποιαν σχετικὴν ἀντικειμενικότητα εἰς τὸν δοκούμενον ἔλεγχον, τοῦλάχιστον ὅταν ἀσκεῖται ἀπὸ σοβαροῦς ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ δὲν κινεῖται, εἶπεν ὁ κ. Τσάτσος οὔτε ἐκπλήσεται. Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὅποιον ἐξετελέσθη ἐν Ἑλλάδι καὶ τὸ ὅποιον νὰ μὴν ἐπλήρωσε μὲ πολὺ χειροτέρας κατηγορίας ὁ ἀναλαβὼν τὴν εὐθύνην τῆς ἐκτελέσεώς του. Τὰ ἔργα αὐτὰ ὑπάρχουν ἀκόμη σήμερον. Τὰς τότε ὅμως ἐκτοξευθεῖσας κατηγορίας αἱ νεώτεροι γενεαὶ οὔτε τὰς γνωρίζουν. Τὸ ἴδιον θὰ συμβῇ καὶ μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς βετίας εἰς τὸν τόμῳ τοῦ τουρισμοῦ. Αἱ κατηγορίαι καὶ αἱ συκοφαντίαι καὶ αἱ μεμφίμοι-
ραι κάποτε θὰ κοπᾶσιν ἀλλὰ τὸ συντελεσθὲν ἔργον θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας καὶ νὰ τιμᾷ τὸν πολιτισμὸν της.

Τά κατ'έτος διά τῶν κρατικῶν πιστώσεων κατασκευασθέν.

ριστικά ξενοδοχεῖα εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἔτος	1953	μονάδες	2	κλίναι	71
"	1954	"	1	"	41
"	1955	"	3	"	44
"	1956	"	3	"	139
"	1957	"	3	"	114
"	1958	"	3	"	168
"	1959	"	4	"	207
"	1960	"	14	"	785
"	1961	"	11	"	732

θέλουσι δὲ ἀποπερατωθῇ κατὰ τὸ ἔτος 1962 καὶ ἀρχῆς 1963 ἥδη κατασκευαζόμενα 24 ἀκόμη ξενοδοχεῖα μὲ 1.709 κλίνας.

Διὰ τῶν χορηγηθέντων δανείων ἐξ ἐπενδύσεων κατεσκευάσθησαν τέσσαρα ξενοδοχεῖα καὶ τρία συγκροτήματα οἰκίσκων συνολικῆς δυνάμεως 1.011 κλινῶν.

...

Χάρης εἰς τὰς ἐπενδύσεις αὐτάς καὶ διὰ τῆς παραλλήλου υποβοηθήσεως τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας αἱ ξενοδοχειακὰ κλίναι τῆς Χώρας τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ἀπὸ 19.000 ποῦ ἦσαν τὸ ἔτος 1954 ἠύξηθησαν εἰς 30.500 μέχρι σήμερον καὶ θὰ ὑπερβοῦν τὰς 34.000 εὐθὺς ὡς ἀποπερατωθοῦν τὰ ἥδη ἀνεγειρόμενα ξενοδοχεῖα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν τῆς Χώρας ἀπὸ 157.000 τοῦ ἔτους 1954 ἔφθασε τὰς 494.000 τὸ 1961 καὶ προβλέπεται νὰ προσεγγίσῃ καὶ ἴσως ὑπερβῇ τὰς 650.000 κατὰ τὸ τρέχον ἔτος.

Παραλλήλως τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα ἀπὸ 25.324.000 δολλάρια τοῦ 1954, ἔφθασε τὰ 68.130.000 δολλάρια τὸ ἔτος 1961, θὰ ὑπερβῇ δὲ ἀσφαλῶς τὰ 90.000.000 δολλάρια τὸ τρέχον ἔτος.

Ἐάν συνεχισθῇ ἐπ'ὀλίγα ἔτη ἡ αὐτὴ προσπάθεια πολὺ συντόμως ὁ τουρισμὸς θὰ καταστῇ ἡ σημαντικωτέρα διὰ τὴν χώραν πηγὴ συναλλαγμάτων πόρων.

Ἀλλὰ καὶ ἂν παραλείψωμεν τὸ κριτήριον τοῦτο τῆς γενικωτέρας ὠφελείας τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς Χώρας καὶ ἐξετάσωμεν τὰς ἐπενδύσεις ταύτας ὑπὸ τὸ στενὸν πρίσμα τῶν προσόδων τοῦ δημοσίου

10.500
3.500
14.000

68

1709

Ἐπιθαλάσσια Ξενοδοχεῖα

Πόρου	75
Υδρας I	15
" II	40
Σπετσών	100
Σκύρου	38
Ιτέας	28
Ναυπλίου	79
Ἀκροναυπλίας	98
Μπουρτζίου	22
Πατρῶν	100
Πύλου	30
Καλαμών	45
Βόλου	84
Σκιάθου	50
Πάργας	25
Ἡγουμενίτσας	72
Οὐρανοπόλεως	44
Παληουρίου	144
Θάσου	42
Μακρυάμμου Θάσου	60
Σαμοθράκης	15
Χανίων	70
Ρεθύμνου	30
Ἡρακλείου	100
Ζακύνθου	41
Ἀργοστολίου	44
Κερκύρας	100
Ἀνδρου	44
Πάρου	40
Σύρου	47
Μυκόνου I	44
" II	93
Σίφνου	30
Μυτιλήνης	40
Χίου	50

Σάμου	46
Κῷ	56
Ἥλιος Ρόδου	85

Ὠρεῖνά Ξενοδοχεῖα

Πάρνηθος ΑΑ	228
Πάρνηθος Β	332
Καρπενησίου	30
Κάστανιας Κορινθ.	12
Βυτίνης	25
Ἀνδριτσαίνης	30
Τσαγκαράδας	41
Πορταριάς	70
Πηλίου (Χάνια)	35

Λοιπὰ

Μονῆς Ὁσίου Λουκά	9
Υπάτης	78
Δελφῶν	46
" ἐπέκτασις	36
Ἐπιδαύρου	48
Ὀλυμπίας I	84
" II	70
Σπάρτης	42
Λαρίσης	60
Καλαμπάκας	44
Ἄρτης	40
Ἰωαννίνων	100
Καστοριάς	49
Φλωρίνης	42
Ἐδέσσης	40
Ξερρῶν	57
Δράμας	45
Κομοτινῆς	40

ΕΡΓΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣΕκτελεσθέντα

Περίπτερον Ἀκροπόλεως	1.934.-
Βρεφική Στέγη Ἀθηνῶν	1.000.-
Ἡλεκτροφωτισμός Π.Φαλήρου	1.550.-
Πάρκον Κεφαλαρίου Κηφισοῦ	2.000.-
Μικρά ἔργα εἰς Ἀρχ.Χώρους	10.071.-
	16.565

ὑπό ἔκτελεσιν

Γιόλφ Γλυφάδας	14.000.-
Κέντρον Φιλοπάππου	4.000.-
Ἔργα Λυκαβηττοῦ	20.000.-
Ταβέρνες Πλάκας	2.000.-
Ἡλεκτροφωτισμός Ἀρχ.Χώρων	3.000.-
	43.000

ΕΡΓΑ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣΕκτελεσθέντα

Ξενοδοχεῖον Πάρνηθος	ΑΑ	228	65.304.-
" " Ὑδρας	B	40	4.000.-
" " Σουλίου (δάνειον)	A	87	7.500.-
Ἀκτὴ Βουλιαγμένης			12.214.-
Ἀνατολικόν Ἑστιάτοριον Βουλιαγμένης			2.535.-
Δυτικόν " "			3.985.-
Ὑδρευσις Βουλιαγμένης			3.000.-
Ἔργα ὑποδομῆς Πάρνηθος			8.330.-
Μικρά ἔργα φυγαγωγίας (Πόρου, Σπετσῶν, Ὑδρας κ.λ.π.)			880.-
Μικρά ἔργα ὑποδομῆς			3.420.-
Μικρά ἔργα εἰς Ἀρχ.Χώρους			1.016.-
Ὁδοὶ Νομοῦ Ἀττικῆς			4.372.-
			116.556

ὑπό ἔκτελεσιν

Ξενοδοχεῖον Πάρνηθος (ἕως Σανατόριον)	ΒΓ	332	19.000.-
" " Πόρου	B	75	8.000.-
" " Σπετσῶν	A	100	8.000.-
Ἔργα ὑποδομῆς Βουλιαγμένης			1.500.-
Ἀποχαιρῶν Βουλιῶν (ἡ κ.λ.π.)			31.266.-
Διαμόρφωσις καὶ ἀναβάσεις Σουλίου			1.000.-
			90.766

3

ΕΙΣΕΛΘΟΝΤΕΣ ΠΕΡΙΓΗΓΗΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Έτη	Σύνολον είσελθόντων	Αύξεις ἐπὶ τοῖς ἑκατόν	Εἰσπραχθέν συν/μα εἰς δολάρια	Αύξεις ἐπὶ τοῖς ἑκατόν
1950	33.333	-	4.734.311	-
1951	<u>40.118</u>	20,35	<u>5.933.311</u>	25,32
1952	68.189	69,96	<u>8 9.585.244</u>	61,55
1953	94.408	38,45	<u>17 22.725.169</u>	37,08
1954	157.618	66,90	<u>19 25.324.338</u>	11,43
1955	<u>208.286</u>	32,2	<u>23 29.123.182</u>	15,00
1956	218.301	4,8	<u>27 31.213.782</u>	7,17
1957	261.738	19,8	<u>32 41.474.000</u>	32,86
1958	276.534	5,6	<u>36 36.195.000</u>	12,73
1959	339.802	22,8	<u>41 41.667.000</u>	15,11
1960	394.269	16,04	<u>51 51.406.000</u>	23,37
1961	<u>494.191</u>	25,34	<u>60 68.130.000</u>	32,53

4

ταμείου θα εύρωμεν ταύτας ἐκτάκτως συμφερούσας. Διότι ἔναντι συνολι-
 κοῦ ποσοῦ 1.000.000.000 ἐπενδυσθέντων κεφαλαίων διὰ τουριστικά ἔργα
 κατὰ τὴν ἔξαετίαν 1956 - 1961 εἴχομεν σύνολον συναλλαγματικῶν εἰς-
 πράξεων κατὰ τὴν αὐτὴν ἔξαετίαν ἐκ 266.956.000 δολλαρίων, δηλαδή
 8.008.673.000 δραχμῶν. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ποσοστὸν 20% περίπου
 ἦτοι δραχμαὶ 1.500.000.000 καὶ πλέον εἰσῆλθεν εἰς τὸ δημόσιον τα-
μεῖον ὑπὸ μορφὴν φόρων, δικαιωμάτων, ἐνοικίων κλπ.

19. Ἄλλ' ἡ ὠφέλεια τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας ἐκ τῆς ἀναπτύ-
 ξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως εἶναι ἔτι μεγαλυτέρα "αν λάβωμεν
 ὑπ' ὄψει ὅτι κινητοποιοῦνται πλεῖστα ὅσα ἐπαγγέλματα καὶ ἀξιάζει εἰς
 σημαντικὸν βαθμὸν ἡ ἀπασχόλησις.

1961	370.000.000
1962	242.142.000 (ἐπένδυση ἀνταποδιδόντων)

Ὁ δὲ τῶν ὡς ἔω κινήσεων ἀποσκοποῦσαν τουριστικῆς ξενοδοχίας,
 περίπου καὶ ὅμοιοι ἀνὰ τὸν ἐκτεταμένον ἔργον ψυχολογίας, ἐξω-
 ρισμοῦ καὶ ὅν γένει ἀποδοχῆς, ποσὸν ἐρχ. 56.000.000 εἰσέλθ. δὲ μορ-
 φῇ δανείων εἰς ἰδιώτας διὰ τὴν ἀνάγκην ξενοδοχίας.

Τὰ μὲν τοῦ ΟΣΟΑ καὶ τοῦ Ταμ. τοῦ Παρακαταθήκων καὶ δανείων χο-
 ρηγήθεντα ἀπὸ τοῦ 1958 μέχρι σήμερον δάνεια εἰς ἰδιώτας πρὸς ἀνέγερ-
 σιν καὶ βελτιωσιν ξενοδοχείων, ἐγκυκλοπαιδικῶν ἀνδρῶνται, εἰς τὸ πο-
 σὸν τῶν δραχμῶν 498.000.000, ἡ δὲ ἐκ τῶν συμμετοχῶν τῶν δανεισθέν-
 των ἰδιωτῶν ἐπιχειρηματικῶν ὑπολογίζεται, εἰς 680.000.000. ἐρχ.

Τὰ ἀποτεταμένοντα μέχρι τοῦτε κεφάλαια νομισμῶν προσέμων δημο-
 σίου δικαίου ἀνῆλθον εἰς 434.000.000 (ἐκ δὲ ἔχουσιν ἀνταποδῆ 323.000.000
 τὰ διατεταθέντα δὲ κατὰ τῶν ἀναδόχων τῶν συμπόρων τῶν μεγάλων του-
 ριστικῶν ἔργων Βουλιαγμένης, Λαγονησίου, Κολλίνης, Βαρβίλλης καὶ Βού-
 λας εἰς δραχμὰς 300 τοῦλάχιστον ἀποτομῆρια.

Ἦτοι σύνολον ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων περιλαμβανομένων εἰς τὸ
 κυβερνητικὸν πρόγραμμα ἐκ δραχμῶν 1.922.000.000 περίπου.

11 17.136
 56690
 11 07446

1.922.000.000

900
320
44
41
1305

Διετέθησαν εκ του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων αι ακόλου-
θοι πιστώσεις δι' έργα τουριστικής αναπτύξεως:

Έτος 1951	δρχ.	23.570.000
" 1952	"	14.463.000
" 1953	"	6.963.000
" 1954	"	13.528.000
" 1955	"	24.070.000
" 1956	"	27.500.000
" 1957	"	45.076.000
" 1958	"	192.944.000
" 1959	"	215.097.000
" 1960	"	233.377.000
" 1961	"	270.000.000
" 1962	"	242.142.000

Σύνολο = 1167.686.
-(δάνεια)

Δ,ά των ως άνω πιστώσεων κατασκευάσθησαν τουριστικά ξενοδοχεία,
περίπτερα και οδικοί σταθμοί και εξετελέσθησαν έργα ψυχαγωγίας, εξω-
ραϊσμού και εν γένει υποδομής. Ποσόν δρχ. 56.690.000 διετέθη υπό μορ-
φήν δανείων εις ιδιώτας διά τήν ανέγερσιν ξενοδοχείων.

Τά μέσω του ΟΧΟΑ και του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων χο-
ρηγήθεντα από του 1955 μέχρι σήμερον δάνεια εις ιδιώτας προς ανέγερ-
σιν και βελτίωσιν ξενοδοχείων, των εγκαταστάσεων ανέρχοντα, εις τό πο-
σό των δραχμών 498.000.000, ή δε εξ ιδίων συμμετοχή των δανεισθέν-
των ιδιωτών επιχειρηματιών υπολογίζεται, εις 690.000.000. δρχ.

Τά αποδεδειγμένα μέχρι τουδε κεφάλαια νομικών προσώπων δημο-
σίου δικαίου ανήλθον εις 434.000.000 (εξ των έχουν αναληφθή 323.000.000
τά διατεθησόμενα δε παρά των αναδόχων των συμβάσεων των μεγάλων του-
ριστικών έργων Βουλιαγμένης, Αιγαονησίου, Καλλήνης, Βαρκίτζης και Βού-
λας εις δραχμάς 300 τουλάχιστον εκατομμύρια.

Έτσι σύνολον ιδιωτικών επενδύσεων περιλαμβανομένων εις τό
κυβερνητικόν πρόγραμμα εκ δραχμών 1.922.000.000 περίπου.-

1167.136
56690
1107,446

1.922.000.000

./.

ΕΞΟΔΟΣ	Αριθ. Κλινών	Στος αποπερατώσεως
Πάρνηθος (καί αγοραί χώρων	ΑΑ 228	1961
Πάρνηθος (τέως Σανατόριον)	ΒΓ 332	1962 υπό εκτέλεσιν
Πόρου	Β 75	1962 " "
~~Υόρας I~~	~~Β 15~~	~~1955~~
Υόρας II	Β 40	1961
Σπετοών	Α 100	1962 υπό εκτέλεσιν
Μονής Οσίου Λουκά (ξενών)	Γ 9	1955
Εκύρου	Β 38	1959
Υπάτης	ΑΑ 78	1960
Δελφών	Α 27	1953
} Αρχαῖον κτήριον	Α 19	1956
} "Οραφος	Α 36	1962 υπό εκτέλεσιν
} Βπέκτασις	Β 20	1961
Ιτέας	Β 30	1960
Καρπενησίου	Γ 12	1960
Καστανιάς Κορινθίας	Α 41	1954
Ναυπλίου	Α 38	1958
} Α. Πτέρυξ	Β 98	1961
} Β. " "	Α 22	1956
Ακροναυκλίας	Γ 48	1960
Μπουρτζίου	Β 25	1962 υπό εκτέλεσιν
Επιδάφρου (ξενών)	Α 100	1962 " μελέτην
Βυτίνης (Μοτέλ)	Α 31	Προπολεμικῶς
Πατρῶν	Α 53	1959
} Κτήριον ΣΠΑΠ	Β 70	1962 υπό εκτέλεσιν
} Πτέρυξ Ε.Ο.Τ.	Β 30	1957
Ολυμπία I	Β 30	1961
Ολυμπίας II	Β 45	1962 υπό εκτέλεσιν
Πύλου	Α 42	1960
Ανδριτσαίνης	Β 41	1959
Καλαμών (μοτέλ)	Β 84	1961
Επάρτης	Β 70	1962 υπό εκτέλεσιν
Τσαγκαράδας	Β 50	1962 " "
Βόλου	Γ 35	1961
Πορταριάς	Α 60	1960
Σκιάθου	Α 44	1960
Πηλίου (ξενών εἰς Χάνια)	Γ 20	1955
Δαρίσης (μοτέλ)		
Καλαμπάκας (μοτέλ)		
Μονής Μετεώρου (ξενών)		

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΑριθ. κλινώνΈτος αποπερατώσεως

* Άρτης	B 40	1960
Πάργας (συμμετοχή)	B 25	1962 υπό εκτέλεσιν
* Ήγουμενίτσας (μοτέλ)	A 72	1961
* Ιωαννίνων	A 100	1960
Καστοριτσάς	A 49	1956
Φλωρίνης	B 42	1960
* Βδέσσης	B 40	1962 υπό εκτέλεσιν
Ούρανοπούλεως (μοτέλ)	B 44	1961
Παληουριού (μοτέλ)	B 144	1962 υπό εκτέλεσιν
Σερρών	B 57	1962 "
Δράμας	B 45	1962 "
Θάσου	B 42	1958
Μακρυάμμου Θάσου (μοτέλ)	B 60	1962 υπό εκτέλεσιν
Κομοτινής	B 40	1962 "
~~Σαμοθράκης~~	~~Γ 15~~	~~1956~~
Χανίων	B 70	1962 υπό εκτέλεσιν
Ρεθύμνου	B 36	1962 "
* Ηρακλείου	BΓ 100	1963
Ζακύνθου	B 41	1958
* Αργοστολίου	B 44	1957
Κερκύρας (Κανόνι)	B 100	1960
* Ανδρου	B 44	1959
Πάρου	B 40	1957
Σύρου	B 47	1958
~~Μυκόνου I~~	~~A 44~~	~~1953~~
Μυκόνου II	B 93	1960
Σίφνου	Γ 30	1962 υπό εκτέλεσιν
Μυτιλήνης	A 40	1963 υπό μελέτην
Χίου	B 50	1960
Σάμου	B 46	1960
ΚΩ	B 56	1961
* Ήλιος Ρόδου	B 85	1962 υπό εκτέλεσιν

<u>ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΚΑΙ ΟΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ</u>	<u>Αριθμ. κλινών</u>	<u>Έτος αποπερατώσεως</u>
Πάρνηθος (παλαιόν)	Γ 33	Παλαιόν
Αζμνης Μαραθώνος		" 1962 υπό μελέτην
Σούνζου		" 1982
Μεθάνων		" 1960
Δαφνίου		" 1962
Αγ. Δημητρίου Ακροπόλεως		1959
Λεβαδεύας		1962 υπό εκτέλεσιν
Έρετρίας		1960
Αιόηφου		1953
Εθρίπου		1961
Κασταλλας Δελφών		1959
Αγ. Δουκῆ Δελφών		1960
Μόρνου (οδικός Σταθμός)	B 6	1960
Μεσολογγίου (οδικός Σταθμός)	B 12	1960
Αχελώου (οδικός Σταθμός)	B 6	1960
Αντιρρίου		1961
Παναγίας Προυσσού		1961
Ηραίου Λουτρακίου		1962 υπό εκτέλεσιν
Αρχαίας Κορίνθου	Γ 7	1953
Συλοκάστρου (παλαιόν)	Γ 6	1953
Μυκηνών	Γ 8	1953
Τίρυνθος		1951
Επιδαύρου	Γ 11	1953
Τριπόλεως ("Αλσος Αγ. Γεωργίου)		1962 υπό εκτέλεσιν
" (Πάρκου πόλεως)		1962 " "
Αίγλου (έστιατόριον)		1960
Έρυμάνθου		1962 υπό μελέτην
Μυστρά		1961
Σκοπέλου	Γ 8	1962 υπό εκτέλεσιν
Ήγουμεντίτης (Μεθορ. Σταθμός)		1960
Δωδώνης		1962 υπό εκτέλεσιν
Νίκης (Μεθορ. Σταθμός)		1959
Πλαταμῶνος ('Οδικός Σταθμός)	B 8	1961
Πέλλης		1962 υπό εκτέλεσιν
Σταγειρων		1962 " "
Σέιχ - Σοϋ		1962 " "
Βόζωνων (Μεθορ. Σταθμός)		1956

ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΚΑΙ ΟΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙἈριθ. ΚλινῶνἜτος ἀποπερατώσεως

Σερρών		1959
Πρώτης		1962 ὑπὸ μελέτην
Ὁμιλοῦ Χανίων		1962 "
Ἀρκαδίου		1960 ὑπὸ μελέτην
Κνωσοῦ (παλαιὸν ἀνακαινισθέν)		1951
Φαιστοῦ (παλαιὸν ἀνακαινισθέν)	Γ' 10	1954
Δικταίου Ἀντροῦ		1962 ὑπὸ μελέτην
Κανονίου Κερκύρας		1958
Παλιοκαστρίτισης	Γ' 13	1962
Δήλου (παλαιὸν ἀνακαινισθέν)	Γ' 9	1954

ΕΡΓΑ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Λουτρά Ἐγκαταστ. Πόρου (ἔργον Τ.Ε.Τ.)		1957
Λαϊκὴ Ἀκτὴ Βουλιαγμένης		1960
Ἀνατολ. Ἐστιατόριον Βουλιαγμένης		1960
Δυτικὸν " "		1960
Γκόλφ Γλυφάδας		1962 ὑπὸ ἐκτέλεσιν
Τουριστικὸν Κέντρον Φιλοπάππου		1962 "
Ἔργα ἀναψυχῆς Λυκαβηττοῦ		1962 "
Λουτρικαὶ ἔγκαταστ. Ὑδρας		1962 ὑπὸ μελέτην
" " Ναυπάκτου		1962 "
" " Λουτρακίου		1961
Κολυμβητικὴ δεξαμενὴ Ναυπλίου		1960
Λουτρικαὶ ἔγκατ. Ἀρβανιτιᾶς		1962 ὑπὸ μελέτην
" " Πατρῶν		1962 ὑπὸ ἐκτέλεσιν
" " Καλαμῶν		1962 "
" " Νέων Παγασῶν Βόλου		1962 ὑπὸ μελέτην
Ἀκτὴ Θερμαϊκοῦ		1960
Λουτρικαὶ ἔγκαταστ. Καβάλας (Μπάτη)		1962 ὑπὸ ἐκτέλεσιν
" " Ἡρακλείου		1962 ὑπὸ ἐκτέλεσιν

ΕΡΓΑ ΑΝΑΓΥΧΗΣ

"Ετος αποπερατώσεως

Λουτρώματα Ξηρ/σεις Μεγάλης "Αμμου Μυκόνου	1954
" " "Οργου Μυκόνου	1962
" " "Θήρας	1962 υπό μελέτην
" " "Πάρου	1962 "
" " "Χίου	1962 υπό μελέτην
" " "Χίου	1960
" " "Χίου	1962 υπό μελέτην
" " "Χίου	1962 "
" " "Χίου	1960
" " "Χίου	1962 υπό μελέτην
" " "Χίου	1962 "
" " "Χίου	1960
" " "Χίου	1962 υπό μελέτην
<u>ΕΡΓΑ ΤΠΟΛΟΜΗΣ</u>	
<u>α) Είς Τουριστικούς τόπους:</u>	
Υδρευσεις Βουλιαγμένης	1959
Ηλεκτροφωτισμός παραλίας Π. Φαλήρου	1959
Διαμόρφωσης ΐλους Βούλας	1959
" " παραλίας Αίλωνης	1959
Αξιοποίησης Βουλιαγμένης (καί αγορά χώρων)	1961
Πάρκον Κεφαλαρίου Κηφισιζς	1959
Υδροθεραπευτήριο Νεζάνων	1952
Υδρευσεις Σκύρου	1959
Υδροθεραπευτήριο "Υπάτης	1962 υπό μελέτην
Πάρκον "Υπάτης	1962 "1961"
Υδρευσεις καί αποχέτευσεις "Υπάτης	1960
Παραλία Καμμένων Βούλων (άπαλοτρίωσις)	1960
Κρηπιδώματα Λουτρακίου	1952
Κρηπιδώματα Μπουρτζίου	1952
Ασφαλτόστρωσις παραλιακών χώρων Ναυπλίου	1961 υπό έκτέλεσιν
Λιμενικά "Επιδάφου	1955
Λιμενικά καί ύφαλαπλαξ "Ηγουμενίτσης	1960
Ηλεκτ/σμός Σηπλάου Περάματος "Ιωαννίνων	1959
Διαμόρφωσης χώρου Στρατώνων "Ιωαννίνων	1962 υπό μελέτην
Εξοπλισμός άρχαίου χώρου "Ολυμπίας	1960
Εξοπλισμός άρχαίου "Ολυμπίας	1960
Εξοπλισμός Σκακτερίας	1960
Διαμόρφωσις προαλίου καί μνημείων "Αρτας	1961 υπό έκτέλεσιν
Εξοπλισμός Ευαντινών μνημείων Θεσ/νίκης	1962 "
Διαμόρφωσις προαλίου Σαρδν	1960

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ"Ετος αποπερατώσεως

Χώρος σταθμεύσεως τροχοφό-	
ρων θερμαϊκού	1962
Διαμόρφωσις περιοχής Λιμένος Θάσου	1959
Ήλεκτρ/σμός παραλίας Άλεξανδρουπόλεως	1959
Προστασία Ποντικονησίου	1962 υπό εκτέλεσιν
Λιμενικά Κερκίρας	1960
Διαμόρφωσις Γαρίτσης Κερκίρας	1962 υπό μελέτην
Διαμόρφωσις Άνω Πατείας Κερκίρας	1962 " "
Ναύδετα Θήρας	1958
Πακόστρωσις παραλίας Μυκόνου	1961 υπό μελέτην
<u>β) Είς ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους</u>	
Έξωραϊσμός αρχαιολ. χώρου Δαφνίου	1958
Θέατρον Ήρώδου Άττικού	1958
Περίφραξις και πεζόδρομοι Πνυκός	1959
Πεζοδρόμια όδοϋ Άγ. Διονυσίου Άθηνών	1959
Κτήμα Παρθένη Άκροπόλεως (άπαλλοτρίωσις)	1959
Διαμόρφωσις χώρου Όλυμπίου	1959
Άποδυτήρια θεάτρου Ήρώδου Άττικού	1959
Ήλεκ/σμός αρχαιολ. χώρων Άθηνών	1962 υπό εκτέλεσιν
Διαμόρφωσις και αναδόσισις χώρου Σουνίου	1962 " "
Έξωραϊστικά Μονής Όσίου Λουκά	1959
Έξωραϊστικά Δελφών	1960
Μουσείον Δελφών (παλαιά και νέα έργα)	1960
Δελφικόν Πνευματικόν Κέντρον	1959
Υόρευσις Δελφών (παλαιόν έργον)	1955
" " (νέον έργον)	1961 υπό εκτέλεσιν
Έξωραϊστικά χώρου Άρχαίας Έκιδάστρου	1959
Ήλεκτροφωτισμός " "	1955
Υόρευσις " "	1955
Διαμόρφωσις Παλαμηδίου	1959
Έξωραϊστικά άρχαίου χώρου Όλυμπίας	1958
Υόρευσις άρχαίας Όλυμπίας	1955
Έξωραϊσμός Σφακτηρίας	1959
Διαμόρφωσις φρουρίου και μνημείων Άρτης	1961 υπό εκτέλεσιν
Έξωραϊσμός Βυζαντινών μνημείων Θεσ/νίκης	1962 " "
Διαμόρφωσις φρουρίου Σερρών	1959

ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ"Ετος αποπεράτωσης

Διαμβρώσεις φρουρίου Ρεθύμνου	400	1962 υπό εκτέλεσιν
Ιστορικά τείχη 'Ηρακλείου	500	1963 "
Διαμβρώσεις αρχαιολ. χώρων Κρήτης	700	1961 "
Βεωραϊσμός βυζαντ. ναών Κερκύρας	600	1962 "

Πέραν τῶν ἀνωτέρω ἐξετελέσθησαν:

- α) 19 Τουριστικά ἔργα δι' ἐνισχύσεως Τοπικῶν Ὑπηρεσιῶν ἢ Ὁργανώσεων
 β) 15 Μικρότερα ἔργα ὑποδομῆς εἰς τουριστικούς τόπους καὶ
 24 ὅμοια ἔργα εἰς ἀρχαιολογικούς χώρους
 γ) 76 Σταθμοὶ ἐξυπηρετήσεως θαλαμηγῶν
 δ) 65 ἔργα τουριστικῆς ὁδοποιΐας

Ἐδανειοδοτήθησαν ἐπίσης 12 τουριστικά ἔργα τῆς ἰδιωτικῆς πρωτο-
 βουλίας.-

Ενοχλήσεις

Ἐργα			
Ἀίματιον Ἰονίου	487	7500	1960
Ἰόνιον αἰματιῶν	488	7000	1961
Ἰόνιον (κατηκόνη) 50	750	750	1958
Ἰόνιον	880	3500	1960
Ἰόνιον	930	2000	1960
Ἰόνιον Ἰονίου	11238	15400	1960
Ἰόνιον Ἰονίου	11408	18950	1960
Ἰόνιον Ἰονίου	160	1960	
Ἰόνιον Ἰονίου	2000	1962	ὑπὸ ἐκτέλεσιν
Ἰόνιον Ἰονίου	1200	1962	"

ΕΝΤΕΚΥΡΕΣΙΕ

Ξενοδοχετόν Μονεμβασίας	B 15	400	1962	υπό εκτέλεσιν
Ξενών Μετσόβου	Ψ 25	500	1961	
Ξενοδοχ. Μεγίστης	B 25	600	1962	υπό εκτέλεσιν
Περίκτερον Καντινείας		700	1962	"
" Μεθώνης		600	1962	"
" Κοζάνης		300 /	1960	
" Έκθέσεως Θεσ/νίκης		1500	1959	
~~Λίθουσα Σ.Ι.Θ. Σταθμοῦ Σίδεμένης~~		~~167~~	~~1951~~	
~~" " " Πυθίου~~		~~65~~	~~1951~~	
Περίκτερον Πόρτο Λάγιο		400	1959	
Λουτρό Ναυτ. Όμίλου Π. Φαλήρου		50	1957	
Έγκατ/σεις Ναυτικοῦ Όμίλου Ύδρας		200	1957	
Βρεφική Στέγη Ἀθηνῶν		1000	1961	
Λουτρό Έγκ/σεις Εκαπαμαγική		180	1961	
Έγκ/σεις Ναυτ. Όμίλου Ίωαννίνων		800	1960	
Λουτρικαὶ Έγκ/σεις Εκατοριῶς		100	1957	
Έγκ/σεις Ναυτ. Όμίλου Καβάλας		225	1957	
Λουτρό καὶ Περίκτ. Ἀγ. Νικολάου Κρήτης	400		1961	
Πλάτ Χίου		250	1961	
Χώροι Σταθμεύσεως τροχοφόρων		1500	1962	υπό εκτέλεσιν

ΔΑΝΕΙΑ

Ξενοδοχετόν Ίεσιλ Κηφισιάς

" Ἀπέργη "				
" Αίγατον Λουνίου	Α87	7500	1960	
" Βοόζα Δελφῶν	Α88	7000	1961	
" Αίγλου (κατασκευή)	60	750	1958	
" Τρικάλων	Β80	3500	1960	
" Βεροίας	Β30	2000	1960	
" Μαραϊτικά Κερκύρας	ΑΑ258	15400	1960	
" Μιραμάρε Ρόδου	ΑΑ408	18990	1960	
Περίκτερον Ίσθμου Κορίνθου		100	1958	
Ταβέρνες Πλάκας		2000	1962	υπό εκτέλεσιν
Δάνεια οίκων Δελφῶν		1200	1962	"

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1960

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
1353

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Ν.Δ. 4109. Περί προποσίτευσης και συμπληρώσεως της περί Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού νομοθεσίας και άλλων τινών διατάξεων. 1

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

676. Περί επεκτάσεως της άρραλώσεως του ΙΚΑ και εις τους παλιγγύς τοπικών επαρχιακών ασφαρίων. ... 2

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

154. Περί έκτασεως της εκ του Προεδρολογίου Δημοσίων Επιδόσεων γενομένης διαδόσεως πιστώσεων ως την έκτασιν διαφόρων έργων και εργασιών. ... 3

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4109

Περί προποσίτευσης και συμπληρώσεως της περί Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού νομοθεσίας και άλλων τινών διατάξεων.

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Έχοντας δι' όλην τας διατάξεις του άρθρου 35 του Συντάγματος και την από 13 Σεπτεμβρίου 1960 σύμφωνον γνώμη της κατά την παράγραφο 2 του αυτού άρθρου 35 Εθνικής Επιτροπής εκ Βουλευτών, προέδρου του Ημετέρου Υπουργικού Συμβουλίου, απερίσπαστον και διατεταμένον :

*Άρθρον 1.

Εκ της παράγραφου 1 του άρθρου 2 του Α. Ν. 1565/50 ως εώς έκτασιν διατάξεων δια του Ν. Δ. 3430/55, προστίθεται διάφορον όσον ούτω :

«Επίσης εν τη επιδίωξι της εκπληρώσεως των σκοπών αυτού δ' Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού αναλαμβάνει :

α) Την έκτασιν πάσης φύσεως διαπραγματευτικών ενεργειών δια Ελληνικού Τουρισμού εν τω έσωτερικώ και εν άλλο-δακώ.

β) Τήν διαργάνωσιν πάσης μορφές τουριστικών διεδελ-δομένων αποδελαιουσών εις την προώθησιν της τουριστικής κινήσεως εν τη χώρα.

γ) Τήν κατασκευή και εγκατάστασιν τουριστικών κατασκευών και εγκαταστάσεων και εν γένει έργων τουριστικής αναπτύξεως.

*Άρθρον 2.

1. Διά την εκπλήρωσιν των κατά την παρ. 1 του άρθρου 2 του Α. Ν. 1565/50 ως εώς έκτασιν διατάξεων δια του Ν. Δ. 3430/55 και των κατά το παρόν Ν. Δ. σκοπών αυτού και την εγκατάστασιν εν γένει της περιουσίας του δ' Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού ενεργεί : είτε δι' αναδόχον (μισθωτών, επικαταστά-των ή εργολάβων) κατά τα ειδικωτέρων δια κανονισμών όρι-σθέντα, είτε δι' αυτοκατάστασιν, (δι' αποκλειστικόν ή μη μόνον εγκαταστάσεως), είτε μέσω αυτότελων επιχειρημα-τικών μόνων, έστρεμμένων ή επί τούτοις συσταμένων μετά νομίμων ή ρυθμικών προέσεων κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του ίδιου του δικαίου και συμφώνως προς τών κανόνων της ίδιου της οικονομίας, καθορίστων ελευθέρως της άποτιουμέ-νης προς τούτοις ενεργείας.

2. Είς δ' Οργανισμός δύναται :

α) Νά αποκτά, λαμβάνη εις την κατοχήν του, χρησιμοποιή και εγκαταλλάσσεται δι' αγοράς, μισθώσεως ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον, κινητά ή άκίνητα πράγματα ως και να διαλλάσσει τούτα ή παραχωρή την χρήση των δια παλιγγύς, άνταλλάσσιν, έκμισθώσεως ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον, ως και να παραχωρή έμπόρματα δικαιοκράτια. Διά την έκποίησιν ή αλλοτρίωσιν άκινήτων του Δραστήριου περιελ-θόντων ή παραχωρηθέντων εις την ΕΟΤ ή τέλειωντων υπό την διαχείρισιν αυτήν, αποκτάται και σύμπραξις του Υπουργού των Οικονομικών, έκπρεστη της υποθήκεύσεως ως και της εισφοράς κατά κυριότητα, νόμον, κατοχήν ή χρήση εις συ-σταμένους κατά την παρόντα νόμον επιχειρήσεις, δι' ός δέν απαιτείται ή σύμπραξις αυτή.

β) Νά αποδέχεται δωρεάς και παροχάς άντικειμένων ή συ-σταμένων περιουσιακών στοιχείων έμπροσθεν των εταυμένων.

γ) Νά χρησιμοποιή, τη έγκρισιν των εταυμένων έργων, συν-νευρήσεως χώρου ως και τούτοσδε άντικειμένων εις τας δι-δόσεις. Άλλως ή Κοινότης ή έτερον νομικόν πρόσωπον ή κο-μίστις ή ιδιωτικός δικαίω, ή εγκαταστάσεις τούτων, ως και να καταλάβη έκτελούμενα παρ' αυτού έργα εις κοινήν χρο-νικήν ή εις την διαχείρισιν και εγκατάστασιν των εις ούς, ως άνω, άντικει-μεν ή χρησιμοποιούμενων χώρων ή δι' έγκαταστάσεως.

δ) Νά καταβάλλη άποζημιώσεις και να αναλαμβάνει διαπό-νεας άποζημιώσεως δια την προς αυτόν υπό τρίτον διάδοσιν τουριστικής άποζημιουμένων χώρων, ως και να προβήν δια-πόνεας του εις ενεργείας δι' άν σκοπεύει ή διατήρησις του

χρηστικότης του τοπίου, ή της αρχιτεκτονικής ή πολιτισμικής μορφής ενδιαφέροντων την ανάπτυξιν του τουρισμού κτισμάτων ή χώρων.

ε) Να συντάσσεται συνοψισματικά διακήρυξις και να συμβιβάζεται επί πάσης διαφοράς.

στ) Να διεξάγεται, αποδοχολογική και αποδοχική ή τριταγγυδιακά: συναλλαγματική, τραμάντα εις διαταγήν και να παρέχεται άγγυσησι ύπὸ τῶν τουριστικῶν επιχειρήσεων τῶν συνιστωμένων ὑπὸ τοῦ ΕΟΤ ἢ εἰς αὐτὸ συμμετέχοντες.

ζ) Νά διενεργητοὶ πρὸς ἐπιλέγοντων συγκαταρκταῖν σκοποῦ τουριστικῆς ἀναπτύξεως παρέχων τὰς πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενας ἀγγυήσεις, ὡς καὶ νὰ διενεργῇ τὰς εἰς αὐτὸ συμμετέχοντι κατὰ τὴν παράγραφον 1 ἐπιχειρήσεις.

3. Διὰ κανονισμοῦ ὁριοθετοῦνται:

α) Τὰ τῆς ἐπ' αὐθείας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ διεξαγωγῆς των, πρὶν ὢν ἀνωτέρω, ἐνεργειῶν, τὰ τῆς β) ἀποκαταστατικῶν μονῶν ἐκασταλλήσεως δι' αὐτεπιστασίας καὶ τὰ τῆς διακρίσεως, λειτουργίας καὶ ἐκπροσωπήσεως τῶν μονῶν τούτων.

β) Τὰ τῆς ὁργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν αὐτῶν μονῶν καὶ τῆς προλήψεως, μισθοδοσίας καθυπότακτον καὶ καταστάσεως ἐν γένει τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν, ὑπὸ συνδεδεμένων μὲτα τὸν μονῶν αὐτεπιστασίας διὰ σχέσεως ἱερατικοῦ δικαίου δὲν ἀποταλαί προσωπικῶν τοῦ ΕΟΤ.

γ) Τὰ τῆς λειτουργίας τῆς οικονομικῆς διαχειρίσεως αὐτῶν καὶ τὰ διὰ ταύτην τηρούμενα βιβλία καὶ παραστατικά στοιχεία.

δ) Τὸν ἐσωτερικὸν ἐλέγχον τῶν διαχειριστικῶν πράξεων τῶν μονῶν αὐτῶν καὶ ὁ τρόπος ἀσκήσεως τοῦ ἐλέγχου τούτου ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ δι' ὁργάνων αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Ὁργανισμῶν Λογιστικῶν.

ε) Τὰ τῆς ὁργανώσεως καὶ λειτουργίας κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν Ὁργανισμὸν Τουρισμοῦ κεντρικῆς ὑπερταξίας οικονομικῆς παρακολουθήσεως τῶν μονῶν αὐτεπιστασίας, εἰς ὅν δύναται νὰ ἀνατίθεται καὶ ἡ ἐπ' αὐθείας τήρησις τῶν βιβλίων καὶ τῶν λογιστικῶν ἐν γένει τῶν μικρῶν μονῶν.

4. Τὰ ἀρθρὰ 14 καὶ Α. Ν. 1505/50 ὡς ἐκτενῶς διὰ τοῦ νόμου 1624/51 καὶ ἐρρησισμένη καὶ συνεκτικῶς διὰ τοῦ Ν. Δ. 3430/55 καὶ τοῦ νόμου 4060/60 καταργεῖται.

Ἄρθρον 3.

1. Αἱ περὶ ὧν ἡ παρ. 1 τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ παρόντος, αὐτεπιστασίς ἐπιχειρηματικῶν μονῶν ἔχον μορφήν νομικῶν προσώπων ἱερατικοῦ δικαίου (ἐταιρεῖαι, συνεταιρισμοί) καὶ διέπονται ὑπὸ τῶν περὶ τούτων συντακτικῶν πράξεων καὶ τῆς ἀντιταξίας διὰ τὰς ἱερατικῆς ἐπιχειρήσεως νομοθεσίας, ἐκτός των, παρατίθενται αἰτίως ἄλλως ρυθίζονται διὰ τοῦ παρόντος. Αὗται συνιστῶνται ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ εἴτε μόνον, εἴτε ὅσῳ μετ' ἄλλων νομικῶν ἢ ἑταιρικῶν προσώπων.

2. Ἡ σύστασις ἐπιχειρηματικῶν μονῶν ἀποφασιζέται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Γραμματεῖος μετὰ σύμφωνον γνώμῃ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΕΟΤ καὶ εἰδικῇ ἑγκρίσει τοῦ ἀποσταλέντος Ὑπουργοῦ. Ἐπὶ ταύτῃ, εἰ δέον συνιστῶνται ὑπὸ μορφήν ἀνωτάτης ἐταιρείας, ἔχουσιν ἑρρησικὴν δύναμιν καὶ διατάξεις τοῦ Ν. Δ. 4015/59 ὑπὲρ εἰδικῶν διατάξεων ἀφορρῶν τῶν ἀνωτάτης ἐταιρείας, αἱ ὑπὸ τούτου ὅμως προβλεπόμεναι διὰ τῆς ἐκτενῆς ἢ ἑταρῆς πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονομικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως.

3. Ἡν αἱ ἐπιχειρήσεις συνιστῶνται ὑπὸ ἀνιδιωτῆς ἄλλων μορφῶν, διὰ τῆς περὶ συστάσεως ἐκτέλεσεως τούτων ἀποφάσεως ἀρξικῶν, ὁ τίτλος, ὁ σκοπὸς καὶ ἡ διάρκειά αὐτῆς, τὰ πρόσωπα τὰ ὅποια συμμετέχουν εἰς τὴν ἔβρυν, αἱ εἰδικώτεροι ὁροι καὶ ὁ τρόπος ὁργανώσεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, τὰ τῆς συνδεδεμένης τῆς διακρίσεως καὶ τῆς εἰς ταύτην συμμετοχῆς τοῦ ΕΟΤ, τὰ εἰς ταύτην παραχωρούμενα περιουσιακά στοιχεία, αἱ οικονομικαὶ σχέσεις αὐτῆς μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ καὶ πᾶς ἕτερος ὅρος ἀφορῶν τὴν ἔβρυν ταύτην. Ὅσακις ἡ συμμετοχὴ τῶν τρίτων εἶναι μικροτέρα τοῦ ποσοῦτος 150/ο ἡ συνιστάμενη ἐπιχείρησις δύναιτο ἔχει μορ-

φή ἀνωτάτης ἐταιρείας ἢ τοιαύτης περιορισμένης εὐθύνης. Ὁ ἀνωτέρω περιορισμὸς δὲν ἔρχεται διὰ τῶν Ὁργανισμῶν Τηλικῆς Αὐτεπιστασίας, οἱ ὅποιοι δύνανται νὰ συμμετέχουν εἰς ἐπιχειρήσεις ἄνω τοῦ ὧν ἀνω περιορισμοῦ.

3. Κᾶθ' ἑκάστην τριπλὴν ἀποφασίζεται ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ὁργανισμοῦ εἰς ἐπιχειρήσεις ἢ κατὰ τρίτον συνιστάμενην τουριστικὴν ἐπιχείρησιν.

Ἄρθρον 4.

Αἱ πληρωμαὶ τῶν ἐσπανῶν τοῦ Ε.Ο.Τ. διὰ τὴν ἀγορὰν κινητῶν πραγμάτων ἡμικιπτόντων εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, ὡς καὶ αἱ πληρωμαὶ τῶν ὧν αὐτοῦ συνιστωμένων μνησίων αὐτεπιστασίας, ἀπαλλοττοῦνται τῆς καταβολῆς τῆς ὑπὲρ τοῦ Ματοχικοῦ Ταμιεῖο Πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἐρριτωμένης κρατήσεως.

Ἄρθρον 5.

1. Παρὰ τὸν Ε.Ο.Τ. λειτουργοῦν Διοικητικὸν Συμβούλιον εἰς ἑνὶ μέλῳ. Ἐκ τούτων τὰ εἰς ἐπιλέγονται ἐκ προσώπων εἰδικῶν ἐν τῇ θέρμῃ τοῦ τουρισμοῦ καὶ διορίζονται ἐπὶ τριετὴ θητεία διὰ Β. Δ. τῆς ἐκτενῆς ἀποφάσεως τοῦ Γ. Ὑπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως. Ἐξέχον μᾶλλον τοῦ Συμβουλίου εἶναι ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὅστις ὁ ἐκαστὸς προτείναντος τῆς ὑπερταξίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστήλσεως, εἰς ὅσον εἰς διορίζεται ἀνώτατος ὑπαλλήλος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ ὑποεκακισμῶνος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

2. Διὲν διορίζονται μέλη τοῦ Συμβουλίου πρόσωπα ἀνίκανα νὰ ἀναλάβουν θηροῦν λειτουργίας ἢ ἐνερτικῶν εἰς ὑπαλλήλικήν ἢ ἄλλην συμβατικὴν σχέσηιν μετὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 3 ἐπιχειρήσεων, ἡ μετὰ πρόσωπον ἐξωτερικῶν εἶναι ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὁργανισμοῦ, ὅστις ὁ ἐκαστὸς προτείναντος τῆς ὑπερταξίας Ἀρχαιοτήτων καὶ Ἀναστήλσεως, εἰς ὅσον εἰς διορίζεται ἀνώτατος ὑπαλλήλος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικοῦ ὑποεκακισμῶνος ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

3. Διὰ τὸν περὶ διορισμοῦ τοῦ Συμβουλίου Βασ. Δ. τῆς ἐκτενῆς ἀποφάσεως τοῦ μέλῳ αὐτοῦ ὁ Πρέσβης καὶ ὁ Ἀντιπρέσβης αὐτοῦ. Τῶν Πρέσβων τοῦ Συμβουλίου ἐλλείπονται, ὅσῳ τῆς ὑποκαταστάσεως ἀντιπρέσβη Ἀντιπρέσβης.

4. Ἐν εἰς ἐκτενῆς ἀποφάσεως καὶ ἐν γένει μᾶλλον τοῦ Συμβουλίου, συρροῦνται τούτοις νομίμως ἐν τῶν ὑπολοίπων μέλῳ τοῦ ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν δύναιτο εἶναι κατώτερος τῶν πέντε.

5. Ὁ Ὑπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως δύναται νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ Συμβουλίου ὅποτε καὶ παραβρεῖται τούτου. Δὲν μετέχει ὅμως εἰς τὰς ἐνεργουμένης φερεσιῶν.

6. Μέγας τοῦ διορισμοῦ τῶν μέλῳ ἐκαστῆς τριετίας, τὰ μέλη ὧν ἐκτενῆς ἢ ὅποτε, ἀπορρίπτονται ὡς τελειῶν ἐν κανονικῇ θητεία. Πάντα τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου δύνανται νὰ ἐπαναδιορισθῶν. Εἰς περίπτωσιν παρατίσεως ἢ ἀπολλώσεως μέλῳ τοῦ Συμβουλίου, τῆς εἰς ἀντικατάστασιν τούτου ἐπιλεγόμενον διορίζεται διὰ τὴν ὑποκαταστάσιν χρόνον τῆς θητείας τοῦ ἀποχωροῦντος.

7. Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ ἀπολύονται καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας των ἂν συντρέχον τιθεταὶ λόγῳ μετὰ προηγουμένης κλήσεως τοῦ μέλῳ πρὸς παροχὴν ἐξηγήσεως ἐντός αὐτοῦ χρόνου.

8. Διὰ κανονισμοῦ θέλουν ρυθισθῇ τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ, διὰ κινήσεως δι' ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ Οἰκονομικῶν τὰ τῆς ἀποκλιμώσεως τῶν μέλῳ αὐτοῦ.

9. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀποφασίζει ἐπὶ τῶν κάτωθι ἀντικαταστάσεων:

α) Ἐπὶ τοῦ ἑταρῶν προπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων καὶ ἐσπανῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἐπὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς ἐταρῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἑταρῶν αὐτοῦ.

β) Ἐπὶ τοῦ προγράμματος ἔργων.

γ) Ἐπὶ τῶν γενικῶν κατασκευῶν τῆς τουριστικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ληπτῶν μέτρων ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς οἰκονομίας τῆς Χώρας.

δ) Επί των γενικών προγραμμάτων τουριστικών εκδηλώσεων και τουριστικής διαχείρισης.

ε) Επί του τρόπου και των μεθόδων εκμεταλλεύσεως των περιουσιακών στοιχείων των Ε.Ο.Τ. και ειδικότερον επί της συντάξεως των επιχειρηματικών μονάδων, της συμμετοχής του Ε.Ο.Τ. εις ταυτάς, ως και επί της επένδσεως των κεφαλαίων αυτών.

στ) Επί διαμορφώσεως της πόλεως σύμφωνα με τον ε-περιβαλλοντικό οργανισμό.

ζ) Επί του ειδικού προγραμματισμού των τουριστικών έργων.

η) Επί των ιδιαίτερων σοβαρότητος διαχειριστικών πράξεων δε θέλει όρισει κανονισμός. Ως ιδιαίτερες σοβαρότητες διαχειριστικές πράξεις θεωρούνται η χορήγηση αποζημιώσεως άνω των 300.000 δραχμών, η έκδοση άδειας ως και η έκδοση, αποδογράφου και πιστοποιήσεως συναλλαγματικών και η παροχή έγγραφων υπό τρίτων, προκειμένου περί ποσού άνω των 100.000 δραχμών.

Αι επί των ανωτέρω επί στοιχεία α,β,γ,δ,ε και στ' ανακαταμεν άποφάσεις του Συμβουλίου υπόκεινται εις την έγκρισιν του Υπουργού. Εα τοιούτη αι υπό στοιχεία ε και η' αποπελύνται συμφωνίας γνωμοδότησεως προς άσκηση της επί των θεμάτων τούτων αρμοδιότητος του Γενικού Γραμματέως. Αι επί των ως άνω επί στοιχεία γ' και η' ανακαταμεν άποφάσεις του Συμβουλίου τίθενται συλλογισματικάς έπ' όρει του Υπουργού, όστις δικαιούται νά διατάξη την επανεξέτασιν των έπ' άν αὐτά θεμάτων έντός 20 ήμερων. Αι όστω λαμβανόμεναι νέαι άποφάσεις του Συμβουλίου είναι όριστικοί και δέν υπόκεινται εις άναστροφήν.

10. Τό Δ. Συμβούλιον του Ε.Ο.Τ. έχει γνωμοδοτικήν αρμοδιότητα επί των σχεδίων των νόμων ως και των κανονισμών όστινες έγκρίνονται δι' άποφάσεις του Υπουργού Πρεσβείας της Κυβερνήσεως, δημοσιεύονται δι' της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και των Β. Διακηρύξεων ως και επί παντός θέματος παρακαταμένον αὐτοῖς υπό του Υπουργού ή εισαγγελέως έκδοσιν αὐτοῖς υπό του Γεν. Γραμματέως.

11. Ο Υπουργός του Διοικητικού Συμβουλίου Τουρισμού έχει τα ακόλουθα αρμοδιότητες:

α) Συγκληθεί το Συμβούλιον διαβιβάζει τάς συνεδριάσεις αὐτοῦ και καταθέτει τάς άποφάσεις αὐτοῦ.

β) Παρακολουθεῖ τάς επί των έπιδρασεων του Συμβουλίου ενεργείας έν γένει του Οργανισμοῦ ενεργουμένων προς τούτο υπό του Γενικού Γραμματέως.

γ) Εκπροσωπεῖ τόν Οργανισμόν έκδόντι παντός διακηρύξεως.

δ) Εκπροσωπεῖ τόν Οργανισμόν εις τάς σχέσεις αὐτοῦ μετά των συναρών οργανισμοῦ και ιδρυμάτων της άλλου κράτους.

Αι άνωτέρω επί στοιχεία γ' και δ' αρμοδιότητες δύνανται νά μεταβιβάζονται εις τόν Γενικό Γραμματέα ή έτερον άρ-χονα του Οργανισμοῦ δι' γενικών ή ειδικών άποφάσεων του Συμβουλίου, έκδομένων υπό της εισήγησιν του Πρεσβείτου αὐτοῦ.

12. Τό άρθρα 4 και 5 του Α. Ν. 1565/50 ως όστις έκάρθη δι' τό νόμο 1624/51 και μεταγενεστέρως τροποποιήθη δι' τόν Ν. Δ. 3430/55 και 3864/58 καταργούνται.

*Άρθρον 6.

1. Συνιστάται παρά τῷ Ἑλληνικῷ Ὁργανισμῷ Τουρισμοῦ τετραμελὲς τεχνικὴ γνωμοδοτικὴ ἐπιτροπὴ εἰς ἣν ἀνατίθεται:

α) Ἡ διεύρησις τῶν μελετῶν καὶ προβλεπόμενων τῶν ἐκτελεστέων ἔργων.

β) Ἡ διεύρησις τῶν συγκριτικῶν πινάκων ἔργων καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους νόμους τῶν αὐτῶν ἔργων.

γ) Ἡ διεύρησις τῶν παραλβῶν.

δ) Ἡ γνωμοδότησις, κατὰ περίπτωσιν, περὶ τοῦ τρόπου ἐκτέλεσεως ἐκείνου ἔργου καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ τρόπου ἐνεργείας τῶν ἀφαιρούσων τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων, προμηθειῶν καὶ τῶν ἄλλων καὶ πωλητέων ἀπέναντι τοῦ Ε.Ο.Τ.

ε) Ἡ γνωμοδότησις ἐπὶ παντός τεχνικοῦ ή οικονομικοῦ θέματος παρακαταμένον αὐτῇ υπό του Γενικού Γραμματέως.

Τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξαιρούνται τὰ περιλαμβανόμενα θέματα διπλῆς θέματος ἔργων, προμηθειῶν, ἀγρών κλπ. ως καὶ αἱ περιοδικαὶ ή σταθεροὶ χαρακτῆρος ἐνεργείαι, ως θέλει ὁρίσει ὁ κανονισμός.

2. Ἡ τεχνικὴ ἐπιτροπὴ ἀποσταλείται:

α) Ἀπὸ ἑνα πολιτικῶν μηχανικῶν τριαντατοῦς τοῦλάχιστον πέντερας ἐκείνων υπό τῆς Διοικήσεως τοῦ Γενικοῦ Ἐπιμελητηρίου.

β) Ἀπὸ ἑνὸς μέλους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ ἐκ τῶν κατ' ἐπικράτη διοικούντων.

γ) Ἀπὸ ἑνα ἀνάστατο τεχνικῶν ἐπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν καὶ Ἀερίων Ἐργῶν καὶ

δ) Ἀπὸ τῶν Διευθυντῶν Τεχνικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ε.Ο.Τ. Τὰ τρία ἄλλα μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διορίζονται υπό του Ὑπουργοῦ κατὰ τὰν ὁρίσιν ἐκείνου ἔτους ἐπὶ ἐνιαυτοῖς ὁ-τετα.

Κατὰ τὴν πρώτην ἐφαρμογήν τοῦ παρόντος τὰ μέλη τούτου διορίζονται ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ἐπὶ ὁποίᾳ ληγούσῃ τῃ 31ην Δεκεμβρίου 1961. Τὸν αὐτὸν μὲλὸν τῆς ἐπιτροπῆς διορίζονται ἐπὶ ὁμοῦ ἀνακληρονομικῶς.

3. Οἱ εἰδικότεροι ὅροι τῆς λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ τρόπος τῆς εἰς αὐτὴν ἐισαγωγῆς τῶν θεμάτων καὶ τῆς διατυπώσεως τῶν γνωμοδοτήσεων διορίζονται υπό τῶν εἰδικῶν κανονισμῶν. Διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Πρεσβείας Κυβερνήσεως καὶ Οἰκονομικῶν διορίζονται τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς.

*Άρθρον 7.

Εἰς τὸ ἄρθρον 7 τοῦ Α. Ν. 1565/50, ως όστις έκάρθη δι' τό Νόμο 1624/1951, προστίθεται ἰδίῳ ἔκον ὅτι:

«Ο Γενικός Γραμματέας δύναται δι' ἀπόφασιν αὐτοῦ νά ἀναθέτῃ τὴν άσκησην ἀρμοδιότητων περιλαμβανομένων υπηρεσιῶν χαρακτῆρος εἰς τοὺς προϊστάμενους τῶν εἰδικῶν υπηρεσιῶν τοῦ Οργανισμοῦ. Αἱ ἀρμοδιότητες αὐταὶ δύνανται νά άσκωνται παραλλήλως καὶ υπό του Γεν. Γραμματέως.

Ἐπίσης δύναται νά ὀρίξῃ ἑνα τῶν Διευθυντῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ ἔτους λειτουργίᾳ αὐτοῦ τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα πληρωμῆς, τὰ χρηματικά εισπράξεις ή συμψηφισμοὶ καὶ τὰς ἐπιστάσεις.

*Άρθρον 8.

1. Ἡ ἰσχύς τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ Ε.Ο.Τ. άσκείται ἀποκλειστικῶς υπό του Ὑπουργοῦ Πρεσβείας Κυβερνήσεως. Οἱ τῆς ἰσχύος παρέχει γενικὰς ἰσχύας καὶ καταπολέμει περὶ τῶν προγραμμάτων τοῦ Ε.Ο.Τ. ως καὶ ἐπὶ παντός θέματος ἀποφάσεις τῶν ἐκτελεστέων τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ.

Αἱ πράξεις τοῦ Ὑπουργοῦ εἰσγγίσεις προς άσκηση τῆς ἐπὶ του Ὑπουργοῦ ἐν γένει ἀρμοδιότητος του, κατὰ τὴν καμίνον γνωμοδότησιν, ἐκτελούνται παρά του Γενικοῦ Γραμματέως καὶ τῶν προϊστάμενων τῶν υπηρεσιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ.

Αἱ γενικαὶ διατάξεις καὶ ἡ ἐξέτασις Βασ. Διατάγματα ἐκδίδονται καὶ ἀνακυκλοφοροῦνται ἐκ τῶν υπηρεσιῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ, καταγράφονται εἰς βιβλὸν τεχνικῶν λόγων.

Ο Γενικός Γραμματέας καὶ οἱ προϊστάμενοι τῶν υπηρεσιῶν τοῦ Ὁργανισμοῦ ἀδύνουν τὴν διὰ τῆς τῶν Ὑπουργῶν εἰσγγίσεως των, περὶ ἧν τὰ προγράμματα ἰδίῳ, εἰς οἱ ἀνὰ στοιχεῖα ἐπαλλήλοι τῶν πολιτικῶν ὑπηρεσιῶν.

2. Ο ἄλλος τῶν ἰσχυομένων εἰς καὶ ὁ τεκνικῆς ἰσχύος διαγνώσις διαχειρίσεως τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐνεργουμένη υπό τῶν ὁρίσιν λογιστικῶν, διατηρουμένων καὶ τῶν υπό τοῦ άρθρου 16 τοῦ Α. Ν. 1565/50 ως έκάρθη δι' τό Νόμο 1624/51 προβλεπόμενων ἰλλήγων.

3. Τό άρθρον 3 τοῦ Α. Ν. 1565/50 ως έκάρθη δι' τό Νόμο 1624/1951 καὶ τροποποιήθη δι' τό άρθρον 10 τοῦ Νόμο 3076/1954 καὶ δι' τό άρθρον 31 τοῦ Ν. Δ. 3430/1955 ως καὶ τὸ Ν. Δ. 3597/1956 περὶ συστάσεως παρά τῷ Ὑπουργῷ Πρεσβείας Κυβερνήσεως θέσεως Εἰδικοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ εἰς μεταγενεστέρως τροποποιήθη, καταργουμένη.

Άρθρον 9.

1. Άποψη ή άκίνητος περιουσία του Δημοσίου, πλὴν τῶν αἰγιαλῶν, ἡ τελὸς ἐπὶ τὴν διαίρεσιν καὶ διαχειρίσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ καὶ χρηματοδοτοῦν διὰ τουριστικὰς σκοποὺς, ὡς καὶ πάντα τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα, τὰ κτηθέντα ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου ἐκ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ τεθέντων, καθ' ὁμοθυμῆτας τρέφειν, καραλοῦν καὶ Ἀμερικανικῆς Διοικητικῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Α.Δ. Ο.Σ.) ἢ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ δημοσίων ἐπενδύσεων, περιέρχονται δυνάμει τοῦ παρόντος Ν.Δ. εἰς τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ, προστιθέμενα εἰς τὴν λοιπὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

2. Πᾶν κτῆμα, κτίζον ἐκ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ εὐρισκόμενα πιστώσεων ἐκ καραλοῦν δημοσίων ἐπενδύσεων, περιέρχεται εἰς τὴν πλήρη κυριότητα αὐτοῦ ὡς ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ διατεταγμένως.

3. Κτῆματα τοῦ Δημοσίου, ἑξαιρούσι τῶν αἰγιαλῶν, τελούσθαι ὑπὸ τὴν διαχείρισιν εὐνοήτως Ὑπουργείου, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δημοσίων γαιῶν τῆς Ὑπερρίστης Ἐποικισμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκτάσεων, κρύνονται ἀπορρίπτει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων τουριστικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐν γένει τουριστικῆς ἀξιοποιήσεως, δύνανται νὰ παραχωρῶνται κατὰ πλήρην κυριότητα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ὄργανισμὸν Τουρισμοῦ διὰ Δημοσίων Διατεταγμένων ἐπενδύσεων προκείμεναι τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. Προκείμεναι καὶ παραχωρήσεως ἀρχαιο-λογικῶν χώρων ἀπαιτείται καὶ τῶν αὐτῶν γαιῶν τοῦ Δημοσίου Ἀρχαιο-λογικῶν Συμβουλίου.

Ἐν τῇ ἐνοχῇ τῶν κτιζμάτων τοῦ Δημοσίου περιλαμβανόμεναι καὶ τὰ κτῆματα τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς ΣΕΚ.

Άρθρον 10.

1. Μέχρι τῆς προσηρμηγῆς τῶν κανονισμῶν λειτουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος, οἱ κανονισμοὶ οὗτοι θέλουσι ἐφαρμοσθῆναι ἐφαρμοζόμενοι ὡς ὅροι τοῦτε.

Ἡ ἐν λόγῳ προσηρμηγὴ τῶν κανονισμῶν λειτουργίας τοῦ Ε.Ο.Τ. δὲν νὰ ἔχῃ συνταχθῇ τὸ βραδύτερον ἐντὶς ἑξαμήνου ἀπὸ τῆς θέσεως ἐν ἔργῳ τοῦ παρόντος Ν. Δ. τοῦ.

2. Πᾶσα ἐπὶ τῆς διατάξεως ὁρίζουσα ἀρμόδιότητος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ ἀντιτίθεται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος καταργεῖται.

3. Τὰς ὑπὸ τοῦ παρόντος Ν.Δ. ὁριζόμεναι ἀρμόδιότητες τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ ἀπαιτῶν μέχρι συγκατάθεσης τούτου τὸ ἑξῆς ὑφιστάμενον Διοικητικὸν Συμβούλιον, ἢ ὅμοια τῶν μελῶν τοῦ οὐλοῦ λόγι ἐπὶ τῇ συγκατάθεσιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Τουρισμοῦ.

Άρθρον 11.

1. Διὰ κοινῶν ἀποφάσεων τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ Συγκροτησάντων καὶ Ἀποφάσεων Ἐπὶ τῶν καθορίζονται οἱ ὅροι καὶ αἱ προϋποθέσεις τῆς ἀναπόθεσιν χρηρηγῆσαι παρ' αὐτῶν ἀδειῶν κυκλοφορίας ἀεὶ καὶ τοῦ τουριστικῶν λειτουργιών εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου 3221/1955 προβλεπόμεναι ἀποχωρήσεις, ἀναχωρήσεις, ἀναχωρήσεις καὶ τουριστικὰ γράμματα. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ ἀνάγκη ἐννοία τῶν ἄρθρων 1 εἰς 4 τοῦ Νόμου 3221/1955.

2. Αἱ ἐνοχὶ ἀπορρίπτει καθορίζεται καὶ πᾶσα ἀναγκαῖα λειτουργία ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων 1 εἰς 4 τοῦ Νόμου 3221/1955.

Άρθρον 12.

1. Ἐπὶ παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ Ὄργανισμῳ Τουρισμοῦ, τῷ Ὄργανισμῳ Τουριστικῆς Πίστης καὶ τῇ Κεντρικῇ Ὑπηρεσίᾳ τῆς Στρατῆς Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων ἐπὶ εὐθέσει σχετῆς ὑπερτίθενται προσωρινῶς, ὡς καὶ οἱ παρὰ τούτοις καὶ τῷ Ἐθνικῷ Ἐργατικῷ Ραδιοφωνικῷ Ναυτικῷ Συμβουλίῳ καὶ Διοικητῇ, ὑφιστάμενη ὑπερτίθενται εἰς ἀποκλειστικὴν ἀσφαλίαν παρὰ τῷ Ταμείῳ Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐργατικῷ Ραδιοφωνικῷ (Τ.Ε.Α.Ι.Ρ.) ἑξαιρούμενοι κατὰ πάντα πρὸς τοὺς λοιποὺς παρ' αὐτῷ ἀσφαλισμένους καὶ διακείμεναι ἀπὸ πάσης τῆς διατάξεως τοῦ ἀπὸ 7/9 Ὀκτωβρίου 1958 Β. Δ. τοῦ περὶ συστάσεως καὶ ἀρνητικῶν Ταμείου

Ἐπικουρικῆς Ἀσφαλίσεως Ὑπαλλήλων Ραδιοφωνίας.

2. Ἡ εἰς τὴν ὡς ἔνω ἀσφαλίαν ὑπαγωγὴ τῶν ἐπὶ ἀναγόμενων λογίζεται διὰ πᾶν τοῦ ὑπερτίθεντος πρὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ἀπὸ 7/9 Ὀκτωβρίου 1958 Β. Δ. συστάσεως τοῦ Ταμείου τούτου ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, διὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους προσληφθέντας ἀπὸ τῆς προσλήψεως τῶν.

3. Διὰ Β. Δ. τοῦ ἐκδοθῆσαντος προκείμεναι τῶν Ὑπουργῶν Προεδρίας Κυβερνήσεως καὶ Ἐργατίας δύνανται νὰ προσπονήσῃ ἡ ἐπὶ ἀναγόμενα τοῦ Ταμείου τούτου, ἡ εὐνοήτως τῶν Διοικητικῶν Συμβουλίων αὐτοῦ ἐπὶ τῷ εἰς τὴν συματοχῆς εἰς τοὺς καὶ ἐκπροσώπων τοῦ Ε.Ο.Τ. καὶ τῶν εἰς τούτων ὑπερτίθενται, ὡς καὶ πᾶσα ἐπὶ τῇ σχετικῇ λειτουργία.

4. Εἰς τὴν ἐπὶ τῇ προϋπολογισμῶν τοῦ Ε.Ο.Τ., τοῦ Ὄργανισμοῦ Τουριστικῆς Πίστης καὶ τῆς Στρατῆς Τουριστικῶν Ἐπαγγελμάτων, ἐγγράφεται πιστώσει διὰ τὰς εἰσφορὰς τούτων, ὡς ἐγγράφονται εἰς τὸ Ταμεῖον τούτου, αἰτήσεις ἵσονται αἱ αὐταὶ ἀπὸ τῆς τοῦ Ε.Ι.Ρ.

Άρθρον 13.

Κυρεῖται ὅς ἔς ἔχουσιν ἡ διατάξεις τῆς παραγρ. 1 τῆς ἐπὶ ἀπὸ 54176 Σ. 1390/49 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργατίας ἀπὸ ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφαλίαν τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Ναυτικῶν Πρακτορῶν καὶ Ὑπαλλήλων τοῦ Προσωπικοῦ τῶν Γραφείων Ταξιδίου, Τουρισμοῦ, Μεταναστεύσεως κλπ., ἔχουσι οὕτω:

α) Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀρθροῦ 2 προστίθενται δύο παράγραφοι 10 καὶ 11, ἔχουσι οὕτω:

10. Εἰς τὸ Ταμεῖον ἀσφαλίσεως ἐπίσης ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1949 κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἀπαιτῶν οἱ ἐν Ἑλλάδι ἐργαζόμενοι Πρόκτορες, Διοτῆς, ὑπαλλήλοι καὶ οἱ περὶ τῶν Γραφείων Ταξιδίου, Τουρισμοῦ καὶ μεταναστεύσεως, τῶν Γραφείων Φορητῆς Ναυτιλίας καὶ Ἐπιστροφῶν Γενεθλίων, τῶν Γραφείων Παρελκτικῆς καὶ Ἰστοφόρου Ναυτιλίας, ὡς καὶ οἱ ναυλομεταῖται καὶ οἱ ὑπαλλήλοι τούτων.

11. Ἀπαιτῶν αἱ γενικαὶ καὶ αἰδικαὶ διατάξεις, ὡς ὅν διετάζει ἡ οἰκονομικὴ καὶ ἀσφαλιστικὴ ἀρμόδιότης τοῦ Ταμείου, ἐφαρμόζονται καὶ διὰ τὰ ὡς ἔνω πρῶτον, τῶν ὅμοιων ἡ γρῶν προσηρμηγῆς ὑπολογίζεται ἀπὸ τῆς 31ης Ὀκτωβρίου 1948 καὶ ἀναγνωρίζεται ἀποκλειστικῶς εἰσχεῖναι καὶ ἀποκλειστικῶς, ἀπὸ τῆς ἀναπόθεσιν Συμβουλίου, διὰ γενικῆς ἀποφάσεως τῆς ἀναπόθεσιν καὶ ἐκτέλεσιν λειτουργιών.

Άρθρον 14.

Κυρεῖται ὅς ἔς ἔχουσιν αἱ κάτωθι πράξεις τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου:

α) Πράξις ἐπὶ ἀπὸ 39 τῆς 29ης Μαρτίου 1960 περὶ ρυθμίσεως θεμάτων ἀρμόδιότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ ἔχουσι οὕτω:

ΤΟ ΥΠΟΓΡΗΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΝ λατὴν ἐπὶ ἔχει:

1) τὴν εὐνοήτως τὸ ἐπὶ τῇ Προεδρίᾳ τῆς Κυβερνήσεως Ὑπουργοῦ ἀναποθέμεναι τοὺς λόγους, οἵτινες ἐπὶ ἀλλοῦ τῇ ἀποκλειστικῇ ἀρμόδιότητι τῶν τῷ Ἑλληνικῷ Ὄργανισμῳ Τουρισμοῦ εἰς ἐπὶ τῇ ἀρνητικῇ ἐκτέλεσιν ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ προγράμματος τουριστικῆς ἀξιοποιήσεως καὶ ἀναπόθεσιν περὶ τῆς χώρας καὶ τῆς ἀσφαλτικῆς ρυθμίσεως τοῦ θεμάτων λειτουργίας κατὰ τὴν προσηρμηγῆς λειτουργιών περὶ τῶν ἐκτελεστικῶν πηγῶν τῶν ἀναπόθεων ὡς οἱ συμβαδίζουσι λόγους παρ' αὐτῶν, ἀναποθέμεναι δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Σ. τοῦ Ε.Ο.Τ. προβλεπόμεναι καὶ τῇ περὶ τῶν τούτων κατ' ἐφαρμογῆν τοῦ Ν. Δ. 2804/1954, πλὴν ὅμοιων καίτερ ἐγγένων ἀποκλειστικῆς ἀρμόδιότητος, ὑπὸ τῶν ἀναπόθεων ἡ τῶν ἐκτελεστικῶν Ε.Ο.Τ. ἀποκλειστικῶν τῶν, ἡ περὶ ἀναποθέμεναι ἀπορρίπτει, δὲν συστάσῃ ἡ νῆς σύμβασις, 2) τὴν ἐπὶ τῶν ἀναπόθεων ἀρνητικῇ ρυθμίσεως τῶν θεμάτων τούτων περιλαμβανομένων εἰς τὴν καταρτιστικὴν καὶ καταρτιστικὴν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδια, ὡς ὅμοιων ἡ ὅμοιων δὲν προβλέπεται ἐντὶς ἀναπόθεων χρόνου, ἀπορρίπτει:

Άρθρον 15.

Οἱ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ Ν. Δ. 690/1948 προβλεπόμενοι περιλαμβανόμενοι ἐν περιπτώσει τροποποιήσεως σχεδίων τούτων, καὶ

Αθήν. 16.

1. Πάνω γενική ή ειδική διάταξις ανακαταρτίζεται εις τὰς διατάξεις του παρόντος Νομοθετικού Διατάγματος καταργείται.

2. Η ισχύς του παρόντος αρχείται από της δημοσίευσής αυτού δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Εν Αθήναις τῇ 19 Σεπτεμβρίου 1960

ΠΑΥΛΟΣ

Β.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ο ΠΡΟΚΕΡΥΞΟΝ ΑΝΤΙΠΡΟΚΕΡΥΞ

Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Κ. ΚΑΛΑΙΑΣ, Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Α. ΔΕΡΤΙΑΝΗΣ, Σ. ΓΚΙΚΑΣ, Κ. ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΣ, Α. ΣΤΡΑΤΟΣ, Α. ΚΟΝΙΝΤΡΑΤΟΣ, Κ. ΤΣΑΤΣΟΣ, Α. ΑΔΗΡΑΝΤΗΣ, Θ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΣ, Δ. ΘΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, Ε. ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ, Ι. ΓΑΡΡΕΛΑΣ, Τ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΟΣ.

Εκθεσίον της καὶ ἐκείνη τῇ μεγάλῃ τοῦ Κράτους σφραγίδι.

Εν Αθήναις τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1960

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΤΥΜΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝ. ΚΑΛΑΙΑΣ

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

(2)

Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 676

Παρί ἐπιτάξειαι τῆς ἀρραλίσσεως τοῦ Ι.Κ.Α. καὶ εἰς τοὺς πωλητὰς τοπικῶν ἀγορῶν καὶ ἀγορῶν.

ΠΑΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχόντας ὑπ' ὄψιν:

α) τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 1 παρ. 3 τοῦ Ν.Δ. 3871/1958 ἀπερὶ ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν τοῦ Ι.Κ.Α. τῶν ἀγορῶν καὶ ἀγορῶν τῶν προαυτιστῶν Νομῶν καὶ ἄλλων τῶν διατάξεων, β) γινώσκον τὸ παρὰ τοῦ Υπουργείου Ἐργασίας Συμβουλίου Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως (συμβουλίου 527/18.7.1960) καὶ γ) τὴν ὑπ' ἀριθ. 422/1960 γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκτελεστικῆς, προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῆς Ἐργασίας Υπουργοῦ, ἀποφασιστικῶν καὶ διατάξεων.

Ἀρθρον μόνον.

1. Ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μεθεπομένου τῆς δημοσίευσής, τοῦ παρόντος μὲνός ἀνακαταρτίζεται ἡ ἀρραλίσιν τοῦ Ι.Κ.Α. καὶ εἰς τοὺς ἀγορῶν καὶ ἀγορῶν τῶν ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν τοπικῶν ἀγορῶν καὶ ἀγορῶν ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἀρθροῦ 1 τοῦ Ν.Δ. 3871/1958 καὶ ἐξ ὧν οὐκ ἐκλείβει καὶ τὰς λοιπὰς ὑπ' αὐτῆς διατάξεις ταύτης τοιαύτας περὶ τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν.

2. Αἱ διὰ τὴν ἀρραλίσιν ταύτην περὶ ὧν ἡ προηγουμένη παράγραφος προέβλεπε καταλείπεται ὑπὲρ τοῦ Ι.Κ.Α. ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν.

α) Ἐπὶ ὅσων τῶν ἀρραλίσιν τῆς Ἐκτελεστικῆς γίνεται μίση ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν (113) τὴν ἀρραλίσιν καὶ κατὰ τὰ δύο τρίτα (2/3) κατ' ἐκείνην (1) τὴν ἐκείνην καὶ β) κατὰ τὰ δύο τρίτα (2/3) κατ' ἐκείνην.

β) Ἐπὶ ὅσων τῶν ἀρραλίσιν τῆς Ἐκτελεστικῆς γίνεται δι' ἑπὶ ἀρραλίσιν ταύτης ὑπὲρ τοῦ ἐκείνου εἰς τὴν ἀρραλίσιν κατὰ τὸ ἐν τρίτον (1/3) τὴν ἀρραλίσιν καὶ κατὰ τὰ δύο τρίτα (2/3) τὴν ἐκείνην.

Εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπὶ τῆς Ἐργασίας Υπουργοῦ ἀνατίθεται τὴν ἀρραλίσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος.

Εν Αθήναις τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1960.

Β.

ΠΑΥΛΟΣ

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΛΕΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α. ΔΗΜΗΤΡΙΑΤΟΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

(3)

Πράξις ὑπ' ἀριθ. 151 τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1960

Περὶ ἀρραλίσσεως τῆς ἐκ τοῦ Προβουλευτικοῦ Ἀρχαίου Ἐκτελεστικῆς γενικῆς διατάξεως Πρωτοκόπου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν διαφόρων ἔργων καὶ ἀποκατὰ.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν:

α) Τὸ Νόμον 2212/1952 ἀπερὶ ἀνακατὰ εἰς τὴν Κρατικὴν Προβουλευτικὴν ἀπὸ τοῦ Οἰκονομικοῦ ἔτους 1952 — 1953 καὶ ἀρραλίσιν ταύτης διὰ τὰς ἀποκατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν διὰ τὴν ἀρραλίσιν τοῦ Δ.Ο.Σ. καὶ Ο.Κ.Α. εἰς ὅσον τὴν ἀρραλίσιν τῆς ἀνακατὰ εἰς τὴν ἀρραλίσιν (Φ.Ε.Κ. 266/25.9.1952-τὸ-χρὸς Α').

β) Τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα 2957/1954 ἀπερὶ ἀρραλίσιν ταύτης καὶ ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν πρὸς ταύτας διατάξεις τοῦ Ἀρχαίου Λογιστικοῦ (Φ.Ε.Κ. 186/18.8.1954, τὸ-χρὸς Α').

γ) Τὰς διατάξεις τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 2536/1953 ἀπερὶ ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν πρὸς ταύτας διατάξεις τοῦ Ἀρχαίου Λογιστικοῦ (Φ.Ε.Κ. 45/1954 τὸ-χρὸς Α').

δ) Τὸ ἀπὸ 25 Ἰουνίου, 2 καὶ 4 Ἰουλίου 1959 πρακτικὴν συστάσεως τῶν Υπουργῶν Συντονιστοῦ καὶ Γενεράριου.

ε) Τὴν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 34/14.7.1956 κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Υπουργῶν Συντονιστοῦ, Οἰκονομικῶν καὶ Γενεράριου, ὡς αὕτη ἀρραλίσιν ταύτης ἀρραλίσιν διὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 34 Τρ. 115.4.1957, ΣΑ — 34 Τρ. 2/14.9.1957, ΣΑ — 34 Τρ. 3/11.3.1958, ΣΑ — 34 Τρ. 4/28.7.1958, ΣΑ — 34 Τρ. 5/3.11.1958, ΣΑ — 34 Τρ. 6/10.11.58 καὶ ΣΑ — 34 Τρ. 7/31.12.1958, ἀποφασιστικῶν τῶν αὐτῶν ὡς ὅσα, ὡς αὐτὰ καὶ εἰδικότερον τὰ ἐν αὐταῖς ἀρραλίσιν πρὸς ἀρραλίσιν ταύτης ἔργα ἐκ ταύτης ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν καὶ τῶν ἀρραλίσιν.

1. Ἐργὸν 2928 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

2. Ἐργὸν 2929 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης, ἐκδιδόμενον κατὰ Υ.Μ.Κ.

3. Ἐργὸν 2930 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης, ἐκδιδόμενον κατὰ Υ.Μ.Κ.

α) Τὴν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 982/5.2.1959 κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Υπουργῶν Συντονιστοῦ, Οἰκονομικῶν καὶ Γενεράριου, ὡς αὕτη ἀρραλίσιν ταύτης ἀρραλίσιν διὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 982 Τρ. 1/12.3.1959, ΣΑ — 982 Τρ. 2/17.7.1959, ΣΑ — 982 Τρ. 3/21.9.1959, ΣΑ — 982 Τρ. 4/20.11.1959 καὶ ΣΑ — 982 Τρ. 5/18.12.1959, ἀποφασιστικῶν τῶν αὐτῶν, ὡς ὅσα, ὡς αὐτὰ καὶ εἰδικότερον τὰ ἐν αὐταῖς ἀρραλίσιν πρὸς ἀρραλίσιν ταύτης ἔργα ἐκ ταύτης ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν καὶ τῶν ἀρραλίσιν.

1. Ἐργὸν 982127 Ἀναθεωρητικῆς.

2. Ἐργὸν 982143 Βαθμολογικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

3. Ἐργὸν 982144 Ἀναθεωρητικῆς ἐν συνδυασμῷ μὲ ἀρραλίσιν ταύτης.

4. Ἐργὸν 2630 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

ε) Τὴν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 982/11.3.1960 κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Υπουργῶν Συντονιστοῦ, Οἰκονομικῶν καὶ Γενεράριου, ὡς αὕτη ἀρραλίσιν ταύτης ἀρραλίσιν διὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. ΣΑ — 982 Τρ. 1/29.4.1960 καὶ ΣΑ — 982 Τρ. 2/17.8.1960 ἀποφασιστικῶν τῶν αὐτῶν, ὡς ὅσα, ὡς αὐτὰ καὶ εἰδικότερον τὰ ἐν αὐταῖς ἀρραλίσιν πρὸς ἀρραλίσιν ταύτης ἔργα ἐκ ταύτης ἀρραλίσιν τῶν ἀρραλίσιν καὶ τῶν ἀρραλίσιν.

1. Ἐργὸν 4579 Ἐκτελεστικῆς Ν. Καταρτίδας — Φωκίας.

2. Ἐργὸν 982138 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

3. Ἐργὸν 98213 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

4. Ἐργὸν 98221 Ἐκτελεστικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

5. Ἐργὸν 98217 Ἀρραλίσιν ταύτης.

6. Ἐργὸν 98223 Μνημονικῆς ἀρραλίσιν ταύτης.

α) Την υπ' αριθ. ΣΑ — 926/13.2.1959 κοινή απόφαση των Υπουργείων Συντονισμού και Οικονομικών, ως αυτή τροποποιήθηκε δια της υπ' αριθ. ΣΑ — 926 Τρ. 1/17.9.1959 απόφασης των ατότων, ως άνω. Υπουργίων, και ειδικότερον τὸ ἐν αὐτῇ ἐνταχθέν πρὸς χρηματοδότησιν ἐκ πιστώσεων Προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων ἔργον «Πρόγραμμα βιομηχανικῆς ζώνης Ἡπείρου» ἐξ και τὰς δι' αριθ. ΣΑ — 026/28.2.1960 καὶ ΣΑ — 026 Τρ. 1/17.6.1960 σχετικὰς ἀποφάσεις των ατότων, ως άνω. Υπουργίων, δια τὸ αὐτὸ ὡς άνω, ἔργον υπ' αριθ. 0261/Πρόγραμμα Γεωδευματικῆς ζώνης Ἡπείρου, (πληροὶ ἀριθμοὶ ἔργων 4656 καὶ 4232).

β) Την υπ' αριθ. ΣΑ — 084/12.8.1960 κοινή απόφαση των Υπουργείων Συντονισμού, Οικονομικῶν καὶ Γεωργίας καὶ Εἰδικότερον τὸ ἐν αὐτῇ ἐνταχθέν πρὸς χρηματοδότησιν ἔργον ἐκ πιστώσεων τοῦ προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων.

0841 Ἀνάπτυξις οἰκονομίας των Κλασσικῶν Καπνικῶν περιοχῶν.

1) Τὴν εἰσέγγισιν των Υπουργείων Συντονισμοῦ καὶ Γεωργίας, καθ' ἣν προτείνονται τὰ ἀκόλουθα:

α. «Ὅτι, ἵνα αἱ τιμαὶ των σπόρων τῆς Κρατικῆς σποροπαγωγῆς καταστούν πρσιταί δια τοὺς καλλιεργητὰς καὶ ἵστατορς δια τούς ἐκ τούτων πληρώνας ἢ θεμελιων κατὰ τὸ εἶος 1956, εἰτι δὲ καὶ πρὸς διὰ ποσὶν βελτιωμένων ποικιλιῶν οἷτος, ἐκρίθη ἐπιθεωρήσασθαι ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις των εἰς οὗς διειστέσαν οἱ σπόροι καλλιεργητὰς δια τῆς μεμίσσεως τοῦ κόστους των σπόρων κατὰ πενήκοντα τοις ἑκατὸν (ἀριθ. 50) κατ' ἑκάστ. ἐπὶ ἀποτέλει ἐπιθεωρήσασθαι των πιστώσεων προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων δια συνολικὸν ποσὸν δραγμῶν δύο ἑκατομμυρίων πεντακτοσίων χιλιάδων (ἀριθ. 2.500.000)» (Σποροπαγωγῆς)».

β. «Ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀξιοποιήσεως καὶ συστήσεως καλλιεργητῶν καὶ θαλασσίων ἐκτάσεων ἀνακουσῶν των ἀποτέλειων, ἐκρίθη ἀναγκασθῆναι ἡ ἐκ των πιστώσεων προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις των εἰς οὗς διειστέσαν, δια ποσὸν δραγμῶν δύο ἑκατομμυρίων ἑξακτοσίων χιλιάδων (ἀρ. 2.800.000) ὅσοι καλύπτεται τὸ 20 τοις ἑκατὸν τοις ἑκατὸν τοις ἑκατὸν τοις ἑκατὸν ἀνάλογος τῆς ποσότητος αὐτῶν. Ἐργασίαις Ἐκδορῶντος, ἰσομετρίαις, ἀποθεωρητικαῖς καὶ λοιπαὶ ἔργασις).

γ. «Ὅτι δια τὴν διέδοσιν βελτιωμένων φυλῶν παραγωγικῶν ζώων, ἐκρίθη ἐκδόσας ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις δια ποσὸν δραγμῶν δύο ἑκατομμυρίων ἑξακτοσίων χιλιάδων (ἀρ. 2.600.000) ἐκ πιστώσεων τοῦ Προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων εἰς τὰς ἀκόλουθους περιπτώσεις:

α) Κτηνοτροφίαν. Δια τὴν διέδοσιν ἐλεγκτῶν ἀρρίων ἀναπαγωγικῶν ζώων καὶ τὴν δημιουργίαν πρῶτων ἐκτροφῶν.

β) Συνεταιρικῶν Ὀργανώσεων. Δια τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τεχνικῆς γονιμοποιήσεως καὶ τοῦ εὐλόγου τῆς ἀποδόσεως των ζώων. (Βιοχημικαὶ ἔργασις κτηνοτροφίας).

δ. «Ὅτι δια τὴν ἐπιτελεσθῆναι τὸ ἀπονεμοποιεῖσθαι των παραθερίων περιγῶν καὶ τῆς ἀνάπτυξεως τῶν πληθυσμῶν αὐτῶν παρὰ τὴν ἀνάγκην καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ προγράμματος τούτου εἰς τὸ Πρόγραμμα Δημοσίου Ἐπενδύσεων καὶ διὰ τῆς ποσότητος ἐκ τούτου συνολικὸν ποσὸν δραγμῶν διὰκτοσίων πενήκοντα ἐπὶ ἑκατομμυρίων πρσικτοσίων δέκα ἑξ χιλιάδων (ἀρ. 257.316.000) ὅσοι καλύπτεται οἰκονομικῆς ἀνάπτυξεως πέραν των ὅπν τοῦ Προϋπολογισμοῦ Ἐξόδων τοῦ Κράτους, διειστέσαν δια των σκοπῶν τούτων πιστώσεων, δια τῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 2536/1963, ὡς ἐμπροσθέν καὶ συνεπικριθεὶς δια τοῦ Νομοῦ 2781/1954 ἀναρτοποσῶν των σχετικῶν, μὲ τὸ, ὡς άνω, Πρόγραμμα βελτιωνῶν (Βελτιωτικὰς Παρηγορητικῶν περιγῶν).

ε. «Ὅτι δια τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας ὀρεινῶν, ημιορεινῶν καὶ ἡρωτικῶν περιοχῶν τῆς χώρας ἐκρίθη ἀνάπτυξις

καὶ ἡ ἐκ των πιστώσεων τοῦ Προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων διὰδοσις τοῦ ποσὸν δραγμῶν ἐπιθεωρήσασθαι δύο ἑκατὸν, ὀδορῶντος ἐπὶ χιλιάδων (72.087.000) πρὸς οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν των κατοικῶν ἔργων, ἔργασις καὶ μὲ τῶν, ἀπονεμοποιῶν εἰς τὴν προστασίαν των θαλάσσιων καὶ τῆς διειστέσεως εἰς τὴν συγκράτησιν τοῦ ὕδατος, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γονιμότητος των καλλιεργησῶν γαιῶν, εἰς τὴν ἀναδιδόσασθαι τῆς γονιμότητος των καλλιεργητῶν καὶ γεωκτοσίων εἰς συντηρησῶν καὶ ἀποκαταστάσασθαι ἀνάπτυξιν καὶ ἀξιοποιήσασθαι ἀπόντων των φυσικῶν πόρων καὶ παρατορῶν γαιῶν ἀναποτήτων των άνω περιοχῶν, καθὼς καὶ τὴν ἀναμεικτοσῶν τῆς ἀποκαταστάσεως των κατοικῶν αὐτῶν.

α) Βελτιωτικῆς ἔργασις. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις δια χιλίων πεντακτοσίων (1.500) δραγμῶν κατὰ στρέμμα ἀναδομωσῶν καλλιεργητῶν ἐκτάσεων διὰ τούτων ἐπικριθεύσασθαι ἐναντι προσηγορῶντος ὅπν τοῦ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξεως καλλιεργητῶν ἔργασις παρατορῶντος ὀδῶς.

β) Ἀναδομωσῶν εἰς συντηρησῶν μὲ βελτιωτικῶν. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις δια πεντακτοσίων (500) δραγμῶν κατὰ στρέμμα ἀναδομωσῶν καὶ διεντροποιήσεως ἐκτάσεων ἐναντι προσηγορῶντος ὅπν τοῦ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξεως καλλιεργητῶν ἔργασις διειστέσεως ὀδῶς.

γ) Ἀναδομωσῶν. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις 50% κατὰ στρέμμα δια τὴν ἐπιτελεσθῆναι γεωκτοσίων ἔργασις ἐπὶ ἐπικριθεύσασθαι ἐναντι (ἔργον 082127).

δ. Ὀρεινῶν οἰκονομίας. (ἔργον 08217)

ε. Ὑδροστατικῶν ἡρωτικῶν καρίων περιοχῶν. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις εἰς τῶν χιλιάδων (ἀρ. 3.000) δραγμῶν κατ' ἀναρτοποσῶν ὅσοι ἡ κατακαταστάσασθαι ἰδιωτεύσασθαι.

στ. Φυτοκαλλιέργειας δια καλλιεργητῶν ἰδιῶ κτηνοτροφικῶν ὀδορῶντος. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις μὲχρι ποσοτὸς 50% οἰς τῆς ὀδῶς πόρων καὶ λιπαρῶν.

ζ. Ἐκδορῶντος βελτιωτικῶν. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις κατὰ ποσοτὸν 50% οἰς τῆς ὀδῶς των φυτοκτοσίων καρποφόρων βελτιωτικῶν.

η. Ἐκδορῶντος κτηνοτροφίας. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις κατὰ ποσοτὸν 30% οἰς τῆς ὀδῶς των ἀναρτοποσῶν πέραν των ἀρρίων παραγωγικῶν ζώων, καὶ οἰκονομικῆς ἀνάπτυξεως κατὰ 30% οἰς τῆς ὀδῶς κατακαταστάσασθαι κτηνοτροφικῶν καρποφόρων, καὶ οὗρ ἀναρτοσῶν των δύο χιλιάδων πεντακτοσίων (ἀρ. 2.500) δραγμῶν κατὰ κτῆρας.

θ. Ἐκδορῶντος Μελισσοποιίας. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ἐκ τῶν δραγμῶν (ἀρ. 100) κατ' ἀναρτοποσῶν ὅπν των μελισσοποιῶν ἑκατομυρίων κοφελῶν.

ι. Ἐκδορῶντος μὲτρο προστασίας καλλιεργησῶντος ἑκατὸν δραγμῶν (ἀρ. 100) κατ' ἀναρτοποσῶν ὅπν των μελισσοποιῶν ἑκατομυρίων κοφελῶν.

κ. Ἀναρτοποσῶντος ἀνάπτυξεως κατὰ 50% οἰς τῆς ὀδῶς των ἀρρίων ἐκδορῶντος ἀνάπτυξεως ἀναρτοποσῶντος, καὶ οὗρ ἀναρτοσῶν των πέντε χιλιάδων (ἀρ. 5.000) δραγμῶν κατὰ ἀναρτοποσῶντος ἀνάπτυξεως.

λ. Θεωρητικῶν παραγωγῶντος πρώτων λαχανικῶν. Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις κατὰ 30% οἰς τῆς ὀδῶς των ἐκδορῶντος ὅπν των καλλιεργητῶν ἀναρτοποσῶντος παραγωγῆς πρώτων λαχανικῶν καὶ οὗρ ἀναρτοσῶν των ἐπὶ χιλιάδων (ἀρ. 7.000) δραγμῶν κατὰ θεωρητικῶν.

μ. Ὅτι πρὸς ἐκδορῶντος τὸ ὅπν τὸν Ὑδροστατικῶν Γεωργίας ἀναρτοποσῶντος παραγωγῶντος ἐκδορῶντος ὀδορῶντος εἰς τῆς ἐκδορῶντος Φυτοκαλλιέργειας καὶ οὗρ ἀναρτοσῶντος εἰς των πιστώσεων τοῦ Προϋπολογισμοῦ Δημοσίου Ἐπενδύσεων οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τοῦ Μενιακτοῦ Φυτοκαλλιέργειας ἀναρτοποσῶντος δια ποσὸν δραγμῶν ἐκδορῶντος ἑκατομυρίων ἑκατομυρίων χιλιάδων (ἀρ. 1.600.000) δια τῆς πρὸς ἐκδορῶντος τῶν άνω πρῶτον ἀναγκῶν διειστέσεως καὶ συμπληρώσασθαι των κτηνοτροφικῶν αὐτῶν ἐκδορῶντος. (ἔργον 08223, Μενιακτοῦ Φυτοκαλλιέργειας ἰδιωτεύσεως).

ν. Ὅτι ἐν ὀδοι τοῦ ἀναρτοποσῶντος παραγωγῶντος περιμετρικῆς ἀνάπτυξεως ἐν συνεργασίᾳ κατὰ τοῦ ἑκατομυρίων ὀδορῶντος παραγωγῶντος, ἐν τῇ ζώνῃ Πειρακατοσῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἡπείρου (Κόνιττα, Ζαγόρι, Παρκάλορος)

16.3.61

- 2 -

κῆς. Μικρότερα ἀνετίθησαν καὶ εἰς νεώτερος ἀρχιτέκτονας
ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὡς ἐξαιρετικῶς ἐπιτυχέ-
νους ἐπαγγελματίκῃς.

Ἡ Ἀντικολίτευσις διὰ τὴν πλῆξιν τὴν κυβερνησιν
εἰς τὸν τομέα, εἰς τὸν ὅποιον κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν
ἐπέτυχε τελείως, εἰς τὸν Τουρισμόν, δὲν ἐδίδετο νὰ
υλοθετηθῇ τερατώδεις λοχυρισμούς, οἱ ὅποιοι ἀφ' ἐαυτῶν
ἀποδεικνύονται ὡς ἀτερούμενοι πάσης σοβαρότητος.

Οἱ λοχυρισμοὶ αὗτοί διατυποῦνται κατὰ τοιοῦτον
τρόπον ὥστε, χωρὶς τίποτε νὰ λέγεται κατὰ τρόπον κατη-
γορηματικόν, νὰ φέρεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἐνδέχεται εἰς
τὸν Τουρισμόν νὰ λαμβάνουν χώραν καὶ διαχειριστικὰ σκάν-
δαλα.

Σκάνδαλα θὰ ἦδύναιτο νὰ γίνοντο 1) ἐὰν ἀπεφασί-
ζοντο ἔργα πρὸς ἐκανοποίησιν ἰδιωτικῶν συμφερόντων,
ἐὰν ἡ ἀνάθεσις τῶν ἔργων ἀπέκρυπτε οἰκιστὴν μορφῇς
ἰδιοτέλειαν, ἐὰν ἡ ἀνάθεσις τῶν ἔργων/κατὰ παράβασιν
τοῦ νόμου ἢ τῆς ἠθικῆς, ἐὰν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων ἐγί-
παρὰ τὸν νόμον, ἢ ἐπὶ παρανόμῃ ὠφελείᾳ ὠρισμένων πρ ο-
σώπων καὶ παρὰ τὴν νόμιμον διαδικασίαν.

Ἀπαντῶ: Οὐδέποτε ὁ προγραμματισμὸς οἰκιστὴν
ἔργου εἶχεν ὡς κίνητρον οἰκιστὴν ἀτομικὸν συμφέρον.

Τὰ ἔργα ἐμελετήθησαν ἢ ἀπὸ τὴν Ὑπηρεσίαν ἢ κατ'
ἀνάθεσιν ἀπὸ Ἀρχιτέκτονας ἀνεγνωρισμένης φήμης. Ἐλή-
φθη μέριμνα ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀνεγνωρισμένοι ἀρχιτέκτονες
νὰ ἀναλάβουν ἔργα τουριστικὰ, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια ἐ χρη-
ματοδοτοῦντο ἐκ τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων, ἐφ' ὅσον δὲν
εἶχον ἤδη ἀναλάβει μεγάλα τουριστικὰ ἔργα χρηματοδοτού-
μενα ἐξ ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων καὶ δανειοδοτήσεως κρατι-

κῆς. Μικρότερα ἀντετέθησαν καί εἰς νεωτέρους ἀρχιτέκτονας ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὡς ἰδιαίτερος ἐπιτυχδ-
νοντες ἐπαγγελματικῶς.

Ἡ ἀμοιβή τῶν ἀνωτέρω μελετητῶν ἐγίνετο πάντοτε βάσει τοῦ νόμου, ἥτοι ἀνελάμβανον τὰ ἔργα μὲ τὰ ἐλάχιστά θρία τοῦ νόμου μειωμένα κατὰ 10% καί κατεβάλλοντο βάσει τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν γενομένων ἔργων. Ἡ συμφωνία αὐτή ἐφηρμόθη δι' ὅλους ἀνεξαιρέτως ἄνευ διακρίσεως πλὴν μι-
ας περιπτώσεως ὅπου ἡ ἀμοιβή τοῦ ἔργου καθορίσθη ἀμοιβή κατωτέρα καί αὐτοῦ τοῦ κατωτέρου ὁρίου.

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Ὅλα τὰ ἔργα ἐξετελοῦντο οὐνὰμει δημοσίου διαγωνισμοῦ, πλὴν ἐλα-
χίστων ἐξαιρέσεων. Ἐπὶ ἔργων ἑκατ. μόνον ἔργων ἀντετέθησαν λόγῳ τῆς ἐπείγουσας φύσεως αὐτῶν ἄνευ δημοπρασίας εἰς ἀνεγνωρισμένους ἐργολάβους τῶν ὁποίων ἡ ἀπόδοσις τῇ πράξεως ὑπῆρξε πλήρως ἱκανοποιητικῇ. Ὡς γνωστὸν ἐφ' ὅσον ἡ κατακύρωσις τῆς ἐργολαβίας ἐγίνετο κατόπιν διαγωνισμοῦ οἱ τυχόν ζημιούμενοι εἶχον πᾶν ἔνδι-
κον μέσον διὰ νὰ ἀκυρώσουν μίαν κατακύρωσιν γενομένην παρὰ τὸν νόμον. Τοιαῦτα περίπτωσις κατὰ τὴν τελευταίαν 5ετίαν ὅν ἐπαρουσιάσθη. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι πᾶς ὑπαινιγμὸς περὶ ὑπάρξεως σκανδάλων καί καταχρήσεων ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν εἶναι τελείως ἀπαράδεκτος. Δια-
τυπῶνται ὅμως καί ἡ κατηγορία ὅτι καί ἂν ὅν ὑπάρχῃ ὁ-
λος, ὑπάρχει ἀμέλεια εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν θεμάτων τοῦ τουρισμοῦ. καί ἡ ἀμέλεια αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πρῶ-
τον συνετάσσοντο ἀτελεῖς μελέται, δευτέρον δὲ ὅτι ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐκτελέσεως τῶν μελετῶν αὐτῶν ἦτο ἐπίσης ἑλλειπή.

Ἐξετάζομεν τὸ πρῶτον. Αἱ ἀτελεῖς μελέται εἶχον
 ως ἀποτελεσμα τὰς ὑπερβάσεις καὶ ἐλέχθη ὅτι αὐταὶ αἱ
 ὑπερβάσεις φθάνουν εἰς πολλὰ ἔργα μετὰ δὲ 100-300%.
 Πρὶν ἢ εἰσελθωμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων
 διὰ τὴν ἐξηγήσῃ ποῖαι ἦσαν αὐταὶ αἱ ὑπερβάσεις πρέπει νὰ
 καθορίσωμεν τὴν λέξιν ὑπερβάσις, τὴν ἔννοiάν της, διότι
 μὲ τεχνάσματα λεκτικὰ δὲν δεχόμεθα νὰ συγκαλύψωμε σκο-
 πῶς δοταθεῖς ἰσχυρισμούς. Ὑπερβάσις ὑπάρχει ὅταν
 ὁ μελετητὴς τοῦ ἔργου προυπολογίσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν
 μελέτην του ὀρισμένον ὅσος δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο
 ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς καὶ οὐδεμιᾶς προσθήκης ἀποδει-
 κνύεται ἀπὸ τοὺς ἐπακολουθοῦντας συγκριτικoὺς πίνακας
 δαπανῶν. Ἀντιθέτως ὑπερβάσις δὲν εἶναι ὅταν, πέραν τοῦ
 μελετηθέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησις αὐτοῦ διὰ προ-
 σθηκῶν ἀναφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς
 τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου (μείζων πολυτελεῖα κλπ). Ὑπερβα-
 σις τοῦ ἔργου ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ὅταν διὰ νὰ κερήσῃ τις
 μίαν τουριστικὴν περίοδον ἀποφασίσῃ νὰ ἐπιταχύνῃ τὸ ἔρ-
 γον μὲ διπλὰς βάρδιας αἱ ὁποῖαι πολλαπλασιάζουν τὴν δα-
 πάνην.
 Ὁ παραρτηρῶν παρουσιάζει ἀπρόσβλητα τὰ ὁποῖα κρῖνει νὰ ἀντιμε-
 τωπίζων. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις,
 ὅτι εἶναι πραγματικαὶ ὑπερβάσεις καὶ ἄλλὰ ὑπερβάσεις αἱ
 ὁποῖαι φαίνονται ὑπερβάσεις ὀνομασθησάν ὑπερβάσεις ἀπὸ
 τοὺς κατηγοροῦς μας, ἀλλὰ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ
 τὴν, ὑπὸ τὴν κακὴν ἔννοιαν, ὑπερβάσιν διὰ τὴν ὁποῖαν
 καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἔλεγχος. Τοιαῦται ὑπερβάσεις
 κακῶν ὑπολογισμῶν δύνανται νὰ ἐλεγχοῦν μόνον ἐάν τὸ ὅσος
 αὐτῶν ὑπερβαίνῃ τὴν συνήθη ὑπερβάσιν, τὴν ὑπάρχουσαν διὰ
 πᾶν τεχνικὸν ἔργον καὶ ἀκόμη σταθ. εἶναι πλήρως μελετημέ-
 νον. Ἐάν δὲ τοῦτο ἰσχύει διὰ τὴν χάραξιν μιᾶς ὁδοῦ πε-

δινής ή μιᾶς κοινῆς πολυματοικίας κατά πολύ μεγαλύτερον λόγον Ιοχύει διὰ τὰ ἔργα ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶναι πρωτό- τυπα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἔχουν μίαν ἰδιοτυσίαν καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀποφασιστικὴ μορφή ἔχει ἀποφα- σιστικὴν διὰ τὸν μελετητὴν σημασίαν. Δι' αὐτὰ τὰ τελευ- ταῖα ἀναμφισβητήτως τὸ περιθώριον μιᾶς διαστάσεως μετα- ζῶ ὀριστικῆς μελέτης καὶ πραγματικοῦ κόστους τοῦ ἔργου δικαιολογεῖται νὰ εἶναι μεγαλύτερον.

Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι Ιοχυρίζονται τὸ ἀντίθετον ἢ εἶναι ἀπλῶς κακῆς πίστεως ἢ θέλουν νὰ ἀγνοοῦν μίαν παγίαν πραγματικότητα τὴν ὁποίαν πᾶς ἄνθρωπος ὁ ὅποιος ἐκποδύησε ἕνα ἀκίνητον ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του ἔστω καὶ ἕνα μικρὸ σπιτάκι τὸ ἔχει γνωρίσει ἐξ ἰδίας πείρας.

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ οἱ ὅποιοι Ιοχυρίζον- ται ὅτι δὲν θὰ ἔπρεπε ὅχι μόνον νὰ ὑπάρξουν τοιούτου εἴ- δους ὑπερβάσεις, ἀλλὰ οὐτε αἱ ὑπερβάσεις αἱ συνιστάμεναι εἰς βελτίωσιν, ἀνάπτυξιν καὶ ἐπαύξει τοῦ ἔργου. Ἀλλὰ ἐάν αὐτὸ εἶναι δῆσιμον διὰ πᾶν τεχνικὸν ἔργον τὸ ὅποιον πάντοτε παρουσιάζει ἀπρόοπτα τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀντιμε- τωπίζωνται διὰ βελτίωσιν αὐτὸ Ιοχύει πολύ περισσότερον δι' ἔργα τουριστικά, τὰ ὅποια ξεκινοῦν κάποτε μὲ μίαν περιωρισμένην προοπτικὴν καὶ κατὰ τὴν ἐξελίξιν τοῦ χρό- νου, συντρεχούσης τῆς ραγδαίας ἀναπτύξεως τῆς τουριστι- κῆς κινήσεως ἐπιβάλλεται νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος αὐτῶν. Εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νὰ Ιοχυρίζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἀπεφθ- αισε τὸ 1958 νὰ κἀμῃ ἕνα ἔργον δὲσμηρετοῦν 100 τουρί- στας πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέσῃ εἰς αὐτὸ τὸ περιωρισμένον μέγεθος τὸ 1959 1960 καθ' ὅν χρόνον ἐν τῇ μεταξὺ ἔχει δια-

16.3.61

- 5 -

πιστωθῇ ἡ τουριστικὴ δυνάμει τῆς αὐξήσεως τοῦ ἔργου. Τὰ ἔργα τὰ τουριστικὰ προπαντός πρέπει νὰ προσαρμόζονται εἰς τὴν δυνάμει τῆς στιγμῆς καὶ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη ἡ αὐξήσις των καὶ ἡ βελτίωσίς των διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεώς των.

Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ Ε.Ο.Τ. ἔχει πρῶτον ὑπερβάσεις πραγματικὰς εἰς πλεῖστα ἔργα, ὅπως ὅλοι οἱ οἰκοδομοῦντες καὶ κατασκευάζοντες ἔργα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως. Αἱ ὑπερβάσεις αὗται κυμαίνονται μεταξὺ 1-15 περίπου τοῖς ἑκατόν εἶναι ὑπερβάσεις λογικαί αἱ ὁποῖαι ἀναλόγως τοῦ ἔργου εἶναι καὶ ἀπολύτως δικαιολογημέναι καὶ εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νὰ δοκῇται ἔλεγχος δι' αὐτοῦ τοῦ ἔλδους τὰς ὑπερβάσεις.

Συνέβαλε δὲ ἡδυνάτο νὰ γίνωνται 1) ἔν ὑπερβαίνοντο ἔργα πρὸς ικανοποίησιν ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ἔν ἡ ἀνάγκαις τῶν ἔργων ἀπέρριπτε οἰκουμένης καὶ ἰσοτιμίας, ἔν ἡ ἀνάγκαις τῶν ἔργων/κατὰ παράστασιν τοῦ νόμου ἡ εἰς ἡθικῆς, ἔν ἡ ἐκτέλεισις τῶν ἔργων ἐγὶ κατὰ τὸν νόμον, ἡ ἐπὶ παρανόμῃ ἀρτίεῃ ὁρισμένων πρὸς αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν νόμιμον διαδικασίαν.

Ἀπαντῷ: Οὐδέποτε ὁ προγραμματισμὸς οἰκουμένης ἔργου εἶχεν ὅς κίνητρον οἰκουμένης ἀπορικῶν συμφερόντων.

Τὰ ἔργα ἐκτελέθησαν ἡ ἀπὸ τὴν ὑπερβαίνον ἡ κατὰ ἀνάγκαις ἀπὸ Ἀρχιτέκτονας ἀνεγνωρισμένους ὁρίσας. Ἐλέγη μέρηνα ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀνεγνωρισμένοι Ἀρχιτέκτονες νὰ ἀναλάβουν ἔργα τουριστικὰ, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐχρηματοδοτοῦντο ἐκ τῶν δημοσίων ἐκπενδύσεων, ἐκ' ὅσων ἐν εἶχον ἤδη ἀναλάβει μεγάλα τουριστικὰ ἔργα χρηματοδοτούμενα ἐξ ἰδιωτικῶν ἐκπενδύσεων καὶ ἐκτελεστέας κρατι-

16.3.61

- 2 -

κῆς. μικρότερα ἀνετίθησαν καὶ εἰς νεώτερους ἀρχιτέκτονας
 ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται ὡς ἰδιαίτερος ἐπιτυχέ-
 νοντας ἐπαγγελματίες.

Ἡ Ἀντικολλίτευσις διὰ τὴν πλήρη τὴν κυβέρνησιν
 εἰς τὸν τομέα, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν
 ἐπέτυχε τελείως, εἰς τὸν Τουρισμόν, δὲν ἐδίδετοσε νὰ
 υἱοθετήσῃ τερατώδεις ἱσχυρισμούς, οἱ ὁποῖοι ἀφ' αὐτῶν
 ἀποδεικνύονται, ὡς στερούμενοι πάσης σοβαρότητος.

Οἱ ἱσχυρισμοὶ αὗτοί διατυποῦνται κατὰ τοιοῦτον
 τρόπον, ὥστε, χωρὶς τίποτε νὰ λέγεται κατὰ τρόπον κατη-
 γορηματικόν, νὰ ἀφίνεταί ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἐνδέχεται εἰς
 τὸν Τουρισμόν νὰ λαμβάνουν χώραν καὶ διαχειριστικὰ σκάν-
 δαλα.

Σκάνδαλα ὅθι ἤδυνάτο νὰ γίνων 1) ἐάν ἀπεφασί-
 ζοντο ἔργα πρὸς ἐκανοποίησιν ἰδιωτικῶν συμφερόντων,
 ἐάν ἡ ἀνδρῶσις τῶν ἔργων ἀπέκρυπτε οἰκονομικὴ μορφή
 ἰδιωτελείαν, ἐάν ἡ ἀνδρῶσις τῶν ἔργων/κατὰ παράθεσιν
 τοῦ νόμου ἢ τῆς ἡθικῆς, ἐάν ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων ἐγί-
 παρὰ τὸν νόμον, ἢ ἐπὶ παρανόμῳ ὀφελείᾳ ὀρισμένων πρ ο-
 σῶπων καὶ παρὰ τὴν νόμιμον διαδικασίαν.

Ἀπαντῶ: Οὐδέποτε ὁ προγραμματισμὸς οἰκονομικῶν
 ἔργων εἶχεν ὡς κίνητρον οἰκονομικῶν ἀτομικῶν συμφέρον.

Τὰ ἔργα ἐμελετήθησαν ἢ ἀπὸ τὴν ἡγεσίαν ἢ κατ'
 ἀνδρῶσιν ἀπὸ Ἀρχιτέκτονας ἀνεγνωρισμένης φήμης. Ἐλπί-
 σθη μάλιστα ὅλοι σχεδὸν οἱ ἀνεγνωρισμένοι ἀρχιτέκτονες
 νὰ ἀναλάβουν ἔργα τουριστικὰ, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐχρη-
 ματοδοτοῦντο ἐκ τῶν δημοσίων ἐπενδύσεων, ἐφ' ὅσον δὲν
 εἶχον ἤδη ἀναλάβει μεγάλα τουριστικὰ ἔργα χρηματοδοτου-
 μένα ἐξ ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων καὶ δανειοδοτήσεως κρατι-

κῆς. Μικρότερα ἀνετέθησαν καὶ εἰς νεωτέρους ἀρχιτέκτονας ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι θεωροῦνται ὡς ἰδιαίτερος ἐπιτυχάνοντες ἐπαγγελματικῶς.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἀνωτέρων μελετητῶν ἐγίνετο πάντοτε βῆσει τοῦ νόμου, ἥτοι ἀνελάμβανον τὰ ἔργα μὲ τὰ ἐλαχίστα ὅρια τοῦ νόμου μειωμένα κατὰ 10% καὶ κατεβάλλοντο βῆσει τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν γενομένων ἔργων. Ἡ συμφωνία αὕτη ἐφηρμόσθη δι' ὅλους ἀνεξαίρετως ἄνευ διακρίσεως πλὴν μι ὡς περιπτώσεως, σκου ^ἢ ἀμοιβὴ τοῦ ἔργου καθωρτίσθη ἀμοιβὴ κατωτέρα καὶ αὐτοῦ τοῦ κατωτέρου ὅριου.

Ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Ὅλα τὰ ἔργα ἐξετελοῦντο ὀνύμει δημοσίου διαγωνισμοῦ, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων. Ἐπὶ ἔργων ^{ἐκατ.} μόνον ἔργων ἀνετέθησαν λόγῳ τῆς ἐπείγουσας φύσεως αὐτῶν ἄνευ δημοπρασίας εἰς ἀνεγνωρισμένους ἐργολάβους, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόδοσις τῇ πράξεως ὀπῆρξε πλήρως ἐκανοποιητικῇ. Ὡς γνωστόν, ἐφ' ὅσον ἡ κατακύρωσις τῆς ἐργολαβίας ἐγίνετο κατόπιν διαγωνισμοῦ οἱ τυχόν ζημιούμενοι εἶχον πᾶν ἐνδίκον μέσον διὰ νὰ ἀκυρώσουν μίαν κατακύρωσιν γενομένην παρὰ τὸν νόμον. Τοιαῦτα περιπτώσεις κατὰ τὴν τελευταίαν 5ετίαν δὲν ἐπαρουσιάσθη. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι πᾶς ὀπαινιγμὸς περὶ ὀπάρξεως σκανδάλων καὶ καταχρήσεων ὀπὸ τὴν ἐννοίαν αὐτὴν εἶναι τελεῶς ἀπαράδεκτος. Διατυπῶνται, ὅμως, καὶ ἡ κατηγορία ὅτι καὶ ἂν δὲν ὀπάρχη ὀδός, ὀπάρχει ἀμέλεια εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν θεμάτων τοῦ τουρισμοῦ. Καὶ ἡ ἀμέλεια αὕτη συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πρῶτον συνετάσσοντο ἀτελεῖς μελέται, δευτερον δὲ ὅτι ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐκτελέσεως τῶν μελετῶν αὐτῶν ἦτο ἐπὶ ἐλλείψεως.

ἔξετάζομεν τὸ πρῶτον. Αἱ ἀτελεῖς μελέται εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ὑπερβάσεως καὶ ἐλέγχθη ὅτι αὐταὶ αἱ ὑπερβάσεις φθάνουν εἰς πολλὰ ἔργα μετὰ 100-300%.

3
πρὶν ἢ εἰσελθόμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων διὰ τὴν ἐξηγήσασθαι ὅτι αὐταὶ αἱ ὑπερβάσεις πρέπει νὰ καθορίσωμεν τὴν λέξιν ὑπερβάσις, τὴν ἔννοιάν της, ὅτι μὲ τεχνήματα λεκτικὰ δὲν δεχόμεθα νὰ συγκαλύψωμε σκοπιμῶς ἀσταθεῖς ἰσχυρισμούς. Ὑπερβάσις ὑπάρχει ὅταν ὁ μελετητὴς τοῦ ἔργου προσκολλοῦται εἰς τὴν ὀριστικὴν μελέτην τοῦ ὀρισμένου ὅφους δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς καὶ οὐδεμίας προσθήκης ἀποδεκνύεται ἀπὸ τοὺς ἐπακολουθοῦντας συγκριτικὰς πίνακας δαπανῶν. Ἀντιθέτως ὑπερβάσις δὲν εἶναι ὅταν, πέραν τοῦ μελετηθέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησις αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν ἀναφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου (μεῖζων πολυτέλεια κλπ). Ὑπερβάσις τοῦ ἔργου ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ὅταν, διὰ τὴν κερδοφόρον μίαν τουριστικὴν περίοδον, ἀποφασίσῃ νὰ ἐπιταχύνῃ τὸ ἔργον μὲ διπλὰς βάρδιας, αἱ ποταὶ πολλαπλασιάζουν τὴν δαπάνην.

2
Ἐν τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις, ὅτι εἶναι πραγματικαὶ ὑπερβάσεις, ἀλλὰ ὑπερβάσεις, αἱ ὅποιαι φαίνονται ὑπερβάσεις ὀνομασθῆσαν ὑπερβάσεις ἀπὸ τοὺς κατηγοροῦντας, ἀλλὰ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν, ὅπου τὴν κακὴν ἔννοιαν, ὑπερβάσιν διὰ τὴν ὅποσαν καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἔλεγχος. Τοιαῦται ὑπερβάσεις κακῶν ὁπολογισμῶν δύνανται νὰ ἐλεγχθῶν μόνον, ἐὰν τὸ ὅφους αὐτῶν ὑπερβαίνῃ τὴν συνήθη ὑπερβάσιν, τὴν ὑπάρχουσαν διὰ πᾶν τεχνικὸν ἔργον καὶ ἀκόμη σταθ εἶναι πλήρως μελετημένον. Ἐὰν δὲ τοῦτο ἰσχύῃ διὰ τὴν χρεάζειν μιᾶς ὁδοῦ πε-

3
 δινής ή μις κοινής πολυκατοικίας κατά πολύ μεγαλύτερον λόγον ίσχυει διδ τά έργα εκείνα τά όποια είναι πρωτό- τυπα από πώσης πλευράς έχουν ~~μεγαλύτερη σημασία~~ μίαν ιδιοτυλίαν καί τών όποιων ή αισθητική μορφή έχει αποφαι- σιστικήν διδ τόν μελετητήν σημασίαν. Δι' αὐτά τά τελευ- ταία αναμφισβητήτως τό περιθώριον μις διαστώσεως μετα- ξύ όριστικής μελέτης καί πραγματικού κόστους τοῦ έργου δικαιολογείται νά είναι μεγαλύτερον.

Εκείνοι οί όποιοι ίσχυρίζονται τό αντίθετον ή είναι απλώς καί ης πώσεως ή θέλουν νά άγνοοῦν μίαν παύσαν πραγματικότητα τήν όποιαν πῶς άνθρωπος ό όποιος άκοόδημος ένα άκίνητον ποτέ εις τήν ζωήν του, έστω καί ένα μικρό σπιτάκι τό έχει γνωρίσει δε ιδίως παίρας.

4
 Άλλά θάρχουν καί μερικοί οί όποιοι ίσχυρίζον- ται ότι δέν θά έπρεπε όχι μόνο νά θάρχουν τοιούτου εί- δους υπερβώσεις, αλλά οὔτε αι υπερβώσεις αι συνιστάμεναι εις βελτίωσιν, άναπτύξιν καί επάύξησιν τοῦ έργου. ^{Αλλά,} ~~δέν αὐτό είναι άρμόσιμον διδ πᾶν τεχνικόν έργον, τό όποιον πάντοτε παρουσιάζει άπρόοπτα, τό όποια πρέπει νά αντιμε- τωπίζονται διδ βελτίωσιν αὐτό ίσχυει πολύ περισσότερον δι' έργα τουριστικά, τό όποια ξεκινοῦν κάποτε μέ μίαν περιωρισμένην προοπτικήν καί κατά τήν εξέλιξίν τοῦ χρό- νου, συντρεχούσης τής ραγδαίας άναπτύξεως τής τουριστι- κής κινήσεως επιβάλλεται νά άναπτυχθοῦν καί από άπόψεως έκτάσεως, αλλά καί από άπόψεως ποιότητος αὐτῶν. Είναι αὐτόχρονη γέλοϊον νά ίσχυρίζεται τις ὅτι επειδή άπεφά- σισε τό 1958 νά κάμῃ ένα έργον άεμπηρετοῦν 100 τουρι- στας πρέπει νά τό έκτελέσῃ εις αὐτό τό περιωρισμένον μέγεθος τό 1959, 1960 καθ'όν χρόνον έν τῷ μεταξύ έχει δια-~~

πιστωθή ή τουριστική ανάγκη της αδειόσεως του έργου. Τα έργα τα τουριστικά προπαντός, πρέπει να προσαρμόζονται εις την ανάγκην της στιγμής και είναι άπολύτως δικαιολογημένη ή αδειοσίς των και ή βελτίωσίς των, διαρκούσης της έκτελέσεώς των.

~~Ἦν' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁ Ε.Ο.Τ. ἔχει πρῶτον ὑπερ-
βόσεις πραγματικῶς εἰς πλεῖστα ἔργα, ὅπως ὅλοι οἱ οἰκο-
δομοῦντες καὶ κατασκευάζοντες ἔργα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαι-
ρέσεως. Αἱ ὑπερβόσεις αὗται κυμαίνονται μεταξὺ 1-15
πρίπου τοῖς ἐκτὸν εἶναι ὑπερβόσεις λογικαί, αἱ ὁποῖαι
ἀναλόγως τοῦ ἔργου εἶναι καὶ ἀπολύτως δικαιολογημέναι
καὶ εἶναι ἀσφόδρημα γελοῖον νὰ δοκῇται ἔλεγχος δι' αὐτοῦ
τοῦ ἔθνους τῆς ὑπερβόσεως.~~

Ὁ Τουρισμός δὲν ὑφίστατο συστηματικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ 1957, ὅτε ὡς πρόγραμμα, ὅτε ὡς πηγή πλούτου διὰ τὴν χώραν. Ἀποτελεῖ δὲ βαρεῖαν παράλειψιν τό ὅτι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οὐδεὶς εἶχεν ἀντιληφθῇ πόσον σημαντικὴ πηγή πλούτου ἦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ Τουρισμός, καὶ οὐδεμία κυβέρνησις εἶχε λάβει μέτρα διὰ τὴν ἀναπτύξιν του.

Συγκρίσεις με ἀριθμούς: αὐτὰ προτιμᾷ εἰς

Μέσα εἰς ἓνα ἔργον τῆς ἐκτέλεσε εἶναι φυσικόν νά γίνουν παραλείψεις καὶ ἄλλα σφάλματα. Ἐν τοῦτοις εἶναι φανερόν ὅτι ὡς πρωταρχικός σκοπός ἔπρεπε νά εἶναι ἡ ταχύτερα ἀνάπτυξις τοῦ τουριστικοῦ προγράμματος, διότι ἄλλως, ὑπάρχει κίνδυνος οἱ ξένοι ἐπισκεπταί μας νά μεταβληθοῦν εἰς δυσφημιστάς τῆς χώρας.

Ἀντί νά ἐκτιμᾶται ἡ προοπτικὴ αὐτὴ ἀκούοντες κακόπιστοι παρατηρήσεις.

Εἶναι ὅμως ὅτι ὅ,τιδήποτε ἐπιτυγχάνει εἰς τὸν τόπον αὐτόν, εἴτε ἄνθρωποι, εἴτε ἔργα γίνονται ἀντικείμενον ἐπικρίσεων.

21.3.61

Ἡ Διοίκησις τῆς Α.Δ.Ε.Δ.Υ., ἡ ὁποία παραβιάζει
 συστηματικῶς τὸ Σύνταγμα, ἐξωθοῦσα τὰ μέλη της εἰς
 ἀπεργίαν, τὰς ὁποίας ρητῶς ἀπαγορεύει τὸ Σύνταγμα
 ἤδη ἐπικαλεῖται τὴν προστασίαν τοῦ διότι ἡ Ἀστυνομικὴ
 Ἀρχὴ ἀπηγόρευσε μίαν θεαματικὴν καὶ καθαρῶς δημοκο-
 πικὴν συγκέντρωσιν εἰς ἀνοικτὸν χώρον.

Ἐάν ἐπιμελνῇ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν συγκέντρωσιν
 αὐτὴν ἡ Α.Δ.Ε.Δ.Υ. σημαίνει ὅτι αὕτη προτρέπει εἰς
 ἀναρχικὰς ἐκδηλώσεις.

21.3.61

- 2 -

Από το 1955 μέχρι το 1960 κατασκευάσθηκαν
τά ακόλουθα τουριστικά έργα.

Αφ'ής επέτυχεν ή Κυβέρνησις νά θεμελιώσῃ ἐπὶ
σταθερῶν βάθεων τήν οἰκονομικήν σταθερότητα τῆς χώρας
ἐπεδόθη εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς δραστηρι-
ότητος εἰς ἐν εὐρὺ δημιουργικόν ἔργον. Εἰς τήν γεωργίαν
τήν βιομηχανίαν, τήν ὁδοποιίαν καί γενικῶς τήν συγκοι-
νωσίαν καί τόν τουρισμόν.

Ἡ Κυβέρνησις διεπίστωσε ὅτι ἀπετέλει βαρεῖαν
παράλειψιν τό γεγονός ὅτι δέν εἶχεν ἀποδοθῇ εἰς τόν
τουρισμόν ή προσοχή καί ή φροντίς τῆς ὁποίας ἦτο ἀξίος
καί ήθέλησε εἰς τήν τότε ἀνύπαρκτον σχεδόν τουριστικήν
προσπάθειαν τοῦ κράτους νά ὀψῇ τήν ἔκτασιν τήν ὁποίαν
ἐπέβαλλον αἱ συνθήκαι τοῦ παρόντος.

Μέχρι τοῦ 1955 τά δαπανώμενα δι' ἔργα τουριστικῆς
καί ἀπὸ τόν προϋπολογισμόν καί πρόγραμμα ἐπενδύσεων
ἐφθάνον εἰς τό ποσό τῶν .....

Ἀπό τοῦ 1957 ὅμως καί ἐντεῦθεν μετὰ μίαν δοκι-
μαστικήν προπαρασκευαστικήν περίοδον τά δαπανώμενα δι' ἄ
τουριστικά ἔργα ἐκ τῶν δύο ὡς ἀνω πηγῶν φθάνουν δι' ἄ
τό 1958 εἰς... τό 1959 εἰς... καί τό 1960 εἰς...
Τό πρόγραμμα τοῦ 1961 ὅδ φθάσῃ περίπου εἰς τό αὐτό
ὅφος.

Ἀπό τοῦ 1950 μέχρι τοῦ 1955 κατασκευάσθηκαν
ἀπὸ τόν τουρισμόν τά ἑξῆς τουριστικά ἔργα.

δι' ἀριθμῶν καί δι' ἔργων. Τί ἔπραξεν ὁ ἔλεγχος. Ὁργα-
νισμός τουρισμοῦ δι' ἄντιμετώπισην τοῦ παρόντος ἔρ-
γον τό ὅσον ἐκτελεῖται.

Από τοῦ 1955 μέχρι τοῦ 1960 κατασκευάσθησαν
τὰ ἀκόλουθα τουριστικά ἔργα.

Εἶναι δὲ ὑπὸ κατασκευῆν τὰ ἑξῆς:

Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν αὐτῇ τουριστικὴν προσπά-
θειαν ἀπὸ πλευρᾶς κράτους ἀνταποκρίνονται καὶ ὀριομέ-
να οἰκονομικά ἀποτελέσματα.

1) Αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν.

2) Αὔξηση τοῦ εἰσυχθέντος τουριστικοῦ συναλλάγμα-
τος. Σημειοῦμεν ὅτι ἡ παρατηρουμένη στασιμότης
εἰς τὰ ἔτη 1958 ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου
τοῦ ὁπολογισμοῦ τοῦ τουριστικοῦ συναλλάγματος. Ἐν
διετηρεῖτο ὁ παλαιὸς τρόπος θὰ ἐνεφανίζετο ἀκόμη ὕψη-
λότερον τὸ τουριστικὸν συνάλλαγμα.

Θάδεῖς καλῆς πίστεως ἀμφισβητεῖ καὶ τὸ σήμερον
γενόμενον ἔργον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Ἐκεῖνο
τὸ ὅποιον ἐπ' ἐσχάτων ἐδημιούργησε τὴν σημερινὴν θόρυ-
βον εἶναι ὅτι διὰ τὴν πραγματοποιήσασθαι τοῦ ἔργου τούτου
ἐχρησιμοποιήθησαν μέθοδοι δαπανηραὶ εἰς τὴν μελέτην
καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Καὶ ἐν συνεχείᾳ κατελογί-
σθησαν ἀπὸ τὰ μειονεκτήματα τῆς κυβερνητικῆς προσπα-
θείας δι' ἑλλειψίᾳ καταλλήλου ὀργάνωσης τῶν ὁπηρεσιῶν
τοῦ Ε.Ο.Τ.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτὰς θὰ ἀπαντήσωμεν
δι' ἀριθμῶν καὶ δι' ἔργων. Τί ἔπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὄργα-
νισμὸς Τουρισμοῦ διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ τεράστιον ἔρ-
γον τὸ ὅποιον ἐπωμίζεται;

1) 'Επέτυχε τήν ολοκληρώσιν τῶν τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ὥστε νά εἶναι δυνατή ἡ παρακολουθήσις τῶν ἐκτελουμένων ἔργων ἀπό τρίτους ἀλλά καί ἡ ἐκτέλεσις δι' ἰδίῶν μέσων ὅσων ἔργων δέν ἐκρίνετο σκόπιμος ἡ ἀναγκαία ἀνάθεσις εἰς τρίτους μελετητάς.

Καί ἡ μέν ὑπηρεσία εἶχε δύο ἔργα νά ἐκτελέσῃ. Ἀφ' ἑνός μὲν νά ἐλέγχῃ τό σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δι' ἰδίῶν τεχνικῶν νά ἐκτελέσῃ ὅσα ἡδύνατο ἔργα καί τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πείρας δυνατῆς οἰκονομίας.

Τά ἔργα τὰ ὁποῖα ἀνετίθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο ὑπό τοῦ συνόλου ἡ δέ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο μέ τήν πρόθεσιν ὥπως ἀνλάβουν ἔργα ἐκτελούμενα ὑπό τοῦ τουρισμοῦ ~~κατασκευάζοντες~~ ὅλοι οἱ Ἕλληνες κορυφαῖοι ἀρχιτέκτονες μέ ἐπικεφαλῆς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ τίτλων διέθετον ἰδιαίτερα προσόντα. Ἐλήφθη μόνον ὑπ' ὅσιν καί τό στοιχεῖον ὅτι ὁρισμένοι Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἔργα τουριστικῶς τὰ ὁποῖα δέν εἶχον δα ληφθῇ ἀμέσως ὑπό τοῦ Ε.Ο.Τ. ἀλλά εἶχον χρηματοδοτηθῇ διὰ δανείων, εἴτε ἀπό τόν ΟΧΟΑ εἴτε ἀπό ἄλλον ὀργανισμόν τοῦ κράτους, ἢ καί παρ' ἄλλων Ν.Π.Δ.Α.

Ἰδού ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων πῶς ἀρχιτεκτόνων οἱ ὁποῖοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμόν τοῦ τουρισμοῦ.

Ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο διὰ τὴν πρόθεσιν ὥστε πᾶς τις δύναται νά γνωρίσῃ ποῖον ἔργον ἀνετίθη εἰς ἕκαστον μελετητήν.

σημειώνω επίσης ότι εις τήν επιλογήν τῶν μελετητῶν ἐκράτησε ἡ σκέψις νά χρησιμοποιηθοῦν παραλλήλως πρὸς ὅλους τοὺς ἤδη ἀνεγνωρισμένους ἀρχιτέκτονας διὰ μικρότερα ἰδίως ἔργα τεχνικοὶ νεώτεροι οἱ ὅποιοι ὅμως εἶχον ἤδη εὐδόκιμον ἐπιστημονικὴν ὁρᾶσιν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐπιλογῆς τῶν μελετητῶν. Ἡ ἀμοιβὴ αὐτῶν ἐγίνετο πάντοτε ὡς ὁρίζει ὁ νόμος βάσει τοῦ κατωτέρου ὁρίου νομίμου ἀμοιβῆς αὐτῶν μειωμένη κατὰ 15%, ὁποῦντος ὅτι εἴμεθα Ν.Π.Δ.Δ. Εἰς τὸ σημείον αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως καμμία ἐξαίρεσις.

Μετὰ τήν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν προσκηρῦσσοντο δημοπρασίαι τηρουμένων ὅλων τῶν κατὰ ~~νόμον~~ τὰς κειμένων διὰ τὸν τουρισμὸν διατάξεις τύπων .

*Ἐλέχθη ὅτι ὁ Τουρισμὸς δὲν ἔκαμε δημοπρασίας ἀλλὰ ἀνέθετε χαριστικῶς ἐκεῖ καὶ ὡς ἔτυχε τὰ ἔργα. Δηλοῦμεν βέβαιον ἐγγράφων τὰ ὅποια κατατίθενται ἐντός τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν Βουλὴν ὑπευθύνως ὅτι ἐπὶ ἔργων.... σφους....

μόνον δι' ἔργα ..... ἔκατ. δὲν ἐγένετο δημοπρασίαι ἀλλὰ ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ε.Ο.Τ. ἡ ἀπευθείας ἀνάθεσις. Εἰς τὰς τελευταίας αὐτὰς περιπτώσεις ~~ἀπεφασίσθη~~ ἀπεφασίσθη ἀπ' αὐθείας ἡ ἀνάθεσις διότι τὰ ἔργα ἔπρεπε ἐπείγοντως νὰ ἐκτελεσθοῦν διὰ νὰ μὴν ἀπωλεσθῇ ἡ αἰα τοῦριστικὴ περίοδος διότι ἐκρίθη ὅτι ἡ ἀπώλεια χρόνου ἐν προκειμένῳ ἀπετέλει πολὺ μεγαλυτέραν οικονομικὴν ζημίαν ἀπὸ τὴν τυχόν μείωσιν τῆς τιμῆς τῆν ὁποίαν θὰ ἐπετυγχάνομεν εἰς τὴν δημοπρασίαν.

Τὸ ἔργον τῆς Βουλιαγμένης διὰ τὸ ὅποιον ἡμεῖς ὁπερφηανεύομεθα ἐξετελέσθη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ φάσιν

δι' ἀπ' εὐθείας ἀναθέσεως ἐντός 85 ἡμερῶν ἀποτελεῖ τοῦτο ἄθλον τεχνικόν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ τουρισμός δὲν ἐπερίμενε ἔλεγχον ἀλλὰ ἔπαινον.

Αἱ κυριώτεραι κατηγορίαι κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκτελέσει τῶν ἔργων παρετηρήθησαν ὑπερβάσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθανον τὰ 300% ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Εἰς τὰ μυθεύματα αὐτὰ δὲν ἀπαντήσαμεν ἀμέσως διότι νομίζομεν ὅτι τοῦλάχιστον σοβαρῶς τοιοῦτου λοχυρισμοῖ δὲν θὰ συνεζητοῦντο. Ὑποθέσας ὅμως συνεζητήθησαν εἰς μεθ' ἡμᾶς ὑποχρεωμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν.

Ἐν τούτοις τί σημαίνει ὑπέρβασις διότι μὲ τὸ λεκτικόν τέχνασμα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς λέξεως τέχνασμα εἰς πᾶσαν ἀξιοῦν τῆς δαπάνης ἐπιχειρεῖται νὰ δημιουργηθῇ σύγχυσις μεταξὺ τοῦλάχιστον τῶν δαδῶν.

Ὑπέρβασις ὑπάρχει ὅταν ὁ μελετητὴς τοῦ ἔργου προϋπολογίσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν μελέτην του ὀρισμένον ὄφος δαπάνης καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς καὶ οὐδεμιᾶς προσθήκης ἀποδεικνύεται ἀπὸ τοὺς ἐπακολουθοῦντας συγκριτικούς πίνακας δαπανῶν. Ἀντιθέτως ὑπέρβασις δὲν εἶναι ὅταν, πέραν τοῦ μελετηθέντος ἔργου, ἀποφασισθῇ ἡ ἐπαύξησις αὐτοῦ διὰ προσθηκῶν διαφερομένων, εἴτε εἰς τὴν ἔκτασιν, εἴτε εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου (μεῖζων πολυτέλεια κλπ.).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔπεται ὅτι ὑπάρχουν ὑπερβάσεις, ὅτι εἶναι πραγματικαὶ ὑπερβάσεις, ἀλλὰ ὑπερβάσεις, αἱ ὁποῖαι φαίνονται ὑπερβάσεις ὡνομαδοθησάν ὑπερβάσεις ἀπὸ τοὺς κατηγοροῦς μας, ἀλλὰ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν, ὑπὸ τὴν κακὴν ἐννοίαν, ὑπερβάσιν διὰ τὴν ὁποίαν

καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἔλεγχος. τοιαῦται υπερβάσεις κακῶν υπολογισμῶν δύνανται νὰ ἐλεγχοῦν μόνον, ἐάν τὸ ὄφρος αὐτῶν υπερβαίῃ τὴν συνήθη ὑπέρβασιν, τὴν ὑπάρχουσαν διὰ τὴν πᾶν τεχνικὸν ἔργον καὶ ἀκόμη ὅταν εἶναι πλήρως μελετημένον. Ἐάν δὲ τοῦτο ἰσχύῃ διὰ τὴν χάραιν μιᾶς ὁδοῦ πεδινῆς ἢ μιᾶς κοινῆς πολυκατοικίας κατὰ πολὺ μεγαλύτερον λόγον ἰσχύει διὰ τὰ ἔργα ἐκεῖνα τὰ ὅποια εἶναι πρωτότυπα ἀπὸ πείρας πλευρᾶς ἔχουν μίαν ἰδιοτυπίαν καὶ τῶν ὁποίων ἡ αἰσθητικὴ μορφή ἔχει ἀποφασιστικὴν διὰ τὸν μελετητὴν σημασίαν. Δι' αὐτὰ τὰ τελευταῖα δυναμωβιοητήτως τὸ περιθώριον μιᾶς διαστώσεως μεταξὺ ὀριστικῆς μελέτης καὶ πραγματικοῦ κόστους τοῦ ἔργου δικαιολογεῖται νὰ εἶναι μεγαλύτερον.

Ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἰσχυρίζονται τὸ ἀντίθετον ἢ εἶναι ἀπλῶς κακῆς πίστεως ἢ θέλουν νὰ ἀγνοοῦν μίαν παγίαν πραγματικότητα τὴν ὅποιαν πᾶς ἄνθρωπος ὁ ὅποιος ἀκοδόμησε ἓνα ἀκίνητον ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του, ἔστω καὶ ἓνα μικρὸ σπιτάκι τὸ ἔχει γνωρίσει ἐξ ἰδίας πεῖρας.

Ἐάν δώσωμεν εἰς τὴν λέξιν ὑπέρβασις μὲ καλὴν πίστιν τὴν ἔννοιαν ὑπὸ τὴν ὅποιαν καὶ μόνον ἡμπορεῖ νὰ ἐλεγχθῇ μὲ ὑπέρβασις ὡς κατὰ κακὸν τότε ἐξεταστέον πῶς αὐτοῦ τοῦ εἰδους ὑπερβάσεις παρουσιάζουν τὰ ἔργα τοῦ Ε.Ο.Τ.

Διὰ μὲν τὰ ἔργα τὰ ὅποια ὀνομαστικῶς ἐπεσήμανον οἱ κατηγοροὶ μας καὶ τῶν ὁποίων πλήρεις φάκελλοι ἐνρίσκονται εἰς τὴν βουλὴν ἀπαντῶμεν ὡς ἑξῆς:

..... μίαν βελτίωσιν καὶ σὺν ἐκείνῳ τὸ ἔργον νὰ ἐκτελεσθῇ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ τουρισμοῦ καὶ ἀντικαταστήσῃ τὸν παλαιὸν δίκτυον τὸ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ εἰδους.

καί
 ἄλλὰ/διὰ τὰ ἄλλα ἔργα τῶν ἐποίων δὲν ἐζητήθη
 ἡ κατ'ἔσοις τῶν φακέλλων δηλοῦμεν ὅτι κατὰ μέσον ὅρον
 αἱ ὑπερβάσεις φθάνουν τὸ % εἰς καμμίαν δὲ περι-
 πτωσιν μεμονωμένην δὲν ὑπερβαίνει τὸ % Πάντα
 τὰ ἀντίθετα ὅσα ἀνεγράφησαν ἀπὸ οἰκονομικοῦ πρόσωπον
 οἰκονομικοῦ ἰδιόتهτα καὶ ἂν ἔχῃ καὶ ἂν εἶχε διαφεύδονται
 ἀπὸ τούτων φακέλλους καὶ τὰ ἔγγραφα.

Ἄλλὰ οἱ κατήγοροι γνωρίζουν ἄριστα ὅτι τοιού-
 του εἰδους ὑπερβάσεις πέραν αὐτῶν τῶν ὀρίων τὰ ὅποια
 ἀνέφερα δὲν ὑπέρχουν. Μεταχειρίζονται ὅμως τὴν λέξιν
 ὑπερβασιν διερύνοντες αὐτὴν εἰς τρόπον ὥστε νὰ περιλαμ-
 βάνῃ ὅχι μόνον τὰς πραγματικὰς ὑπερβάσεις αἱ ὅποιαι
 εἶναι αἱ ἀντεῖμα λεχθεῖσαι, ἀλλὰ καὶ ^{νὰ} περιλαμβάνῃ καὶ
 τὰς ἐπαυξήσεις τοῦ ἔργου εἴτε κατὰ ἔκτασιν, εἴτε κατὰ
 ποιότητα αἱ ὅποιαι ἐκρίθησαν ἀναγκαῖαι διαρκούσης τῆς
 ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου διότι αἱ συνεχῶς μεταβαλλόμεναι
 συνθήκαι τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπέβαλλον τὴν ἀνάπτυ-
 ξιν τοῦ ἔργου ἢ τὴν ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος βελτίωσιν.

ὅς ἀναφέρω ἕνα παρὰδειγμα. Ἡ Πλὴξ τῆς Βουλιγ-
 μένης.

Ἡ σοβαρότης μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὅποιοι θέλουν
 νὰ δοκίμουν/κατὰ τὴν τοῦ Ε.Ο.Τ. πολεμικὴν εἰς αὐτὴν τὴν
 περίπτωσιν ἔχουν συνειδηθῇ τῆς διακρίσεως
 μεταξὺ πραγματικῆς ^{ὅπερ} ὑπερβάσεως καὶ ὑπερβάσεως ὀφειλομένης
 εἰς πρόσθετα ἔργα οπεύδουν ἐκ προοιμίων νὰ υποστηρί-
 ζουν ὅτι οὔτε τοιαύτη πρόσθετη ἐργασία ἔπρεπε νὰ γίνῃ
 οὔτε καμμία βελτίωσις καὶ ὅτι ἔπρεπε νὸ ἔργον νὰ ἐξέλ-
 θῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ τουρισμοῦ καὶ πάνοπλον καὶ τέ-
 λειον ὅπως ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός.

Ἀλλὰ, ἐάν αὐτό εἶναι δρᾶσιμον διὰ πᾶν τεχνικόν ἔργον, τὸ ὅποτον πάντοτε παρουσιάζει ἀπρόοπτα τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀντμετωπίζωνται διὰ βελτίωσιν αὐτοῦ ἰσχύει πολὺ περισσότερο δι' ἔργα τουριστικὰ, τὰ ὅποια ξεμινοῦν κάποτε μὲ μίαν περιωρισμένην προοπτικὴν καὶ κατὰ τὴν ἐξελίξιν τοῦ χρόνου, συντρεφούσης τῆς ραγδαίας ἀναπτύξεως τῆς τουριστικῆς κινήσεως ἐπιβάλλεται νὰ ἀναπτυχθοῦν καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος αὐτῶν. εἶναι αὐτόχρημα γελοῖον νὰ ἰσχυρίζεται τις ὅτι ἐπειδὴ ἀπεφασίεσε τὸ 1958 νὰ κἀμῃ ἓνα ἔργον ἐξυπηρετοῦν 100 τουρίστας πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέσῃ εἰς αὐτὸ τὸ περιωρισμένον μέγεθος τὸ 1959, 1960 καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ μεταξὺ ἔχει διαπιστωθῇ ἡ τουριστικὴ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τοῦ ἔργου. Τὰ ἔργα τὰ τουριστικὰ προπαντός πρέπει νὰ προσαρμόζωνται εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς στιγμῆς καὶ εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη ἡ ἀξέλιξις των καὶ ἡ βελτίωσις των, διαρκούσης τῆς ἐκτελέσεως των.

ὅτ' ἐρωτηθῇ τις ἀπὸ τοῦ ἀνεκάλυψαν τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς τῶν ὑπερβάσεων οἱ κατηγοροὶ μας. Ἰδοὺ ἡ ἐξηγήσις. Ὄταν κατ' ἀρχὴν ἀπεφασίσθῃ ἓνα ἔργον πρὶν ὅμως γίνῃ ἡ χωροταξικὴ μελέτη δι' αὐτὸ ἡ σχετικὴ ἀπαλλοτρίωσις τῶν χώρων καὶ ἀκόμη καὶ ἡ προμελέτη πρὶν πάντως γίνῃ καὶ αὕτη αὕτη ἡ ὀριστικὴ μελέτη βάσει τῆς ὅποιας καταρτίζεται ὁ προϋπολογισμὸς πρὶν τέλος γίνῃ καὶ ἡ δημοπρασία διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἀναφέρεται κατὰ τὰς συζητήσεις περὶ τοῦ ἔργου εἰς ἐνδεικτικὸς ἀριθμὸς ὁ ὅποιος δὲν ἐρεῖδεται εἰς κανένα θετικὸν ἀκόμη στοιχεῖον. Αὐτός ὁ ἀριθμὸς εἰς πολλὰς περιπτώσεις εἶναι πολὺ κατώτερον ἀπὸ ἐκεῖνον ὁ ὅποιος προκύπτει διὰ τὴν ὀριστικὴν μελέτην καὶ τὰς δημοπρασίας. Ἄν τῶρα παρете ὡς ἀφετηρίαν τὸν ἀριθμὸν αὐτόν καὶ οὐχὶ τὸν ἀριθμὸν τὸν ὅποιον μᾶς

δίδει ο προϋπολογισμός της όριστικῆς μελέτης τοῦ ἔργου ὅποτε καί μόνον τελικῶς ἀποφασίζεται ἡ ἐκτέλεσις του καί συγκρίνοντα μέ τήν τελικήν δαπάνην διὰ τήν ἐκτέλεσιν του εἰς τήν ὁποίαν περιλαμβάνονται καί ὅλαι αἱ πρόσθετοι ἐργασίαι καί ἐπαυξήσεις αἱ ἐν τῇ μεταξύ ἀποφασισθεῖσαι τότε εἶναι εὐκόλον νά φθάσετε εἰς διστρονομικούς ἀριθμούς. Ἀλλά αὐτός ὁ ὑπολογισμός εἶναι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἐσφαλμένος καί δέν ὑπάρχει τεχνικός ὁ ὁποῖος θά ὑποστηρίξῃ οἷανδήποτε ἀντίθετον ἄποψιν.

Ὁ τοιοῦτος ὑπολογισμός ἀποτελεῖ ἕνα ἄθλιον σόφισμα καί τίποτε ἄλλο. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν κατὰ τρόπον ἔντιμον νά καταγγείλουν τὰς ὑπερβάσεις εἰς τὰ ἔργα τοῦ τουρισμοῦ ἔχουν στοιχειώδεις χρέος νά ξεκινήσουν ἢ ἀπό τόν προϋπολογισμόν τῆς όριστικῆς μελέτης ἢ ἀπό τό ἀποτέλεσμα τῆς δημοπρασίας, ἐάν τοῦτο ἀποδειχθῇ εἰλικρινές καί ^{αὐτόν} ~~ἀπὸ~~ τόν ἀριθμόν νά συγκρίνουν μέ τό σύνολον τῆς δαπάνης ἀφοῦ ἀφαιρέσουν τὰ διὰ νέα ἔργα καί προσθέτους ἐργασίας δαπανώμενα. πᾶς ἄλλος ὑπολογισμός ἐξυπηρετεῖ δημοσκοπικούς σκοπούς, ἀλλά δέν ἀντέχει εἰς οἷονδήποτε τεχνικόν ἔλεγχον.

Ἰσχυρίζονται ἀκόμη οἱ κατήγοροί μας ὅτι ~~ἀπὸ~~ ἐάν δέν ἐβιδάζετο ἡ Κυβέρνησις καί ἐκτελῇ ἔργα καί ἄφηνε ἕνα διδόντημα μικρόν διὰ τήν ἐκπόνησιν τῶν μελετῶν ἐνδεχομένως νά ἀπεφύγοντο αἱ οἷανδήποτε ὑπερβάσεις. Ἡ παρατήρησις εἶναι φεαλῆς ἄν δέν εἶναι κακῆς πίστεως. Ὁ παράγων χρόνος διὰ τόν τουρισμόν εἶναι ἀποφασιστικός. Τό τουριστικόν ρεῦμα πρός τήν Ἑλλάδα δέν εἶναι διόλου βέβαιον ὅτι θά συνεχίζεται ἐκ' ἄπειρον μέ τόν αὐτόν αἰθέοντα ἀρ. θμόν καί πρέπει νά κερῃθῇ καί νά ὑπάρχῃ ^ἢ εἰ δυνατόν ὅποτε τό ρεῦμα αὐτό νά ὑπάρχῃ.

Ἐάν κατά τήν περίοδον αὐτήν δέν καταβάλλομεν ὑπερ-
 θρωπον προσπάθειαν νά δημιουργήσωμεν χώρους ὑποδοχῆς καί
 τρόπους ψυχαγωγίας τῶν τουριστῶν τότε ἐνδέχεται τό
 τουριστικόν αὐτό ρεῦμα νά στραφῇ πρὸς τὸν
 καί νά δυσφημισθῇ ἡ χώρα μας τουριστικῶς.

Ἡμεῖς
 Ἀλλά ὑποστηρίζομεν ὅτι παρὰ τὸν ταχὺ ρυθ-
 μόν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων μας πότε δέν ὑπερέβημεν
 τὰ λογικὰ ὅρια καί ποτέ δέν ἐξετελεσθησαν ἔργα ἄνευ
 ὀριστικῶν μελετῶν καί κατὰ τό πλεῖστον αἱ δημοπρασίαι
 μέ ὅλας τὰς σχετικὰς ἐγγυήσεις.

* Ἀφ' ἧς ἡ Κυβέρνησις ἐπραγματοποίησε τὴν οἰκονομικὴν σταθεροποίησιν ἐπέδωκε εἰς τὸν εὐρὺ δημιοιουργικὸν ἔργον εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ὁδοποιίαν καὶ γενικῶς τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸν τουρισμὸν.

*Η κυβέρνηση διεκρίτωσεν ότι ἀπετέλει βαρεῖαν παράλειψιν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ δὲν εἶχεν ἀποδοθῇ εἰς τὸν τουρισμὸν ἡ δόουσα προσοχὴ ἔταδε σκοπὸν τῆς εἰς τὴν τότε ἀνύπαρκτον σχεδὸν τουριστικὴν προσπαθειαν τοῦ κρᾶτους νὰ δώσῃ τὴν ἑκτασιν, τὴν ἐποῶσαν ἐκβάλλον αἱ περιστάσεις.

Μέχρι το 1955 τα δαπανώμενα δι' έργα τουριστι-
κά από τον προϋπολογισμόν κατ' πρόγραμμα επενδύσεων ξεθα-
νον εις το ποσό των ...

*Από το 1957 όμως και έπειτα, μετά μίαν δοκιμαστικήν προπαγανδευαστικήν περίοδον, τὸ δαπανώμενα διὰ τουριστικῶν ἔργων ἐκ τῶν ὁδῶ ὡς ἀνω πηγῶν φθάνουν διὰ τὸ 1958 ..... 1959..... καὶ τὸ 1960..... Τὸ πρόγραμ-μα τοῦ 1961 ὁ φθὼς περὶπου εἰς τὸ αὐτὸ ὅρος.

Από το 1950 μέχρι το 1955 κατασκευάσθηκαν από τον τουρισμό τα εξής τουριστικά έργα.

Από το 1955 μέχρι το 1960 κατασκευάσθηκαν
τά ακόλουθα τουριστικά έργα.

Είναι δε υπό κατασκευήν τὰ ἑξῆς:

Εἰς τὴν καταβληθεῖσαν αὐτὴν τουριστικὴν προ-
σφοράν ἀπὸ πλευρᾶς κράτους ἀνταποκρίνονται καὶ ὀρι-
σμένα οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα.

1) Ἀῶσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τουριστῶν ...

2) Ἀῶσεις τοῦ εἰσυχθέντος τουριστικοῦ συναλλάγμα-
τος ....

Σημειοῦμεν ὅτι ἡ παρατηρουμένη στασιμότης εἰς τὸ ἔτος
1958 ὀφείλεται εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ τρόπου τοῦ ὁποιογι-
μοῦ τοῦ τουριστικ. ὁ συναλλάγματος. Ἐάν διετηρεῖτο
ὁ παλαιὸς τρόπος θὰ ἐνεφανίζετο ἀκόμη ὑψηλότερον τὸ
τουριστικὸν συνάλλαγμα.

Ὅσοις δύναται νὰ ἀμειοβητῇ καὶ τὸ γενόμενον
ἔργον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀποτελέσματα. Δι' αὐτὸ ἐκεῖνοι οἱ
ὅποιοι ἐδημιούργησαν τὸν σημερινὸν ὄρυβον ἐχυρίσθη-
σαν τοῦτο μόνον: ὅτι διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἔργου
τούτου ἐχρησιμοποίησαν μέθοδοι δαπανηραὶ εἰς τὴν μελέ-
την καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐπικρίσεις αὐτὰς θὰ ἀπαντήσωμεν
δι' ἀριθμῶν καὶ διὰ φανέλλων.

Τὶ ἐπραξεν ὁ Ἑλληνικὸς Ὀργανισμὸς Τουρισμοῦ
διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ τερδόντων ἔργον τὸ ὅποιον ἐπιμύσθη

1) Κατήρτιος ἐδρὺ πρόγραμμα διεκόμενον ἀπὸ ὀρισμένας

21.3.61

- 3 -

βασικώς αρχάς.

2) 'Επεδόξε την ολοκληρώσειν των τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν ὥστε νά εἶναι ἱκαναί νά ἀντεπεξέλθουν εἰς τό μέγα τοῦτο ἔργον.

Λίδτι ἡ τεχνική ὑπηρεσία ἔχει δύο ἀποστολάς.
'Αφ' ἑνός μὲν νά ἐλέγχει τό σύνολον τῶν ἐκτελουμένων ἔργων, ἀφ' ἑτέρου δι' ἰδίων τεχνικῶν νά ἐκτελεῖ ὅσα ἡδύνατο ἔργα καί τοῦτο πρὸς ἐπίτευξιν πᾶσης δυνατῆς οἰκονομίας.

Τά ἔργα τὰ ὅποια ἀνετίθεντο εἰς τρίτους ἀπεφασίζοντο ὅπως τοῦ π. συμβουλίου ἡ δὲ ἐπιλογή τῶν μελετητῶν ἐγένετο παρ' αὐτοῦ μέ ~~μηδ~~ γνέμονα νά ἀνατεθοῦν ἔργα τοῦ τουρισμοῦ εἰς ὅλους τοὺς κορυφαίους Ἕλληνας ἀρχιτέκτονας μέ ἐπικεφαλῆς ἐκείνους οἱ ὅποιοι, εἴτε λόγῳ ἡλικίας, εἴτε λόγῳ τίτλων διέθετον ἰδιαίτερον τίτλους.

Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν καί τὸ στοιχεῖον ὅτι ὀρισμένοι Ἕλληνες ἀρχιτέκτονες ἐκτελοῦν ἤδη ἔργα τουριστικὰ τὰ ὅποια ἂν καί δέν εἶχον ἀναληφθῇ ἀμέσως ὅπως τοῦ Β.Ο.Τ. εἶχον ἐμεῖς χρηματοδοτηθῇ, εἴτε ἀπὸ τῶν Ο.Χ.Ο.Α. εἴτε ἀπὸ ἄλλων ἡμικρατικῶν ὀργανισμῶν ἢ καί παρ' ἄλλων Η.Π.Α.Δ.

Ἰδοὺ ὁ κατάλογος τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι ἐξετέλουν ἢ ἐκτελοῦν ἔργα διὰ λογαριασμὸν τοῦ τουρισμοῦ.

Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ζητηθέντα ἤδη ἀπὸ βουλευτῆς τῆς Β.Δ.Α. κατατίθενται ἐντός τῆς ἐβδομάδος εἰς τὴν βουλὴν εἰς τρόπον ὥστε πᾶς τις δύναται νά γνωρίσῃ ποῖον ἔργον ἀνετίθη εἰς ἕκαστον μελετητὴν.

28.3.61

Κύριε Πρόεδρε,

'Αναφερόμενοι εις τὰς ὑπ' ἄριθ.

ἐρωτήσεις καὶ αἰτήσεις καταθέσεως ἐγγράφων, ἔχομεν τὴν τιμὴν 1) νὰ διαπεμφθῶμεν ὑμῖν στοιχεῖα τὰ ὅποια ὡς ἀναφεράμεν ἐν τῇ ὑπ' ἄριθ. ἐγγράφῳ μας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ νὰ λησθῶν ἐνωρίτερον. Διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐν λόγῳ ἐγγράφων ολοκληροῦται ἡ κατὰθεσις ὅλων τῶν αἰτηθέντων ὑπὸ τῶν κ.κ. βουλευτῶν στοιχείων.

2) Πρὸς πλήρη ἀποσαφήνισιν ἀπὸ ἰδικῆς μας πλευρᾶς τῶν διατυπωθεισῶν ὑπὸ τῶν κ. βουλευτῶν ὡς ἄνω ἐρωτήσεων ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ συναποστελῶμεν ἐπὶ πλέον ἐπεξηγηματικὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια ἀποσαφηνίζουν τὰ ~~δημιουργηθέντα ἐρωτήματα καὶ~~ βοηθοῦν εἰς τὴν μελέτην τῶν κατατεθέντων φακέλλων ἐφ' ὅσον βεβαίως οἱ κ. βουλευταὶ θέλουν ἢ νομίζουν χρήσιμον νὰ κάμουν βοηθητικῶς καὶ χρήσιν αὐτῶν.

Είς τὰς διατυπωθείσας μέχρι σήμερον επικρίσεις τὰς ὑπὸ διαφόρους μορφὰς συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένας ἀπηντήσαμεν διεξοδικῶς, τόσον ἡμεῖς προσωπικῶς, ὅσον καὶ ἡ Γενικὴ Γραμματεία τοῦ Ε.Ο.Τ. Δὲν πρόκειται ἐπομένως νὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

*Ἐξ ἀφορμῆς τῶν κατατεθειῶν ὑπὸ τῆς Ε.Δ.Α. ἐξ ἐρωτήσεων καὶ αἰτήσεων καταθέσεως ἐγγράφων ἅπαντα τὰ κρίσιμα στοιχεῖα ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων ἔχουν ἤδη κατατεθεῖς τῇς τῆς Βουλῆς, πλην δευτερευόντων τινῶν τῶν ὁποίων ἡ κατάθεσις θέλει γίνῃ καὶ αὐτὴ μέχρι τέλους τῆς ἐβδομάδος. *ἔργον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς*

ἔστ' ἐφ' ἧς ἀποφασίσῃ ἐν τῇ Βουλῇ τὸ ἐπὶ τῇ ἐκτέλει.

*Ἡ συζήτησις ἐπομένως δύναται καὶ πρέπει νὰ γίνῃ μόνον ἐπὶ τῇ βόσει τῶν πραγματικῶν στοιχείων καὶ τῶν φακέλων ~~ἐνῶπιον τῆς Γενικῆς Ἀντιπροσωπείας.~~
*Ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἐτοίμη διὰ τὴν συζήτησιν αὐτήν.

Καὶ ἐπὶ τῇ ἐκτέλει τῆς ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς.

28.3.61

Είς τὰς διατυπωθείσας μέχρι σήμερον επικρίσεις
τὰς ὑπὸ διαφόρους μορφὰς συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένας
ἀπηντήσαμεν διεξοδικῶς, τόσοις ἡμεῖς προσωπικῶς, ὅσων
καὶ ἡ Γενικὴ Γραμματεία τοῦ Ε.Ο.Τ. Δὲν πρόκειται ἐπο-
μένως νὰ ἐπανεξιθῶμεν ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν κατατεθεισῶν ὑπὸ τῆς Ε.Δ.Α. ἐξ
ἐρωτήσεων καὶ αἰτήσεων καταθέσεως ἐγγράφων ἅπαντα τὰ
κρίσιμα ^{ἐπὶ ἐβδομάδῃ} ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων ἔχουν
ἤδη κατατεθῆ ^{εἰς τὴν} Βουλὴν, πλην δευτερευόντων τινῶν
τῶν ὁποίων ἡ κατάθεσις θέλει γίνῃ καὶ αὐτὴ μέχρι τέ-
λους τῆς ἐβδομάδος. ^{ἔργον ἰσχυρῶς ἀπὸ ἀφῆτος}
^{ἀνταρτίας ἐς τὴν διαδοχικὴν ἐποχὴν}
Ἡ συζήτησις ἐπομένως δύναται καὶ πρέπει νὰ γί-
νῃ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πραγματικῶν στοιχείων καὶ
τῶν φακέλων ἐνώπιον τῆς Ἑθνικῆς Ἀντιπροσωπείας.
Ἡ Κυβέρνησις εἶναι ἐτοίμη διὰ τὴν συζήτησιν αὐτήν.

~~Ἐκτὸς τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς~~
~~ἀντιπροσώπων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς~~

Ἐγγράφον ἐπὶ
ἐγγράφῳ

Ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νά θίξω εἰδικώτερα τό ἔργον τῆς Πάρνηθος ὡς καί τά ἔργα τῆς Βουλιαγμένης καί τῶν Δελφῶν, διότι ἔγιναν ἀντικείμενον ἐντονωτέρας κριτικῆς. Τά ἔθιξα διότι εἶναι ἐκεῖνα εἰς τά ὅποια ἐμφανίζονται αἱ περισσότητες μεταβολαί καί ἐπομένως διευκολύνουν τούς κατηγορούς μας, οἱ ὅποιοι ἀκριβῶς αὐτάς τάς μεταβολάς ἐκμεταλλεύονται διὰ νά ὁμιλοῦν περί ὑπερβάσεων.

Εἰς πάντα τά ἄλλα ἔργα ἡ πορεία εἶναι πολύ πλεονάπλη καί κανονική, καί τολμῶ νά εἶπω ὅτι ἀπό ἀπόψεως τεχνικῆς προπαρασκευῆς καί φροντίδος παρακολουθήσεως, αἱ Τεχνικαί Ὑπηρεσίαι τοῦ Ε.Ο.Τ., καίτοι ἐκμισθεῖσαι, ἐξετέλεσαν τό ἔργον των κατὰ τρόπον παραδειγματικόν.

Εὐχαριστῶ ἐδῶ τούς κατηγορούς τοῦ Ε.Ο.Τ. διότι μοῦ δίδουν τήν εὐκαιρίαν διὰ νά ἐκφράσω πρὸς τάς Τεχνικάς Ὑπηρεσίας τοῦ ΕΟΤ ἑναντιμῶσιον ἔπαινον.

Δέν αἰσθάνομαι οὔτε ἐκπληξιν οὔτε καί πικρίαν διὰ τὴν ἐξαπολυθεῖσαν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως ἐπίθεσιν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἔργου τῆς εἰς τόν Τουρισμόν.

Εἶναι πολύ φυσικόν νά θέλουν οἱ ἀντίπαλοί τῆς νά μειώσουν καθ'οἰονδήποτε τρόπον καί μέ οἰονδήποτε μέσον τὴν πανθομολογουμένην ἐπιτυχίαν τοῦ Τουρισμοῦ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν.

Αἱ τουριστικάί πρόοδοι τῆς Ἑλλάδος ἔχουν τύχει διεθνoῦς ἀναγνωρίσεως, μνημονεύονται ὡς παράδειγμα, τό ἐξετελέσθηεν ἕνα ἔργον τοιαύτης ἐπιτυχίας, ποῦς δὲν ἀποκλείεται νά ἔχουν γίνοι καί αἰσθητικὰ σφάλματα νά ἔχουν

ὁποῖον προκαλεῖ τὸν φθόνον, ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη γειτονικῶν χωρῶν καὶ ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὰ πλέον ἔγκριτα ὄργανα τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης, ἰδίως δὲ μὲ τὰ, εἰδικῶς μὲ τὸν τουρισμὸν ἀσχολούμενα. Ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ μὴ θέλουν νὰ συγχωρήσουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν οἱ ἀντίπαλοί της τὴν μεγάλην αὐτὴν ἐπιτυχίαν της, τὴν μεγάλην αὐτὴν προσφορὰν της, πρὸς τὴν Χώραν. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο νὰ ἀμφισβητήσουν οὕτε τὸ συντελεσθὲν ἔργον, οὕτε τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ἐσκεφθῇσαν νὰ προβάλλουν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι, αὐτὰ πᾶ ἀποτελέσματα τὰ ἐπληρώσαμεν πολὺ ἀκριβὰ, διότι εἶχον ὑπερβάλλει αἱ ὁποῖαι δὲν ἔκρεπε νὰ γίνουν καὶ αἱ ὁποῖαι δεικνύονται εἰς κακὴν ἢ ἀνώμαλον διαχείρισιν τῶν τουριστικῶν ἔργων, ἀπὸ τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς πολιτείας.

Εἶναι λυπηρὸν ὅτι, εἰς τὴν ἐπίθεσιν ἡ ὁποία ἤδη ἐξαπελύθη κατὰ τοῦ Ε.Ο.Τ. συνεμάχησαν μὲ τοὺς πολιτικοὺς ἀντιπάλους τῆς Κυβερνήσεως, — οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τέλους ὡς ἀντιπολιτευόμενοι ἀσκοῦν κριτικὴν, διότι αὕτη εἶναι ἡ ἀποστολὴ των, — συνεμάχησαν καὶ ἄλλοι παρῶγοντες οἵτινες ἄλλοτε μὲν ἐπηρεάζονται ἀπὸ ἐντελῶς προσωπικῶς ἀντιλήψεις περὶ τῆς τουριστικῆς ἐξελιξέως τῆς χώρας, καὶ ἄλλοτε παρὰσύρονται εἰς ἀχαρακτηρίστους ἐνεργείας διὰ λόγων σχετιζομένων ὅχι μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἢ τὴν τεχνικὴν πλευρὰν τῶν τουριστικῶν ζητημάτων. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν καθαρῶς αἰσθητικὴν ἁποψίν, ὡς πρὸς ὀρισμένα ἔργα.

Δὲν διεκδικοῦμεν τὸ ἀλάθητον. Τὴν σιγίμην κατὰ τὴν ὁποίαν διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι, χωρὶς τουριστικὴν πεῖραν καὶ μὲ τὸν ἐπιβαλλόμενον ἀπὸ τὰ πράγματα ταχὺν ρυθμὸν, ἐξετελέσαμεν ἓνα ἔργον τοιαύτης ἐκτάσεως, ποσῶς δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔχουν γίνει καὶ αἰσθητικὰ σφάλματα, νὰ ἔχουν

γίνει καὶ ἔρῃα τὰ ὅποια θὰ ἦτο δυνατόν νά ἐκτελεσθοῦν βροδύτερον, καὶ νά παρελείφθωσαν ἄλλα τὰ ὅποια ἦσαν πλέον ἐπείγοντα.

Εἰς ἓνα τόσον τεράστιον ἔργον θὰ ἦτο ἔλλειψις σοβαροῦτος νά ὑποστηριχθῇ ὅτι δέν ἔγιναν καὶ ὠρισμένοι παραλείψεις καὶ ὅτι δέν ὑπάρχουν καὶ ὑπερβάσεις. Ἀλλά ὅλα αὐτά τὰ σφάλματα καὶ αἱ ὑπερβάσεις περιορίζονται εἰς λεπτομερείας καὶ εἶναι ἐλάχιστα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπιτελεσθέν θετικὸν ἔργον. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀναλογία ἐλαχίστων σφαλμάτων μέσα εἰς ἓνα τεράστιον ἔργον, ἔπρεπε νά εἶχεν ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀντικειμενικῶς θέλοντας νά κρίνουν τὰ πράγματα. Ἐπρεπε νά ἀναγνωρισθῇ τοῦλάχιστον διὰ τὰς Ὑπηρεσίας ὅτι διεχειρίσθησαν κατὰ πρῶτον ἔντιμον τὸ δημόσιον χρῆμα καὶ κατὰ τρῶτον χρήσιμον διὰ τὸ σύνολον. Ἀλλὰ ὅπως εἶπον ἄνωτέρω δέν ἐκπλήσσομαι, οὔτε πικραίνομαι, διότι αὐτὸ δέν συμβαίνει. Δέν ἀναγνωρίζω κανένα ἔργον τὸ ὅποιον ἔγινε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ὅποιον οἱ δημιουργοὶ του δέν τὸ ἐπλήρωσαν μὲ κατηγορίας καὶ συκοφαντίας πολὺ χειροτέρας ἀπὸ αὐτὰς τὰς ὁποίας ἐγὼ δοκιμάζω σήμερα.

Δέν γνωρίζω δὲν μὲ ὅσα θὰ εἶπω, θὰ πείσω ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶναι τοποθετημένοι εἰς τὴν ἀποθεσιν αὐτὴν μὲ τὴν ἀπόφασιν, ὅπως δὴποτε νά ἀσκήσουν κριτικὴν βᾶσει δυσστάτων στοιχείων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχω ἀρκετὰ ἐντροπῆσει καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν ἐνατένισιν τῶν πραγμάτων, τοὺς εἰδοποιῶ ὅτι, αἱ κατηγορίαι, οἱ δῆλασιμοι ἰσχυρισμοί, αἱ ἀντιπολιτευτικαὶ ὑπερβολαὶ καὶ τὰ ἐντυπωσιακὰ δημοσκοπικὰ δημοσιεύματα, ἐντὸς βραχυτέρου ἢ μακροτέρου χρονικοῦ διαστήματος θὰ ἔχουν ξεχασθῇ, τὸ ἔργον ὅμως

τὸ ὅποιον ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐγώ, ὡς ἀρμόδιος Ὑπουργὸς τοῦ
 Τουριστικοῦ Τομέως, ἐπετελέσαμεν κατὰ τὴν βετίαν αὐτὴν, αὐτὸ
 θὰ ἐπιζήσῃ τῶν φωνασκιῶν των.

...ριουσιακῶν ἀπὸ τῶν στοιχείων, τῆς ποιτικῆς καὶ ἐκ-
 ...ἀπὸ τῶν, εἰν ἀποκρίνεται ἡ δυνατότης τῆς ἐξακριβώσεως
 ...ἐξέτας ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν νόμον περὶ Ἀνωμόμων
 ...ραίων ἡ κατ'ἐντολὴν τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως συστα-
 ...θεῖσα Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν μελέτην συστάσεως εἰδικοῦ φορέως,
 ...ὅστις θὰ ἔχῃ τὴν εὐθύνην τῆς ἐκμεταλλεύσεως ὅλων τῶν πε-
 ...ριουσιακῶν στοιχείων τὰ ὅποια σήμερον ἐκμεταλλεύεται ὁ
 ...Ε.Ο.Τ., κατέληξεν εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα :

1) Ἐχούσα ὑπ'ὄψιν τὴν ρητὴν ἐντολὴν τοῦ κ. Προέ-
 ...δρου τῆς Κυβερνήσεως ὅτι ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ συγκροτηθῇ
 ...διάφορος φορεὺς ἀπὸ τὸν Ε.Ο.Τ., ὁ ὅποιος θὰ ἔχῃ ὡς σκοπὸν
 ...τὴν ἀσκήσιν τουριστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐξέτα τῶν τουρι-
 ...στικῶν ἐπιχειρήσεων τὰς ὁποίας ἀσχετὸν σήμερον ὁ Ε.Ο.Τ.,
 ...παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς :

α) Δεῖν εἶναι σκόπιμον ὁ φορεὺς νὰ λάβῃ τὴν νομικὴν
 ...μορφήν τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως τοῦ τύπου τῆς Δ.Ε.Η.,
 ...καθ'ὅσον δὲν εἶναι κατάλληλος νομικὴ μορφή διὰ τὴν ἀσκή-
 ...σιν τουριστικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀπαιτεῖται εἰδικὸς νόμος
 ...διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ρυθμίζεται ἡ ὀργάνωσις καὶ λειτουργία
 ...τοῦ φορέως.

β) Σκόπιμον εἶναι ὁ φορεὺς νὰ λάβῃ τὴν νομικὴν μορ-
 ...φήν Ἀνωμόμου Ἐταιρείας. Ἡ Ἐταιρεία πρέπει νὰ συσταθῇ
 ...ὑπὸ μόνου τοῦ Ε.Ο.Τ., ἐφαρμοζομένων τῶν διατάξεων τοῦ
 ...Νομοθ.Διατ.4015/59 "Περὶ εἰδικῶν διατάξεων ἀφοροῦσιν τὰς
 ...Ἀνωμόμους Ἐταιρείας". Εἰς τὴν Ἐταιρείαν πρέπει νὰ εἰσφέ-
 ...ρῃ ὁ Ε.Ο.Τ. ὅλα τὰ περιουσιακὰ του στοιχεῖα τὰ ὅποια ἐκ-
 ...μεταλλεύεται καθ'οἰονδήποτε τρόπον.

γ) Διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ εὐστάσις τῆς Ἀνωμόμου
 ...Ἐταιρείας πρέπει νὰ γίνῃ ἐξακριβώσις τῆς ἀξίας τῶν εἰς
 ...εἶδος εἰσφορῶν τοῦ Ε.Ο.Τ. κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ Νόμου
 ...περὶ Ἀνωμόμων Ἐταιρειῶν. Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ὑπηρεσίας
 ...τοῦ Τουρισμοῦ, λαμβανομένης ὑπ'ὄψιν τῆς διασπορᾶς τῶν πε-

ριουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων, τῆς ποικιλίας καὶ ἰδιομορφίας αὐτῶν, οὐκ προβλέπεται ἡ δυνατότης τῆς εξακριβώσεως τῆς αξίας αὐτῶν ὑπὸ τῆς κατὰ τὸν νόμον περὶ Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦλάχιστον, ἑξαμήνου, κατὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πλυτᾶ, πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑνὸς ἔτους.

Κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ εξακρίβωσις τῆς αξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων ὑπὸ τῆς κατὰ νόμον Ἐπιτροπῆς, δύναται νὰ προκαλέσῃ ἐνδεχομένως πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ ζητήματα. Οὕτω οὐκ ἀποκλείεται ἡ εξακρίβωσις τῆς αξίας τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Νόμου περὶ Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν νὰ εἶναι μικροτέρα ἀπὸ ὅσα πράγματι ἐδαπανήθησαν, ὅποτε θὰ προκύψῃ θέμα πολιτικοῦ ἐλέγχου, (ἐπιχειρήματα δι' ὑποταγὰς, ὑπερβάσεις κ.λ.π.) καὶ οἰκονομικὰ ζητήματα διὰ τὸν Ε.Ο.Τ. Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου αὐτοῦ θὰ πρέπῃ νὰ εξασφαλισθῇ ἡ εξακρίβωσις τῆς αξίας ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου τῶν διαφόρων περιουσιακῶν στοιχείων νὰ εἶναι ἴση πρὸς τὰ πράγματι ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐδαπανηθέντα, μειωμένα κατὰ τὸ ποσοστὸν τῆς κανονικῆς ἀποσβέσεως αὐτῶν. Πάντως ὅμως πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἶναι λίαν δυσχερές ἐκ τῶν προτέρων νὰ εξασφαλισθῇ ἡ ἀποτροπὴ τοῦ κινδύνου αὐτοῦ.

ε) Λόγῳ τῶν δυσχερειῶν αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν διὰ τὴν ἄμεσον οὐστάσιν τῆς Ἀνωνύμου Ἐταιρίας, ὁ Ε.Ο.Τ. εἶχεν εἰσηγηθῇ τὴν οὐστάσιν ὑπ' αὐτοῦ Ἀνωνύμου Ἐταιρίας μὲ μικρὸν κεφάλαιον, 10 ἑκατ. ὄρχ., καταβλητέον εἰς μετρητά. Ἡ Ἐταιρία αὕτη θὰ ἀνελάμβανε ἀρχικῶς μόνον τὴν διαχειρήσιν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ Ε.Ο.Τ., τὰ ὁποῖα οὗτος ἐκμεταλλεύεται δι' αὐτεπιοτασίας. Ἐν τῷ χρόνῳ θὰ εἰσέφεροντο εἰς αὐτὴν τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ἐκμεταλλεύεται ὁ Ε.Ο.Τ. δι' αὐτεπιοτασίας, καὶ μετὰ ταῦτα πᾶν ἄλλο περιουσιακὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Ε.Ο.Τ.

Πλήν όμως, ή 'Επιτροπή κατά πλειοψηφίαν φρονεῖ ὅτι δέν ἐνδείκνυται νά ἀκολουθηθῇ αὐτός ὁ σταδιακός τρόπος διὰ τήν σύστασιν τῆς 'Εταιρίας, ή ὁποία κατά τά ἀνωτέρω θά ἔχῃ ὡς σκοπόν τήν ἄσκησιν πάσης φύσεως τουριστικῶν ἐπιχειρήσεων. Καί τοῦτο διότι ή σύστασις τῆς 'Εταιρίας, ἔχουσας ὡς σκοπόν τήν ἄσκησιν τουριστικῶν ἐπιχειρήσεων μέ κεφάλαιον 10 ἑκατ. ὀρχ. στερεῖται σοβαρότητος. Θά δημιουργηθοῦν δέ εἰς τό μέλλον κατ'ἀνάγκην περιπλοκαί, αἱ ὁποῖαι θά ἐμποδίσουν τήν 'Εταιρίαν νά ἐπιτύχῃ τόν σκοπόν διὰ τόν ὁποῖον συνέστη.

στ) 'Εν συμπεράσματι ή 'Επιτροπή ἔχει τήν γνώμην ὅτι ἐνδείκνυται ή σύστασις Ἀνωνύμου 'Εταιρίας ὑπό μόνου τοῦ Ε.Ο.Τ., μέ σκοπόν τήν ἄσκησιν τουριστικῶν ἐπιχειρήσεων πάσης φύσεως, καί τήν εἰσφοράν εἰς τό κεφάλαιον αὐτῆς ἀπό τῆς συστάσεώς της ὅλων τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τά ὁποῖα ἐκμεταλλεύεται οὗτος καθ'οἰονόηποτε τρόπον.

2) Τά μέλη τῆς 'Επιτροπῆς, πέραν τῶν ἀνωτέρω, παρατηροῦν τά ἑξῆς :

Οἱ κ.κ. Οἰκονομόπουλος καί Λάμπρου ὑποστηρίζουν ὅτι ἐπιβάλλεται ή ἴδρυσις τῆς Ἀνωνύμου 'Εταιρίας καί ὁ περιορισμός τοῦ Ε.Ο.Τ. ὡς νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, εἰς τήν ἄσκησιν τῶν διοικητικῶν του ἀρμοδιοτήτων, διὰ νά καταστῇ ὀρθολογιστικώτερα καί ἀποδοτικώτερα ή ἄσκησις τῶν ἐπιχειρήσεων, τάς ὁποίας ἄσκει σήμερον ὁ Ε.Ο.Τ. Δέν ἔχει ὡς ἐκ τούτου σημασίαν δι'αὐτούς ἐάν αἱ μετοχαί θά ἔχουν ή ἔκθι ἐμπορικὴν ἀξίαν. Πιστεύουν μάλιστα ὅτι ἐπὶ πολλά ἔτη ἐπιβάλλεται τάς μετοχάς νά κρατήσῃ ὁ Ε.Ο.Τ. διὰ νά καταστῇ δυνατόν νά ἐπιτευχθοῦν οἱ σκοποί εἰς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπει οὗτος διὰ τήν τουριστικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος διὰ τόν ὁποῖον φρονοῦν ὅτι ὠρισμέναι πράξεις τῆς 'Εταιρίας πρέπει νά ὑπόκεινται εἰς τήν ἐγκρίσιν τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ. Ἐκτός τούτου φρονοῦν ὅτι ὁ προϋπολογισμός καί τό πρόγραμμα τῆς 'Εταιρίας πρέπει νά ἀποφα-

αίζωνται υπό του Διοικητικοῦ Συμβουλίου αὐτῆς καί νά ἀνακοινοῦνται εἰς τόν ἑρμῶδιον Ὑπουργόν. Ἐάν ὁ Ὑπουργός ἔχῃ ἀντιρρήσεις, πρέπει ἐντός ὁρισμένης προθεσμίας νά ἀνακοινηῖ τοῦτο εἰς τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Ἑταιρείας, τό ὁποῖον καί θά ἀποφασίῃ τελικῶς. Ἀνάλογος διάταξις ἰσχύει καί διὰ τόν Ο.Τ.Ε.

Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ διαφωνεῖ ὁ κ. Λογοθέτης, ὑποστηρίζων ὅτι τό πρόγραμμα ὁσον νά ἐγκρίνεται ἀπό τόν ἑρμῶδιον Ὑπουργόν, καί οὐχί ἀπλῶς νά ἀνακοινοῦται εἰς τούτον ὑπό τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ κ. Πλυτᾶς ὑποστηρίζει ὅτι ὁ σκοπός διὰ τόν ὁποῖον εἰσηγήθη οὗτος τήν σύστασιν τῆς Ἀωνόμου Ἑταιρείας, ἦτο ἡ ἐπὶ τό ἐμπορικώτερον καί ἐπωφελέστερον διὰ τόν Ε.Ο.Τ. διαχείρησις καί ἐκμετάλλευσις τῶν τουριστικῶν μονάδων τῶν ὁποίων τήν ἐκμετάλλευσιν σήμερον ἔχει ὁ Ε.Ο.Τ. Εἰς τοῦτο ὡδηγήθη καί ἐκ τῆς ἐντολῆς τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἐπανειλημμένως ὁδοδείξης, ὅπως ἀπασα ἡ περιουσία τοῦ Ε.Ο.Τ. προσφέρεται πρὸς πώλησιν, καί ἐφ' ὅσον ὁὐν καθίσταται δυνατή ἡ πώλησις εἰς ἐκμίσθωσιν, καί μόνον ἐν ἀδυναμίᾳ τῶν ὁσῶ αὐτῶν νά πραγματοποιεῖται ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν περιουσιακῶν αὐτῶν στοιχείων παρὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Ε.Ο.Τ. Ὁ κ. Πλυτᾶς πιστεύει ὅτι μόνον διὰ τῆς συστάσεως μιᾶς τοιαύτης Ἀωνόμου Ἑταιρείας μέ περιωρισμένους σκοποὺς εἶναι δυνατόν νά ἐπιτευχθοῦν οἱ ἐπιδιωκόμενοι σκοποί. Κατὰ ταῦτα διὰ μὲν τὰ ξενοδοχεῖα ὁσον νά συσταθῇ ἑτέρα ἐταιρεία, διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις τοῦ Ε.Ο.Τ., ὅπως π.χ. ἐκμετάλλευσις σκαφῶν, ἰδιαιτέρα ἐταιρεία, ὑπὸ διεύθυνσιν εἰδικευμένου προσωπικοῦ, ἢ ἐάν ἀποφασισθῇ τελικῶς ἡ ἴδρυσις μιᾶς μοναδικῆς ἐταιρείας, θά πρέπει ἡ ἐκμετάλλευσις ὑπ' αὐτῆς τῶν σκαφῶν νά ἐνεργῇται ὑπὸ τῇν διεύθυνσιν εἰδικευμένου προσωπικοῦ.

Ὁ κ. Πλυτᾶς ἐπισύρει τήν ἰδιαιτέραν προσοχὴν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι τό μεγαλύτερον μέρος τῆς περιουσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. εἶναι ἤδη μεμισθωμένον διὰ πολυτελῶν

συμβάσεων καὶ ὅτι ἕτερον μέρος τῆς περιουσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. ἀνήκει κατὰ ἓνα ποσοστὸν εἰς τὸν Ε.Ο.Τ., τοῦ ἑτέρου ἀνήκοντος εἴτε εἰς δῆμους ἢ κοινότητας εἴτε καὶ εἰς ἰδρύματα κ.λ.π. θὰ ὀφείλῃ ὑπεργηρῶς σοβαρὸν κοινωνικὸν πρόβλημα τὸ ὁποῖον καὶ ἐκ τούτου ὅτι ἓνα τμήμα τῆς ὕλης περιουσίας τοῦ Ε.Ο.Τ. ἐπιογραμμίσθη καὶ ἐτέθη ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν δι' αὐτεπιτοσάδας ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. οὐχὶ μὲ σκοπὸν κερδοσκοπικόν, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν τὴν προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Τουρισμοῦ τῆς χώρας.

Κατὰ συνέπειαν ὁ κ. Πλυτῆς προτείνει τὴν δοκιμαστικὴν εὐστασίαν μίᾳς ἢ δύο ἐταιρειῶν ὕψους κεφαλαίων μεταξὺ 50 καὶ 100 ἐκατ. ὀρχ., ἢ ἂν ἀποφασισθῇ καὶ ἡ συνεισφορά τῶν σκαφῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἑτέρας τούτων, ἐπιμέλζοντος ὕψους κεφαλαίων. Εἰς τὰς ἐταιρίας ταύτας θὰ εἰσενεχθοῦν ὡς κεφάλαιον ξενοδοχειακὰ μονάδες ἀνήκουσαι ἐξ ὁλοκληροῦ εἰς τὸν Τουρισμὸν καὶ τελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἄρσιν, δι' αὐτεπιτοσάδας, ἐκμετάλλευσιν τούτου. Οὕτω θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπὶ τὸ ἐμπορικώτερον λειτούργεα τῶν ἐταιριῶν αὐτῶν μὲ πόριον σκοπὸν νὰ καταστῇ ἡ ἐκμετάλλευσις ὅλων τῶν μονάδων ἐπικερδῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ πραγματοποιηθῇ εἴτε ἡ πώλησις αὐτῶν μεμονωμένως παρὰ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, εἴτε ὡς σύνολον διὰ τῆς πωλήσεως τῶν μετοχῶν εἰς τὴν ἰδιωτικὴν οἰκονομίαν. Οὕτω θὰ ἐπανέλθῃ τὸ κεφάλαιον τὸ διατεθέν ὑπὸ τοῦ Ε.Ο.Τ. εἰς τοῦτον, ὅστις καὶ θὰ ἔχῃ τὴν εὐχέρειαν πλεόν τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἄλλων ἔργων τουριστικῆς σημασίας. Αἱ ἑταιρίαις θέον νὰ λειτούργησιν καθαρῶς ὡς ἑταιρίαι ἰδιωτικοῦ δικαίου βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας. Ὁ κ. Πλυτῆς τονίζει ἐν ἐπίσει ὅτι ἡ Ἀνώνυμος ἑταιρία πλεόν τῶν στοιχείων τοῦ παγίου κεφαλαίου θέον νὰ προικοδοτηθῇ μὲ ἐπαρκῆ κεφάλαια κινήσεως.

Ἐπεσημάνθη ἐπίσης ἀπὸ τῶν κ. Λογοθέτην καὶ τῶν κ. Πλυτῆν ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς δημιουργηθῇ Ἀνώνυμος ἑταιρία ἔχουσα τυχόν φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς οὔτως ὁ Ε.Ο.Τ., καὶ θὰ λειτούργησιν ἐκμεταλλευσμένη ἐν καιρῷ καὶ τὰ εἰς ἰδιώτας

23 Μαρτίου

1

Π ρ ό ς

Τήν Διεύθυνσιν τῆς Ἑφημερίδος

Ἑ ν τ α ὺ θ α

Ἀξιότιμε Κε Διευθυντά,

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς διεξαρχμένης κατ' αὐτάς εἰς τόν Τύπον συζητήσεως ἐπὶ τοῦ τρόπου ἐκτελέσεως τῶν ἔργων Τουρισμοῦ, τό Τεχνικόν Ἑπιμελητήριον θεωρεῖ σκόπιμον νά ἐνημερώσῃ διὰ τοῦ Τύπου τήν Κοινήν Γνώμην ὥς πρός τήν πραγματικὴν διαδικασίαν καί τρόπον ἐκτελέσεως σήμερον τῶν δημοσίων γενικῶς ἔργων εἰς τήν Χώραν. Ὡς διαπιστοῦται, ἐπὶ τοῦ τομέως τούτου ὑφίσταται παρά τῇ Κοινῇ Γνώμῃ ἄγνοια, ὀδηγοῦσα εἰς ἀδίκους κρίσεις καί πεπλανημένα συμπεράσματα.

Ὅθεν, ἔχομεν τήν τιμὴν νά σᾶς παρακαλέσωμεν, ὅπως εὐαρεστούμενοι ἀποστείλῃτε ἐκπρόσωπον τῆς ὑμετέρας ἐγκρίτου Ἑφημερίδος, εἰς τήν εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ ἄνω θέματος ὀργανουμένην παρ' ἡμῶν διὰ τήν προσεχῆ Τρίτην, 28ην τρέχοντος, καί ὥραν 11ην π.μ., συνέντευξιν μετ' ἀντιπροσώπων τοῦ Τύπου εἰς τά γραφεῖα τοῦ Τ.Ε.Ε. (Κολοκοτρώνη 4 2ος ὄροφος).—

Μετά τιμῆς

Ὁ Πρόεδρος

Ν. ΠΑΓΩΝΗΣ